EL TEMPS

20 de juliol 1992

Any IX - Núm. 422 - Setmanari d´informació general - 400 Ptes.

El Comitè Organitzador Olímpic de Barcelona 92 ha estat denunciat davant els tribunals per plagi en la Cerimònia Inaugural. EL TEMPS publica tots els documents.

CERIMÒNIA INAUGURAL

La Guàrdia Civil entra a la redacció d'EL TEMPS

Desenes de nacionalistes arrestats

Alguns detinguts denuncien tortures

Ràzzia Olímpica

00422

Per a compartir quelcom més que la Mediterrània

Caixa de Catalunya li ofereix compartir, a més a més del mar, uns serveis molt especials per a Vostè. Pregunti per:

- SERVEI FAMILIAR
- PLA DE PENSIONS
- PLA DE JUBILACIO GARANTITZAT
- COMPTE VIVENDA
- COMPTE I LLIBRETA A LA VISTA
- COMPTE INTERES ESPECIAL
- LLIBRETA A TERMINI
- LLIBRETA CESSIO D'ACTIUS
- SERVEI ESTRANGER
- SERVEI DE VALORS
- TARGETES DE CREDIT
- CAIXERS AUTOMATICS

... i molts més

CAIXA DE CATALUNYA

VALÈNCIA-CENTRE
Ruzafa, 8.
Tel. 352 41 59

VALÈNCIA-COLOM
Colom, 33.
Tel. 352 81 23

VALÈNCIA-MERCAT RUZAFA
Plça. Dr. Landete, 8.
Tel. 374 60 72

ALACANT
Av. Federico Soto,
14. Tel. 520 46 06

BENICARLÓ
Av. Pío XII, 5.
Tel. 47 26 03

CASTELLÓ-PLAÇA FADRELL
Av. Casalduch / cant. Fola.
Tel. 23 89 46

ELX
Gabriel Miró / cant. Pascual Caracena.
Tel. 542 79 06

GANDIA
Pg. de les Germanies, 43. Tel. 286 37 41

VILA-REAL
Av. de la Murà, 27. Tel. 53 30 91

VINARÓS
Plça. de Sant Valente, 2. Tel. 45 57 14

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 451 03 75 i 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina Thomàs, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 96. Fax: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castanys.
SUBDIRECTOR: Miquel Alberola.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Jordi Sebastià (*Cap de redacció*), Lola Carrasco, Xavier Mínguez, Joan Morales, Ignasi Pellicer i Rafa Gil *(Fotògraf)*.
REDACCIÓ BARCELONA: Assumpció Maresma (*Cap de redacció*), Oriol Malló, Pere Martí, Eduard Voltas i Mercè Montoliu.
REDACCIÓ MALLORCA: Miquel Payeras.
CORRESPONSALS: F. Robert (Andorra), C. Bellmunt (Tarragona), P. Alberola (Alacant), X. Planas (Girona), P. Codonyan (Perpinyà), J. Casaprima (Lleida).
RUBRIQUES: Andreu Alfaro, Jordi Ballo, Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Vicent Partal, J.J. Pérez Benlloch, Manuel Vicent.
COL·LABORADORS: E. Aguilella, J. Alandes. S. Alcalà, LI. Bonada, F. Bueno, F. de P. Burguera, X. Bussé, J. A. Benach, F. Caballero, Romà de la Calle, C. Capdevila, Antoni Castel, E. T. Climent, J. Comellas, A. Cort, S. Cucurella, M. Domínguez, X. Duran, M. Ferrando, L. Ferri, V. Franch, C. Gàmez, J.L. Guarner, D. P. Grau, A. Guasch, J.M. Játiva, J. M. Lluró, J. Marí, J. Morell, T. Picazo, M. Porta Perales, P. Quintana, A. Reig, J. Reus, M. Serra, J. L. Sirera, M. Soler, F. Torrent, X.R. Trigo, E. Vizcarra.
COL·LABORADORS GRÀFICS: J. Andrés, S. Llosà, J. Morera, V. Navarro i C.Puértolas.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia), Rosa Serrano (Documentació).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Pole Position (Catalunya) (93) 302 26 61. Fax: (93) 317 83 45. Intermedia, SA (Madrid) (91) 319 06 51. Fax: (91) 310 66 22.
SUBSCRIPCIONS: Xelo Tortosa.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí i Jem Cabanes (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maquetació), Rosanna Puchades (Textos).
DISSENY: Enric Satué.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES: Eina Edicions, SL.
FOTOMECÀNICA: Añón.
IMPRESSIÓ: Rotogràfica Valenciana SAL.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.
Control difusió:

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

Què volen aquesta gent

La Llei Corcuera ha realitzat la seua cerimònia inaugural violant la redacció d'EL TEMPS del carrer de Casanova de Barcelona: una operació de coreografia retroactiva efectuada per diversos números de la Guàrdia Civil, els quals, concedint-se un homenatge a la trajectòria més sinistra del cos que representen, van registrar l'edifici i els objectes amb una actitud humiliant, sense mostrar, si és que la tenien, cap autorització judicial explícita. Des de la nit de febrer en què van segrestar la llibertat a punta de metralleta, en l'any 81, que no s'havien atrevit a tant amb els mitjans de comunicació. Però en aquesta ocasió no actuaven a instàncies d'uns militars insurrectes sinó d'un jutge, Baltasar Garzón, a disposició d'un govern elegit de manera democràtica que s'està decantant per actituds que no es corresponen amb la seua filiació ideològica centenària.

Buscaven un periodista de la nostra plantilla, Oriol Malló, i l'operació s'emmarcava en la ràtzia intimidatòria que han dut a terme a Catalunya i al País Valencià de manera arbitrària i indiscriminada contra persones que, mentre no puguen demostrar el contrari –i en molts casos no ho han demostrat–, per tot delicte són nacionalistes i se'ls suposava protegits constitucionalment pel fet de discrepar i creure en altres formes d'organització política i territorial que les que funcionen. El ministre de l'Interior, no obstant, ha actuat amb més contundència que contra el narcotràfic, descartant els drets més bàsics, pels quals molts ciutadans ja havien pagat amb presó fa uns anys, i recorrent, segons han denunciat alguns dels detinguts, al procediment de la tortura, en una acció nebulosa que lluny de semblar-se a una autèntica operació antiterrorista, ràpida, neta i eficaç, té més a veure amb una mascarada dissuasòria, excessiva, contra el nacionalisme en general. Corcuera ho haurà d'explicar, si és que encara no hem perdut el dret a l'explicació.

Probablement, la proximitat dels Jocs Olímpics i la circumstància que el món sencer comence a estar pendent dels fets que ací es produeixen ha empentat al govern central a emprendre accions propagandístiques que accentuen la seua autoritat i que traspuen tranquil·litat amb vista a l'estranger. Si és aquest el mòbil, és ben trist; i si es tracta *simplement* d'una recessió democràtica, és pitjor.

La democràcia ha costat un preu molt alt entre nosaltres perquè ara un ministre, un govern o un partit trenque la convivència amb els seus agents operatius entrant en un mitjà de comunicació o aplicant disposicions antiterroristes i, segons sembla, tortures medievals a ciutadans sense cap prova, sense mostrar l'autorització judicial. Si és que la tenien.

SUMARI 422

20 de juliol
Any IX-Núm. 422
Setmanari
d'informació general
400 Ptes.

ACTUALITAT

10 P. MARTI
J. SEBASTIÀ
Truquen a la porta...
Ràtzia arreu del país amb múltiples detencions a independentistes com a aperitiu olímpic.

16 Xavier
DURAN
"L'única vacuna contra la sida és l'educació sanitària".
Jordi Casabona, director del programa de prevenció de la sida.

20 Miquel
ALBEROLA
Fuster i Barcelona.
Aproximació als ambients i tertúlies de l'assagista.

24 Jordi
SEBASTIÀ
Els pirates de la tonyina.
Pesquers pirates exterminen les tonyines mediterranies.

27 Eduard
VOLTAS
Cerimònies olímpiques
¿Plagi en la cerimònia inaugural?

30 Ismael
BELDA
"Guerra és el que la majoria del PSOE pensa i representa".
Entrevista a Josep Bevià.

33 Miquel
PAYERAS
Parlaments tancats.
El llarg estiu dels nostres parlamentaris.

36 Xavier
DURAN
Cap al nou ordre ecològic.
Albert Vilalta, conseller de Medi Ambient.

INTERNACIONAL

Vicent
PARTAL
Watergate, preguntes sense resposta.
Vint anys després de la caiguda del president Nixon.

SOCIETAT

50 Dolors
TUBAU
Rotary: un club d'elit.
Al setembre, reunió mundial de clubs Rotary a Barcelona.

53 Carles
GÁMEZ
Una de concursos, dos d'olimpíades.
Els nous programes de TV3, Canal 9 i Canal 33.

55 Xim
FUSTER
Vacances a la carta.
Tres tipus de turisme per a tres butxaques diferents.

EL TEMPS

La Guàrdia Civil entra a la redacció d'EL TEMPS
Detenen deu nacionalistes arrestats
Alguns dirigents denuncien tortures

Ràzzia Olímpica

CULTURA

60 Montse SERRA
¿On són els cinemes de poble?
La mort dels petits locals.

64 Joan MARÍ
Un xiquet del barri.
Juli Bustamante parla del seu darrer disc, *Ciutat magnètica*.

66 M. FERRANDO M. LÓPEZ
Enguany, falles al juliol.
Es desempolsa l'antiga Fira de Juliol a València.

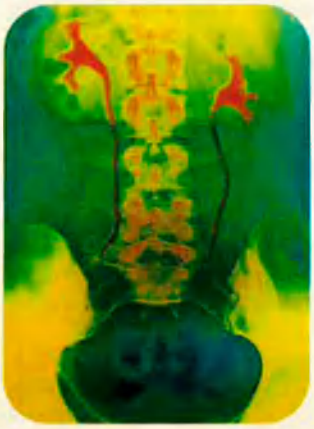

68 Miquel PAYERAS
L''enfant terrible' mallorquí.
Raphael Pherrer, músic, cantant, periodista i crític de societat.

CIÈNCIA

72 Alfred MONTSERRAT
El perill de les radiacions.
De les nuclears als aparells mèdics.

ECONOMIA

76 Ignasi PELLICER
Ara comença el rebombori.
La reconversió dels clubs esportius en societats anònimes.

PERDRE EL TEMPS

83
Perdre el temps

OPINIÓ

9 Joan Francesc MIRA
Mirador.
El Ministeri de l'illa Grossa.

41 J.J. Pérez BENLLOCH
Opinió.
El 'culebrón' de la Ribera Alta

42 J. VILA R. BELLVESER
Idees.
L'error d'en Benet.
Diccionari d'un ociós.

49 Vicent PARTAL
Opinió.
Els 'stay-behind'.

59 Jordi BALLÓ
Opinió.
Escola activa.

71 Pere CALDERS
Opinió.
No l'hem perdut.

75 Martí DOMÍNGUEZ
Opinió.
Camí de Sòria.

81 Fabià ESTAPÉ
Opinió.
S'acaba un règim singular.

96 Manuel VICENT
Plaques de la memòria.
Sabates noves.

ENQUESTA

¿Què pensa del retorn del delicte de difamació instaurat per Primo de Rivera?

Estic totalment en contra, perquè em sembla una absoluta bestiesa.

Antoni Vergara
Redactor en cap de la cartellera Túria

Admeto la figura jurídica de la difamació, que existeix en altres països europeus. En una democràcia, no en fa por i no m'importa la manipulacions que se n'hagin fet en el passat. El que em preocupa és el seu contingut; en aquest sentit, és imprescindible de garantir-ne explícitament la compatibilitat amb els drets dels periodistes, sobretot el secret professional, i de les persones jurídiques.

Antoni Franco
*Director d'*El Periódico de Catalunya

És l'atemptat més important contra les llibertats d'ençà Tejero. La seua aprovació crearà inseguretat entre les empreses i els professionals de la informació, que els conduirà a l'autocensura. A més, ¿on acaba la informació i on comença la difamació? Davant del dubte, la cosa és clara: són la mateixa cosa. Així, el 92, els socialistes han fet un altre "descobriment" més profitós: no calen tricornis al carrer per clavar-nos una disctadura.

Llorenç Capellà
Escriptor i periodista

La feina mal feta dels periodistes no s'ha de protegir. Però la reforma proposada no garanteix que el que es persegueixi sigui feina mal feta. Avui hi ha parlamentaris que es penedeixen d'haver votat la legislació antiterrorista: mai no s'hauria pensat que s'aplicaria com s'està fent als Països Catalans. Els que votin aquesta reinstauració també se'n penediran. Votaran contra la llibertat d'expressió.

Joan Vall i Clara
*Director d'*El Punt Diari de Girona

CARTES

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim trenta ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però per motius d'espai no pot garantir-ne la publicació.

Rèplica d'Esquerra Unida d'Elx

El grup municipal d'EU, davant les puntualitzacions fetes per l'Ajuntament d'Elx a l'article "La humitat de la Moncloa" (El TEMPS, núm. 417) i publicades en EL TEMPS, núm. 421, manifesta el següent:

1. Les puntualitzacions deuen ser, en realitat, de l'alcaldia o del grup municipal socialista, atès que no existeix el pronunciament de l'Ajuntament en ple ni de cap altre òrgan municipal sobre aquesta qüestió.

2. L'avantprojecte a què és fa referència estigué adormit des del 14 de novembre del 91 al 25 maig del 92, quan s'aprovà en un ple. A instàncies d'EU s'aprovà la redacció del projecte bàsic.

3. Quant a les converses amb el Banc Exterior: des de la sentència del Tribunal Suprem del 24 de desembre del 90, que desautoritzava la urbanització de la zona, ha passat prou temps com perquè aquestes hagueren fructificat o, al contrari, s'hagués procedit a l'expropiació dels terrenys. Per tant, la seva lentitud fa que el temps jugue contra el Clot.

4. La vigilància policíaca a què es fa referència és nul·la o ocasional. Només cal anar-hi, per comprovar-ho. Les agressions esmentades continuen, inclosa la caça, malgrat que l'avantprojecte n'establia l'eliminació per tal de començar la recuperació del Clot en la "primavera del 92", tot aprofitant la sequera estiuenca. Tot continua igual: no es disposa d'un document d'actuació definitiu, ni de la propietat dels terrenys, ni del pressupost suficient.

Esperem que el Clot, que fins ara ha demostrat gran capacitat de resistència, puga aguantar encara fins que els actuals governants passen de les paraules als fets positius.

Grup Municipal d'EU de l'Ajuntament d'Elx
Elx (el Baix Vinalopó)

Gràcies, Joan Fuster

Avui, quan l'estiu ens ve més nu que mai, quan el país se sent més fort cada dia, quan el sentiment esclata en cada pensament, ens desapareix el més fort pilar d'unió i justificació nacional; se n'ha anat el Joan. El Joan, company, algú a qui no vaig haver de llegir per sentir la meua terra, a qui no vaig haver d'escoltar per estimar la meua llengua, però algú que d'alguna o altra manera em va obrir un pas ideològic tan nostre com la nostra identitat, una identitat que ja definia ell quan jo encara no havia nascut.

Ha mort un dels meus, potser un dels pocs desconeguts a qui jo admirava, potser l'únic personatge que no vaig tractar a qui oferesc més d'una llàgrima, perquè en elles hi va el sentiment d'un poble, el meu poble. ¡Visca el País Valencià! Visquem nosaltres per ell i per tots els altres pobles, convivint en pau, sense superposar mai el nostre sentiment nacional al sentiment humà de la comprensió i de la justícia social. Potser que aquesta haja estat una de les poques ocasions en què m'he sentit orgullós del meu poble, de Joan Fuster, que ens ha donat una esperança que no s'oblidarà mai. Almenys jo no l'oblidaré, Joan.

Sergi Grau
Alcoi (l'Alcoià)

Esperant la fi d'Alsius

Comentava Josep Pla a Quim Monzó, parlant d'un altre tema: "Deslliureu-nos, almenys, dels graciosos". De graciosos, n'hi ha que fan columnes als diaris i n'hi ha que s'atreveixen a sortir cada dia a la televisió no pas a explicar-nos què passa al món sinó com se l'imaginen; Salvador Alsius és d'aquests últims. Jaume Ferrús va regalar-li 75 minuts del dinar dels catalans perquè pogués fer un Telenotícies Migdia diferent. Renovador. Patètic, simplement. Alsius ha aconseguit un dels rècords més estúpids de TV3: espantar l'audiència fins a convertir *No te rías que es peor* en una alternativa acceptable i reduir la notícia a un mal estirabot verbal al servei exclusiu del narcicisme d'aquest cantaire d'orfeons prou ruc com per a dir que el

Els Premis Baldiri Reixac

Un any més s'han concedit els Premis Baldiri Reixac, i aquest cop hem estat guardonats pel nostre treball "Els quefers de la canalla". Per recollir el guardó, vàrem anar, el diumenge 14 de juny, a l'Espluga de Francolí. El viatge, el férem amb els pares, les mares i la gent de l'Institut Tirant lo Blanc de Torrent, que també ha estat guardonat. Després de l'acte, que va ésser força emotiu, vàrem anar tots plegats a Poblet, tal com ja vàrem fer per primera vegada ara fa un any, per tal de retre homenatge al nostre rei Jaume I.

Sis grups d'alumnes valencians més i dues escoles han rebut enguany el Baldiri Reixac, i quan, durant el lliurament, anomenaven

ARXIU

dol per Joan Fuster ha estat més sentit a Catalunya que al País Valencià. Tranquil, quan t'acomiadin la satisfacció serà igual al Principat que al País Valencià. I, àdhuc, a les Balears.

Joan Pellicer
València

els valencians, tothom ens aplaudia molt; era molt divertit.

Xiquets i xiquetes de 2n curs d'EGB valencià del Col.legi Públic "Platero y yo", d'Aldaia (l'Horta); la canalla de Tirant i el mestre Francesc. En nom de tots,

Imma
Aldaia (l'Horta)

Els 778 mots del GEC

Espero i desitjo de tot cor que l'IEC, que ja ha relliscat comprometent-se a estudiar els 778 mots del GEC, no caurà llarg com un sac en relliscar per segona i fatal vegada, acceptant cap d'aquests mots. Jo, tot i que modestament, també em dedico a ensenyar la nostra llengua i, per tant, puc constatar com és de difícil aquesta tasca en les condicions en què es troba: bombardejats per la televisió (catalana, és clar), un mitjà farcit de castellanismes, estructures del castellà –calcs dolents, sobra dir-ho–, expressions en aquesta llengua... Una televisió que, en comptes d'acostumar l'audiència a sentir les coses correctament i a convertir-la en una eina eficaç per a, com a mínim, encoratjar-nos a parlar bé, sense vergonya, fa tot el contrari. Es va acostant la llengua al castellà, que se la menja. I tan feliços.

Si el GEC domina les assessories lingüístiques dels mitjans, és un "gec" esfilagarsat i convé substituir-lo per un de bo. I tant de bo l'IEC reparteixi un bon "gec" de garrotades a cadascuna de les 778 parauletes del GEC.

Pere Madurell i Ferré
Alcover (l'Alt Camp)

"Adhesiones inquebrantables"

El senyor Manuel Giménez Quílez, que havia ocupat càrrecs de responsabilitat en el règim de Franco, va tenir la gosadia de pronunciar, el passat 25 de juny al saló Gran Via de l'Hotel Ritz de Barcelona, una conferència titulada "La información en la era de Franco", sense ni esmentar la persecució de tots els mitjans d'informació en català. Va argumentar a favor del sistema de premsa imposat per Franco apel·lant als perills que provenien de l'estranger, però sense la delicadesa d'excusar les barbaritats comeses contra els catalans. Aquesta manca de rigor és més greu encara quan ho havia aprofitat per presentar una col·lecció que aplegarà tots els papers de Francisco Franco, dient que serà una edició feta amb exactitud literal, fidelitat cronològica i sense manipulacions, justificant amb aquesta objectivitat que el nom de determinats personatges vius encara aparegui al costat de les seves "adhesiones inquebrantables".

Àlvar Maduell
Barcelona

DURALEX-SEDLEX

Massa Constitució per a ell

Ho ha dit el batlle Maragall amb motiu de les darreres detencions olímpiques: aquí, hi cap tota mena d'opinió i d'idea, sempre que no superi ni la Constitució ni els Estatuts.

Ergo: el batlle Maragall hauria de denunciar els seus i lluns còmplices amb la mateixa jovialitat, ja que tots plegats han decidit de superar no solament els estatuts, que ja hi estan fets, sinó la mateixa Constitució, que ni se la miren de por que no se'ls trenqui: hi volen afegir, és a dir superar-la, que tot d'estrangers puguin votar i ser votats a les municipals.

Els hauria de denunciar i no és broma. Perquè, que se sàpiga, una Constitució que es vol democràtica duu en el seu mateix interior el mecanisme per a ser no solament corregida i augmentada, sinó canviada i tot de dalt a baix. I la constitució que no duu aquest mecanisme, és a dir que es defineix com a insuperable, no és constitució democràtica.

El batlle Maragall s'ho ha començat a creure, potser, que sí que podia fer fora de la presidència de la Generalitat d'Amunt l'actual estadant. Home, tot és possible, fins i tot que un fluixet com Maragall hagi arribat a succeir un Aguadé. Ara: n'ha d'aprendre molt i molt, encara, i encara més, el neguitós Maragall, si és que vol superar Pujol. Amb motiu dels mateixos esdeveniments preolímpics, el president Pujol també en va fer, de declaracions, i van ser: que ell estava convençut que les detencions no eren indiscriminades ni fetes per espantar el personal i amb mètodes no democràtics a fi i efecte que el personal no fes més nosa que no fa. I que n'estava tan convençut, de la blancor de l'acció policíaca, que no en podia estar més.

Amb les quals declaracions va aconseguir el president Pujol dues coses: primera, que la gent més ingènua comencés a pensar que potser sí, que les detencions havien estat fetes per motius no precisament de lluita contra el terrorisme sinó per altres motivacions no tan santes, i segona, que si el president Pujol, mentint amb tanta gràcia, permetia als ciutadans de descobrir la veritat amagada, és que posseïa l'art de la mentida tal com l'han de posseir els polítics: no dir res dient-ho tot, i dir-ho tot com aquell qui no diu res, i sigui el que sigui el que ell personalment en pensi, de tot plegat.

Encara ha de menjar moltes sopes, el batlle Maragall, per a poder mentir solet –sense en Serra ni en Samaranch, volem dir, ni en Mario Conde ni en Bohigas–. O sigui: ni sap dir el que no pensa però que és, ni sap callar el que pensa encara que no sigui.

Efectivament, nano: massa complicat.

Ramon Barnils

GENERALITAT DE CATALUNYA

gent GRAN.

La gent que ha viscut els moments difícils que ha passat Catalunya durant els darrers 60 anys.

La gent que amb el seu esforç ha fet possible que les noves generacions disposin avui d'un país més ric, amb més benestar i amb futur. Que ha assegurat la continuïtat de Catalunya, com a nació amb la seva llengua i la seva consciència de país.

Gent que va venir, ja fa anys, de fora de Catalunya, i que ha arrelat en aquesta terra contribuint al progrés del país. Que ha vist com aquí naixien els seus fills i els fills dels seus fills.

Gent que amb el seu amor i la seva feina ha fet gran un país no ha de ser oblidada. El grau de civisme i de qualitat moral d'un país es mesura per la manera com tracta la seva gent gran. No la podem decebre.

LA gent ÉS LA FORÇA DE CATALUNYA

EL MIRADOR

El Ministeri de l'Illa Grossa

A això era, cosa increïble per mi mateix, que jo no havia anat mai a les Illes Columbretes o illots Columbrets, fins fa pocs dies que uns amics, perseguint la pesquera, m'hi van portar. Vam eixir del port que encara era de nit, i durant les tres hores de navegació els pescadors de dissabte dormien, el pilot automàtic endreçava el rumb, el barco feia esses, i el vent variable feia honor al seu nom: mai no hauria pensat que en tan poc de temps podia passar de tramuntana a mestral, a llevant i a migjorn. O això em semblava a mi, tan poc expert en coses de la mar. Quan vaig veure en l'horitzó el perfil de l'Illa Grossa o Columbret Gran, estava fins i tot una mica emocionat. Per fi, doncs, després de tants anys de desitjar-ho, estava a punt d'arribar a les úniques illes en aquest tros de mar entre Mallorca i les costes valencianes. Com és habitual, pujava la llum del primer sol entre núvols desfets, calitges, i un horitzó espès, etcètera. I després de la primera illa, anaven apareixent les altres, puntets surant en un aigua matinal platejada i lletosa. En acostar-nos, eren més grans del que jo havia pensat. Més belles també, més altes, més ferèstegues, com un paisatge de muntanya esquerpa on només foren visibles els cims, i sota l'aigua es poguera endevinar el paisatge sencer. Em sembla que, en realitat, geològica, és una cosa així. Però elles soles, la illeta, els illots de roca trencada, els esculls, quan ho veus tot allà dins, escampat per la mar, fan un paisatge sencer i propi. Una visió que jo no tenia registrada: difícil d'oblidar, de tan net com és tot, tan pur, tan solitari. Tan intacte i primordial com sembla.

Després els meus amics, que ja s'havien despertat i havien tallat el calamar i la sardina per als hams, es van posar a buscar els llocs exactes on els peixos es deixen atrapar. És complicat: cal seguir referències visuals molt exactes, entre una pedra que hi ha dins el forat de la Foradada, la línia entre la Senyoreta i el far, i altres temes de discussió i prova metòdica. En un parell d'hores, si no passa res, troben el lloc, i comença a eixir el peix. A migdia, vam anar a la cala-cràter de l'Illa Grossa, a fer un arròs en l'aigua quieta. Allò, efectivament, és un cràter inundat, estès en l'aigua clarissima dins de tres quarts de cercle d'illa, com un anell trencat. Fa molta impressió, quan ho mires i penses on et trobes. Les gavines residents fan un incoherent fons sonor de granja: grallen quasi exactament com gallines histèriques.

Llavors vingueren en una llanxa els xicots que treballen a l'illa, i em van baixar a fer una passejada il·lustrativa. Són tres biòlegs i guardes del vedat de pesca. Viuen en una caseta mig reconstruïda, a mig camí entre l'embarcador i el far. Quan puges per l'únic caminet, a una banda hi ha la mar, i a l'altra també: és com caminar pel llom d'una balena de pedra, més o menys. Mentre els meus amics feien l'arròs de peix a la barca, el guarda biòleg m'explicava el que cal explicar, geologia i geografia, les espècies de gavines, el pas de les aus migratòries i les quaranta parelles de falcons que vénen a caçar, la fauna terrestre de sargantanes i aliacrans, i la difícil flora. Hi hagué uns faroners que hi criaven conills, i el conills gairebé arrasaren l'illa. Ara, els xicots del parc, ermitans periòdics, restauren els equilibris trencats, posen pedretes que retenen la poca terra, compten els pollets de falcó, ho toquen tot amb moltíssima dedicació i amor.

I així pujàvem, escoltant les explicacions i mirant la bellesa, fins a la part més alta de l'illa, que és on hi ha el far. En arribar allà, jo pensava que completaríem la vista i la visita. Però no. A la porta (oberta) d'una tanca robusta, el guarda biòleg s'atura i em diu: "S'ha acabat el passeig. Açò és del Ministeri, no es pot passar". "¿Què vol dir que és del Ministeri?", que dic jo. I sí: resulta que el far és del Ministeri d'Obres Públiques, propietat de l'estat, terra vedada. No es pot passar. La resta és parc natural de la Generalitat valenciana, però el far és territori ministerial: del govern de Madrid. I el Ministeri no el vol cedir ni concedir. És un edifici magnífic, robust, de pedra mallorquina, fet al segle passat, però d'aquells que no poden caure. Com que el far és automàtic i no hi ha faroners, l'edifici-casa està abandonat, inservible, és fa malbé, es desfan portes i finestres. Però és ministerial, representa l'estat. Fa molts anys que el govern d'ací demana una cessió per poder-lo habitar com a estació dels biòlegs, amb un conveni o el que siga. No hi ha res a fer: el ministeri no vol cedir l'emblema del poder. Ara que hi ha un ministre que baixa rius en rai, diu que potser ho resoldran. No saben.

De manera que allà, en uns illots enmig de la mar, arribava el ministeri, el poder, l'estat, tot això: tancat, barrat, present, imponent. Miraves les roques emergint de l'aigua, el poderós pilar basàltic que en llengua popular es diu el Carallot, i en llengua ministerial el Bergantín, i entre les gavines el gran edifici blanc quadrat del far: el Ministeri, el poder, l'estat. Potser es convertirà en una ruïna, però serà per sempre domini del Ministeri. Perquè no podem tenir la plena possessió ni tan sols d'un illot volcànic. Els biòlegs no ho entenien: jo sí.

Joan F. Mira

ACTUALITAT

Ràtzia olímpica

Truquen a la porta...

A quinze dies dels Jocs, més de trenta ciutadans dels Països Catalans, entre ells un redactor d'EL TEMPS, van ser detinguts per la Guàrdia Civil. Arbitrarietats, denúncies de tortures i indignació general.

Eren prop de les sis de la tarda de dilluns, dia 6. Truquen a la porta de la redacció d'EL TEMPS. "¿Que hi ha l'Oriol Malló?". Un jove d'uns trenta anys pregunta pel nostre company. "No hi és", responem. El jove, en català, insisteix a veure'l. Nosaltres insitim que no hi és. Mentre insisteix, apareixen dos nois més i una noia, també joves i també en català, que s'afegeixen a la petició del primer. La notícia era a la porta de la redacció. Els quatre joves insisteixen: "Sabem que és aquí". "Doncs no", tornem a dir. Aviat augmenten el to de la veu, encara en català, que cada cop esdevé més autoritària. "Volem entrar per comprovar-ho". "¿I qui sou?", preguntem. "¡Som això!". Posen la placa de Guàrdia Civil a dos dits del nas del qui pregunta i entren ràpidament. A partir d'aquest moment, adreçant-se en castellà als redactors de la casa, demanen els documents d'identitat i inspeccionen totes les habitacions. L'Oriol no hi és i, per tant, no l'hi troben. No estan gaire contents, però se'n van. Per si l'Oriol torna, deixen vigilància al carrer. Una hora abans havien anat a casa els pares de l'Oriol, presentant-se com amics. A les onze de la nit hi van tornar, van regirar la cambra, però tampoc no l'hi van trobar. Com a record de la visita es van endur tres bales que l'Oriol tenia de la guerra de Croàcia, quan hi va anar com enviat especial d'aquesta revista. Per aquells reportages va ser mereixedor del Premi Nacional de Periodisme de la Generalitat de Catalunya.

Assabentat que el buscaven, l'Oriol va decidir de presentar-se l'endemà davant els Mossos d'Esquadra, la policia de Catalunya. Però no hi va anar sol. Molta gent va acompanyar-lo en aquesta presentació, en solidaritat. Diputats d'Esquerra Republicana com Xavier Bosch i Joan Puigcercós, el periodista Josep M. Cadena en representació del Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'historiador Josep M. Solé Sabaté, els periodistes Ramon Barnils, Vicent Partal, Pilar Rahola i Jordi Balló, el comunicòleg Josep Gifreu, el dirigent de la Crida, Jordi Sànchez, i molts companys de la professió o amics de l'Oriol. Un cop a mans dels Mossos, el van acompanyar fins a la comandància de la Guàrdia Civil de Barcelona, on li van aplicar la Llei Antiterrorista.

Aquesta és només una de les moltes històries que es van succeir la setmana passada a diverses comarques dels Països Catalans. Un total de 37 persones van ser detingudes. Entre elles, dos companys de mitjans de comunicació: Eduard López, redactor d'*El Punt*, era a casa seva diumenge, dia 5, a la nit, quan per l'interfon va trucar algú demanant per ell. Va baixar a veure qui era i va quedar detingut. La seva família no va assabentar-se de la detenció fins dimecres, dia 8. Carles Buenaventura, cap de correcció del *Diari de Girona*, va rebre una "visita" a la redacció, dimarts 6 de juliol, a la nit. Quan va anar a veure qui era, també va quedar detingut. I així fins a 37 persones.

Totes les detencions, ordenades pel magistrat de l'Audiència Nacional de Madrid, Baltasar Garzón, van seguir la mateixa metodologia: uns desconeguts de paisà es presenten a domicilis particulars o als llocs de treball dels ciutadans, i un cop l'interessat es presenta, s'identifiquen com a guàrdies civils i el detenen, li apliquen immediatament la Llei Antiterrorista, i el traslladen a Madrid.

Des del 29 de juny i fins al moment de tancar aquesta edició, havien estat detinguts: Joan Rocamora, Josep Musté, Jordi Bardina, David Martínez, Esteve Comellas, Teresa Mas, Ferran Ruiz, Vicent Conca, Ramon López, Jaume Oliveras, Josep M. Granja, Xavier Tolosana, Carles Buenaventura, Eduard López, Josep Poveda, Josep Bou, Marçal Dalmau, Antoni Infante, Vicent Coll, Artur Escútia, Ramon Piqué, Andreu Cabot, Oriol Montserrat, Eduard Pomar, Oriol Malló, Oriol Martí, Xavier Puigdemont, Xavier Alemany, Xevi Ros, Joan Durà, Carme Porta, Guillem Pallejà, David Cortada, Jordi Mané, Marc Vila, Enric Cot, Toni Sànchez. Tots van ser detinguts acusats de tenir alguna vinculació amb Terra Lliure. El fil conductor que uneix tots els afectats és de ser antics militants del Moviment de Defensa de la Terra, alguns militants actuals, però la majoria feia més de dos anys que se n'havien donat de baixa i actualment no hi tenien cap vinculació, o bé militaven en altres formacions polítiques com ERC, UPV o el PCC. Garzón ha tret la pols d'antics arxius i ha repartit. Alguns alts responsables de la seguretat a Catalunya, com els governadors civils de Barcelona i Girona, Ferran Cardenal i Pere Navarro, van mostrar el seu malestar per la desproporció de l'operació Garzón.

La reacció política va ser immediata: ERC, Iniciativa per Catalunya, la JNC, la Crida a la Solidaritat, el PCC, el MDT, Catalunya Lliure van criticar l'amplitud i la indiscriminació de les detencions. Altres persones, com l'alcalde de Banyoles, l'alcalde de Girona i l'alcalde de Benicarló van manifestar-se en el mateix sentit, amb diversos matisos.

Des de dilluns dia 6, la campanya de detencions s'estenia també al País Valencià. Poc després del migdia un grup d'homes entrava en un bar del carrer de Gaspar Aguilar de València. Demanaren per Antoni Infante, que acabava de dinar en aquells moments i, sense més preàmbul, l'emmanillaren. Posteriorment s'identificaren com a guàrdies civils i s'endugueren Infante, dirigent valencià de l'MDT i del sindicat Treballadors per la Unitat de Classe, cap a una destinació

Oriol Malló, tot i lliurar-se als Mossos, va denunciar tortures de la Guàrdia Civil. J. MORERA

La informàtica i l'estat

De les idees es pot passar a les bombes", va dir un antic militant del PSAN i ex-director general en una tertúlia radiofònica. Tot i que va matisar que amb aquesta frase no volia pas criminalitzar unes posicions polítiques, la frase sembla indicar que si es maten les idees ja no hi ha perill que es posin bombes.

No creiem –no volem creure– que estats democràtics es dediquin a perseguir ciutadants per les seves idees, de forma –com ha dit un diputat– profilàctica. Però sí que és cert que alguns estats es doten de lleis que fan possible aquesta persecució. Fa unes setmanes –vegeu EL TEMPS núm. 418, pàg. 66– parlàvem de la llei de Tractament Automatitzat de Dades Personals (LORTAD). Explicàvem que permet, en el curs d'una investigació concreta, si la policia ho considera necessari, de recollir dades que facin referència a creences, idees polítiques, raça o costums sexuals de qualsevol ciutadà. Un dels representants de la CLI (Comissió d'Informàtica i Llibertats) va dir a TV3 –potser exagerant la situació, per fer més clar l'exemple– que, gràcies a la LORTAD, la policia podia decidir, amb l'objectiu de controlar presumptes militants de Terra Lliure, de fitxar tots els estudiants de filologia catalana.

Amb la LORTAD, aprovada al Congrés i que ara és al Senat, la policia pot confeccionar els fitxers que cregui convenients, sense la intervenció del jutge. La LORTAD –en aquestes pàgines ho vàrem dir– ha passat sense que la majoria de comentaristes polítics i intel·lectuals n'hagin dit res. Però la LORTAD és perillosa. I molt més –diríem– que no la criticada llei Corcuera, perquè permet d'emmagatzemar les dades més íntimes dels ciutadants, perquè permet de seguir la trajectòria política de qualsevol. I les dades poden concernir al fet d'haver format part d'una associació cultural, d'una agrupació sardanista, d'un grup de defensa de la llengua.

La informàtica recorda massa sovint el *1984* d'Orwell, un estat policíac on tots els ciutadans estan controlats. No es poden perseguir idees per si de cas algun dia en sorgeix alguna bomba. Teòricament, un estat democràtic tolera totes les idees democràticament expressades. Però el recent informe d'Amnistia Internacional recorda que no tots els estats democràtics garanteixen totalment els drets humans. La relació entre informàtica i llibertats està molt estudiada, debatuda i preservada en llocs com l'estat francès. Si de les idees es pot passar a les bombes, de les lleis democràtiques es pot passar a la violació dels drets dels ciutadants. Els fets dels darrers dies haurien de promoure la reflexió sobre la LORTAD, perquè és una eina que, ben utilitzada, pot ajudar a perseguir el delicte però que, mal utilitzada, pot ser molt perillosa. Com gairebé tot.

Xavier Duran

desconeguda. "Després de la detenció, comentà Encarna, la seva dona, els guàrdies em van demanar les claus de casa i anaren a regirar-la. No em van dir què buscaven ni de què acusaven el Toni". Aquella nit, Infante la va passar a les dependències de la caserna de la Guàrdia Civil de Benimaclet. No era l'únic. Amb ell hi havia Artur Escútia, també membre de l'MDT, que havia estat detingut aquella vesprada a Alginet (Ribera Alta). Casat i amb tres fills, Escútia havia estat fins fa un any delegat de CC OO a la cooperativa d'Alginet. Poc després de tornar a casa va rebre la visita d'un altre grup d'agents de la Benemèrita que, sense cap explicació, se'l van endur pres. Aquell mateix matí, Vicent Coll Pitarch, número dos de la llista d'UPV en les darreres eleccions a Benicarló, s'havia desplaçat a Tortosa a visitar una germana malalta que acabava de ser operada a l'hospital. En sortir, va ser detingut i conduït a unes dependències no concretades de la Guàrdia Civil.

Dimarts la ràtzia continuava, però ara desplaçada cap al sud. A la vesprada, Josep Durà, propietari d'un bar de Monòver, era detingut després d'haver-li regirat el bar, casa seva i una petita casa de camp propietat del pare del detingut un comandament de la Guàrdia Civil. La seva dona, Paqui Sellés, explicava: "Em digueren que el meu marit pertanyia a un grup terrorista i em van fer signar un do-

Josep M. Cadena, en nom del Col·legi de Periodistes, es va interessar pels detinguts. J. MORERA

cument especificant que el registre havia estat negatiu". Durà no pertanyia en l'actualitat a cap grup polític. Les detencions al País Valencià van causar també sorpresa general, i dijous dia 9 es constituïa una Coordinadora per la Llibertat dels detinguts, on figuren diversos partits de l'espectre independentista, com Catalunya Lliure i l'MDT, però també altres com Esquerra Unida, i els sindicats TUC, CCOO i CGT

APAREIXEN LES DENÚNCIES DE TORTURES

El dimecres, dia 8, va ser el dia d'inflexió del procés. Les detencions van minvar i va sortir en llibertat el primer dels detinguts. Però també va ser el dia que va reaparèixer un nou element de crispació: les denúncies de maltractaments i tortures. Carles Buenaventura, president d'ERC del Gironès i primer alliberat, va denunciar que havia estat maltractat a la Direcció General de la Guàrdia Civil de Madrid. Així ho va explicar als mitjans de comunicació: "Quan vaig entrar a la Direcció General, em van posar de cara a la paret, em van tapar els ulls amb una cinta i em van posar una bossa al cap. Després em van portar cap a una habitació on hi havia unes vuit persones i van començar a preguntar-me qui coneixia de Terra Lliure, que digués noms de persones, em van preguntar per Jordi Puig..., tot això acompanyat per cops

Carles Buenaventura va explicar les tortures davant els mitjans de comunicació. R. CUGAT

amb una guia de telèfon, i quan queia a terra, em donaven puntades de peu. Quan hi havia una resposta que no els agradava, estrenyien la bossa que duia al cap perquè m'ofegués. Això devia durar unes dues hores, acompanyat d'insults contra Catalunya com "els catalans sou una merda" (traduït) o forçant-me a respondre que el campió de la Lliga era el Madrid i no el Barça. Des de la cel·la sentia els crits d'altres interrogatoris... Et poden arribar a matar. No pots evitar dir el que ells volen". Després de parlar amb la premsa a Barcelona i a Girona, Buenaventura va ingressar a l'hospital Josep Trueta de Girona, on li van diagnosticar una fissura a l'occipital i sang fresca a l'orina, a més d'hematomes diversos. Altres detinguts alliberats, com el militant del PCC, Oriol Martí, també van denunciar tortures. Marçal Dalmau, va haver de passar per l'hospital Fundació Jiménez Díaz de Madrid, pels cops al cap i als genitals que havia rebut. Dalmau va declarar al llit de l'hospital. Per la seva banda, August Gil Matamala, advocat dels sis primers detinguts, va denunciar que, a Josep Musté, li havien aplicat corrents elèctrics en dues ocasions, primer al colze i després al ventre. Gil també va dir que havien estat maltractats Joan Rocamora, Jordi Bardina, Esteve Comellas, David Martínez i Ferran Ruiz, amb bosses al cap, cops i altres procediments.

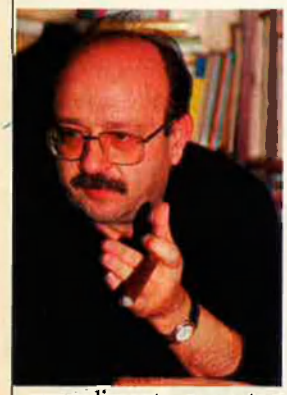
El coneixement d'aquests fets va despertar preocupació arreu. Moltes forces polítiques, institucions, entitats i personalitats van expressar públicament aquesta preocupació, pocs dies abans de començar els Jocs.

El fantasma de ràtzia olímpica ha recorregut els Països Catalans i les comparacions amb altres èpoques han estat inevitables. Autoritats espanyoles com Luis Roldán, director general de la Guàrdia Civil, o el mateix delegat del govern a Catalunya, Francesc Martí Jusmet, han desmentit les tortures. Segons el primer, Dalmau es va donar cops de cap ell mateix contra la paret de la cel·la. Hi ha paraules i hi ha informes mèdics. Paraules i fets. Àngel Colom va demanar depuracions de responsabilitatss i va fer corresponsables dels fets, a més dels agents implicats, el ministre de l'Interior, i "aquells que responen amb el seu silenci". ERC va demanar també que la Generalitat esdevingui l'única autoritat en ordre públic a Catalunya.

A l'hora de tancar aquesta edició, la majoria de detinguts ingressaven a la presó i alguns eren deixats en llibertat. Antoni Infante ja havia sortit en llibertat sense cap fiança però el jutge havia exigit quantitats que van de les 150.000 a les 500.000 pessetes per alliberar Artur Escútia, Eduard López, Joan Durà i Xavier Puigdemont. L'Oriol, també fortament torturat, es troba en el primer grup. I encara no s'ha acabat.

Pere Martí
Jordi Sebastià

Reaccions d'intel·lectuals i polítics

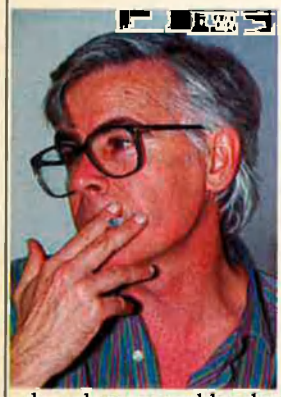
Manuel Vázquez Montalbán, escriptor

Deixant a banda la culpabilitat o innocència dels detinguts darrerament a Catalunya i al País Valencià, trobo que els procediments que estan emprant-se són detestables. En aquests moments la democràcia és molt discutible en aquest país, on s'està introduint la cultura dels desapareguts argentins. Els procediments corcueristes són repugnants. No cal parlar de franquisme, sinó de corcuerisme.

J. M. Huertas Claveria, periodista

Trobo que tot això que està passant té un aire de passat franquista. Això d'amagar les coses i convertir tothom en sospitós té un caire molt poc democràtic. La Llei Corcuera desconfia de tothom que no combregui amb les lleis del Govern i això ens manté a tots en sospita permanent. En definitiva, es tracta d'uns procediments poc democràtics i amb unes conseqüències lamentables.

J. J. Pérez Benlloch, periodista

Pense que contra el terrorisme totes les decisions poden estar justificades. Ara bé, precisament per ser unes decisions molt extremades, els responsables deuen ser molt prudents.

El Ministre Corcuera està histèric i ha confós la gent extremista i romàntica amb terroristes. El jutge Baltasar Garzón també se n'ha passat. I aquí, al País Valencià, i a la mateixa redacció d'EL TEMPS a Barcelona ha ficat la pota més enllà del que calia esperar. Tot això és un disbarat.

Vicent Franch, magistrat i escriptor

En primer lloc, tot això em sembla una lamentable corroboració dels perills que apuntava l'aprovació de la Llei de Seguretat Ciutadana. En segon lloc, si es confirma en tota la seua extensió el tracte rebut pel detinguts caldria començar a pensar que alguns responsables ministerials s'han tornat bojos. En tercer lloc, jo crec que es tracta d'una provocació gratuïta al nacionalisme català en vespres d'unes dates on era previsible que alguns grups minoritaris mostraren al món reivindicacions independentistes.

Finalment, encara estic esglaiat de veure com es poden cometre tropelies tan barbàriques en un estat de dret que o ho és per a tots o malament.

Vicent Ventura, periodista

El respecte als drets humans, sense el qual no es pot parlar de llibertat, exigeix anar prou més enllà de les simples formalitats.

No es pot, no es deu, per exemple, actuar contra la inviolabilitat del domicili o de la llibertat personal per simples sospites sense proves suficients.

En el cas dels detinguts per la seua suposada pertinença a Terra Lliure, sorprèn, pèr exemple, el nombre de detinguts tenint en compte que es tracta d'una organització amb escasses actuacions d'eficàcia sortosament insignificant. Tota violència és condemnable –i inútil, a més a més–, però també s'ha de considerar la llibertat que es pot suprimir per a prevenir-la a fi de reduir-ne l'abast. Si no és així, la justícia es converteix en repressió. I aquest sembla el cas dels detinguts, atesos els procediments emprats i la quantitat dels sospitosos. Tants, que fa la impressió de tractar-se dels clàssics "sospitosos comuns" tan freqüents sota les dictadures.

Francesc de P. Burguera, periodista

Pense que tota acció del tipus que siga, que pretèn aclarir uns fets, ha de ser proporcionada a l'objectiu que es persegueix. I en el cas que ens ocupa, més encara. I, sobretot, ajustada a dret. No es pot anar matant mosques a canonades. Sembla que algú s'ha excedit, allargant el braç més enllà de la mànega. De la mànega legal, és clar. I això no és bo ni ajuda a la convivència entre els ciutadans i els qui s'extralimiten en l'ús del poder que la societat els ha atorgat. Fer referència al respecte dels drets em semblaria obvi.

Pedro J. Ramírez, director del diari *El Mundo*

Qualsevol violació de domicili és anticonstitucional i va contra els drets més elementals. Ni la tan discutida i discutible Llei Corcuera permet a les forces de l'ordre entrar en una propietat privada si no és amb la constància que es comet un delicte. Pel que sembla, i ho dic en to irònic, en la redacció d'EL TEMPS s'estaria perpetrant algun editorial o algun reportatge. Però, encara, cap gènere periodístic no és considerat legalment un delicte. Vull

dir amb això que si qualsevol violació de domicili és greu, el que es faça en qualsevol mitjà de comunicació és una doble violació, contra les llibertals individuals i contra la llibertat d'expressió. I que conste que no és només una agressió contra els drets de la redacció d'EL TEMPS i dels seus lectors, sinó que ho és contra tots els ciutadans que desitgen l'existència en aquesta societat d'una pluralitat informativa real.

Manuel Vicent, escriptor i periodista

L'actuació de la Guàrdia Civil en la redacció d'EL TEMPS a Barcelona em pareix purament i simplement feixisme. La Llei Corcuera no sols serveix per obrir una porta sense ordre judicial, sinó també per a transformar la sospita en causa de repressió. El mètode es converteix en discurs. Corcuera és intercanviable. La seua llei és un monstre que ha començat a créixer i ningú no sap fins on arribaran les seues grapes.

Gregorio Morán, escriptor

No faré cap declaració personal perquè mai n'he feta cap. Tanmateix el tema em commou suficientment com per escriure un article a *La Vanguardia*.

Pere Mayor, secretari general de la UPV

Sobre les actuacions dutes a terme al País Valencià, només podem manifestar la nostra indignació i sorpresa. Es tracta d'una actuació totalment inacceptable i intolerable, igual que les que es feien en temps no massa llunyans. Si això ho fan a causa de la celebració dels Jocs Olímpcs, només s'està contribuint a crear un clima de tensió barrejant-ho tot. I si les notícies que ens arriben sobre el tracte rebut pel militant de la UPV, Vicent Coll, són certes, demanaren responsabilitats i la dimissió del ministre Corcuera.

D'altra banda, cal remarcar que els polítics valencians en general no estan en absolut a l'altura de les circumstàncies. El president, Joan Lerma, per exemple, encara no ha fet cap declaració al respecte, mentre que Jordi Pujol sí que ho ha fet.

Jaume Lorés, periodista

Si l'actuació de la policia en l'escorcoll sense permís dels locals de la revista EL TEMPS i la presumpta aplicació ulterior de tortures s'hagués fet en temps de la UCD, tindríem tots els socialistes catalans protestant. Però, ara, com els del PP, són els únics que aplaudeixen. Encara que alguns dels seus alcaldes de les comarques gironines hagin posat el crit al cel, Josep Maria Sala els ha desautoritzat mentre que em consta que Joan Raventós s'estira dels cabells. Això és el preu que s'ha de pagar per tenir un vice-president del govern català.

Joan Solana, alcalde de Banyoles per CiU

Respecte a la detenció de tres ciutadans de Banyoles, es ratifica en el comunicat de premsa difós per la seva alcaldia: "La democràcia en la qual vivim ha de ser la garantia que la repressió o la prevenció del delicte no ha de portar a cap sector de ciutadans lliures de qualsevol sospita a sentir-se víctima de controls indiscriminats. La ciutat de Banyoles es prepara per rebre dignament els participants als Jocs Olímpics. Sap que això li comportarà molèsties i alteracions dels seus ritmes de vida habituals durant uns dies. I està disposada a la màxima col·laboració. Però, en cap cas, pot assumir que amb la cobertura d'aquest esdeveniment uns conciutadans vegin disminuïts els seus drets fonamentals. I entre aquests drets fonamentals hi ha el de la lliure convicció."

Joaquim Nadal, alcalde de Girona pel PSC

De moment, prefereix no pronunciar-se sobre el tema.

Josep Pernau i Riu, degà del Collegi de Periodistes de Catalunya

Reproduïm a continuació la carta adreçada pel degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya, Josep Pernau i Riu, al Governador Civil de Barcelona, Ferran Cardenal:

"Distingit senyor:

Des de la redacció a Barcelona del setmanari EL TEMPS ens arriba la protesta perquè membres de la Guàrdia Civil, que tenien ordre de detenir el seu redactor Oriol Malló, van entrar a la seu social de la publicació sense mostrar en cap moment el corresponent manament judicial. Un cop a dins, demanaren la identificació del personal que en aquells moments es trobava a la casa i realitzaren un escorcoll.

Crec que caldria una explicació oficial sobre els fets que ens comuniquen. Des del Col·legi de Periodistes considerem que s'han de mantenir les garanties de treball i seguretat personal dels periodistes en la seva tasca professional i que l'escorcoll d'una redacció no hauria de produir-se mai sense les necessàries garanties jurídiques.

En nom propi i de la Junta de Govern del Col·legi de Periodistes de Catalunya m'agradaria un aclariment sobre aquests punts."

Agustí Pons, periodista i escriptor

Espero i desitjo que, en el moment de publicar aquestes ratlles, Oriol Malló hagi recuperat la llibertat, i que ho hagi fet en bon estat físic i psíquic. En realitat, la seva ideologia m'importa ben poc i, filant més prim, hauria de reconèixer que tota la flamarada d'aquestes darreres setmanes m'ha produït més angúnia que altra cosa: sovint les flamarades s'apaguen sense deixar rastre, si no arriben a socarrimar a qui les ha encés. Però no arribo a comprendre què té a veure tot això amb el terrorisme i la llei antiterrorista, i no arribo tampoc a comprendre quins eren els seriosos indicis que la policia i el jutge devien tenir per a procedir a una mesura tan greu com la detenció d'aquest jove periodista.

José Luis Aranguren, filòsof

"Com ja vaig dir en una entrevista concedida a aquest setmanari, a l'estat espanyol cada vegada seran més dures les sancions contra la llibertat. I en la nostra època, són els mitjans de comunicació els que pertorben el poder. I, encara que Corcuera haja parlat dels intel·lectuals, ho feia perquè s'expressen a través dels mitjans de comunicació".

Francisco Granados, delegat del Govern a València

Francisco Granados, va manifestar al diari *Levante-EMV* que la detenció de quatre independentistes valencians "no té res a veure amb la pròxima celebració dels Jocs Olímpics a Barcelona". En relació a les denúncies formulades per diferents organitzacions polítiques, Granados va declarar que "no es tracta d'una operació de neteja, sinó d'una operació purament antiterrorista."

Josep Vicent Marquès, sociòleg

M'agradaria que quedara molt clara la meua postura: la lluita armada és un greu error en condicions de democràcia, encara que siga una democràcia imperfecta. El terrorisme és una modalitat de la lluita armada particularment cretí i criminal. Però l'independentisme –igual que el conservadorisme, l'espanyolisme o el comunisme– és una opció política perfectament legítima. Les operacions policíaques que ho posen tot en el mateix sac i reprimeixen indiscriminadament tota dissidència són atemptats, no dic que voluntaris, contra la democràcia, pertorbacions de l'ordre públic i de la pau ciutadana. I tot això ve a sant de la batuda policial suposadament dirigida contra Terra Lliure. Davant de batudes com aquesta, un no pot més que manifestar la seua presumpció d'innocència per una part i de ficada de pota per l'altra.

Josep Gomis, conseller de Governació

Josep Gomis va expressar, per la seva banda, preocupació per les detencions realitzades des del passat 29 de juny relacionades amb l'organització Terra Lliure, i va afirmar en unes declaracions a TV3 que "és un fet que ens preocupa moltíssim i esperem que les diligències policíaques acabin aviat". Gomis també va expressar el seu convenciment sobre la innocència d'alguns dels detinguts per ordre policíaca en assegurar que "alguns d'ells no tenen res a veure amb la lluita armada i s'han mantingut sempre allunyats de la violència".

Josep Maria Sala, secretari d'organització del PSC

Josep Maria Sala va declarar que "els que intenten treure una lectura política d'aquestes detencions fan un plantejament erroni, lamentable i poc democràtic".

Jordi Pujol, president de la Generalitat de Catalunya

En unes declaracions ofertes a Catalunya Ràdio, Jordi Pujol va considerar "injustes les detencions d'algunes persones que no tenen res a veure amb l'organització Terra lliure, sinó que són independentistes que tenen tot el dret a ser-ho sense ser molestats". Pujol va sol·licitar en aquestes declaracions que s'aclarissin algunes d'aquestes detencions i que s'investiguessin els casos de maltractaments denunciats per alguns dels detinguts.

Reporters Sense Fronteres

Robert Ménard, director de Reporters Sense Fronteres, organització independent de periodistes per la defensa de la llibertat de la premsa arreu del món, en assabentar-se de les detencions practicades als periodistes Oriol Malló i Eduard López, va dirigir una carta a l'atenció de Felipe González, president del Govern espanyol, en la qual remarcava entre altres coses: "Reporters Sense Fronteres mostra la seva inquietud pel clima de tensió que podria implantar-se a Barcelona en cas que aquestes pràctiques policíaques continuïn."

Al final de la carta dirigida a Felipe González, Reporters Sense Fronteres demanava "l'alliberament immediat d'aquests dos periodistes actualment detinguts a Madrid si no pesa cap càrrec contra ells", i sol·licita al president del govern espanyol que "faci tot el que estigui en les seves mans perquè es garantitzi que els periodistes puguin exercir lliurement la seva professió a Catalunya".

Maite Ferrando

SANITAT

Entrevista a Jordi Casabona, director del programa de prevenció de la sida

"L'única vacuna contra la sida és l'educació sanitària"

El doctor Jordi Casabona és metge epidemiòleg. Ha treballat per al programa de prevenció de la sida de l'OMS a Etiòpia, l'Índia, Dinamarca i altres països. Actualment és director del programa de prevenció i control de la sida de la Generalitat de Catalunya.

Als Països Catalans, ¿com evoluciona la sida?

—Aquí podríem assenyalar algun tret diferencial respecte a l'estat, si més no per al Principat, i suposo que també per a la resta. El principal grup de transmissió fins al 1985 era el col·lectiu d'homes homosexuals, igual que a tot el nord d'Europa. Però quan el virus es va introduir en la comunitat de drogoaaddictes s'hi va estendre ràpidament. El que passa aquí és semblant que el que passa a França o a Itàlia.

—*¿Es previsible que les dones estiguin més afectades en el futur?*

—Al principi, la transmissió es produïa sobretot entre homes homosexuals. També s'accepta que la drogaadicció és mes freqüent entre homes que no pas entre dones. Ara assistim a un augment del nombre de dones afectades, perquè moltes es contaminen a través de persones infectades que usen drogues i perquè ja hi ha casos de transmissió sexual que anomenem de segona generació. Es a dir, no és una dona que s'ha infectat per la seva relació amb algú que pren drogues, sinó perquè ha tingut relacions amb algú que, al mateix temps, es va infectar amb algú en una relació heterosexual. Les perspectives són que aquest percentatge vagi augmentant progressivament. Però personalment crec que en cap moment no s'arribarà a la proporció dels països de l'Àfrica, on per cada home infectat hi ha una dona infectada, perquè la transmissió heterosexual no serà tan important com és a l'Àfrica.

—*¿I el cas dels nens?*

—En la mesura que augmenti el nombre de dones infectades també augmentarà el de nens que tinguin la infecció. Però potser en aquest cas la infecció per via vertical, com s'anomena, es pot preveure donant consells a les dones seropositives que volen quedar embarassades

i plantejant la possibilitat d'avortament a les que ja ho estan. Cal dir, però, que el nombre de nens que s'infectarà de la seva mare no és clar, però acceptem que al voltant d'un 20% de nens fills d'una mare infectada tindran la infecció.

—¿Encara es jutja més moralment que científicament, en la societat, la sida?

—Crec que, malauradament, encara sí, tot i que això ha canviat molt als darrers anys. Al començament era molt més patent la marginació, el prejudici contra els malalts.

Cada vegada més, i entre els professionals sanitaris sobretot, es veu com una malalatia més. Això també depèn de les vies de transmissió en un lloc determinat En el cas nostre el principal problema són les drogues i per tant atribuir-ho a la promiscuitat sexual no seria basar-se en les dades existents. D'altra banda que s'hagin donat casos públics que s'han contaminat no a través de relacions homosexuals ni a través del consum de drogues, que són les dues vies clàssiques –penso en Magic Johnson– ha facilitat que la població en general entengui que el risc d'infectar-se no està exclusivament en determinats grups. Hi ha moltes persones que en el seu moment van tenir relacions sexuals estables amb persones que uns anys abans havien usat drogues i ara estan infectades. Tothom que mantingui relacions sexuals està en risc de contaminar-se.

—¿Aquest rebuig social perjudica la prevenció de la malaltia?

—És evident i és una de les principals dificultats que tenim a l'hora de realitzar campanyes d'intervenció, aquesta por de fer pública la condició de positiu. I va lligada a la marginació que representa per part d'altres persones. Per això, si cada vegada és més freqüent que persones influents en l'opinió pública diguin que són positius, això provocarà l'acceptació gradual de les persones afectades. I en aquest sentit cal recordar que probablement no fóra el mateix que ho hagués dit Magic Johnson que una altra persona o que ell s'hagués contaminat per una altra via.

—¿L'educació sexual és important en aquest sentit?

—Crec que és bàsica. De moment, l'única vacuna que hi ha contra la sida és l'educació sanitària. La infecció no està associada a determinats grups, sinó a una manera determinada de tenir relacions sexuals –sense preservatiu– o de consumir drogues –compartint agulles–. Crec que és important facilitar el coneixement i l'adquisició d'aquestes conductes sense risc per part de la població en general i, sobretot, de la població jove; tot plegat és l'actuació més eficaç per a evitar que en el futur vagi augmentant l'epidèmia.

—Els mitjans de comunicació tracten el tema sense sensacionalisme...

—Crec que en aquest sentit també s'ha evolucionat molt. Primer, perquè la sida ha deixat de ser tema constant de primera pàgina, com podia ser-ho fa uns anys. Crec que ha fet un paper important a l'hora de normalitzar el tema. Potser diria que encara en general hi ha una certa apetència per les xifres, per qüestions puntuals i aparatoses. I potser el que manca és més debat d'algunes qüestions. Però la manca de debat no és patrimoni només dels mitjans de comunicació.

—¿Què podem pensar de l'evolució del mal en anys vinents?

—Crec que parlant de sida qualsevol nombre és pessimista, per la taxa de letalitat que té la malaltia. La meitat de les persones ara infectades, en els deu anys vinents hauran contret la malaltia. I la taxa de supervivència creix, però encara és una malaltia que produeix un nombre molt elevat de morts. A Catalunya ja és la segona causa de mort de la gent d'entre 20 i 39 anys. Sigui quina sigui la magnitud de l'epidèmia, ja és dramàtica. Crec que passaran bastants anys fins que l'epidèmia no s'estabilitzi una mica o fins que no hi hagi mitjans prou eficaços per evitar-la. A Catalunya hi ha al voltant de 20.000 persones infectades. Als països subdesenvolupats la situació és més greu, entre altres coses perquè els recursos sanitaris són molt més limitats. En alguns països determinats i per a alguns grups concrets, la sida significarà una variació en el creixement de població que hi ha hagut fins ara. I en el cas dels nens, la sida hipotecarà els avanços per a millorar-ne la taxa de supervivència. A més, n'hi ha molts que queden orfes i en unes condicions en què tenen menys possibilitats de sobreviure. A curt termini, la sida continuarà tenint un impacte molt important i a llarg termini dependrà de les accions preventives que es facin, de la resposta de la població i de les conductes individuals.

Xavier Duran

Deu preguntes sobre la sida

A questa setmana té lloc a Amsterdam un congrés científic mundial sobre la sida. A l'hora en què els investigadors faran balanç del que coneixem, sembla interessant de respondre a deu preguntes que tothom es fa sobre la síndrome.

—¿D'on prové la síndrome?

La síndrome d'immunodeficiència adquirida fou reconeguda oficialment fa onze anys. Però se sabia de casos anteriors de malalts amb símptomes que coincidien amb els de la sida. La sida és causada pel virus HIV, del qual hi ha dues formes. L'HIV-1, estès per tot el món; l'HIV-2, concentrat a l'Àfrica occidental. Es creu que el virus podria haver passat a les persones procedents del primats salvatges. Hi ha teories, com ara la que diu que les proves sobre vacunes contra la poliomelitis amb micos van permetre la contaminació d'humans, però això no està demostrat. En tot cas, el que sembla clar és que el virus procedeix de l'Àfrica. Es podria haver estès de forma lenta i en certes àrees rurals concretes durant 100 o 200 anys o més. També pot ser que les formes primitives del virus no produïssin la sida i després hi hagués alguna mutació. Les teories fantasioses que pretenen que el virus és un producte de la guerra bacteriològica o que va venir de l'espai mai no han estat preses seriosament.

—¿Quines previsions hi ha sobre el progrés del nombre de malalts?

Fins ara, hi ha declarats 350.000 casos oficials de sida, però sembla que el nombre real deu ser de més d'un milió i mig des de l'inici de la epidèmia. El nombre d'infectats oscil·la entre 8 i 10 milions, dels quals un milió són nens. Als Països Catalans –sense Catalunya Nord– hi ha hagut 4.991 casos: 307 a les Balears, 3.564 al Principat i 120 al País Valencià.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) calcula que l'any 2000 hi haurà 40 milions d'infectats. La previsió anterior de l'OMS era de 25-30 milions. Però un estudi recent de la Universitat de Harvard és molt més pessimista i calcula que l'any 2000 hi haurà 110 milions de seropositius.

—¿Quina és la població de risc?

La sida es va començar a detectar en homosexuals. Aquests i els drogoaddictes són els grups més afectats als països occidentals. Però sovint els primers han fet cas de certes mesures preventives i aixó ha implicat que l'augment de casos s'hagi desaccelerat en aquest col·lectiu en alguns llocs. El nombre de drogaaddictes malalts augmenta espectacularment. Com a exemple, tenim que a l'estat francès la població reclusa, on hi ha molts drogaaddictes, té un percentatge de seropositius del 6%, quinze vegades superior a la població general. També hi ha risc en persones que reben transfusions de sang, per bé que des de fa uns anys el control és obligatori. Cal realitzar sempre les transfusions als centres autoritzats.

A l'Àfrica s'han enregistrat més de sis milions d'individus infectats. OMS- H.ANENDEN

Ara comença a créixer el nombre d'heterosexuals infectats. D'altra banda, del 15 al 30% de nens nascuts de mares portadores contrau el virus. Si ara les dones formen el 20% del total de seropositius, sembla que l'any 2000 podrien ser el 40%.

—¿Tot seropositiu contrau la síndrome?

Es pensa, tot i que no està demostrat, que no tots els infectats amb el virus contrauran la sida. De tota manera, deu anys després de la infecció, un 85% dels seropositius han manifestat símptomes de la sida. Alguns tenen el virus des de fa 14 anys i no l'han desenvolupada. L'esperança de vida, un cop manifestada la malura, és d'un any a dos i mig. Cal assenyalar que la sida només està controlada des de fa onze anys i que pot ser que hi hagi un temps d'incubació variable.

—¿Es útil el preservatiu?

El preservatiu és eficaç si s'usa correctament, és de qualitat i, naturalment, no té microfissures que permetin el pas del virus.

Tot i que molta gent és rebeca a l'hora d'utilitzar-lo, se'n recomana l'ús, sobretot en persones que tinguin contactes sexuals fora de la parella estable. El preservatiu protegeix de la infecció tant l'home com la dona.

—¿Es pot transmetre el virus per un petó?

Les tres vies principals de contagi són: contacte sexual, transmissió de la mare seropositiva al fill i transmissió parenteral, que inclou des de transfusions a l'ús d'una mateixa xeringa. El virus no es transmet per mosquits, pel fet d'utilitzar el mateix got que un seropositiu o, segons podem afirmar per ara, per un petó. En aquest darrer cas, s'ha parlat del risc d'infecció, que seria teòricament possible quan hi ha petites ferides a la boca. En pràctiques sexuals, el virus es pot contraure quen hi ha bescanvi de fluids: penetració vaginal, anal o sexe oral. En aquest darrer cas, el risc només sembla significatiu en cas de petites ferides.

—¿Hi ha risc en el dentista o el barber?

Si el risc és nul, és molt baix. En el cas de dentistes seropositius, hi ha risc i s'han donat casos d'infecció. Però en condicions higièniques correctes anar al dentista no ha significar un perill de contraure el virus. La barberia encara representa un risc menor, si bé sempre hi pot haver el perill de ferides de sang causades a un individu seropositiu i que n'afectin un altre. En tot cas, la millor prevenció és observar una gran cura en la neteja de tots els estris que es facin servir. El risc no és nul gairebé mai, però de vegades és mí-

nim. La participació de Magic Johnson als Jocs Olímpics és una mostra que un seropositiu pot participar en moltes activitats sense exposar el seus companys a la infecció.

—¿Quins fàrmacs permeten d'aturar la sida?

Fins ara, només l'AZT (zidovudina) s'ha mostrat efectiu per a retardar la manifestació de la síndrome i per a allargar la vida dels individus malalts. El tractament és car i, a més, produeix a la llarga efectes secundaris: alteracions hepàtiquess, digestives, cutànies, neurològiques. És l'únic fàrmac comercialitzat a tot el món. Als Estats Units i progressivament a altres països s'ha legalitzat el DDI (didanosina), que inhibeix la multiplicació del virus. No és tan car, però tampoc no sembla tan efectiu com l'AZT.

La recerca de fàrmacs s'orienta a interceptar qualsevol de les diverses etapes de captació, reproducció o acció del virus, que ataca els limfòcits anomenats T4+, que tenen un paper essencial en la resposta als agents infecciosos. La utilització de més d'un fàrmac alhora sembla més efectiva que el tractament únic. En tot cas, hi ha diverses substàncies que s'investiguen i que podrien mostrar-se útils i ser utilitzades d'aquí a pocs anys. Els resultats actuals són esperançadors, si bé no es poden crear expectatives prematures.

—¿Com està la recerca d'una vacuna?

Les vacunes es basen en la introducció de virus d'una malaltia o de certs elements d'aquest virus perquè el cos produeixi anticossos específics quan es produeixi la veritadera infecció. En el cas del sistema immunitari, la situació és molt complicada, entre altres coses perquè el virus es presenta sota molt diverses formes, que varien d'un individu a un altre.

Les campanyes d'informació als joves, com aquesta a Suïssa, pretenen aturar la difusió del virus. OMS-H.SALGADO

Fa uns mesos, el comitè francès d'ètica va autoritzar la prova d'una vacuna en 60 voluntaris. La prova, feta en individus sans no seropositius, permetrà de saber la forma com el cos passa a fabricar anticossos contra el virus. La recerca, dirigida pel doctor Marc Girard, és considerada de les més sòlides i prometedores de les que es realitzen al món. En tot cas, és improbable que s'aconsegueixi una vacuna segura i efectiva abans de quatre o cinc anys.

—¿Quines són les conseqüències socials de l'adquisició del virus de la sida?

L'augment de morts per sida als països subdesenvolupats –que tenen el 90% dels infectats– poden causar grans desequilibris demogràfics a l'Àfrica i al sud-est asiàtic. Al mateix temps, les conseqüències econòmiques són molt negatives, ja que la síndrome afecta bàsicament individus de 20 a 40 anys, és a dir, en plena edat activa.

La por de la sida també provoca el rebuig social contra persones seropositives o contra individus pertanyents a grups de risc. A l'estat francès es debat l'obligatorietat de fer-se la prova abans de contraure matrimoni. El passat mes de març el ministeri espanyol de Sanitat va rebutjar les proves realitzades per diverses empreses als seus treballadors, si no es feien amb el consentiment d'aquests.

Hi ha gent partidària de fer obligatoris els controls a determinats professionals. Aquestes mesures anirien dirigides a dificultar la transmissió de la malaltia. Però també poden atemptar, segons altres persones, contra la intimitat de certs individus, que no tenen per què revelar si tenen el virus o no. Cal harmonitzar, tanmateix, el dret a la intimitat amb les mesures que ajudin a evitar una accelerada difusió de la infecció entre la població. Al mateix temps, cal evitar discriminacions i l'aïllament dels individus portadors. Amb unes previsions mínimes de 40 milions d'infectats per a l'any 2000 no sembla lògic ni possible buscar la solució de l'epidèmia en l'aïllament d'aquests individus.

X. D.

La conscienciació contra la sida s'ha manifestat de molt diversa manera a tot el món. OMS-J.HERNANDEZ-CLAIRE

HOMENATGE

Aproximació als àmbits i tertúlies de l'assagista

Fuster i Barcelona

Un dels capítols decisius en la trajectòria de Joan Fuster (Sueca, 1922-1992), al punt que la seua vida no hauria estat la que era si no s'haguera produït, va ser el seu pas per Barcelona, on va connectar amb cercles que li van facilitar la professionalització com a escriptor i intel·lectual.

A principis de la dècada dels 50 **Joan Fuster** era un llicenciat en Dret, flagrant de nas, angular i amb aspecte d'haver patit la fil·loxera. Oficiava d'ajudant del secretari en les sòrdides oficinies d'un exportador de taronges més o menys solvent, i l'exercici de les lleis encara li deparava la proesa d'actuar de passant de l'advocat carlí **Alabau Siurana** de València i la del torn d'ofici, en el qual va fer un esforç retòric sense èxit per a defensar un gitano que havia segrestat una gallina. Era un home sense mitjans ni connexions, de realitats filtrades per la impremta, que provenia d'una família de menestrals i que l'únic contacte que havia tingut amb el món exterior s'havia produït a través de la Universitat del carrer de la Nau.

Les hores exemptes d'obligacions forenses les dedicava a una vocació incontenible: els hàbits lírics i les observacions anotades sobre les lectures que efectuava. Aquesta disciplina monacal li havia reportat alguna satisfacció intel·lectual durant els anys anteriors, sobretot des de la revista literària *Verbo* d'Alacant, on havia ensenyat les seues maneres literàries, i ara, després d'establir correspondència amb el mallorquí **Francesc de Sales Aguiló**, que per raons òbvies residia a Bogotà, interessant-se per les publicacions de l'exili, havia entronitzat en cercle d'estraperlo bibliogràfic que eren les revistes catalanes de la proscripció.

Una de les primeres notícies de Joan Fuster a Barcelona se situa en la torre de **Joan Reventós,** que havia intervingut en la primera antologia poètica universitària (1949). Reventós provenia del Grup Torras i Bages i la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, acabava d'ingressar en els mosques del Moviment Socialista de Catalunya i estava vinculat familiarment a Indústries Agrícoles. Era, potser, l'any 1951 i un Fuster que frega-

Desert de les Palmes, principis dels 60: Joan Reglà, Fuster, Miquel Tarradell i Sanchis Guarner. ARXIU

El mateix dia: Reglà, Sanchis Guarner, Tarradell, Max Cahner, J.F. Mira... ARXIU

Fuster, J.V. Foix i Manuel Sanchis Guarner a l'Hotel Formentor. ARXIU

va els 30 anys, amb la causticitat per estrenar, explicava en aquella tertúlia lírica, entre els quals hi havia **Albert Manent**, que al País Valencià només hi havia un escriptor jove que escrivia en català: ell. La seua presència era motivada per l'impacte d'un article sobre la poesia catalana fins el Renaixement aparegut en Mèxic, el qual ja havia estat publicat a València uns anys abans i havia despertat l'interès de **Carles Salvador** sobre l'autor.

L'economista **Joaquim Maluquer**, que posteriorment seria un dels seus marmessors, va conèixer Fuster en el que era el seu segon viatge a Barcelona. L'encontre es va realitzar a casa d'Oriol **Folch i Camarasa**, fill de l'escriptor **Manuel Folch i Torres.** Folch era un home de pensament i d'acció, arquitecte, nacionalista i administrador de **Rafael Patxot i Jubert**, meteoròleg i mecenes. Folch era un dels primers, junt amb **Raimon Galí,** que va iniciar el moviment de Països Catalans a Catalunya, i feia a casa seua uns seminaris clandestins molt reduïts per a discutir temes d'identitat, que era una pràctica habitual en aquella època de la dictadura en diverses cases barcelonines. Fuster explicava que era la segona vegada que estava a Barcelona, i s'allotjava a casa d'Oriol Folch al carrer d'Ausiàs March. Eren estades irregulars, breus, i que li van servir per connectar, a més de Galí, amb l'escriptor **Joan Garrabou**, amb el geògraf **Solé**, amb mossèn **Ballarin**, amb **Pere Figuera i Serra**, que configuraven el món de la resistència nacional catalana. Fuster havia arribat a aquest cercle a través de les seues col·laboracions amb les revistes catalanes de l'exili: Raimon Galí havia estat molts anys a Mèxic i en les publicacions catalanes de l'exili havia encetat el torn amb la idea dels PPCC. Quan va tornar de l'exili Galí, amb Oriol Folch va formar un grup de gent jove per formar-los nacionalment. En aquell moment, els contactes de Fuster a Barcelona eren escassos. Folch havia establert una primera connexió amb un Fuster joveníssim a través de **Xavier Casp**, que havia estat a Barcelona mostrant el seu escorç de capdavanter del pancatalanisme. Casp, que en aquell moment dirigia l'editorial L'Espiga, havia entrat en l'ambient de la mà de **Josep Maria Casacuberta**, que amb l'excusa de l'editorial Barcino, aprofitava una volta a l'any per viatjar a València i contactar amb els nacionalistes. Posteriorment, Folch va contraure matrimoni i se'n va anar a viure a la part alta de la

ciutat. Aquesta circumstància determina que Maluquer herete Joan Fuster en la seua casa de l'Eixample durant els desplaçaments de l'assagista a Barcelona, on solia acudir des de l'estació del Passeig de Gràcia. Amb la presència de Fuster, la casa de Maluquer es convertirà a poc a poc en un consolat dels valencians. Regularment hi passava unes setmanes a l'any. Sobretot, uns dies abans de Nadal, perquè era jurat dels premis de Santa Llúcia. Feia dues o tres visites a l'any, i aprofitant la seua estança a Barcelona, uns anys després passarien a conversar i sopar **Raimon**, que cantaria per primera volta a Barcelona en casa de **Manuel Ortínez**, al Putxet, quan encara es deia **Pelegero, Joaquim Molas, Isabel Clara Simó**, J.M. Castellet, **Lola Badia, Jordi Mir, Eliseu Climent**, Albert Manent, **Toni Vidal, Joan Veny, Vicent Ventura** i abundants periodistes per entrevistar-lo. Fuster, amb aquest nucli comunicaria, irradiaria i consolidaria projectes editorials.

Per aquests dies dels primers seixanta Joan Fuster va pronunciar una conferència a la Casa de València, al carrer de Còrcega, que d'alguna manera va ser l'origen de *Nosaltres els valencians*. En aquesta conferència multitudinària Fuster va tractar d'explicar què eren i qui eren els valencians a uns valencians que residien a Barcelona, i en les seues paraules hi havia les intuïcions bàsiques del llibre. Entre els assistents hi havia el jove **Max Cahner,** que ja havia conegut Fuster uns anys abans i que en l'Estatge del Desert de les Palmes li havia presentat a Fuster joves nacionalistes valencians que el de Sueca no tenia el gust de conèixer. En setembre del 61 Cahner li va fer l'encàrrec del llibre per a una nova editorial que s'anomenaria Edicions 62. Quan Cahner va traslladar el seu domicili a la colossal torre del carrer d'Iradier, Fuster va començar a alternar, durant les seues estades a Barcelona, aquesta residència amb la de Maluquer, i en aquell marc, convertit en un centre d'operacions idèntic al de la casa de Maluquer, va conèixer **Pierre Vilar**, entre altres.

FUSTER I EL COTTON CLUB

A través de Maluquer, Fuster és introduït en el món del tèxtil cotoner, la patronal del tèxtil, que d'alguna forma era el refugi de la burgesia nacional catalana. El director del Servei Comercial de la Indústria Tèxtil Cotonera (SCITC) era **Manuel Ortínez Mur**, que després va ser conseller de Governació en el govern de **Josep Tarradellas.** Era un home de gestió, alhora amb evidents dots de polític i diplomàtic, i tan amic de **Josep Pla** que en el seu despatx es passaven a màquina les obres del de Palafrugell. En la seua residència del Putxet organitzava unes sessions de debat intel·lectual a l'hora del dinar, i entre altres els comensals s'hi trobaven Fuster, Josep Pla, **Fabià Estapé, Armand Caraben, Josep Maria Castellet, Joan Sardà, Manuel Ibáñez Escofet**, Joaquim Maluquer i **Rosa Maria Margalef**. Els participants se sumien en uns maratons orals, amb abundància d'espasmes escèptics, que en recuperar la noció del rellotge se'ls havia passat l'hora de tornar a treballar.

Fuster trava tanta amistat amb aquest grup que passa a ser de la família, i prova d'això és que es fa habitual en les celebracions familiars dels presents. Com és el cas de l'assistència al casament d'Armand Caraben, i al sopar posterior que van fer a l'hostal de la Gavina, a S'Agaró. Hi havia una taula immensa presidida a cada banda de la taula per l'assagista de Sueca i Josep Pla, els quals van mantenir un debat dialèctic immemorable, que feia resseguir als comensals amb els caps de cap a cap la trajectòria de les frases. Aquesta burgesia nacional i liberal, europea, era la que Fuster trobava a faltar a València. A Catalunya tenia un públic fidel de característiques molt diferents a les que tenia al País Valencià. Fuster irradia en diferents direccions, però sempre connectades amb allò que Pla anomenava la Comunió Tradicionalista Cotonera. Des del SCITC, accedeix, d'una banda a aquell nucli particular de Manuel Ortínez, de l'altra, en el mateix Centre Tèxtil hi havia unes reunions mensuals amb els joves industrials, que era una iniciativa d'Ortínez, per connectar-los amb personalitats interessants del món exterior a la indústria. Fuster hi va anar més d'una vegada a donar lliçons a gent molt jove, com **Agustí Montalt**, que després seria president del Barça, sobre aspectes de la societat, de la cultura, de la política, apartats que, en el pensament de Manuel Ortínez, completaven la formació del jove empresariat, que passava de ser tècnica i empresarial a humanística, sociològica, política i cultural. A part d'això, al si del SCITC, hi havia mecenes que ràpidament van connectar amb Fuster, com **Domingo Valls i Taverner**, que el va tenir a sa casa dinant i disfrutant amb la seua conversa, i que li va prestar algun ajut econòmic. En aquestes circumstàncies també va conèixer **Soldevila i Godó,** de l'hotel Majestic, **Pere Duran Farell**, encara que no era cotoner, i el cosí d'Ortínez **Josep Riba,** home equànime que va adoptar Fuster com un tèxtil cotoner.

A causa de totes aquestes relacions, Fuster es pot alliberar de l'advocacia i dedicar-se exclusivament a l'escriptura a través de la neurosi periodística. El nucli tèxtil cotoner controlava *El Correo Catalán*, el vell diari tradicionalista, que; gràcies a Ibánez Escofet, a principis dels seixanta es va convertir en el diari de més ganxo a Barcelona, tant per la crítica a la dictadura com per la seua actitud decididament catalanista. Ibánez Escofet, que era el cap de redacció del diari i a més era el cap de premsa de la SCITC, era un gran descobridor de talents i va obtenir ràpidament la col·laboració de Fuster per a les seues pàgines, a pesar que ell, probablement desmereixent-se, l'atribueix en els seus escrits a Caraben i Maluquer. Així es va iniciar en el periodisme a Barcelona. I amb l'entrada d'Ibáñez Escofet a *La Vanguardia*, Fuster l'acompanya amb les seues col·laboracions.

Era un personatge que fascinava i interessava molt a Barcelona. En aquella època Fuster tenia una capacitat d'atracció intel·lectual superlativa. Eren uns anys, els seixanta, molt il·lusionats. Es passava de la dictadura hermètica a la dictadura transpirable, i hi havia un horitzó de desenvolupament econòmic i de possibilitats de tota classe. Va ser el moment en què es van assentar les bases del futur polític, econòmic i intel·lectual de Catalunya. La proposta de Fuster era molt atractiva, tant per la seua ampliació de l'horitzó catalanista, que el treia de les quatre províncies per a estendre'l al País Valencià i les Balears, com pel seu sentit liberal i crític. Això, sumat a la seua gran erudició, exposada amb agilitat i agudesa, el convertia en l'escriptor de moda a Barcelona. Era el seu moment àlgid, el de màxima producció. És en aquesta època que concentra el 80 per cent de la seua obra.

Als anys setanta, coincidint amb la transició, decau la freqüencia dels seus viatges. La causa d'aquest recés, segons la impressió de Joaquim Maluquer, es deu a un problema de to vital: "Ell sempre tenia un to vital baix. Es cansava. Es fatigava molt caminant. Era estret de pit, i caminar dues cantonades ja era per ell un sacrifici. Quan venia a casa jeia molt. Llegia molt, però horitzontal, estirat".

Miquel Alberola

Esquerra: Fuster fa observacions agudes a Dámaso Alonso. Dreta: Fuster amb Josep M. Castellet i Salvador Espriu. ARXIU

Esquerra: Espriu, Isabel Mirete i un Fuster encollit. Dreta: Fuster rendeix honors a la reina de la poesia. ARXIU

Un Fuster descarat en l'hospitalitat barcelonina. ARXIU

Dreta: Fuster, Castellet, Foix, Alonso, Espriu... sota la mala llet còsmica de Gandia. Dreta: Fuster anotatiu. ARXIU

PESCA

Vaixells japonesos i coreans espremen els bancs mediterranis de tonyina

Els pirates de la tonyina

Cada any, durant la primavera i l'estiu, una flota amb bandera de conveniència de països com Panamà o Libèria, però pertanyent a empreses japoneses o coreanes, s'acosta a les nostres aigües per pescar la productiva tonyina sense respectar cap regla i caiga qui caiga.

Era de matinada, eren dos pesquers de gran tonatge que utilitzaven llums que no els corresponien. Ens tallaren la proa pel costat i ens obligaren a canviar el rumb dues vegades". Era el testimoni del capità de goleta Gaspar Soldevila que navegava en aigües del triangle que formen les Columbretes, Eivissa i Mallorca la matinada del 28 de juny. L'incident es tornà a repetir unes hores més tard. "Cap a les 6.30", continua el capità, "un altre vaixell de pesca estranger ens va empaitar amb pantallades de llum. No sé d'on eren però, per l'accent de l'anglès que parlaven, semblaven japonesos o coreans".

"NO ÉS GENS ESTRANY"

L'atac va ser denunciat a la comandància de marina de Castelló i al centre nacional de coordinació i salvament de Madrid. Segons va manifestar el comandant de marina de Castelló: "L'incident va tenir lloc en aigües internacionals i, per tant, nosaltres no hi podem fer res. Només transmetre'l a Madrid. No és gens estrany. Aquests pesquers coreans solen provocar-ne de semblants en tot el litoral, des de Tarragona fins a Cartagena". Els vaixells no eren més que part d'una flota sense nom ni filiació concreta que, entre el juny i l'agost, coincidint amb l'època de migració de les tonyines, van darrere dels bancs de peixos al Mediterrani i els persegueixen sense cap mena de control. Utilitzen banderes de conveniència de països com Panamà, Hondures, Sierra Leona o Libèria que en la pràctica signifiquen una llibertart absoluta per a moure's, però solen pertànyer a empreses de propietat coreana o japonesa.

Calcular el nombre de vaixells *pirates* que operen en les nostres costes és pràcticament impossible. Aquestes flotes tenen el port de Santa Cruz, a les Canàries, com a base i una gran autonomia per a estar setmanes, i fins i tot mesos, en la mar. La flota japonesa es calcula en uns 35 vaixells, però respecte a altres, com la coreana, el secret és total.

L'estratègia d'aquests vaixells és sempre la mateixa: seguir les tonyines roges que es concentren al Mediterrani per fresar i capturar en el mínim de temps possible la major quantitat de tonyina per als mercats orientals sense fer cas de cap restricció vigent en els acords internacionals i utilitzant les tècniques de pesca més agressives i "eficaces".

El resultat econòmic val la pena: una tonyina roja, de les més grans, pot arribar a costar més de tres milions de pessetes; el resultat ecològic és desastrós: al ritme de 15.000 tones anuals, a les quals s'han de sumar totes les captures no declarades, que poden ser majors que les conegudes, la tonyina roja desapareixerà en uns quants anys.

RENDIBILITAT COSTE EL QUE COSTE

Però les companyies orientals no estan disposades a deixar perdre el filó. L'incident que va patir la goleta del capità Gaspar Sodevila no és un succés aïllat. Els pescadors asiàtics pressionen, sense importar-los els mètodes, altres vaixells perquè abandonen les zones on ells es troben. Normalment solen utilitzar un art anomenat palangre que consisteix en un cap ple d'hams que és arrossegat pel vaixell. En ocasions, aquests caps poden arribar a tenir longituds de més de 70 quilòmetres de llarg. Això implica dificultat de maniobra i que la navegació d'altres embarcacions puga tallar el cap, una cosa que els pesquers no estan disposats a consentir i que eviten coste el que coste, encara que hagen d'obligar, com siga, els altres vaixells a modificar el rumb. "És difícil fer res", comenten veus de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i

Pesca de la Generalitat valenciana, "perquè les aigües jurisdiccionals espanyoles són molt poques al Mediterrani, només de 12 milles i, més enllà, ja entren en vigor convenis internacionals difícils de fer acomplir. L'única solució seria, potser, que la CEE decidira ampliar el límit de les aigües pròpies dels seus països al Mediterrani".

Per tal de pal·liar la pressió de les companyies pesqueres sobre la tonyina, fa vint anys, 22 països signaren el conveni ICCAT. Aquest conveni fixava uns límits en les captures, en les grandàries i en els arts utilitzats. En concret, l'acord prohibia absolutament augmentar l'índex de captures, eliminava també la utilització de les anomenades xarxes de deriva i obligava a tornar a la mar tot exemplar de menys de 6'4 quilos. Però la seua eficàcia ha estat ben escassa. Segons indicaren a EL TEMPS fonts del Centre de la Tonyina, a Madrid, seu de l'ICCAT: "El conveni no és seguit per aquells països que no l'han firmat i sobre aquests no tenim cap capacitat executiva. Tenim, a més, unes normes d'inspecció en els vaixells que no s'acompleixen perquè no tenim diners per enviar inspectors a bord, de manera que difícilment podem controlar el nombre real de captures per tenir dades fiables sobre les quals planejar les mesures a prendre".

A més del conveni ICCAT, poca cosa s'ha fet que no siga paper per protegir les poblacions de tonyina. Les úniques protestes i accions concretes contra les flotes *pirates* han vingut de part de grups ecologistes. Greenpeace ha desplaçat fins al Mediterrani el seu vaixell *Sirius* per tal de denunciar les activitats de les flotes incontrolades. El passat 9 de juny, el *Sirius* entrà al port de Cartagena acompanyat de diverses llanxes neumàtiques. La intenció era doble, per una banda fer propaganda de la seua campanya contra les pesqueries pirates amb cartells on es podia llegir: "Fuera pesqueros piratas de los puertos espanoles" o "Alto a la sobrepesca pirata en el Mediterráneo", i per l'altra impedir la maniobrabilitat del vaixell *Astraea* que desembarcava les seues captures. L'*Astraea* és un dels vaixells de la flota pirata de palangraners, com també ho és el *Dong Won* 807 que ha estat vist davant de les costes de Castelló, però aquests noms no són gaire útils a l'hora d'efectuar una denúncia.

CANVI DE NOM

"Els vaixells –comenta Assumpta Gual, portaveu de Greenpeace que actualment es troba a bord del *Sirius*– canvien de nom constantment i també de bandera. Utilitzen sistemes rudimentaris com pintar de negre part del nom o coses així. Tot val". Els exemples són molts: l'*Atlantic Oji* 33 que sovinteja les aigües del sud de Balears es va convertir de la nit al matí en *Atlantic Ji* 3 i el *Geranio*, detectat pel *Sirius* el 1989 es va convertir un any després en *Girasol*. Tres lletres es quedaren on estaven i els pintors no es molestaren ni a repassar-les.

La total impunitat amb què aquesta flota pot operar fa que moltes voltes traspassen fins i tot el límit de les aigües jurisdiccionals de l'estat espanyol. "La setmana passada –continua Assumpta– vam descobrir un palangre a només 12 milles al sud de Formentera. Era un pesquer gran, d'unes 500 tones. Era el vuitè que hem vist enguany entre la costa d'Alacant i les Balears".

La campanya de Greenpeace tracta d'atacar els vaixells pirates en l'únic punt on és possible: quan entren al port. Les seues accions no es limiten a paralitzar els vaixells i denunciar les seues accions sinó que formen part d'una estratègia més àmplia que tracta d'exigir que el govern espanyol prohibesca als vaixells d'aquestes

Alguns tonyinaires utilitzen sistemes que han estat prohibits per les Nacions Unides. ARXIU

flotes recalar en els ports que en depenen. La resposta oficial a aquesta demanda encara no ha arribat; de moment Greenpeace ha obtingut la mateixa que EL TEMPS: el ministeri no té cap postura ni cap declaració a fer.

Els mateixos vaixells que entren al Mediterrani han efectuat primer una campanya a l'Atlàntic, just en el lloc on els peixos passen abans de travessar l'estret de Gibraltar. En aquestes aigües –comenten font d'Adena, que també ha encetat una campanya contra els pesquers incontrolats–, "els vaixells coreans instal·len les anomenades xarxes de deriva que estan prohibides per l'assemblea de les Nacions Unides. Aquestes xarxes poden tenir una longitud de 60 a 100 quilòmetres i una fondària de vora 200 metres. No són gens discriminatòries i capturen tot el que troben: tonyines, foques, dofins, tortugues i tota classe de peixos. Moltes vegades, els vaixells competeixen i lluiten per un determinat banc. S'encalcen els uns als altres i arriben a tallar-se les xarxes, de manera que aquestes queden a la deriva i atrapen els dofins que no poden respirar i moren". Però no sols els vaixells coreans i japonesos són culpables d'aquestes malifetes. Greenpeace ha detectat també entre els pesquers pirates que visiten les nostres costes algun vaixell pertanyent a una companyia hispanomexicana de difícil localització a causa del constant canvi de símbols i matrícules.

TAMBÉ AL PACÍFIC

Si la situació de les tonyines és complicada a l'Atlàntic i al Mediterrani, la pesca de les espècies pròpies del Pacífic també provoca contradiccions entre el rendiment econòmic i la salvaguarda de l'equilibri ecològic. En les seues migracions, el Yellowfin, l'espècie més comuna al pacífic oriental, apareix sempre, sense que encara se sàpiga ben bé per què, acompanyada de dofins. Alguns pesquers utilitzen arts que no distingeixen entre peixos i mamífers. Quan les xarxes són alçades per recollir les captures és massa tard per alliberar els dofins; la major part han mort asfixiats.

Adena ha establert una classificació entre empreses Dolphin Safe i empreses No Dolphin Safe segons siguen respectuoses o no amb els dofins a l'hora de capturar tonyines. El 90% de les empreses de l'estat espanyol i tota la flota pesquera excepte un vaixell pertanyen a la primera categoria. Adena ha decidit apostar per l'enfrontament directe contra les companyies que no s'han volgut comprometre a respectar els dofins i ha començat un boicot contra les empreses que comercialitzen productes derivats de la tonyina sense cap escrúpol a l'hora de pescar-les. "Ha estat una llàstima", comenten fonts de l'associació, "perquè gairebé tots els productors són conscients que no es pot continuar així, però no hem tingut més remei".

Les marques no respectuoses són 25 però són comercialitzades per només cinc empreses: Luis Calvo, Garavilla, Alfonso García López, Friscos i Escuris. Adena ha començat un pols contra elles mitjançant una campanya de denúncia en premsa per tal de conscienciar el consumidor. El futur dirà fins a quin punt pot modificar la conducta de les empreses acusades.

Mentre els conflictes al voltant de la tonyina es multipliquen, la demanda internacional no para de créixer i els beneficis de les companyies són imparables. Ni Japó ni Corea han signat mai cap acord de protecció pesquera i les seues flotes, les més importants del món, es continuen apoderant dels millors caladors, sense importar-los els mètodes. La seua actitud bel·licosa i contundent ha arribat ara al nostre Mediterrani, també seu segons la legislació internacional, en una invasió gens subtil.

Jordi Sebastià

JOCS OLÍMPICS

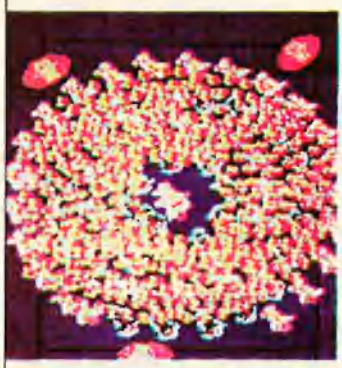
A deu dies del començament dels Jocs, s'aixeca la sospita

¿Plagi en la cerimònia inaugural?

L'espectacle de la Fura dels Baus, plat fort de la cerimònia inaugural dels Jocs, podria ser un plagi d'un dels projectes perdedors del concurs que es va convocar per a adjudicar la realització de les cerimònies. El COOB ha rebut una demanda.

El COOB ha rebut un requeriment notarial per presumpte plagi en la cerimònia inaugural dels Jocs. El requeriment, amb data del dia 1 de juliol de 1992, és signat per l'equip que va resultar perdedor en el concurs convocat pel COOB a principi de l'any 1990 per a adjudicar la realització de les cerimònies d'inauguració i cloenda dels Jocs de Barcelona: l'empresa Imatco, SA, Marcel·lí Antúnez –director artístic del projecte perdedor– i Julià de Jòdar, que va actuar d'assessor literari i investigador icònic. En aquell concurs van ser proclamats guanyadors dos grups (Ovideo/Bassat-Ogilvy i Sport Sponsoring) que posteriorment es van fusionar per realitzar conjuntament les cerimònies sota el nom d'Ovideo Bassat Sport, SA. En concret, la part de la cerimònia inaugural que, segons els demandants, incorre en delicte de plagi és l'espectacle *Mar Mediterrani* de la Fura dels Baus, considerat plat fort de la cerimònia.

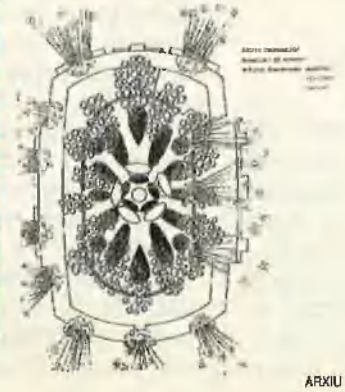

Reproducció gràfica de quatre moments del projecte suposadament plagiat. ARXIU

En el requeriment presentat al COOB, que també ha estat adreçat a Ovideo Bassat Sport, els demandants afirmen que tenen la certesa que l'espectacle de la Fura dels Baus "presenta punts de coincidència amb el projecte presentat per Imatco, que de cap manera no poden ser casuals". Els demandants basen la denúncia en les informacions publicades a EL TEMPS sobre la cerimònia inaugural, però sobretot en el coneixement del guió complet de l'espectacle *Mar Mediterrani*. Aquest guió també obra en poder de la nostra revista. Els demandants constaten en el guió de la Fura dels Baus "un eix temàtic, un nus argumental, unes situacions i uns personatges, elements de la natura i, fins i tot, objectes, que pertanyen al projecte presentat i registrat per Imatco, i que ens consta que no figuraven en els projectes guanyadors".

El requeriment notarial especifica que els drets de propietat intel·lectual del projecte perdedor corresponen ínte-

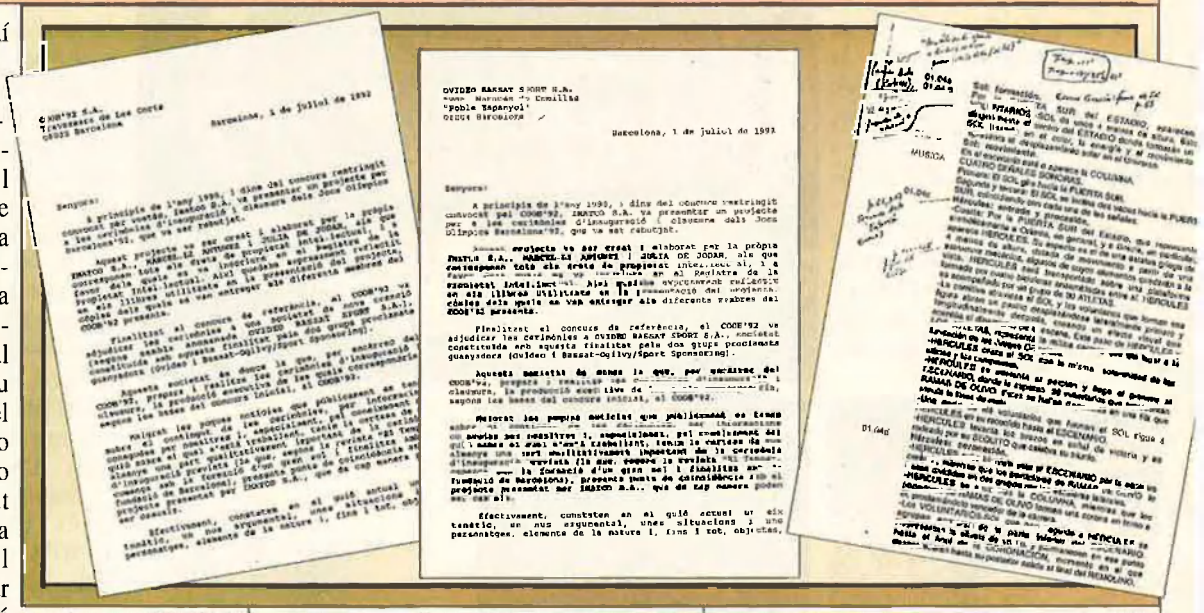
Sí, sí, sí, sí, sí...

L'exhaustiu estudi comparatiu, que segons els demandants demostra el plagi realitzat sobre el projecte inicial d'Imatco, es tanca amb un promptuari o balanç en forma de preguntes sobre el guió de la Fura a què cal contestar "sí" o "no". Són aquestes:

—¿Hi surt la formació d'un Sol?
— Sí.
— ¿Hi ha un heroi que supera una prova?
—Sí.
—¿Hi ha la formació d'un mar?
—Sí.
—¿Hi apareix una nau o unes naus amb tripulació formada per aventurers o guerrers?
—Sí.
—¿També figuren, en la nau o les naus que apareixen, poetes i filòsofs?
—Sí.
—¿Té lloc una navegació marítima o periple?
—Sí.
—¿Hi surt el vent?
—Sí.
—¿Hi apareixen uns monstres marins?
—Sí.
—¿Hi surt un toro?
—Sí.
—¿Hi surten meduses i harpies?
—Sí.
—¿La nau es veu afectada (naufragi, trencament) per la tempesta?
—Sí.
—¿Naufraguen o cauen a l'aigua alguns mariners?
—Sí.
—¿Hi ha una ajuda dels déus representada pel sol?
—Sí.
—¿Hi ha una celebració final dels qui arriben a port?
—Sí.
—¿En la celebració final hi ha una construcció arquitectònica commemorativa?
— Sí.
—Segons els demandants, aquestes respostes positives permeten de definir el nivell d'identitat entre el seu projecte i el guió de la Fura dels Baus. Això constituiria un delicte de plagi, sempre segons els demandants, ja que el seu projecte figura inscrit al Registre de la Propietat Intel·lectual.

E. V.

grament a Marcel·lí Antúnez i Julià de Jòdar. Així consta en el Registre de la Propietat Intel·lectual amb data de 22 de març de 1990. La propietat intel·lectual també consta als llibres del projecte presentats al COOB amb motiu del concurs. Ni el COOB ni Ovideo Bassat Sport no s'han pronunciat sobre la denúncia de plagi fins al moment de tancar aquesta edició d'EL TEMPS. Aquesta revista ha intentat infructuosament que algun responsable de les cerimònies fes algun tipus de declaracions.

Fotocòpia dels requeriments notarials presentats i del guió de l'espectacle de la Fura dels Baus a la cerimònia inaugural. ARXIU

LA PAELLA DE MARISCAL

Al concurs convocat pel COOB, s'hi van presentar cinc ofertes de producció. Després d'estudiar-les, els responsables olímpics en van desestimar dues: la presentada per Cobertura 92, ja que es tractava d'un projecte inviable des del punt de vista tecnològic i que implicava, segons Josep Miquel Abad, "un risc no recomanable"; i la presentada per Imatco, Marcel·lí Antúnez i Julià de Jòdar. La proposta d'Antúnez –ex-director de la Fura dels Baus– i de Jòdar consistia en l'escenificació d'una òpera amb profusió d'elements mitològics que representés els diversos estats de la humanitat en quatre actes. El COOB va creure que aquest projecte, molt avantguardista i musical, no s'ajustava als requeriment sol·licitats, però per la seva qualitat artística el va recomanar per a l'Olimpíada Cultural.

Després de descartar una tercera proposta –la de Creative Entertainment Group–, el COOB va instar els dos projectes restants a fusionar les seves propostes i a constituir una empresa que realitzés les cerimònies dels Jocs sobre la base dels dos projectes: d'una banda, el d'Ovideo-Bigas Luna, l'oferta que en el seu moment es va considerar més moderna, i que incloïa una gran paella dissenyada per Xavier Mariscal i formada per persones disfressades d'ingredients com a part la cerimònia d'obertura; d'una altra, la proposta de Bassat-Sport Sponsoring, que incorporava la proposta conceptualment més clàssica –en un principi proposaven Luis Cobos com a compositor de la música de les dues cerimònies. La fusió va representar la desaparició de parts substantives de tots dos projectes,

Lluís Bassat, president d'Ovideo Bassat Sport. JORDI MORERA

entre elles la paella de Mariscal. Bigas Luna també va desaparèixer.

Els responsables de les cerimònies van encarregar llavors a la Fura dels Baus la realització d'un espectacle per a l'acte inaugural del dia 25 de juliol. Després de desestimar un primer projecte, segons sembla per "etnocèntric", la Fura va començar a treballar sobre el que ha resultat ser l'espectacle definitiu, anomenat *Mar Mediterrani* i que vol representar la fundació de la ciutat de Barcelona. Segons el guió a què ha tingut accés EL TEMPS, el nus argumental de l'espectacle és una successió d'elements simbòlics: **la creació**, representada per la formació d'un sol "basat en el color, l'energia i el moviment que representa el desplaçament solar en l'Univers"; **la presència d'un heroi** –Hèrcules– que supera una prova, en concret una cursa a través del sol de la creació que el portarà a la "coronació" triomfal dalt de l'escenari de l'Estadi Olímpic; **la formació de la mar mediterrània** i l'aparició d'un vaixell que navegarà per la mar acabada de formar; **l'aventura i el perill dels homes**, quan el vaixell emprèn la navegació pel laberint marí; una derrota inicial, per l'acció de remolins, tempestes, monstres marins que ataquen el vaixell, la partició del vaixell en tres parts i la caiguda de mariners a mar; **una ajuda divina**, representada per un raig de sol mentre el vaixell es recompon i els tripulants posen ordre a coberta; i, finalment, **el triomf dels homes**, que arriben a bon port i funden la ciutat de Barcelona en tribut als déus que els han ajudats. L'espectacle clou amb la col·laboració dels espectadors de l'Estadi, que mostren, tots a la vegada, uns pannells de 45x45 centímetres per formar un mosaic gaudinià. El guió de la Fura aporta una novetat al publicat per EL TEMPS fa unes setmanes: les figures formades per l'acció dels espectadors seran l'estàtua de Colom, les torres de la Sagrada Família i la torre de Telecomunicacions de Collserola.

Aquesta estructura narrativa és equivalent, segons fonts dels demandants, a la del projecte d'Antúnez i de Jòdar que va resultar perdedor en el seu moment. El projecte de cerimònia elaborat per Imatco començava també amb una escena de la creació, en aquest cas la formació dels cercles de la vida (vegeu els dibuixos); continuava amb la presència de dos herois que superaven una prova, en aquest cas Hèrcules i Teseu enfrontant-se al toro de Creta i al Minotaure, respectivament; el perill dels homes era representat per un gran diluvi i un arriscat periple; la derrota inicial dels homes es produïa a causa d'un torrent, una tempesta, la destrossa de les naus i el naufragi dels tripulants; l'ajuda divina arribava en forma d'arc de Sant Martí i un carro del sol; i, finalment, el triomf dels homes s'escenificava amb la construcció i reunió de portes representatives de les grans cultures universals entorn de les quals es reunien tots els pobles del món.

Manel Huerga, director artístic de les cerimònies. JORDI MORERA

A banda les analogies en el nus argumental, els demandants han constatat un important nombre de situacions que gairebé es repeteixen en tots dos espectacles. Algunes d'elles són: formes marines que avancen en tropell, com si fos una inundació; un laberint en forma d'espiral circular; un mal averany (en un cas el diluvi, en un altre un núvol negre) deixa pas al periple dels homes; les naus, a la deriva, són fetes a trossos i els passatgers naufraguen; aparició de monstres marins; el sol presideix l'ajuda divina.

Quant a les similituds referents a personatges, elements mitològics, elements naturals i objectes, els demandants constaten fins a dotze analogies: l'aparició d'Hèrcules; navegants dividits en guerrers i savis; toro de Creta; meduses i harpies; raig de sol; arbre amb foc-flama (Imatco)/far amb llum-flama (Fura); mar Mediterrània; naus que es parteixen; vent; diluvi (Imatco)/núvol negre(Fura); tempesta; portes (Imatco)/Temple (Fura).

Finalment, els demandants remarquen que la major part dels continguts que pertanyen al Projecte d'Imatco i que apareixen també al guió de la Fura dels Baus són dels actes segon i tercer del Projecte, la durada dels quals era d'una mitjana de 21 minuts, només dos minuts més que la durada prevista de l'espectacle *Mar Mediterrani* de la Fura.

Aquest estudi comparatiu realitzat pels demandants és la prova principal en què es basa el requeriment notarial presentat el dia 1 de juliol per Imatco, Antúnez i de Jòdar. El requeriment marcava el dia 7 de juliol com a data límit per a una resposta del COOB, resposta que el dia 9 encara no s'havia fet. Davant d'això, els demandants preparen aquests dies una demanda judicial reclamant al COOB que reconegui els drets intel·lectuals dels autors del projecte. Els demandants haurien descartat, doncs, l'exigència de suspensió cautelar de part de la cerimònia inaugural com reclamaven en el primer requeriment notarial. Durant aquesta setmana fonts dels demandants esperen que es produiran contactes entre els advocats de totes dues parts per mirar d'arribar a un acord satisfactori per a les dues bandes, tant des del punt de vista econòmic –hi pot haver molts milions en joc– com de reconeixement de la propietat intel·lectual. Un acord que es fa esperar, però que podria servir per a no llevar ni mica de lluentor a la cerimònia inaugural dels Jocs. Si no plou, és clar.

Eduard Voltas

PERSONALITATS

Josep Bevià, secretari del Grup Parlamentari socialista del Congrés dels Diputats

"Guerra és el que la majoria del PSOE pensa i representa"

Senador per duplicat i congressista repetit, Josep Bevià Pastor –Sant Vicent del Raspeig, l'Alacantí, 1933– és el parlamentari valencià de més relleu a l'administració socialista del Congrés. Doble polític de Martín Toval, creu que el PSOE no necessitarà ajuda per tornar a guanyar les eleccions.

Senyoria, no direm que no viu millor ara que quan ensenyava la sintaxi de La Iliada...

—No crega. Cada vegada recorde amb més enyorança la pissarra i el clarió i tot el món grec, però la vida del Parlament té un vertigen especial. És estar en un centre on passen totes les tempestes que afecten la gent. Ara, un recorda aquell vell Sòfocles que escrivia obres de teatre i alhora no podia negar-se a participar en la vida política. Sense tenir res a veure amb ell, ¡eh!, ¡no faltaria més!, però si l'estil de vida aquest, integral, preocupar-te per totes les coses.

—¿I ha canviat molt el seu patrimoni?

—¡En absolut! Aquesta casa la tenim des de l'any anterior a les eleccions. Abans tenia un 124 i ara tinc un Opel Corsa TR amb nou anys i 120.000 kilòmetres. Al Banc hi havia mil duros en números rojos i ara és possible que el saldo negatiu haja augmentat, ¡més encara! Després, dels meus pares, tinc un piset aparaulat a Sant Vicent.

—¿Quants afiliats del PSOE saben qui era Karl Liebknecht?

—El creixement del PSOE ha estat ràpid, encara que no tant com nosaltres volíem. La tensió permanent dels problemes actuals fa que, efectivament, en les agrupacions no reste temps per a la formació. L'estudi històric, d'aprofundiment rigorós, és necessari, però ha baixat molt.

—Fa quinze anys que està als hemicicles. ¿Quina cosa especial ha fet per haver ocupat repetidament la llista del PSOE alacantí al Senat o al Congrés?

—¡Treballar moltíssim, com un salvatge! I tractar d'aplicar als problemes i a les coses els raonaments del sentit comú. Tal vegada per això pensaren en mi com a cap de llista o per a la secretaria general del grup parlamentari, que em permet de veure tots els problemes de conjunt, vivament. Ara, jo sempre dubte molt, i quan s'inventen certes escoles, banderies, famílies al partit, la meua experiència respon que allò que val és treballar, actuar i raonar.

—Però cap organització és un cel transparent, on vola feliç el colom de l'Esperit Sant. Ni el PSPV-PSOE.

—A Alacant, i afortunadament a tot el País Valencià, el partit viu una època on es combinen perfectament dues coses tan imprescindibles com són un grau de debat intern i una unitat de projecte molt clara, amb acord complet sobre el líder i sobre com s'ha de desenrotllar l'organització. Aquells que per naturalesa i temperament no són massa apassionats ens hi trobem molt còmodes.

—¿Quin és el principal obstacle que impedeix un diàleg distès que encole els diversos fragments del PSOE valencià?

—Mire, en aquest moment es podria comptar amb els dits d'una mà la gent que no està d'acord amb el projecte polític que duu endavant el PSPV-PSOE. I, quant al liderat, ni a l'àmbit de l'estat ni al del país trobaríem ara una altra fórmula que fóra millor i poguera elevar el rendiment de l'actual equip de direcció. L'organització és vella, amb molta tradició, però no es donen les condicions perquè puga haver-hi un debat unitari perquè, quant als elements claus, no hi ha diferents posicions.

—El secretari general del PSPV-PSOE, Joan Lerma, advoca per superar la divisió existent al seu partit entre guerristes i renovadors, el maniqueisme. ¿Això no és, perdone, un gest hipòcrita? El president ocupa una posició de força al partit.

—No veig això. Tota la meua experiència amb Lerma de secretari general, viscuda en dues executives, demostra que el seu comportament sempre ha volgut fer possible el debat i d'exigir un respecte profund per les minories. Fins i tot quan va saltar amb més virulència el corrent d'Esquerra Socialista. Però amb aquest corrent hem pogut conviure plenament al País Valencià, i està representat a Europa, al Parlament Autònom, a l'ajuntament de València, etc.

—¿Líder ideal i PSPV ideal?

—La idea sempre és utòpica, una visió extraordinàriament perfecta, deia Plató. Però, ¡home!, Lerma i Garcia Miralles van estar junts al Consell pre-autonòmic presidit per Josep Lluís Albinyana. D'aquells anys fins ara Lerma s'ha fet com un gran castell pel que fa a maduresa personal i política. I encara és molt jove i pot créixer molt més. Té una forma de conduir el partit creant una cultura de la convivència, fent un PSPV articulat amb majories i minories, que es complementen i conviuen agradablement. Tant ell com tot el pes de Garcia Miralles a l'executiva Federal és necessari, i l'enteniment és bo. Apunta allò que tots desitjaríem que sempre es mantinguera.

—El diputat i president del PSOE de l'Alacantí, Lluís Berenguer, va demanar al vice-president Narcís Serra un congrés extraordinari federal per intentar eliminar les diferències internes. ¿No seria necessari fer-ho?

—El va suggerir, però no com una necessitat. Tal vegada, tenint en compte l'esforç que ha de fer el govern amb vista a Maastricht. En qualsevol cas, difereix absolutament d'això. Un partit que fa dos anys va celebrar el seu congrés i va obtenir un programa, el 2000, després d'un debat ampli i una discussió molt forta, i que va concloure amb una executiva del cent per cent, no crec que el necessite. Ni tan sols una minoria relativament significativa el demana.

—Berenguer té un peu fora del partit i l'altre al límit.

—No. Berenguer és un bon parlamentari. No té més a favor o en contra que la seua feina.

"En aquesta legislatura hem procurat obtenir les iniciatives no exclusivament pels nostres escons". ARXIU

—El PSOE ha encetat aquests mesos, i a corre-cuita, la rehabilitació pública i pre-electoral de l'ex-president del govern espanyol, Alfonso Guerra. ¿Era imprescindible?

—Aquest és un dels fets més clars on es pot veure, encara que amb altres formes, la lluita de classes. No pense en la rehabilitació, sinó en els dos anys de tremenda persecució. Cal tenir un caràcter i un tremp especial per poder resistir tota aquella pluja de calúmnies i de difamacions. Per tant, m'alegre que haja decidit eixir, perquè quan ix no és només Alfonso Guerra, és el partit i és Felipe González. Opine que en el moment que va deixar a banda els treballs de govern i s'ha dedicat al partit, aquest s'ha demostrat com el seu paper. Guerra no és més que allò que la majoria amplíssima que el PSOE pensa i representa.

—Va ser conseller de Cultura del Primer Consell Pre-autonòmic. ¿No ha tingut ganes de tornar de Madrid, de fer de nou política pel país o la ciutat? ¿Ha oblidat la mar?

—¡Què va! Sóc l'exemple de la contradicció. Fonamentalment vaig ficar-me en política activa per fer política per al meu País Valencià, i després em trobe fent-la des del centre. ¿Tornar?, no m'hi negue, però no crec que siga possible perquè la vida d'un, i també la vida política, va encarrilant-se pas a pas per petits fets. Però, quan estic quatre dies a Alacant i em torne a Madrid, em pare dos minuts, i dic, "però Josep, ¿què fas tu aquí?, ¡quinze anys aquí, a l'altiplà! I és que jo necessite la mar per respirar, no per banyar-me, ¡que això és el de menys! No com un consumidor, que encara nade molt malament, sinó com atmosfera vital. El sentit utilitari de la mar no té massa importància.

—Era març del 1982 quan va dir: "El Senat només ensenya a perdre les votacions, perquè UCD sempre té una còmoda majoria". ¿Cóm se sent ara que vostès les guanyen totes sense cap esforç?

—No, jo, això... L'ex-senador català Subirachs, un home gran que ja havia estat a la República, acostumava a dir: "Les votacions només es perden una sola vegada, el dia electoral, la resta ve donades per aquesta". ¡Per tant, vam perdre una vegada, però cap altra des del 82 fins ara! Dóna una absoluta seguretat, però també una terrible preocupació. Per això, almenys en aquesta legislatura hem procurat, i tenim majoria suficient, obtenir les iniciatives no exclusivament pels nostres escons. I així fa no res vam aconseguir renovar el Tribunal Constitucional. Bé, amb 120 dies de retard, ¡un disbarat!, però és el temps que va costar arribar a un acord amb CiU, el CDS i IU.

—Però sense obtenir el consens del PP. Sembla que resultava més fàcil arribar a pactes amb la vella guàrdia de Manuel Fraga que amb la nova generació de José María Aznar i Álvarez Cascos. El nou centre-dreta...

—... ¡O la dreta-centre, totes les combinacions imaginables! Sí, almenys fins ara és extraordinàriament complicat arribar a acords amb la direcció de l'actual PP i del seu grup parlamentari. Abans, combinaven la defensa del programa de la seua opció amb la participació global institucional, però des del principi d'aquesta legislatura busquen la confrontació permanent en temes que, evidentment, s'han d'intentar excloure de la pugna partidària, com la lluita contra el terrorisme. Per tant, a una banda resta el PP

i a l'altra tot l'arc parlamentari. No sé si ells guanyaran alguna cosa, però mantenen un comportament totalitari.

—La coalició PSOE-CiU-PNB funciona. ¿Passaran del consens al govern?

—A Espanya, quan ha dominat una dreta o el totalitarisme hem patit els progressistes, els socialistes, els partits nacionalistes. En la vida parlamentària funciona, no d'una manera automàtica ni rígida, sinó en determinades qüestions, una facilitat de contacte entre tots tres partits. ¿Això prefigura alguna cosa? No, el PSOE pot perfectament traure una majoria suficient en les properes eleccions per a governar, però en qualsevol cas estimularà aquests tipus de contactes en tot els usos que puga.

—¿Els partits nacionalistes de centredreta són els seus aliats naturals? Una part important de la població pensa que hauria de ser-ho Izquierda Unida.

—IU es va decantant perillosament cap a postures molt radicals, i coincideix massa vegades amb el PP. És evident que en l'últim congrés que ha celebrat ha manifestat divergències importants entre els diferents sectors, però mentre la política continue molt determinada per l'àrea majoritària serà molt difícil arribar a acords com el del Constitucional. Tot el contrari. Ens ha estat fàcil de trobar-nos als ajuntaments, inclús en governs autonòmics, i possiblement en les feines d'estat algun dia serà possible, però a curt termini el partit socialista no necessita aliats per poder continuar governant. Dependrà del suport ciutadà, però confiem que, per la tasca feta, i a pesar de les dificultats del moment poguem governar tots sols.

—El nostre Estatut d'Autonomia ha complert deu anys. ¿Les il·lusions que mantenia quan la redacció de l'Estatut d'Elx, aquell programa ardent, vigorós, de reconstrucció valenciana, no s'han erosionat per l'Estatut que tenim? De segur que em dirà que no.

—¡Ha, ha ha! Es clar. Em trobe plenament satisfet. Crec que no podem anar més enllà i que l'Estatut està absolutament equiparat al del País Basc o Catalunya, i per tant que tota aquella lluita dels valencians per la llibertat i l'autonomia, doncs, l'hem guanyada. S'ha aconseguit, a més, duent una pressió autonomia-govern central que no ha estat prou escandalosa per ocupar primeres pàgines.

—¿Després de Fuster...?

—¡Ah, Fuster! Tinc ací, al passadís de casa una fotografia que aquests dies recordava a Madrid, de seguida que vaig assabentar-me de la seua mort. És un retrat de quan era conseller. Hi estem, en línia, Fuster, el gran cartellista Josep Renau, i jo. La recordava amb un sentit un poc trist i quasi tràgic, perquè ara el que queda en la llista sóc jo. Bé, després de Fuster, al marge de les individualitats, ha de venir el funcionament normal de les institucions valencianes, com el Consell Valencià de Cultura. Tal vegada Fuster ha estat l'únic polític amb la suficient empenta per a una època de negacions. Sí, Fuster va estar el gran polític del País Valencià als anys seixanta i finals del cinquanta, encara que sempre va resistir-se a aquesta definició.

"Fuster ha estat l'únic polític amb la suficient empenta per a una època de negocia-cions". ARXIU

—Tota definició acota un límit.

—Feia temps que no havia parlat amb Joan Fuster i ho lamente. Però Fuster se'n deu haver anat amb el sabor aquest mig dolç mig amarg de veure que algunes coses per les quals havia lluitat denodadament han anat endavant, i que d'altres no eren, i no són, com ell les havia volgut o imaginat.

—¿Fuster transmutat com la matèria, reencarnat en el país?

—S'han fet moltes coses d'allò que ell plantejava, estudiava, proposava, en la vida política valenciana gràcies al govern autonòmic. ¡Tant de bo si aquest País no necessitara més un Joan Fuster!

Ismael Belda

POLÍTICA

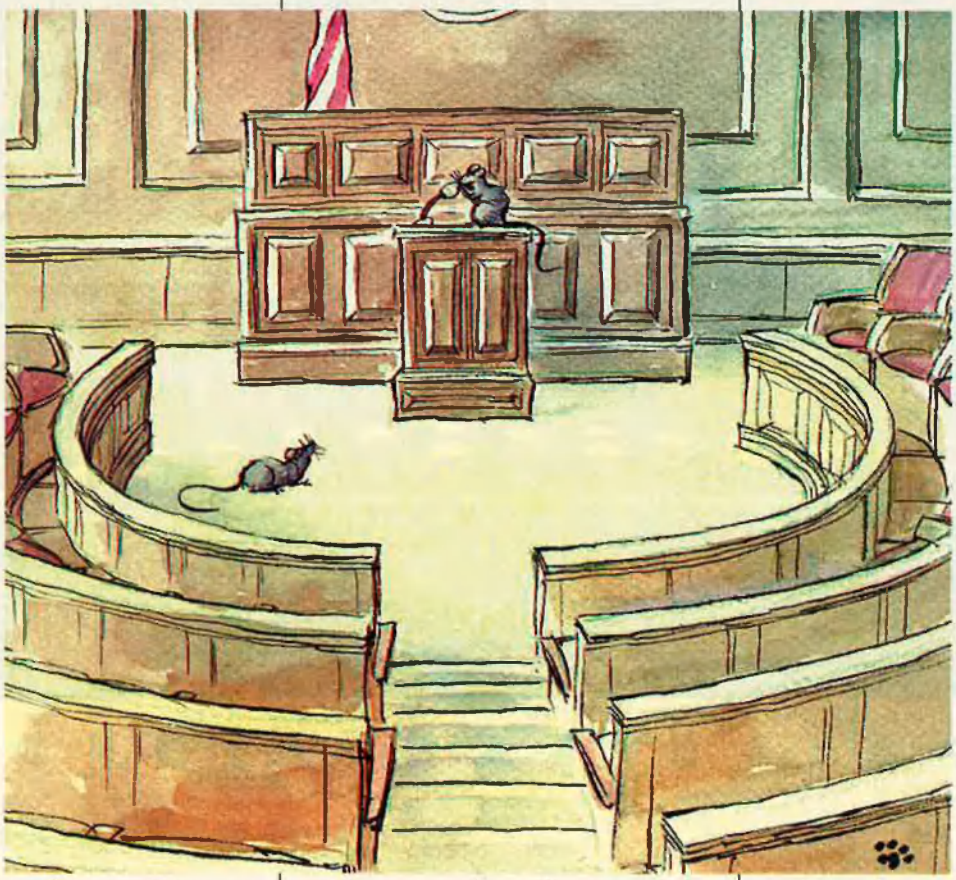
L'estiu paralitza els parlaments dels Països Catalans, però no els parlamentaris

Parlaments tancats

Durant els mesos de juliol i agost els parlaments dels Països Catalans es veuen reduïts a la mínima expressió. Les tasques parlamentàries gairebé desapareixen. Només unes poques comissions, algun plenari, i sempre a principi de juliol. A l'agost, res de res.

Arriba l'estiu i tot canvia. Fins i tot els nostres parlaments. Les tres cambres autonòmiques que ens representen tanquen per vacances durant els dos mesos d'estiu.

Els mesos de juliol i agost els parlaments balear, principatí i valencià entren en fase de mímins. L'activitat parlamentària, tret de casos d'excepció com un plenari extraordinari o comissions no previstes, queda anul·lada. El poder legislatiu, durant l'estiu, de vacances.

PARLAMENTS BUITS

És cert que els parlaments o tanquen o resten durant dos mesos inactius. Però no fan el mateix els grups parlamentaris. Durant la canícula els *pares de la pàtria* segueixen amb la seva febril activitat. Normalment en les activitats que durant la resta d'any, per raons d'agenda, no poden fer.

Tots els grups consultats (tant els del Principat, com del País Valencià i les Illes Balears) mantenen durant els mesos d'estiu guàrdies parlamentàries. És clar que no tothom coincideix en les dates. Mentre que uns prefereixen concentrar l'activitat durant el juliol i, després, fer vacances l'agost, altres s'organitzen en torns de treball durant els dos mesos d'estiu; i d'altres, tot i no anar pel Parlament, organitzen rotacions de parlamentaris per tot el territori per a polsar els problemes de cada localitat.

En general, l'apatia pròpia de les calors estiuenques, també es fa palesa en l'activitat dels nostres parlamentaris. Almenys per a la majoria. Sembla com si el país s'aturàs. Però el país continua vivint.

Com diu un portaveu d'ERC: "Creiem que els diputats han de continuar treballant –tot i respectar el lògic descans– perquè la vida del país no s'atura perquè sigui estiu".

ELS CAS DE BALEARS

El Parlament de les Illes Balears acaba el període de sessions el mes de juny. Durant l'estiu, només el juliol presenta algun tipus d'activitat parlamentària. Algunes comissions en les dues primeres setmanes i un plenari extraordinari previst per al 15 de juliol (per a votar dos projectes de Llei sobre Ordenació Sanitària i sobre les comunitats de Balears establertes fora del territori; i una moció sobre les repercussions a Balears del procés de convergència europeu). Fora d'aquesta mínima activitat, res més.

Encara que el Parlament no és gaire partidari de la feina estiuenca, els principals grups –popular, socialista i nacionalista– tenen previst no descansar. Sempre tendran diputats que estaran al *peu del canó*.

Els nacionalistes del PSM han establert el que anomenen "guàrdies parlamentàries". Es tracta d'un sistema de rotació dels tres parlamentaris per tal que durant l'estiu sempre hi hagi presència nacionalista al Parlament. Els grups majoritaris, PP i PSOE, atès que compten amb un nombre més gran de diputats, ho tenen

ESTRELLES OLÍMPIQUES

EL PALAU SANT JORDI

...i els pavellons municipals de **Granollers** i **Badalona**, els estadis de beisbol de **Viladecans** i **l'Hospitalet de Llobregat**, l'estadi d'hoquei sobre herba a **Terrassa**... Tots seran estrelles durant els Jocs Olímpics.

La Diputació de Barcelona dóna suport als municipis i això ha permès que s'hi construïssin aquests equipaments esportius. Hem pensat en els Jocs Olímpics i també en el futur: ara a moltes ciutats podrem veure les estrelles de l'esport olímpic. Més endavant, els equips i la gent d'aquestes ciutats gaudiran de les millors instal·lacions. Ells també seran estrelles.

Diputació de Barcelona

conèixer
BARCELONA
estimar
CATALUNYA

la Barcelona del '93

... i ara, per mar!

Sortides amb Golondrina
dimarts, dijous i dissabtes

barcelona
CAPITAL DE CATALUNYA

informació i inscripcions: Ausiàs Marc, 48 2n. 1ª
telèfon: 265 57 57

ORGANITZACIÓ TÈCNICA
LAS GOLONDRINAS
SIRENAS, S.A.

Ajuntament de Barcelona
Regidoria de Promoció i Relacions Cíviques

ENTREVISTA

Entrevista a Albert Vilalta, conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Cap al nou ordre ecològic

Albert Vilalta (Reus, 1933) és conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Qualifica l'estat del medi a Catalunya de preocupant, però que tendeix a millorar. I ha tornat de la Cimera de Rio de Janeiro convençut que el món comença a fer un canvi en aquest punt.

L'aparició de persones amb càrrecs de responsabilitat en programes de debat sol ser polèmica. Però quan el conseller Albert Vilalta va participar en el programa *La vida en un xip*, dedicat al medi natural, ningú no va atacar-lo de manera agressiva, ningú no li va fer grans retrets. Per a donar raó del fet que la gestió de Vilalta fos més aviat acceptada que no criticada, algú del públic va donar una explicació que és una definició de la imatge que els dirigents tenen en certs ciutadans: "Es que és un tècnic i no un polític".

— ¿En certs càrrecs, cal ser més tècnic que no polític?

— Penso que jo sóc un polític. El que passa és que hi ha alguna persona que pot tenir un clixé diferent del que és un polític. Però un polític és un individu preocupat pel bé comú i per buscar solucions als problemes del ciutadà i que està al servei d'un país.

—Vostè no és membre del partit. ¿Això té algun significat?

—No. En tot cas, considero que tractant-se del medi, un tema en què hi hem de posar interès tots plegats, per damunt d'interessos particulars, això pot ser fins i tot positiu.

—¿Hem descobert molt tard el Departament de Medi Ambient, que a l'estat francès ja existeix des de fa vint anys?

— Sí. El que succeeix és que les polítiques es corresponen amb consciències dels ciutadans. I potser fins ara la societat no ha estat prou madura per a buscar solucions a la problemàtica del medi ambient. L'any 79, quan formava part de la primera comissió mixta de traspassos estat-Generalitat, ja teníem reunions sobre competències i plantejàvem la necessitat de crear un departament. Però la dinàmica va consistir a transferir els serveis fragmentats segons els temes de cada ministeri, amb el consegüent corporativisme.

—¿Ès necessari un departament de medi ambient o a la llarga tots han d'actuar de manera respectuosa amb l'entorn?

—Això és com tot. Si tothom fos perfecte, no caldria policia. No hi ha dubte que en alguns països, tot i tenir ministeri de Medi Ambient, aquest té unes funcions més aviat de coordinació o d'impulsió de la política ambiental. Però em refereixo a països on hi ha més consciència ambiental i menys corporativisme. A casa nostra l'òptim és que hi hagi un departament del medi i que gràcies a ell se'n creï consciència en els altres.

—¿li costa de convèncer els seus companys de Consell Executiu?

—En tots els estats del món i dintre de tots els governs hi ha una certa dialèctica i matèries que se solapen. Però en el govern de la Generalitat no hi ha problemes de relació personal per aquest motiu.

—Els empresaris, veuen la protecció del medi com un cost més...

—El que he vist és que cada vegada els empresaris saben més que aquesta és una assignatura que tenen pendent; cada vegada més la competitivitat depèn de tecnologies netes. I els empresaris són cada vegada més conscients que la imatge de l'empresa davant el ciutadà es deteriora, si afecta el medi natural. I la prova és que en les converses amb els sectors per a arribar a convenis sobre descontaminació tanquem acords i això és positiu.

—I amb les organitzacions ecologistes, ¿hi té bona relació?

—Sempre dic que seria absurd que un ministre de Sanitat no tingués relació amb els metges o un d'economia amb els bancs. Lògicament, haig de tenir relació amb els ecologistes. Però, a més les posicions de grups ecologistes actuen a favor d'aquest canvi ambiental necessari. Tenen uns plantejaments profètics des de fa anys. No voler veure que, el que havia estat predit per aquests grups ja es va produint, és equivocar-se. La meva relació amb aquests grups és, en molts casos, fins i tot d'identificació de plantejaments. El diàleg és positiu. Tenen plantejaments realistes i de servei a un ideal.

—¿La situació del medi a Catalunya és preocupant?

—Sí, és preocupant en molts aspectes, però en camí de millorar. Encara hi ha rius amb contaminació, tot i que han millorat; tenim el problema dels residus. La situació és preocupant perquè molts ciutadans no tenen encara prou sensibilitat i cal motivar-los. I és preocupant quant a la contaminació atmosfèrica, per molt que el problema sigui pitjor en altres llocs, perquè tenim un parc automobilístic important que hi contribueix. I encara és escàs el nombre de cotxes amb catalitzador i que utilitza benzina sense plom.

—¿Es contradiu la protecció del medi amb un bon creixement econòmic?

—Jo em penso que no. En quasi tots els aspectes i els processos industrials hi ha alguna tecnologia neta. Potser encara és més cara que la que contamina, però aquí hi ha l'actuació positiva que podem tenir des d'un departament del Medi, fent que les tecnologies obsoletes i contaminadores incorporin en els costos del producte els costos de la contaminació. I a partir d'aquest moment les tecnologies netes comencen a ser rendibles comparativament. Per tant, podem mirar el futur amb optimisme. i pensar que serà possible d'harmonitzar el desenvolupament sostingut amb la protecció de la natura.

—¿I tenir cura del medi és car?

—Sí, sí. Estem acostumats a pensar que podem cremar qualsevol cosa perquè no passa res, que podem abocar-ho tot perquè el medi ho accepta tot, que podem contaminar les aigües perquè no representa cap problema. I en realitat això costa molts diners. No estem acostumats a incorporar el cost de la natura. Ja es va començar a fer fa deu anys, quan es va incorporar el preu de la descontaminació

en el preu de l'aigua. S'ha de fer el mateix en altres camps: en el preu dels cotxes hi ha d'haver la regeneració o eliminació dels materials del cotxe, etc. Hem d'entrar en la convicció que tots els recursos essencials per a l'home tenen un cost i no tenim cap dret a exhaurir-los o a contaminar-los sense pagar-ne el preu corresponent.

—Algú ha dit que si al preu del kilowat nuclear, hi afegim el cost de tenir uns residus que duren 25.000 anys, caldria tancar les nuclears...

—Aquest cost és incalculable; per tant, seria una mala operació fer centrals nuclears. Però en aquest moment a Catalunya el 80% del consum elèctric és nuclear.

—¿I no caldria promoure energies com la solar o l'eòlica?

—El que no hi ha dubte és que aquestes energies difícilment seran compatibles amb l'energia convencional, sigui tèrmica o nuclear, perquè no porten inclòs l'impost de descontaminació. El que succeeix és que si la CE posa una taxa sobre les emissions atmosfèriques potser sí que ens anirem acostant a fer-les competitives. I el que sí que ens pot donar això, juntament amb l'estavi, és de poder créixer sense consumir més recursos. L'estalvi pot arribar a representar un 30% del consum actual.

—Pensar que protegir el medi és tenir cura d'espais naturals i espècies en perill ¿no prové d'una visió estreta del que això realment significa?

—Diguem que tradicionalment la protecció del medi s'assimilava a la natura i així va començar. Molts grups d'educació ambiental provenien al principi de grups excursionistes, i a Catalunya n'hi ha una bona tradició. Però en aquest temps, per un cantó la població ha crescut de manera important; per un altre, s'ha concentrat en certes zones. I hi ha hagut una acceleració del procés industrial que ha portat la contaminació a molts trams de rius on fins fa poc hi havia peixos. Tot això fa que el que en aquell moment es veia com a medi, avui, a més d'aquell entorn natural que cal preservar –al final la gent urbana no distingirà un pi d'un roure o no haurà vist mai un esquirol–, és sobrepassat per una realitat molt més punyent, que és la contaminació i l'actuació de l'home en aquesta mateixa natura. No és el mateix la capacitat d'afectar la natura en un moment en què les obres es feien a pic i pala, que en un altre en què una màquina excavadora és un gran trauma en el paisatge. Les actuacions fruit de les tecnologies intensives en aquests moments són el factor més preocupant, en què hem de posar la major atenció.

—¿D'aquí a uns anys podrem parlar d'abans i després de la cimera de Rio?

—Jo estic segur que sí. Encara que com alguns entesos assenyalen no s'hagin aconseguit acords que donin solució immediata als problemes plantejats al món,

CARME PUERTOLAS

"No voler veure que el que havia estat predit pels ecologistes ja es va produint és equivocar-se. La meva relació amb aquests grups és, en molts casos, d'identificació de plantejaments."

per primera vegada, preocupats pel futur, s'han aplegat 178 estats. Per primera vegada d'una manera oficial les organitzacions no governamentals han tingut el seu protagonisme i la seva veu en el desenvolupament d'aquesta cimera. Es tracta d'un moviment eixit de la població

CARME PUERTOLAS

"Estem acostumats a pensar que podem abocar-ho tot perquè el medi ho accepta, que podem contaminar les aigües perquè no passa res. I en realitat això costa molts diners."

mateixa. Per tant, penso que mai com ara no hi havia hagut una consciència tan important com per a poder començar a fer un canvi. Ja no es pot dir que l'actuació de l'home no afecta la capa d'ozó o que no produeix un escalfament generalitzat. Tots els països han signat aquesta declaració. Ningú no ha dit que no la signava. Ja és un valor entès que s'han d'incloure en els productes els costos de la natura, de la descontaminació. Per primera vegada, i de manera oficial, es té en compte el problema de la biodiversitat i la biotecnologia. És un control necessari a l'actuació de vegades poc curosa que ha tingut l'home respecte a la natura. Ara la responsabilitat és tant dels polítics, com dels ciutadans, com dels mitjans de comunicació.

—Vostè ha tornat molt animat de Rio. Hi ha gent que n'ha tornat decebuda. ¿N'esperaven massa?

—Em penso que sí. Jo he tingut ocasió de moure'm en ambients de les Nacions Unides abans, en altres camps, i conec que el *tempo* de l'ONU és diferent. I és lògic que sigui així. Pensar que en quinze dies 178 estats amb objectius completament dispars es posaran de sobte d'acord a signar les solucions per a tot és esperar un miracle que no pot produir-se. Ja és un miracle que la cimera s'hagi produït en un moment en què no hi ha confrontació entre blocs ni grans guerres. S'havia d'esperar de Rio el que podia donar.

—Estats Units, amb les seves actituds, representa el creixement descontrolat, que anteposa el benefici econòmic immediat a les altres consideracions...

—Descontrolat, no. Absolutament controlat per ells. Diria que els falta, i falta a molts països, aquesta punta de fraternitat i de solidaritat, sense la qual no avançarem tan ràpidament com caldria avançar.

—També s'ha dit que a Rio es discutien més els problems del món desenvolupat.

—Crec que els qui diuen això tenen la seva part de raó. Els problemes del món en vies de desenvolupament són també altres, com la demografia –que és el més important que té plantejat el planeta–. Dintre aquest tema, hi ha l'educació de la dona. El *Times* explicava que una dona sense estudis secundaris té de mitjana set o vuit fills i una amb estudis secundaris només dos o tres. Això ens dóna la mesura que, amb l'educació, no sols tenir fills, sinó en general la presència de la dona en la societat canvia molt i dóna una responsabilitat globalitzada. Aquests són problemes profunds. I l'altre problema profund és el dels països que posseeixen recursos, però sense tecnologia per a desenvolupar-los i que són dependents. Aquestes tecnologies costen diners i ells estan endeutats. I tots hem d'anar treballant en aquests problemes i fer que la propera cimera, allà on sigui, els tracti

amb molta més intensitat que ara.

—Fa uns anys els ecologistes eren vistos com a marginals, radicals. Ara les enquestes diuen que el medi és una de les preocupacions principals del ciutadà. ¿Com s'ha produït el canvi?

—Em penso que el canvi no ha estat radical. Penso que el català normalment n'ha estat peocupat. Jo em situaria fa uns vint-i-cinc anys. En qualsevol tema, en qualsevol operació urbanística, sempre hem tingut una massa crítica important. En tots els temes. Això no és més que la traducció que en el camp cultural i industrial hem anat una mica avançats respecte a la resta de països de l'estat espanyol. Però el medi potser era una faceta no tan aparent al principi, però ja existia, no ha sortit de sobte. El que sí que és cert és que, com deia abans, els problemes ambientals han crescut moltíssim. Cal veure la reacció popular que hi va haver en la qüestió dels residus, per exemple. Entra dintre una cultura crítica i de personalitat dels ciutadans. I això és normal.

—De totes maneres, a la premsa de vegades es parla d'incertesa sobre l'escalfament global o la biodiversitat, i per comptes d'informar i conscienciar fa el contrari, no?

—Jo suposo que en una democràcia tothom té dret a donar les seves opinions. Si hi ha alguna informació que algú pensa que pot ser rebatuda, aniria molt bé que ho fos. De tota manera, m'agradaria dir que en un any la sensibilitat i el nombre de pàgines que van sortint a la premsa diària i a televisió i ràdio sobre el medi s'ha incrementat moltíssim. La premsa té un paper important, però l'està començant a fer. I això passa també en ensenyament i a les indústries, on potser ens falten professionals especialistes. I això tampoc no s'inventa.

—Per a un càrrec, se solen donar cent dies abans de criticar-lo. Però, a vostè l'oposició no li va donar ni tres setmanes...

—Pel meu gust, m'estimaria més no tenir oposició. Però l'oposició està en el seu dret a exercir-ne. Per tant, això no em neguiteja . Ho assumeixo perfectament.

—Es diu que el medi és un problema global i que no tenen sentit les polítiques nacionals o regionals. ¿Vostè, com a conseller d'un govern nacionalista, què en pensa?

— Qui digui això és que no ha treballat mai en el camp del medi natural ni no ha provat mai de donar solucions als problemes ambientals, que tenen precisament molta relació amb aspectes psicològics de països i nacions. No és el mateix l'apreciació del medi catalana que la d'una altra zona espanyola o europea. No és el mateix la problemàtica ambiental en una nació industrialitzada com Catalunya que en una altra que sigui només agrícola. Per tant, les solucions són absolutament diferents i els comportament socials i empresarials, també. Com ho és la reacció davant les mesures. La solució dels problemes només pot dur-se a terme des del punt de vista nacional –i dic nacional referint-me a Catalunya–. I fins i tot hi ha aspectes que han de ser considerats en una àrea encara més interioritzada, com els residus urbans, estudiats comarca a comarca. Hem de tenir solidaritat i no enviar els nostres residus a fora ni que ens n'enviïn a nosaltres. Per tant, la solució regional és essencial. En canvi, el que sí que constato és que des de l'estat miren de buscar solucions globals que ja sabem que no resolen el problema.

—¿Per exemple, es refereix a la petició del govern espanyol d'augmentar les emissions de diòxid de carboni?

—El que no hi ha dubte és que les nostres emissions són diferents i que estem per damunt de la mitjana comunitària i una mica per sota dels països de l'OCDE. Hauríem de procurar mantenir-nos en uns nivells de contaminació no superiors als d'ara, que ja són importants i mirar d'actuar més amb l'estalvi i amb energies alternatives que no pas amb un creixement il·limitat o descontrolat de les emissions de CO_2.

—Un diari madrileny destacava en un titular que segons la CE el repartiment de competències entre autonomies impossibilita una actuació ambiental global a Espanya...

—Potser hi ha autonomies que necessitin recolzar-se en altres per a ser completes. Nosaltres, gràcies a Déu, som una nació prou completa per a tenir tots els problemes i més, i per a resoldre'ns-els nosaltres. Des d'aquest punt de vista, l'estat no té les competències constitucionals de gestió del medi. No sé si la frase del diari és nostàlgica o involucionista. En tot cas, el que hem de fer és exercir les competències.

—¿I a la propera cimera, hi podrem anar sense necessitat de sortejos?

—Si ha de ser per sorteig, m'estimo més deixar-ho córrer. Crec que en això han fallat una mica. Tot és una mica nou: la cimera és nova, el tema del medi és nou, situar-se sobre qui és qui en el camp del medi natural és difícil. Jo ho excuso des d'aquest punt de vista. Però, després, dels cinc representants de comunitats autònomes que van sortir, només hi van anar dos. Per tant, no havia d'haver creat cap problema. Simplement exercint una actitud oberta s'hauria solucionat la cosa.

—Hem parlat de Catalunya. ¿Es poden emprendre accions comunes amb la resta dels Països Catalans?

— Els tres Països Catalans pertanyents a l'estat espanyol tenen governs de formacions diferents. El que sí que puc dir és que les escasses vegades que hem tingut l'ocasió de trobar-nos, en reunions de coordinació, el diàleg ha estat molt franc, i hem vist que tenim problemes possiblement similars i que tots tot just comencem. A les pròximes trobades que tinguem convindria mirar de trobar solucions per a portar a terme accions conjuntes. Crec que estem en bona relació i que és possible de fer reunions i posar-nos d'acord.

Xavier Duran

Obert al debat

Coneix el terreny que trepitja. Quan li parlen de qualsevol tema, des de l'oli dels cotxes fins a la capa d'ozó, sap explicar els problemes que implica, el que ha fet el seu Departament i el que cal fer en el futur. Albert Vilalta no es nega al debat i no té por que la gent li plantegi preguntes compromeses. Tampoc no té por de dir coses que, d'entrada, semblen impopulars, com ara que la gent s'ha d'acostumar a pagar el cost de la descontaminació que produeix cada producte.

Domènec Sesmilo. ARXIU

SETMANA POLÍTICA

Domènec Sesmilo, vicepresident d'Unió Democràtica de Catalunya, considera que la reforma de la Constitució acordada recentment "desdramatitza una possible reforma de l'Estatut". En aquesta línia, Sesmilo anuncia que "si no s'avança en l'autogovern", Unió no tindrà "cap complex" per a demanar la reforma de l'Estatut. Unió, en la seva proposta de refundació de l'estat amb criteris confederals, preveu aquesta reforma, tot i que considera necessària la unitat de totes les forces catalanes i també "veritables dosis de realisme polític en els dirigents de l'estat". Sesmilo celebra la "normalitat" de la recent reforma Constitucional.

Alcoi. ARXIU

Diverses personalitats de la localitat d'Alcoi (l'Alcoià), estan gestant una plataforma política que té com a finalitat agrupar totes aquelles persones del poble que "es reclamen nacionalistes valencians". Aquesta plataforma, que té prevista la seua constitució definitiva per a després de l'estiu, ha fet una crida pública perquè el major nombre possible d'alcoians manifesten la seua adhesió a aquest projecte. Fins ara ja s'hi han integrat moltes persones de diferents sectors socials (professionals, artistes, actors, comerciants, treballadors de serveis, ensenyants, etc.) i d'ideologia nacionalista diversa, ja siguen militants de partits nacionalistes o no.

Moviments polítics il·lusoris

Amb l'arribada de l'estiu els rumors polítics s'ha accentuat a Palma. Segons informacions aparegudes a la premsa local mallorquina –citant no identificades "fonts socialistes"– el PSOE proposarà a Unió Mallorquina una moció de censura cotra el batlle de Palma, Joan Fageda. Segons aquest diari aquesta proposició podria trencar el pacte PP-UM de manera que alguns regidors no donarien suport a la moció.

Aquesta suposada operació s'emmarca dins un context general d'intents de provocar fissures dins la coalició Partit Popular-Unió Mallorquina. Segons ha pogut saber EL TEMPS, fa unes setmanes ja es va jugar a una carambola múltiple per a trencar la coalició PP-UM amb l'objectiu de fer caure el govern de Canellas. Aquesta recambolesca operació passaria per un acord entre PSOE, sectors d'UM, UIM, Independents d'Eivissa, Entesa de l'Esquerra de Menorca i el PSM.

Joan March, secretari general del PSIB-PSOE ARXIU

L'operació no ha passat fins ara de ser una simple especulació. No consta que s'hagin realitzat contractes seriosos.

Segons sembla, totes aquestes especulacions no passen de ser meres il·lusions. El dirigent i parlamentari del PSM Sebastià Serra, en una reunió privada en què sorgí aquest tema, manifestà que ell personalment no tenia cap notícia sobre aquesta operació i que, de tota manera, de cap manera donaria suport a "una jugada que, si és certa, no té cap sentit polític; jo, abans de votar això, preferesc dimitir".

Miquel Payeras

Els pagesos del Rosselló segresten el prefecte i fan cedir el govern

El govern francès va cedir finalment a les reivindicacions dels pagesos del Rosselló que demanaven la classificació de la Catalunya del Nord com a zona catastròfica a causa de les nevades d'aquest últim hivern i la indemnització dels danys que van ocasionar als cultius i hivernacles. Dimecres passat, després d'haver manifestat el seu descontentament al carrer, els pagesos van assaltar la prefectura de la Catalunya del Nord i van segrestar el representant del govern, el perfecte Pierre Steinmetz.

La presa de la prefectura es va fer per sorpresa, per petits grups, aprofitant l'arribada del personal a primera hora del matí i les nombroses entrades de l'edifici. Els pagesos van reeixir a entrar a l'interior de l'edifici sense aixecar les sospites dels agents de guàrdies. Posteriorment van ajudar dos-cents companys seus que s'havien amagat en dos camions a entrar per una de les portes principals. El prefecte, bloquejat al seu despatx per un grup de pagesos, va acceptar rebre una delegació de representants sindicals i negociar mentre, fora tres companyies de les forces antidisturbis posaven el setge a la prefectura.

Els pagesos van decidir evacuar l'edifici només quan van tenir confirmació i còpia del decret interministerial firmat pels ministeris d'agricultura, de l'interior i de finances que classifica la Catalunya del Nord com a zona de catàstrofe natural. Aquesta decisió s'esperava des de fa alguns mesos però el canvi de govern i els problemes ocasionats últimament pels

P.CODONYAN

camioners havien fet que el govern no hagi tingut temps per preocupar-se'n, segons ha explicat Steinmetz durant la roda informativa. Els pagesos també van obtenir que el Banc de Crèdit Agrícola i el Consell General de la Catalunya del Nord avancin 25 milions de francs que seran repartits sota forma de préstec a 0% d'interessos que els dos partits recuperaran quan l'estat haurà desbloquejat els 25 milions de subvencions previstos per a calamitats agrícoles. El govern també es va comprometre a rebre delegacions de pagesos de tot el sud de França per negociar les indemnitzacions pels danys causats per la vaga dels camioners que ha impedit la venda de les recoltes.

Pere Codonyan

ERC de les Illes es presentarà a les pròximes eleccions generals

El comitè executiu d'ERC tingut la setmana passada va decidir de presentar una candidatura per la circumscripció de Balears i Pitiüses a les properes eleccions generals. Els republicans presentaran sis candidats al Congrés de Diputats i quatre al Senat. Segons explicà Àngel Colom, la finalitat de la candidatura és "iniciar en el terreny electoral el procés de retrobament de les Illes amb la nació comuna". El dirigent d'ERC explicà que a les Illes s'esdevé un procés de creixement de la consciència nacional, i n'oferí com a exemples la campanya "Volem comandar ca nostra" o els resultats del Bloc d'Estudiants Independentistes (BEI) a la Universitat de les Illes, que permet de dur a terme aquesta candidatura.

Per ara ERC descarta de presentar-se també al País Valencià perquè, en paraules de Colom, "el partit fa molt poc que hi és implantat". La candidatura de les Illes de moment es veu en solitari per més que Colom, quan EL TEMPS l'interrogà sobre la possibilitat de presentar-se en coalició amb altres forces nacionalistes com el PSM, no ho descartà. "No tanquem les portes a eventuals coalicions", explicà, però explicà que la coalició "serà possible, si parteix clarament de l'objectiu de la independència i de la nació comuna". Si no és així, afegí Colom, vol dir que hi haurà programes diferents i per tant "és legítim que es presentin diverses opcions nacionalistes amb accents diferents".

Àngel Colom. JORDI MORERA

Joan Mir, president del Consell Nacional d'ERC i dirigent mallorquí del partit, s'ha mostrat obert a un possible pacte amb el PSM, "si volen ells", tot i que no deixa de ser bastant escèptic quant a aquesta possibilitat. Mir veu més viable un pacte amb l'Esquerra Nacionalista i Ecologista d'Eivissa, "amb la qual tenim relacions cordials". Sobre les possibilitats electorals dels republicans mallorquins, Mir es mostra confiat, tant per l'increment de la consciència nacional a les Illes, com pel reforçament del partit en els últims mesos. Per ara, el PSM encara no s'ha pronunciat.

Pere Martí

Palop ARXIU

El "cas Naseiro" ha finalitzat. El jutge no ha acceptat com a prova les escoltes telefòniques, i ni el fiscal ni les acusacions particulars han pogut presentar-hi noves proves per demostrar la participació dels tres polítics del PP i d'un industrial en el presumpte delicte de subor. El cas, doncs, s'ha tancat sense que hagen declarat els inculpats. El tancament del cas i l'absolució de Sanchis, Palop, Naseiro i Balaguer ha fet que els advocats de l'acusació, Juan María Bandrés i Antonio Díaz, hagen anunciat que presentaran un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional contra l'acte que negava la validesa dels enregistraments telefònics.

El 'culebrón' de la Ribera Alta

Quan, a l'octubre del 1989, va ser dissenyada la maniobra per a liquidar políticament l'ex-conseller d'Obres Públiques, Rafael Blasco, i arrabassar-li el seu liderat a la Ribera Alta, estic segur que el secretari general del PSPV-PSOE, Joan Lerma, igual que Napoleó a les portes de Moscou, va pensar que la guerra duraria el que un llamp. I tenia raons: això és el que li havien durat tots els adversaris que va tenir o que es va inventar. Doncs bé, aviat en farà tres anys i les espases continuen en alt. Més encara, l'ex-conseller, com el general Kutuzov, no solament ha suportat el setge de l'artilleria lermista, sinó que és a punt de posar el mateix Lerma contra les cordes i de convertir-lo en reu d'indisciplina per desatendre les directrius de Madrid.

És impossible resumir en unes ratlles les entreteles d'aquest apassionant *culebrón* polític que, com el lector deu recordar, va esclatar amb el processament del mencionat Rafael Blasco, acusat de suborn, entre altrs delictes. Després d'una pluja de calúmnies periodístiques –milers de milions percebuts en concepte de comissions, narcotràfic, prevaricació, etc.– el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana el va absoldre per falta de proves. Però aquest fet no va cancel·lar l'amenaça d'expulsió que penja sobre el seu cap.

Considerant-lo neutralitzat, l'aparat partidista –Lerma, per a entendre'ns– la va emprendre contra el germà, l'alcalde d'Alzira, Francesc Blasco. Es dóna per fet que, si l'elimina, la comarca abraçarà el credo oficial. Com en l'ofensiva precedent contra l'ex-conseller, aquí tampoc es dubta a airejar tota mena de calúmnies i corrupcions. Però aquests negocis sempre hi ha periodistes obseqüents. Però l'alcalde resisteix. I resisteix tant que, inesperadament, des de Madrid arriba el Setè de Cavalleria en forma d'Abel Caballero, secretari de política institucional del PSOE, per a recordar que el partit no reprova els seus alcaldes. Rebolcada per a Joan Lerma. El seu *guerrisme* és massa tebi i amb aquesta desautorització li recorden qui té el poder.

Penúltim capítol: Els Blasco passen a l'ofensiva i s'inverteixen els papers: les acusacions de corrupció contra l'alcalde s'han de substanciar al jutjat.

¿En què quedarà tot? De moment, amb una comarca, un poble i un partit dividits i rebotats pel ressentiment i l'odi. L'estratègia lermista.

J. J. Pérez Benlloch

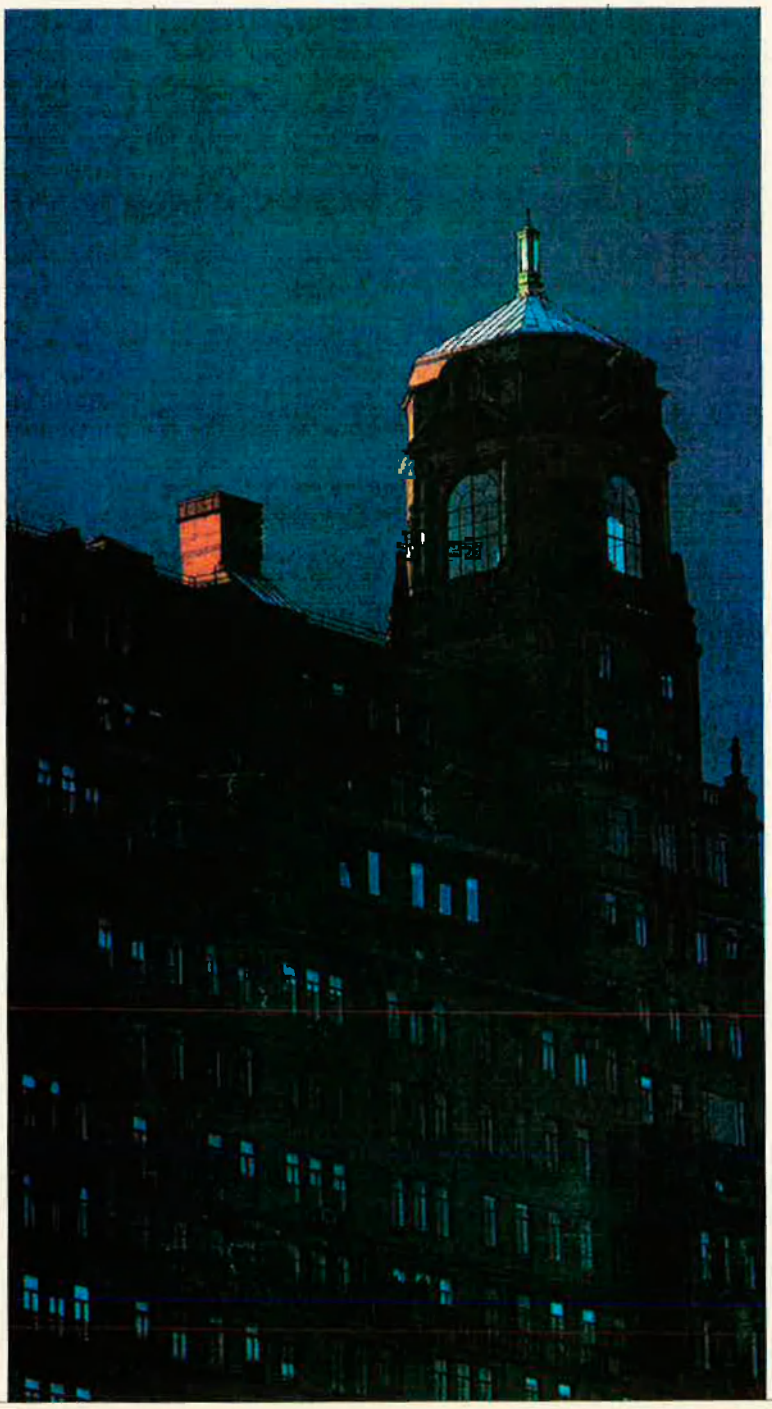

Benidorm RAFA GIL

Els més de 40.000 ciutadans de la Comunitat Europea que resideixen en la circumscripció d'Alacant, podran presentar-se i votar en les pròximes eleccions municipals, després de la reforma de la Carta Magna que haurà de fer el Tribunal Constitucional per acomplir el Tractat de Maastricht. Aquest cens, facilitat per Govern Civil, reflecteix la situació de poblacions com l'Alfàs i la Nucia, que compten, entre els seus residents, un 60% d'estrangers, fet que facilitaria la seua entrada a les corporacions municipals en cas de formar llistes electorals. Altres punts registren un nombre menys elevat d'habitants de la Comunitat Europea, com són Xàvia, amb un 40%, o Calp, amb un 20%.

L'error d'en Benet

El meu amic Benet té raó de dir que en Tarradellas va claudicar en la transició. Però, em demano si només va claudicar ell. ¿Com és, doncs, que la Constitució es va haver de fer per consens, cosa de què el mateix Benet es plany? És que els qui varen consensuar la Constitució, quan tots els demòcrates esperàvem una justa ruptura amb el règim, no varen claudicar també? I els qui varen fer l'Estatut de Sau, on (contra el parer d'Esquerra Republicana) els líders ja van admetre el finançament autonòmic que tenim i que tant ens lliga a Madrid, ¿no varen claudicar? I els líders dels partits que varen negociar-lo amb en Suárez i que van cedir fins i tot en la qüestió de les diputacions i els governs civils, ¿no varen claudicar?

Quasi tots els líders democràtics varen claudicar a la transició. Però, ¿què? ¿Hem de posar-nos a fer el procés de cada un d'ells? ¿Hem de continuar practicant el vici de molts catalans de l'autofagocitosi? No, tot al contrari, hem de continuar treballant per anar aconseguint el que se'ns deu i que aleshores no va ser possible d'aconseguir. Que els líders d'aquell moment varen fer el que varen poder i varen saber (i, ¡compte: molts d'ells sabien història!).

¿En què s'equivoca, doncs, en Benet? En això: de voler fer *ara* el procés d'un dels líders d'aleshores. Perquè ara el que cal és que la gent del nostre poble sàpiga història i sobretot història contemporània: la república, el franquisme (que els qui el coneixen no volen recordar), l'exili i la transició. Perquè, aquesta història, no la sabem i sobretot no la saben els qui tenen menys de cinquanta anys. Cal ensenyar això i no fer processos.

En Benet es queixa molt que la gent no sap història i història contemporània i acusa la Generalitat, amb moltíssima raó, de no fer que els mitjans docents ensenyin la nostra història i que els mitjans de comunicació que en depenen directament o indirectament no usin les mil i una formes interessants que podrien usar per a fer arribar aquesta història al nostre poble. En això té tota la raó, però no en té quan en lloc d'ensenyar-nos aquesta història es posa a fer el procés d'un dels seus homes. Encara que el faci amb els seus *textos* i contextos immediats. ¿Per què? Perquè no es pot ensenyar la història així. Abans s'ha de fer que els possibles receptors del seu llibre coneguin bé el *context* històric general.

Fer això que ha fet ell és com voler ensenyar llatí a qui no sap de llegir ni d'escriure. I això és un error de mètode. No és que no sigui un bon historiador, sinó que en aquest cas (en d'altres no) s'ha mostrat un mal pedagog. Per això aquest procés d'en Tarradellas no s'entén. Jo he llegit les cartes referents a Montserrat i estaria especialment ben situat per a entendre-les i no n'he tret una idea clara (i si algú es pensa que la n'ha treta, el desafio que m'ho demostri).

¿Per què, en lloc de fer aquest procés a en Tarradellas, no ens explica de forma entenedora i divulgadora (no a l'estil de la història de Pierre Vilar, que està molt bé, però no és a l'abast de tothom) què va passar amb la república, el franquisme, l'exili i la transició? Repeteixo que la gent d'avui no ho sap, i com que no ho sap, tampoc sovint no sap com s'ha de situar en la història ni en la seva vida personal.

¿Per què els historiadors no ens expliquen clarament aquestes coses? ¿Perquè no gosen? ¿Perquè no poden? ¿És perquè, de fet, amb la transició només hi ha hagut un maquillatge polític del sistema, però continua igual que abans? ¿Perquè les forces fàctiques econòmiques, socials, esportives, culturals, militars, policíaques, etc., van quedar fonamentalment intactes i continuen persistint sota la capa d'una democràcia formal?

¿Per què els mitjans de comunicació no ens ensenyen clarament què van ser i com van ser aquests períodes històrics a què tant em refereixo? ¿Per por? ¿Per conveniència? ¿Per què ens estan amagant la realitat de la nostra història contemporània, sense la qual no podem saber ben bé qui som nosaltres mateixos?

Mentre els historiadors i mitjans de comunicació no ens ho revelin, creurem que hi ha misteri, és a dir, que les forces fàctiques de l'antic règim continuen imperant, malgrat les aparences. ¡I nosaltres sense assabentar-nos-en!

El llibre d'en Benet portarà més confusió que llum. Servirà perquè la gent es confirmi en la seva idea que "tots els polítics són iguals" i que, quan no són còmplices entre si, es mengen el fetge l'un a l'altre. Però aclarir-nos la història d'aquests temps immediats als d'avui, no ho farà gens. I aquesta és l'equivocació d'en Benet, d'un home que sempre es plany, i amb raó, que avui dia no s'ensenya la nostra història.

Jordi Vila-Abadal i Vilaplana

Diccionari d'un ociós

Descàrrec de consciència

Francament vull pensar que tots els que es declaren fusterians de debò ho deuen ser. La meua experiència, llarga ja, decebuda ja, és que són molt pocs els que coneixen la seua obra, des dels primers versos als darrers escrits per al silenci en què vivia dolçament una vida agra i riquíssima. No parle dels llibres "de sempre", sota els quals Almela i Vives encetà la interminable polèmica, sinó de la resta. Tampoc crec que això importe massa ara, en moments tan foradats.

Orfandat

La impressió que em deixa la seua mort és d'orfandat, de buit, però parle d'un buit estrictament personal. (No tinc amb qui compartir-lo, no forme part dels cercles fusterians estrictes). Jo era un admirador molt corrent, molt vulgar, molt sincer i per això potser pensava que Fuster era irrompible.

Generositat

Ho he escrit en altres ocasions, però ho torne a dir ara: no he tingut la sort de conèixer en la meua vida persones tan generoses, tan admirables, tan amigables. Si vaig tocar a la seua porta, em vaig trobar amb la seua sabiduria i el seu whisky. Açò consta en la primera fulla del meu *El Pare Mulet*, llibre que vaig fer publicar pel seu ànim. Ell va fer aquest esforç perquè jo rebutjava algunes de les seues hipòtesis i, per a un intel·lectual, aquest és el major repte. Per a un intel·lectual honrat, és clar. Tot el que sabia estava al meu abast i em va ajudar a trobar les raons per a barallar-me amb les seues idees. Una disposició tan diferent a la de l'habitual mediocritat intel·lectual valenciana de celles altes i boca torta, que mai podré pagar. Un deute per a sempre. Una penitència.

Coherència

En moments de canvi, d'ideologies fràgils i postures canvíants vull dir, l'adéu de Fuster té un ingredient operístic, un "ja us apanyareu vosaltres sols", i potser no sabrem fer-ho perquè ens mancarà la seua destresa, la seua distància, el sarcasme. Ens mancarà qui ens guie per a discutir-li. Dels patricis que en poc temps ens han abandonat, és l'absència de Fuster la que més em fa mal als muscles. Ja no sabré a qui anar. Des que vaig llegir la notícia que em trobe com malalt, d'una malaltia, sospite, incurable.

Ricard Bellveser

INTERNACIONAL

Vint anys després de la caiguda del president Nixon

Watergate, preguntes sense resposta

Fa vint anys que començà l'afer Watergate. Dos periodistes del *Washington Post* van acabar fent fora de la Casa Blanca el president dels Estats Units.

A les dues del matí del 17 de juny de 1972, Frank Wills, un guarda de seguretat dels edificis Watergate, que cobrava quatre dòlars l'hora, va cridar la policia. Fent la ronda havia descobert que passava alguna cosa estranya en la sisena planta de l'edifici d'oficines. Allà hi havia les oficines del Comitè Nacional Demòcrata, el màxim òrgan directiu del partit rival de Nixon, que aquell any havia de competir electoralment. A les 2'30 la policia arrestava cinc homes que s'amagaven en l'oficina de Larry O'Brien, una de les més grans de la planta, situada a la dreta dels ascensors. Començava una història que va crear una epopeia mítica per al periodisme i que va posar fi, a la vegada, a la presidència de Richard Nixon.

La resta de la història és ben coneguda, sobretot a través dels llibres i les pel·lícules. *Tots els homes del president*, escrit per Bob Woodward i Carl Bernstein, es va convertir ràpidament en la bíblia d'una generació de periodistes i polítics. El cas era exemplar: dos redactors anònims havien aconseguit traure fora de la seua residència el president dels Estats Units, per primera vegada en la història.

ELS INTERROGANTS QUE ENCARA QUEDEN

Però, vint anys després del Watergate, encara hi ha un munt d'interrogants per a contestar. Per descomptat, la primera és qui era Gola Profunda, el misteriós informador dins l'administració que confirmava les pistes dels dos redactors del *Post*. Però no és aquesta la més important. La més important encara és per què Richard Nixon es deixà embolicar en un afer tan fosc, quan la seua reelecció no perillava en absolut i tothom estava convençut que al novembre d'aquell any tornaria a guanyar les eleccions, tal i com va passar.

La resposta a aquest gran interrogant sembla venir de molt abans. Perquè probablement el Watergate no va començar el juny del 72 sinó el març del 69, pocs mesos després que Nixon arribara a la Casa Blanca.

Hi ha pistes que permeten suposar que Nixon, en aquella època, va posar en marxa una xarxa privada d'espies al seu servei exclusiu i sense control per part de les agències del govern. Quan, durant el judici, a Leonard Garment, un dels consellers jurídics del president, li van preguntar per què, la seua resposta va alçar una gran polseguera: "¡Nixon, Nixon, Nixon! Odia els seus enemics tant com aquests l'odien a ell". El mateix Garment ja va fer notar, però, quin havia estat el principal defecte de Nixon al posar en marxa aquella trama: "La va confiar a *amateurs* i fanàtics polítics que ho van fer tot malament". Ara, anys després, Garment és un advocat a Washington i ha anat més lluny encara, ha declarat que "hi ha una línia recta que porta de l'incident de Chappaquiddick (el famós accident d'Edward Kennedy en què va morir la seua secretària), el 1969, al Watergate". Durant tots els anys de la presidència Nixon una mà oculta va anar treballant a favor del president i contra els seus adversaris. Fins que va cometre el seu error més gran.

Encara avui dia els veterans de Watergate es pregunten per què van ser assaltats els quarters generals demòcrates i qui ordenà aquell assalt.

N'hi ha, com a mínim, quatre respostes a aquesta pregunta. Un dels assaltants, James McCord, va explicar, anys després, que buscaven punxar el telèfon de Spencer Oliver, un dels directors de la campanya demòcrata. Però aquesta explicació sembla rara. En primer lloc perquè es pot punxar el telèfon de maneres

Richard Nixon era el president dels EUA.

més fàcils que assaltant una oficina a la nit. I en segon lloc perque la campanya electoral no es portava des d'aquelles oficines sinó des d'unes altres dedicades exclusivament a aquesta feina.

La segona teoria té a veure amb Lawrence O'Brien, aleshores secretari del Comitè i assessor de l'industrial Howard Hugues. Quan els delinqüents van ser enxampats per la policia, intentaven reparar un micròfon secret que hi havia en la seua taula. Segons sembla amb aquell micròfon s'intentaven dues coses. D'una banda, saber quants diners donava Hugues al partit per tal de pressionar O'Brien si aquesta xifra superava la permesa. I de l'altra, saber si els demòcrates coneixien que Hugues també pagava els republicans. Una tercera raó per a espiarlo podria ser que Nixon estiguera preocupat per les relacions "fosques" entre Hugues i el seu germà, Donald Nixon.

Hi ha una tercera teoria: en realitat, Nixon volia descobrir què sabien els demòcrates dels seus tractes amb ITT. Segons que sembla ITT i Nixon van pactar que, a canvi que aquesta empresa s'encarregara de la convenció republicana del 72, el govern l'afavoriria amb alguns decrets. Nixon i Mitchell, la seua mà dreta, haurien pactat aquest tracte amb ITT durant una trobada a Maine, que havia estat arranjada pel republicà Severin Beliveau. Nixon, però, no es fiava de Beliveau i temia que explicara alguna cosa al seu amic, el destacat demòcrata, Spencer Oliver.

La quarta explicació ha estat avançada recentment en el llibre *Silent Coup*, de Len Colodny i Robert Gettlin. Segons aquesta versió, des del telèfon d'Oliver (però no necessàriament Oliver), es mantenien contactes eròtics amb una casa de cites de Washington. L'objectiu de les punxades seria posar fora de circulació eminents membres del Partit Demòcrata mitjançant l'amenaça de desvetllar el contingut de les converses.

Poden haver diverses respostes, per tant, al perquè de l'assalt al Comitè Nacional Demòcrata. Però el descobriment de l'assalt porta directament a una nova pregunta sense resposta. ¿I per què Nixon no va castigar públicament els seus ajudants, es va desentendre de l'afer i va demanar perdó? Això hauria estat suficient per a mantenir la presidència. ¿Per què va lligar la seua sort a la d'aquells inútils descoberts mentre feien una trampa de poca inportància? ¿Per què va negar que la Casa Blanca estiguera encobrint aquell acte delictiu?

¿Qui era Gola Profunda?

Per al gran públic aquest és, probablement, el més gran interrogant no desvetllat del Watergate. ¿Qui era Gola Profunda, l'home que treballava en un alt càrrec de l'administració i confirmava una a una les informacions dels periodistes del *Post*?

La cadena de televisió CBS ha presentat ara una gran investigació a la recerca del personatge més misteriós de la recent història americana. Bernstein i Woodward, lògicament, no han volgut en cap moment desvetllar la seua identitat. De manera que els periodistes de la CBS han actuat per eliminació, a partir de les dades que els mateixos reporters del *Post* van explicar en el llibre *Tots els homes del president*.

Els tres primers sospitosos van ser eliminats ràpidament perquè eren fora dels Estats Units almenys un dels dies en què els periodistes i Gola Profunda es veieren per a intercanviar opinions. Aquests tres sospitosos eren Alexander Haig (cap de personal de la Casa Blanca), Henry Kissinger (conseller de Seguretat Nacional) i Melvin Laird (secretari de Defensa).

El quart sospitós, l'havia anunciat Nixon mateix. Es tracta de Mark Felt, vice-director del FBI. Però n'hi ha una dada que no encaixa: Felt no fuma i Gola Profunda fumava d'una manera desaforada. Felt va deixar de fumar el 1943, molts anys abans del Watergate.

La CBS ha optat finalment per un cinquè sospitós: Patrick Grey, en aquell temps ajudant del fiscal general. Segons la cadena de televisió Grey havia començat a treballar a la Casa Blanca com un incondicional de Nixon però aviat es va sentir desenganyat per les actuacions del president.

El segon gran interrogant sobre Gola Profunda (que va lligat al primer) és com un alt càrrec del govern va poder entrevistar-se amb els dos periodistes que seguien una investigació com aquella tantes vegades sense ser descobert. En el cas de Grey n'hi ha una hipòtesi. Grey vivia en un apartament amb pàrquing subterrani, situat només a quatre cantonades de l'apartament de Woodward. Ell anava a córrer cada dia, i això li permetia deixar senyals a Woodward sense despertar sospites, perquè no s'havia de traslladar fora del seu barri.

Gray té ara 76 anys i viu a Connecticut, en una casa amb telèfon que no figura en la guia telefònica, i no ha parlat mai sobre el Watergate. Aquests dies el seu advocat ha negat que fos Gola Profunda però ell no ha fet cap comentari. **V. P.**

La resposta, segons el senador republicà William Cohen, no pot ser cap altra que Nixon no va entendre què es jugava amb aquell afer. Cohen ha declarat ara que Nixon va veure l'afer sempre en termes polítics i no en termes morals o jurídics. I que això el va encegar. D'una altra banda, però, ha afegit que Nixon "sempre va veure enemics en qualsevol racó", i va deixar entendre que el president es va deixar entrampar perquè era un paranoic.

David Dorsen, un dels membres del Comitè Watergate, hi discrepa. Dorsen creu que no va ser la paranoia, sinó l'ego, allò que portà la perdició a Nixon: "Nixon sempre ha estat preocupat per la manera com passaria a la història i reconèixer els seus errors no li era fàcil perquè no el deixava en bon lloc amb vista al futur.

Però, i entrem a un nou enigma, fins i tot si Nixon no haguera volgut reconèixer el seu error, s'hauria escapat i hauria pogut destruir a temps les cintes amb les gravacions comprometedores que guardava a la Casa Blanca. ¿Per què no ho feu? Tothom admet que si una sola d'aquelles cintes (la que passà a la història com *smoking gun*) no haguera existit, ningú hauria pogut fer dimitir Nixon. ¿I doncs?

El dia després que l'ajudant de Nixon, Alexander Buitterfield, revelara al Senat l'existència d'aquestes cintes, Nixon es va reunir amb els seus ajudants per a discutir què fer amb aquell problema. Els seus ajudants li van dir que ja era massa tard per a destruir-les i li van recriminar que no haguera seguit els seus consells de mesos abans, quan li demanaven que les cremara. Destruir-les ara seria obstrucció a la justícia i posaria definitivament Nixon en un carreró sense eixida.

Segons que sembla, Nixon creia que aquelles cintes podrien servir-li en un moment o altre per a defensar-se i per això no les va destruir quan calia. Però ningú entén quins arguments tenia Nixon per a pensar això. De manera que només hi ha una altra explicació possible: Nixon volia guardar les cintes per a fer-ne un llibre i explicar la seua part de la història, o potser simplement guanyar molts diners. És clar que això no explica el darrer i més gran interrogant de tots: per què falten divuit minuts i mig en una de les cintes. ¿Què s'hi explicava i qui la va esborrar?

Vint anys després, Watergate encara amaga interrogants.

Vicent Partal

Nixon ha tornat a l'escena política darrerament. ARXIU

¿Què ha estat dels protagonistes?

Richard Nixon. Va dimitir el 9 d'agost del 1974 i va ser perdonat pel seu successor Gerald Ford. Ara té 79 anys i viu a Saddle River (Nova Jersei) amb la seua dona Pat. Nixon ha tornat recentment a la vida política activa i prodiga les aparicions públiques. Ha escrit nou llibres, incloent-hi la seua biografia.

Bob Woodward. Dels dos periodistes que van investigar el cas, Woodward és el que ha seguit una trajectòria més brillant. Ara té 49 anys i treballa en un alt càrrec de responsabilitat al *Washington Post* mateix. Continua atacant Nixon i es dedica a fer treballs especials d'investigació, dels quals freqüentment fa llibres sempre interessants. L'últim ha estat *Els Comandants*, sobre el Pentàgon durant la guerra del Golf i la invasió de Panamà.

Carl Bernstein. L'altre periodista del *Post*. Bernstein es va separar de la dona (d'això, en feren una pel·lícula) i té dos fills. Viu a Nova York, on treballa per a l'ABC i la revista *Time*. Ha estat molt criticat aquests anys pel seu afany de protagonisme.

Alexander Butterfield. L'home que va revelar al Senat l'existència de les cintes. Ara té 66 anys i viu a San Diego, on dirigeix una assessoria.

John Dean III. L'ajudant de Nixon que va contar-ho tot al Senat i que va involucrar definitivament el president. Ara té 53 anys i viu amb la seua dona, Maureen, a Beverly Hills. Va escriure un llibre que es va convertir en un *best-seller*. Ara dirigeix un banc.

John Ehrlichman. El conseller de política interior de Nixon. Va passar 18 mesos en presó i després s'ha convertit en un novel·lista d'èxit. Ara té 67 anys i dirigeix una empresa de consultes ecològiques.

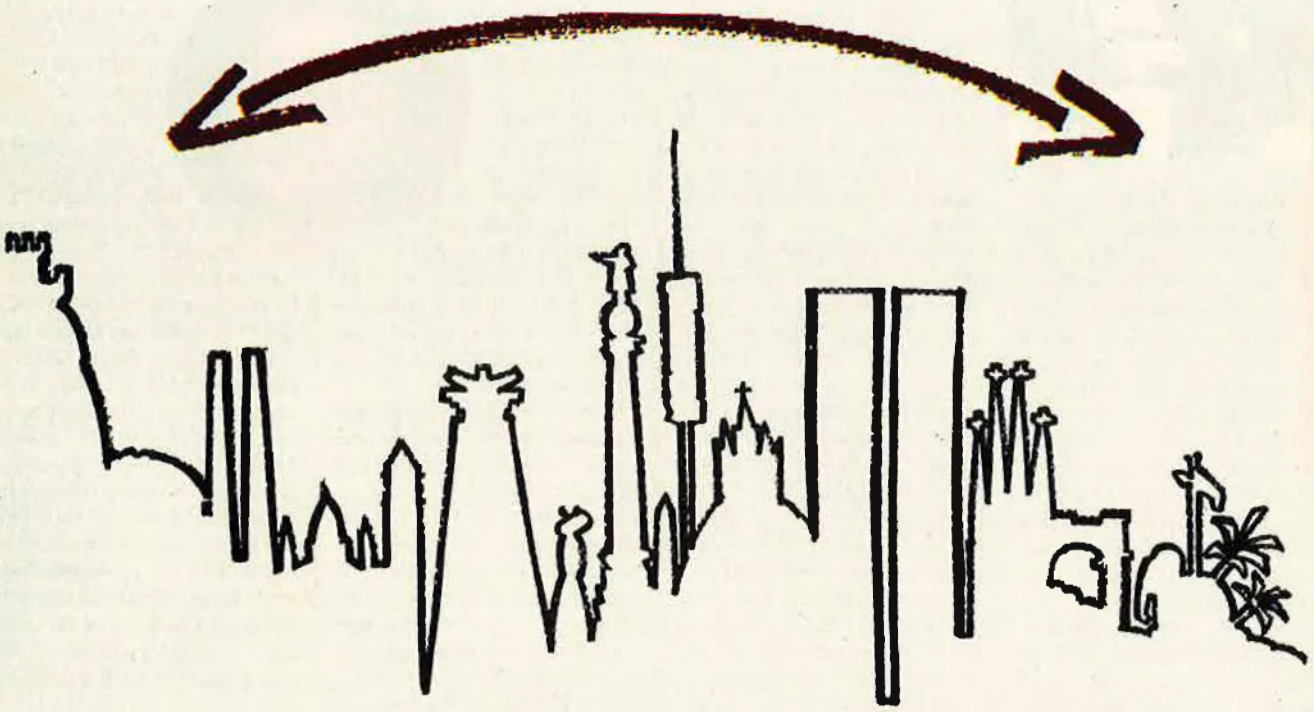
E. Howard Hunt. El veterà de la CIA que va dirigir l'assalt. Viu ara a Miami on continua col·leccionat armes i acaba d'escriure el seu llibre que fa el 74: *Body Count*. Va estar a presó 33 mesos.

G. Gordon Liddy. 61 anys. L'home que va passar més temps a la presó (52 mesos). Tot el que no va parlar aleshores ho parla ara com a conductor d'un programa de ràdio a Washington. És pare de cinc fills i té cinc néts. Porta un cotxe Volvo amb placa de matrícula H20GATE.

John Sirica. El jutge que portà 12 dels implicats en el Watergate a presó i ordenà a Nixon passar les cintes. Ara té 88 anys i viu tranquil a Washington (on ha viscut sempre) amb la seua dona Lucille. Es va retirar el 1984.

Rose Mary Woods. La secretària de Nixon. Diuen que va ser qui va esborrar les cintes que falten. Té 74 anys, continua treballant per al govern i viu, com sempre, als edificis Watergate. **V. P.**

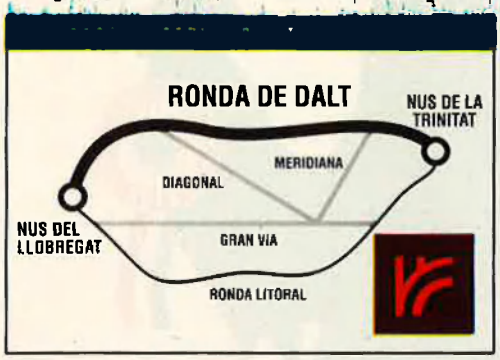
Generalitat de Catalunya

JA POTS CREUAR BARCELONA PER DALT.

Posada en servei de la Ronda de Dalt

La millora de les comunicacions viàries és bàsica per al desenvolupament del país. Per això, ara, posem en servei els darrers trams de la Ronda de Dalt.
Una obra de la Generalitat de Catalunya que enllaça el Llobregat amb el Besós per la banda de muntanya i de la manera més ràpida.

Més de quinze quilòmetres amb sis carrils de marxa -tres per sentit- que milloraran les possibilitats d'entrada i sortida de Barcelona i les ciutats del seu entorn.
Una millora de les comunicacions per a què tots en sortim beneficiats. Per poder creuar Barcelona per dalt. Per la Ronda de Dalt.

Construïm Catalunya. Construïm benestar.

LA gent ÉS LA FORÇA DE CATALUNYA

ARXIU

SETMANA-INTERNACIONAL

L'estat de Baviera no votarà favorablement la ratificació de l'acord de bon veïnatge entre la República Federal d'Alemanya i Txecoslovàquia. Així ho ha anunciat el ministre-president del land Max Streibl. El president bavarès ho anunciava davant una reunió de 60.000 alemanys que vivien als Sudets ex-alemanys i actualment pertanyents a la república txeca. Malgrat l'oposició de Baviera, l'acord serà aprovat sense dificultats en el Parlament alemany ja que la resta de lands s'han mostrat partidaris de votar-hi a favor. Txecoslovàquia ha expressat la seua preocupació per l'actitud de Baviera.

ARXIU

Bulgària viu aquests dies una autèntica febrada ortogràfica. Partidaris i contraris de la reinstauració de la grafia anterior al 1945 s'enfronten amb disputes vivíssimes. Abans del 1945 el búlgar era escrit segons una grafia dita eclesiàstica, perquè s'usava principalment en la vida religiosa. Després del 45 va ser canviada per la que usen altres països eslaus, especialment Rússia. Els detractors de la nova-vella ortografia afirmen que un canvi com aquest encara agreujaria més l'analfabetisme del país i representaria, a més, una important inversió econòmica en un moment en què el país no està per a despeses d'aquest estil. El ministre de Cultura no ha pres cap posició concreta.

L'estiu que arriba

Antigament la gent dels pobles sabia que l'estiu arribava quan determinats ocells feien acte de presència als sostres de les cases.

A Algesires, una de les poblacions més al sud de la península ibèrica saben que l'estiu arriba per dues coses, primer perquè comença la Feria, una mena de festa major, i segon perquè des del juliol a l'agost els carrers de la ciutat es col·lapsen amb l'arribada de milers de famílies magribines que, provinents de Bèlgica, Holanda, etc., omplen els carrers de la ciutat. Després de travessar tot el territori de l'estat espanyol carregats de paquets, de tot arreu aquesta gent arriba a Algesires amb l'únic objectiu al cap de veure el mar i creuar l'estret de Gibraltar. Ells són, malgrat el que pugui semblar, més afortunats que no els ciutadans dels seus propis països. Són els emigrants que fan diners i porten cotxes que els altres només poden somniar.

Ara bé, enguany, per primera vegada, es retarden. Ningú no s'ho explica, però tot l'operatiu que des de fa quatre anys munta Protecció Civil està paralitzat. Hi ha qui diu que les vacances dels col·legis a França no començaven fins al 7 de juliol i que això ha provocat el retard. El fet, és que la vaga dels camioners francesos ha deixat moltes famílies de magribins desemparades a les carreteres franceses.

El conflicte dels transportistes francesos ha aconseguit els seus objectius: paralitzar una bona part del país i esquitxar de retruc els veïns. La SEAT va haver d'enviar un avió Antònov a Alemanya per carregar peces a la Wolkswagen i poder continuar la fabricació de cotxes a les cadenes de muntatge. Citroen i Renault, si la vaga continua descontrolada, no saben si podran mantenir la producció. A Lleida, el pagesos han començat a veure espantats com els estocs de fruita augmentaven sense poder-los enviar a Europa i els preus baixaven sense control. A tota la zona de l'Horta valenciana centenars de camions continuen parats, mentre la fruita i les hortalisses deixen de ser collides. El més dramàtic de tot és que representants del govern i dels camioners han signat un acord i la majoria dels camioners no n'ha fet cas, mentre la gent que havia de fer vacances i havia de passar per França o s'ha quedat a casa o ha pres la decisió de travessar el Pirineu per les carreteres secundàries. D'aquí pocs dies els duaners francesos han amenaçat de tancar la frontera i per al dia 24 de juliol, els controladors aeris francesos han amenaçat amb una vaga.

Josep Morell

El món de les nacions

FRANÇA

Francès llengua oficial

A final de juny la república francesa va decidir de proclamar el francès llengua oficial d'aquest estat. Els redactors de la constitució de la V República no ho havien fet i, per tant, a efectes legals França no tenia cap llengua oficial.

Per a la proclamació s'han aprofitat els canvis oportuns en ocasió del Tractat de Maastricht. Cap partit estatalista no s'ha oposat a la declaració, que només ha tingut contraris en les nacions no franceses de l'hexàgon.

VICENT PARTAL + VÍCTOR NAVARRO

Un nou dòmino a l'Est

La fragmentació polonesa, el divorci txecoslovac i la diàspora hongaresa amenacen d'interaccionar-se i de provocar noves sotragades en el fràgil panorama democràtic de l'Est. Des de les eleccions parlamentàries de l'octubre passat Polònia viu en una permanent crisi de govern. Els més de vint grups parlamentaris sorgits de les ruïnes del comunisme i de l'esclat de Solidaritat no han aconseguit de consolidar cap coalició ni han pogut obtenir una mínima neutralitat de Lech Walesa, que no para de desqualificar primers ministres i programes socioeconòmics per a poder mantenir, així, el seu protagonisme populista. El resultat ha estat l'erosió i la paralització de la reforma econòmica que supersiva el Fons Monetari Internacional. El clima polític polonès s'ha enrarit tant que no han faltat, aquests últims mesos, els mals auguris: conjectures sobre temptacions sedicioses provinents del president mateix, Walesa, o de sectors patriòtico-militars que voldrien imitar l'experiència del general Pildsudski dels anys vint.

Però l'ombra de l'autoritarisme no cobreix només Polònia. Des de fa un mes la virtual partició de Txcoslovàquia genera presagis negatius. El conservador txec Václav Klaus no ha dubtat gens a sacrificar l'estat comú amb els eslovacs per a poder aplicar, sense interferències, el seu programa de capitalisme ultraliberal. I el nacionalisme eslovac Vladimir Meciar tampoc no ha dubtat a desenterrar la

Meziar ARXIU

bandera de l'independentisme per poder barrar el pas a l'ultraliberalisme. Però el drama de Meciar és que no té alternativa econòmica. L'únic que pretén es impedir la reconversió del poderós complex industrial-militar que és d'on prové una bona part del seu poder. I quan Eslovàquia sigui independent i la gent s'atipi de cercaviles, d'himnes i de banderes, Meciar no sabrà què oferir al seu poble. És aleshores quan podria ser destituït per un règim autoritari que podria invocar l'enemic exterior... hongarès, que alhora Hongria reivindiqués la Transilvània romanesa perquè Romania reivindica Moldàvia. Un autèntic dòmino que espera la primera fitxa.

Llibert Ferri

RAFA GIL

Els jueus han tornat a Viena, per fi. Destruïda la riquíssima cultura jueva de la ciutat per culpa del nazisme, enguany, per primer vegada, Viena ha tornat a ser escenari de la "Jüdische Wien", una setmana de cultura jueva que inclou obres de teatre, exposicions, concerts i conferències. La setmana confirma així el renaixement de la cultura jueva centreuropea i acollirà obres de teatre fetes a Lituània per actors jueus, una pantomima feta per jueus holandesos sobre la infantesa de Hitler o la presentació de la novel·la *Gebürtif*, escrita pel jueu vienès Robert Schindel i que ja ha aixecat la polèmica pel fet d'aclarir que "no hi ha una cultura jueva, sinó diverses".

Els 'stay-behind'

La revista anglesa *The Observer* i el programa televisiu*Timewatch* (BBC2) han afegit aquests dies més suc a l'escàndol "Gladio".

Els Gladio eren grups de rereguarda ("stay-behinds" en l'argot *ad hoc*) clandestins de l'OTAN. Aquests grups, formats sobretot per feixistes i anticomunistes radicals, tenien per objectiu de crear una guerrilla, si el propi país era ocupat per l'Exèrcit Roig. En la pràctica, però, van derivar en autèntics grups desestabilitzadors, responsables de nombroses accions il·legals.

El novembre del 1990 l'afer Gladio va desencadenar una enorme crisi institucional a Itàlia, quan es van descobrir indicis que la trama estava al darrere de l'assassinat d'Aldo Moro –normalment atribuït a les Brigades Roges.

Doncs bé, ara els periodistes anglesos han aconseguit les proves definitives de la implicació dels Gladio en l'assassinat de Moro, incloent-hi unes sucoses declaracions del coronel Oswald Le Winter, de la CIA, antic oficial de contacte entre les institucions americanes i els Gladio. Aquestes declaracions han estat incloses immediatament en el dossier parlamentari que estudia, encara avui, la mort del polític democratacristià.

Altres revelacions dels periodistes anglesos impliquen l'organització en el colp d'estat dels coronels grecs, en la matança dels bojos de Brabant o... en l'atemptat contra el jutge Falcone. Això i l'existència dels Gladio en almenys vuit països europeus.

Els autors dels reportatges han treballat dur, però també s'han servit de la documentació i de la feina de periodistes de diversos països, arran de les notícies fetes públiques en 1990. I no s'estan de dir que el país del qual se saben menys coses és d'Espanya. Els Gladio van operar obertament sota el franquisme i més tard. Sobre el paper, el tema és apetitós. En la pràctica, res de res. La premsa espanyola en conjunt, i amb les poques excepcions que calga, tan miserable com normalment. Si el lector ha seguit les (lamentables) informacions aparegudes aquesta setmana sobre la ràtzia contra nacionalistes, desencadenada per la policia espanyola ho entendrà. Franco hauria pagat per tanta submissió.

Vicent Partal

Espanya, Perú, Regne Unit, Xina, Kuwait, Estats Units, i Filipines són alguns dels 142 estats que violen els drets humans segons l'*Informe Anual 1992* d'Amnistia Internacional (AI). Aquest informe, de 304 pàgines, denuncia que els governs del món fomenten les violacions dels drets humans en permetre que les seues forces de seguretat assassinen, torturen, maltracten i facen desaparèixer ciutadans. AI afirma que molts governs obliden recents violacions de drets humans, promulguen lleis d'amnistia àmplies, permeten que les investigacions s'arrosseguen durant anys i, de vegades, no emprenen accions contra els violadors encara que hi haja proves que ho demostren. AI declara que els governs engendren el menyspreu dels drets humans en consentir les violacions.

SOCIETAT

Al setembre, reunió mundial de clubs Rotary a Barcelona

Rotary: un club d'elit

Rotary és una organització de professionals i d'homes de negoci fundada a principi de segle a Chicago i prohibida a l'estat espanyol durant el franquisme acusada de maçoneria. Els temps han canviat i ara Rotary està fortament implantada als Països Catalans i en vies d'expansió.

Era a principi de segle que Paul Harris, un jove advocat que havia fet estudis a Europa, juntament amb uns amics decidia de fundar el Rotary Club per fomentar una moral elevada entre les professions i els negocis i promoure l'amistat entre els seus membres.

El 23 de gener de 1905 es reunien els 4 primers Rotary a les oficines de l'iniciador: així començaven un seguit de trobades periòdiques a les cases dels socis. Al principi per torns –d'aquí vénen el nom de Rotary i el seu símbol, una roda dentada–. Més endavant quan les cases van resultar petites, les reunions es traslladaren als hotels.

Al cap de 3 anys s'obria el segon club a San Francisco, i així successivament en diverses ciutats d'Estats Units. En 1910 ja es reunia a Chicago la primera Conferència Nacional, amb assistència dels 16 clubs existents.

Des d'aleshores va prendre cos el desenvolupament internacional del Rotary, amb centres al Canadà (1910), Anglaterra (1911), Cuba (1914), etc. L'any 1920 s'inaugurava el de Madrid, el primer del continent europeu.

Les estadístiques rotàries del 1991 parlen de 25.325 clubs repartits en 172 països i regions geogràfiques, amb 1.120.893 socis.

CONSERVADORISME

Des dels seus inicis Rotary Club ha tingut incomptables seguidors a tot el món, però no li han faltat detractors de tota mena. Una de les acusacions més comunes és de considerar la institució molt elitista, una mena d'organització de classe. L'ingrés es fa per captació, un soci antic n'introdueix un de nou, fet que afavoreix la tendència a formar una aristocràcia comercial i professional susceptible de proporcionar guanys entre els seus afiliats.

Aquest retret és recollit en el *Manual del Rotario Español* (1930): "No és bon rotari qui veu en la institució un simple mecanisme d'ajuda mútua... no s'ha d'abusar de l'amistat. Però, dins les més escrupuloses pràctiques rotàries, res no s'oposa al fet que si alguna vegada aquesta amistat pot proporcionar avantatges econòmics, s'admetin com a bons."

Pot ser membre d'un club rotari tothom que representi una categoria professional. Concepte que s'ha ampliat molt, perquè avui dia hi entren fins i tot les especialitzacions, i en el mateix club, per exemple pot haver-hi més d'un advocat, si l'un es laboralista, l'altre penalista, etc.

Als Estats Units és molt ben considerat formar part d'una entitat rotària, per això hi ha qui espera 4 o 5 anys a entrar-hi.

Javier Lentini és el president del Rotary Club-Mediterrani de Barcelona i ens defineix el Rotary "com un moviment patronal i conservador". Dins el seu club representa la professió mèdica en l'especialització de proctologia, de la qual és un dels membres més destacats del país i del món. Comparteix consulta amb dos socis més en un annex de la clínica Quiron. És un viatger infatigable i ha escrit més de 300 articles del gènere en revistes de viatges. A part d'haver publicat en castellà 13 llibres de poesia.

El doctor Lentini diu que per a ser membre del seu club s'han de reunir dos requisits: "ser persona molt emprenedora, que s'ha fet a si mateixa a base de treballar, i tenir una certa educació, no cal erudició, per a trobar-s'hi còmodament".

REUNIÓ A BARCELONA

El Rotary es desenvolupa en tres nivells sobreposats: local, regional i internacional. A part les reunions setmanals, amb un col·loqui i àpat de germanor, cada any se'n fa una de mundial. Enguany aquesta tindrà lloc a Barcelona, al setembre, i es preveu que serà la segona en importància d'aquestes característiques mai feta. Serà encapçalada pel president del Rotary Internacional, Rajandra K. Saboo.

Cada entitat rotària té la seva junta de govern, que es renova en assemblees anuals, amb atribucions ben definides. Però l'orientació i l'impuls corresponen a la Junta Suprema, radicada a Chicago.

Els ideals rotaris s'enclouen en el fet professional i col·lectiu i a viure la filosofia de servei, condensada en l'eslògan "*He profits most who serves best*" (Més beneficia qui millor serveix).

La guia del Rotary de l'estat espanyol 1991-92 resumeix aquest ideari en quatre punts que volen estimular i promoure:

1.-Coneixement i amistat mutus, amb ànim de servir.

2.-La bona fe com a norma en els negocis i les professions; l'estima de tota ocupació útil i la dignificació de la pròpia en servei de la societat.

3.-L'aplicació de l'ideal de servei per tots els rotaris en la seva vida professional i pública.

4.-L'entesa, la bona voluntat i la pau entre les nacions gràcies a la companyonia dels seus homes de negocis i professionals, units en l'ideal de servei."

Els rotaris es reuneixen en hotels i no disposen de seu, a fi de minimitzar al màxim les despeses i destinar tots els diners a beneficiència. Els socis del club al qual pertany el doctor Lentini no paguen quota, només un dinar un cop a la setmana a l'hotel Ritz. El fet que no hi hagi una assistència del cent per cent permet disposar d'un fons. "En un moment determinat es pot fer una ajuda extraordinària, però no es freqüent, quasi mai. Aquest any, un dia ens vam posar d'acord per no anar a dinar i, els diners, els destinàrem a un club de Turquia, per a ajudar els afectats pel terratrèmol."

Moltes aportacions es fan de forma directa, però altres es canalitzen a través del

Javier Lentini, president del Rotary Club-Mediterrani de Barcelona, defineix el Rotary com un moviment patronal i conservador.. CARME PUÉRTOLAS

Rotary International, que ha contribuït, entre altres coses, a eradicar la poliomelitis del món.

El club al qual pertany el doctor Lentini ha fet aportacions a Metges sense Fronteres, Nous Camins, etc. Opina, tanmateix, que els diners no són sempre la millor manera d'ajudar. La imaginació i el treball són molt importants. Els excedents del que nosaltres mateixos fabriquem o les coses que ja no s'utilitzen poden ser útils als altres. "Fa poc vàrem enviar a un club del Marroc 3 incubadores i a través d'un club de Romania un seguit de llibres tècnics a la Universitat de Bucarest que nosaltres mateixos havíem aplegat. El club només va pagar el transport."

Els rotaris actuen a tot arreu, als països àrabs, l'India, el Japó, etc., i ara comencen a implantar-se als ex-països comunistes.

"En aquests moments un club d'Edimburg patrocina un Rotary a Kíev. Els seus socis, evidentment no poden pagar un dinar. Es reuneixen al costat d'un got d'aigua. Elit, n'hi pot haver d'algun tipus, però no gaire."

Les intervencions internacionals, segons el doctor Lentini, no són les més freqüents. Ell creu que els rotaris són més eficaços a nivell local a les ciutats petites i mitjanes, on poden tenir un millor coneixement de la comunitat.

"A Alacant feia falta un cotxe de bombers. El cotxe de bombers de Frankfurt va resultar ser ideal per a Alacant, amb la qual cosa un cotxe que havia de costar 30 milions es va aconseguir per 4."

ACUSACIONS DE MAÇONERIA

Als estatuts de Rotary figura la prohibició de parlar d'assumptes polítics i religiosos. Les religions són tractades com una professió més. Així pot haver-hi un sacerdot protestant, un de catòlic, etc.

Aquesta permissivitat i la no-adopció d'un codi determinat de moral va fer que al principi l'Església Catòlica no veiés amb bons ulls el Rotary. L'11 de gener del 1951 va prohibir als eclesiastics, per un decret de la Congregació del Sant Ofici de Roma, de ser-ne socis i recomenava insistentment als fidels que no en formessin part. Roma acusava els fundadors del Rotary de ser maçons –els fundadors i molts dels seguidors–.

El doctor Lentini afirma que "ara el Rotary no té res a veure ni amb jueus ni amb maçons, ni té res a amagar. Al Rotary no hi ha paraules sagrades, rituals, graus ni juraments. Els socis posseeixen un carnet i porten la roda dentada a la solapa, i els clubs s'identifiquen amb un banderí.

Les coses en aquest camp han canviat molt. Les relacions de l'Església amb Rotary actualment semblen bones. La revista *Perspectiva Rotaria,* editada a Girona, al número 1 del juny del 1991, publicava una fotografia amb el Papa saludant el president del Rotary International, Pablo V. Costa, el passat 2 d'octubre. Les relacions amb les institucions no tenen tam-

poc res a veure amb l'època del franquisme, quan es va prohibir l'existència dels rotaris. Ara estan perfectament legalitzats i oficialitzats.

El dia 14 de juny Narcís Serra rebia del club de Sant Cugat la medalla Paul Harris, el màxim guardó que Rotary dóna a una personalitat. Aquesta medalla, també l'han rebuda Pasqual Maragall, Jordi Pujol, Samaranch, etc.

ELS NOMS DE ROTARY

El Rotary no té en compte la unitat lingüística dels catalans, que resten partits en dos districtes. El Principat, el 2210 i el País Valencià amb les Illes, el 2200.

Al principi l'estat espanyol estava tot comprès en el districte 60. El doctor Lentini considera un greuge que no se'ls hagi respectat aquesta antiguitat i que durant la prohibició franquista fossin esborrats del Rotary International.

De la cinquantena de clubs que hi ha al districte 2200, uns trenta pertanyen al Principat. El primer que es va tornar a crear fou el Rotary Club de Barcelona (1978): té 46 socis i el seu dia de reunió és el dimarts, a l'hotel Avenida Palace. A Barcelona hi ha cinc clubs més. La resta estan repartits per tot el Principat, sobretot al nord, a l'àrea de Girona, Blanes, Calella, Empúria Brava etc. Alguns són de creació molt nova, com el de la Seu d'Urgell, amb 32 socis (1991) i el de Vilassara (1990), amb 20 socis. Al País València la presència del Rotary també és molt destacada. D'una quarantena de clubs que hi ha al districte 2200, li'n pertanyen 14. Només a la capital n'hi ha 5. El Club València Centre és un dels més importants, amb 61 socis, que es reuneixen el dilluns a l'hotel Astoria Palace. La resta de clubs estan repartits per Gandia, Castelló, Alcoi, Xàtiva etc.

A les Illes hi ha 4 clubs rotaris, 2 a Mallorca, un a Eivissa i un a Menorca.

Com a membres dels Rotary de Barcelona, figuren noms destacats de la vida pública Des d'ex-consellers de la Generalitat, com Josep M. Basàñez al doctor Dexeus. Tampoc no hi podia faltar el polifacètic hoteler i directiu del Barça, Joan Gaspart, o el polèmic Jacint Soler Padró. En les llistes dels Rotary barcelonins, hi ha també un dels metges més il·lustres i més prestigiosos de la ciutat, Moisès Broggi o el germà de l'alcalde de Barcelona, Joan-Antoni Maragall, resposable de la galeria d'art, Sala Parés.

A la ciutat de València, ja als anys trenta, Ricard Samper, ministre del Treball, fou un rotari destacat. En l'actualitat, es pot parlar de molts noms coneguts, sobretot del món empresarial. Dos empresaris tan emblemàtics com Sàez Merino o Vicent Lladró són membres del Club. Un altre membre il·lustre és l'actual president del València Club de Futbol, Arturo Tuzón Gil. En la llista dels Rotary de la ciutat de València, també hi ha destacats membres d'Unió Valenciana, com el diputat Filiberto Crespo, o persones vinculades a aquest partit, com Manuel Àngel Conejero, director del Palau de la Música de València, o el director de l'escola Iale, I. Monzonis Ferrer.

Santiago Dexeus, Sáez Merino, Joan Gaspar i A. Tuzon. ARXIU

DONES I JOVENTUT

Als seus inicis, la presència de la dona era vetada als Rotary. La revista *Rotary* número 14 del febrer del 1929 en parlava en aquests termes: "Encara que algunes persones malicioses acusin el Rotary d'antifeminisme pràctic (si no teòric), el fet és que les festes celebrades als nostres clubs no prescindeixen mai de la presència amable, simpàtica i decorativa de les senyores." Els temps també s'han imposat en aquest camp i ara les dones, malgrat els japonesos que s'hi oposaven aferrissadament, ja hi són admeses com a sòcies. La seva presència continua sent encara molt limitada. Amb tot, no deixa de ser signe dels canvis el Club Madrid Velázquez, presidit per la historiadora Maria Eugenia Lapeira.

Dolors Tubau

Els nous programes de TV3, Canal 9 i Canal 33

Una de concursos, dos d'olimpíades

La programació estiuenca aporta diverses novetats en les televisions autonòmiques. D'una banda, Canal 9 ofereix noves cares, i de l'altra, a TV3, Júlia Otero es converteix en estrella olímpica.

Encara que l'estiu pel que fa a la programació televisiva és quasi sempre un temps de *somnolència* o en el millor dels casos de refregits, els diferents centres televisius –TV3, Canal 33 i Canal 9– han preparat els seus menús respectius per a la present temporada.

Mentre el programa concurs-paella-*show* de Joan Monleón es pren unes vacances i el seu presentador viatja amunt i avall del país amb les seues monleonetes, dos nous concursos s'incorporen a la graella de la Televisió Valenciana. Estrenat a Canal Sur, a partir del dilluns dia 13 de juliol es podrà veure el concurs *Original i còpia,* un programa on els diferents participants han de mostrar en directe les seues habilitats artístiques en l'art de la imitació.

Júlia Otero ens invita als seus *Jocs de nit.* J. MORERA

Dirigit per Tomàs Summers, germà del realitzador Manuel Summers, *Original i còpia* ja ha estat presentat als espectadors de Canal Sur en la passada temporada. Diu Tomàs Summers que el programa que podran veure els valencians "a més de disposar de més mitjans, es diferencia de la versió andalusa, en el seu escenari, un decorat que *copia* l'arquitectura romana, a cavall entre el pèplum i la falla de primera categoria.

Cada setmana el centre de programes de Burjassot s'omple d'imitadors de la Pantoja, José María García, Felipe Gonzàlez, l'inefable Carrascal, Júlio Iglesias o Martes y Trece. Un jurat –més que un jurat allò sembla un còctel preparat pel pirotècnic Brunchú– compost per la cantant Salomé, el director teatral, Juli Leal, el *showman* Bartual, la coreògrafa i animadora nocturna Olga Poliakof i la periodista Carmen Dolz s'encarrega de triar a la terna guanyadora setmanal que anirà fent eliminatòries amb les de les altres setmanes fins a la gran gala final.

Mar Adrian entre l'*Original i la còpia.* RAFA GIL

Segurament un dels al·licients del nou programa és la seua presentadora, Mar Adrian, un rostre refrescant –a judici dels experts és d'aquells que la camèra se n'enamora– dins de la programació estiuenca de Canal 9. Natural de Canet de Berenguer i periodista, Mar Adrian va debutar en el mitjà televisiu de la mà del programa musical *Grafitti.* Ara, cada dilluns, a partir de les nou i mitja, i en hora de màxima audiència –recordem que en TV3 en aquesta mateixa hora passen el programa estrella *Betes i films*– serà l'encarregada de posar ordre en aquest *Salt a la fama,* en versió autonòmica i 92. Conscient de l'oportunitat que significa la presentació del programa, Mar Adrian ha posat tota la carn, o millor dit, tot el seu poder de seducció, en la graella televisiva. En uns moments en què Televisió Valenciana ha apostat per nous rostres, la figura de Mar Adrian es perfila com una de les més fermes candidates amb vista a la pròxima temporada. I això ho va saber olorar Toni Cruz, component de La Trinca i la seua productora Gest Music durant un *casting* rutinari en què *descobriren* les possibilitats comunicadores de la xica de Canet. "*Grafitti*", diu Mar Adrian, "em va servir per a posar-me davant d'una càmera per primera vegada i sobretot per a saber tot allò que no has de fer... Ara, en *Original i còpia,* a banda que tant el format com en l'horari és totalment distint, sóc conscient que la responsabilitat és major, ja que estic jo sola, i a més hauré de dirigir-me a un públic més ampli, més familiar".

Alfred Costa o *La sort de cara.* ARXIU

A l'esquerra, Josep Ramon Lluch, una tertúlia sota la lluna. A la dreta, Julià Peiró viatjarà pels hotels i fondes amb més tradició. ARXIU

Sense eixir dels concursos i de la televisió-tómbola, i amb el patrocini productor de la Trinca –Gest Music–, arriba la versió valenciana del concurs nord-americà. Amb freqüència diària i a partir de la una i mitja del migdia, aquest concurs representa l'estrena d'una nova cara i segurament el benjamí de les figures televisives de Canal 9, Alfred Costa. Periodista acabat de llicenciar, Alfred Costa, abans de posar-se davant de les camères, havia estat guionista i redactor de programes com *Les Mil i Una* –amb Inés Ballester– o *Entre setmana,* de Lydia Arenós. Ara, igual que Mar Adrian, sap que aquest programa pot ser el seu banc de proves amb vista a empreses més ambicioses, encara que haja de lluitar contra el seu rostre massa juvenil –només té 23 anys– contrarestat per un *look* televisiu més adult. De totes formes, ara, de moment la sort la té de cara.

JÚLIA OTERO, FINALMENT EN TV3

Després de les seues incursions pel circuit català i per la mateixa Televisió Espanyola, Júlia Otero desembarca finalment en TV coincidint amb els Jocs Olímpics. Amb motiu de l'efemèride esportiva la popular presentadora conduirà un programa d'entrevistes amb el nom de *Jocs de nit.* Ara, la xica que més moda ha marcat en aquests últims temps pel que fa el cabell, entrevistarà diàriament una sèrie de personatges que, per una raó o una altra, siguen a Barcelona durant les Olimpíades. El programa tindrà una duració de trenta minuts i coincidirà amb el temps dels Jocs Olímpics, de la vespra de l'inici fins a la clausura. Poques sorpreses per a un programa que s'espera de gran audiència, amb invitats de luxe i la Otero fent allò que sap fer: fer d'Otero... això sí, ¡esperem que amb *new look.*

També d'entrevistes i tertúlia és el programa que ha enllestit Televisió Valenciana per a les nits de dilluns al voltant de la mitja nit. El programa està dirigit i conduït per Josep Ramon Lluch, cap de programes de Canal 9 Ràdio –i ex-director d'EL TEMPS– i és el seu debut en la petita pantalla. Al llarg de l'estiu i enmig d'un decorat que simula una terrassa, Lluch i els seus invitats conversaran sobre temes tan diversos com els bous, el turisme al País Valencià, el culte al cos, els costums sexuals dels valencians o el repte del 93. *Mira quina lluna* és el títol del programa i es presenta amb l'únic suport d'un piano que subratlla musicalment les tertúlies.

Per als que es quedaren amb ganes de Lloll, TV3 ha preparat una antologia amb les més brillants intervencions de l'actriu. Els divendres a la nit Lloll Beltran, ara sense la *faixa* del programa *El joc del Segle* es presentarà sota el títol de *La Millor Lloll.* Per als seus fans, fruidors i consumidors és una nova oportunitat de retrobar-se amb ella. Mentrestant, l'actriu i *show-woman* perfila les seues futures aparicions televisives, suposem que ara ja com a estrella total...

Uns altres personatges que ens visitaran aquest estiu són els habitants de La Granja, la popular sèrie televisiva de TV3. Cada dia desfilaran per la pantalla –sense el Xip i sense el Puyal– els Mercaders i els altres pobladors i "turistes" accidentals d'aquesta granja. I sense dubte una de les sèries més reeixides i celebrades dels últims temps.

Com en estius passats, el periodista Julià Peiró torna a TV3. Si en anteriors edicions el motiu o excusa girava al voltant de "les coses o les cases dels famosos", ara coneguts personatges es donaran cita en els hotels amb més sabor del país. De nord a sud Julià Peiró viatjarà acompanyat dels seus invitants lligats amb el lloc escollit. Entre altres, hi ha previstes, en les primeres setmanes, els noms d'Àngels Gonyalons, Núria Feliu, Bartoolozzi, el Max Xevi, Josep Maria Subirachs, etc. Per Julià Peiró és una bona oportunitat per a reivindicar un espai tan genuí dins de l'àmbit català com són les fondes. Segurament per això un dels llocs triats ha estat la coneguda Fonda Europa de Granollers.

Pel que fa al Canal 33 cal destacar la sèrie *Històries del Carib,* realitzada i dirigida per Carles Bosch. Durant cinc setmanes i dins d'aquest àmbit geogràfic es tractaran temes com la religió popular, la música, les arrels perdudes, la dona o el destí. La sèrie, que ha estat rodada a Haití, Cuba, Veneçuela, i la República Dominicana, es veurà sense veu en *off* i amb banda sonora a càrrec del grup Gringos.

Però segurament la notícia més rellevant pel que fa a Canal 33, tal com informava el número 421 d'EL TEMPS, és la seua reconversió en canal olímpic durant els jocs. Els espectadors d'aquest canal podran gaudir de notícies olímpiques al llarg de les vint-i-quatre hores al dia.

I si vostè no vol gaudir de notícies olímpiques ni tampoc li entusiasma la programació que li han preparat TV3 i Canal 9, ja ho sap: ¡a fer *zapping,* que són quatre dies!

Carles Gàmez

TURISME

Oferim tres tipus de turisme per a tres butxaques diferents

Vacances a la carta

Ofertes turístiques n'hi ha moltes. Les agències de viatges estudien, cada any, com vendre una nova imatge de Mallorca. EL TEMPS fa la seva aportació: tres maneres diferents de conèixer l'illa. Per 62.000 pessetes, un pot anar a meditar a Lluc. Per dos milions, el que vulgueu.

Cadascú viatja en relació a la seva economia i possibilitats, i els preus que presentam aquí només són orientatius. No obstant, hem volgut fer tres propostes diferents a les que es poden trobar a qualsevol agència de viatges, sempre més econòmiques, ja que viatjar en grup sempre abarateix despeses. Així doncs, el plantejament va destinat a oferir una alternativa diferent a les habituals. ¡Que n'hi hagi per tots els gustos!

L'ANACORETA

És el turista solitari, meditador, que arriba a Mallorca per perdre's enmig de la muntanya, lluny de l'enrenou mundà. Per a ell està fet el monestir de Lluc, en plena Serra de Tramuntana: lloc privilegiat des del qual es podrà dedicar a passeja i fer excursions dioverses pel seu entorn.

El monestir de Lluc està en plena Serra de Tramuntana. JOAN CELIA

El nostre turista escollit arriba a l'illa per via marítima. El vaixell atraca a les vuit del matí, i el nostre personatge està descansat, ja que ha dormit en un camarot. Agafa el cotxe que ha portat dins el vaixell i parteix cap al monestir de Lluc. Encara no ha fet res, però ja duu gastades 29.600 pessetes, preu que costa el bitllet del passatge, i que inclou el camarot i el cotxe, anada i tornada. Tot i així, aquest visitant s'haurà estalviat els diners del lloguer d'un cotxe. A Lluc ja l'esperen: ha fet reserva d'una cel·la doble, la més petita. El nostre turista haurà de pagar 1.750 pessetes per nit que passi. L'hostatge de Lluc té capacitat per a unes 500 persones, i sol estar ple tots els caps de setmana de l'estiu.

El monestir té, prop seu, tres restaurants, un forn, un bar, una tenda de records, un camp de futbol i un frontó. Tanmateix, el nostre anacoreta no necessita res més.

A les despeses apuntades abans només

Hotel luxós a Son vida, amb moltes comoditats i variades. JOAN CELIA

s'ha d'afegir el menjar. El restaurant del monestir de Lluc ofereix uns menús diaris per unes 750 pessetes. Aquells que vulguin menjar a la carta poden arribar a gastar unes 1.500 pessetes, per un bon plat de cabrit o de porcella. Val a dir que el nostre anacoreta no hi menjarà cada dia, al restaurant, ja que de vegades aprofitarà el dia per anar-se'n d'excursió a qualsevol de les muntanyes que rodegen el lloc sant.

Tot plegat, aquesta és la forma més econòmica de les tres propostes: per unes 63.000 pessetes un pot passar la mar de bé deu dies de pau, tranquil·litat i evasió. Per cert: és imprescindible dur una bona selecció de llibres, i també una càmera fotogràfica.

LA IMMENSA MAJORIA

El segon prototip que proposam no sol venir mai tot sol: ve en família. És la immensa majoria. Aquest personatge ve amb avió (classe turista, 15.950 pessetes per persona, anada i tornada) o bé en vaixell (butaca, 10.700 pessetes anar i tornar). No duu cotxe, s'estima més llogar un Seat Panda (20.340 pessetes pel període proposat, benzina a part) a una de les moltes agències de lloguer que existeixen. Això li permetrà tenir autonomia i poder recórrer tota Mallorca de platja en platja.

I cap a s'Arenal, ¡i falta gent! Fa calor (37° a l'ombra) i el primer que vol fer la família és pegar-se el gran bany. Abans, però, hauran de passar per l'hotel. Dues estrelles ofereixen un servei prou complet: metge, parc infantil, aire condicionat, telèfon dins l'habitació i piscina, entre altres possibilitats. El preu, unes 4.100 pessetes per persona i nit És clar que després del refrescant bany –el primer de la temporada– entra una gana immensa. La nostra família es decideix d'anar cap al McDonalds més pròxim. Allà gastarà, aproximadament, unes 700 pessetes per persona.

Arriba el vespre, després d'haver realitzat una petita ruta turística en cotxe. Els nins estan cansats, esgotats, i el matrimoni decideix que sopin ràpidament a l'hotel i se'n vagin a dormir. La parella s'estima més anar a un restaurant a sopar (unes 1.500 pessetes per cap) i després anar a fer un tomb a aquella discoteca de què els han parlat tan bé els *tiqueteros* que hi ha al mateix hotel que ells. La disco els costarà unes 1.000 pessetes l'entrada, i unes cinc-centes per cada consumició que facin. Un ritme com el que s'ha exposat aquí, durant deu dies, por costar entre 87.000 i 110.000 pessetes a una sola persona. També és cert que el preu no es multiplica per persona afegida, ja que el lloguer del cotxe encareix la xifra.

De totes maneres, els preus d'hotel oscil·len molt. És recomanable, a l'hora de fer la planificació de les vacances, aconseguir la guia d'hotels, càmpings i apartaments de Balears, que cada any edita Turespana, del ministeri de Transports, Turisme i Comunicacions.

La nostra tercera i última proposta afecta aquells que tenen molts, molts de doblers per gastar i no saben com fer-ho.

Hotel prop de la platja. JOAN CELIA

EL POTENTAT

Venir a Mallorca, segons com es plantegi, pot ser un luxe car. El nostre home, un magnat de les finances, ha resolt prendre's deu dies de vacances i tria Mallorca com a destinació. Parla amb la seva secretària i cancel·la totes les cites i reunions. Partirà el mateix dia, amb un reactor llogat al moment. L'avió li costarà 600.000 pessetes d'anada i altres tantes de tornada.

Des de la Península mateix telefonarà a Avis (una de les poques empreses que es dediquen a llogar cotxes de luxe) i demanarà que li tenguin a la seva disposició un Mercedes 230. El Mercedes, d'un blau metàl.lic, l'espera a l'aeroport. El preu del lloguer: 300.400 pessetes els deu dies. Aquesta despesa inclou una assegurança a tot risc, i no comptabilitza ni la benzina ni l'IVA.

Una passejada en cotxe el durà fins l'hotel Son Vida Sheraton. Màxim luxe, màximes comoditats i màxim preu: una nit a l'hotel, en una habitació superior doble costa 33.800 pessetes, amb l'esmorzar inclòs.

Les comoditats de què hi pot gaudir són moltes i variades: el Son Vida, hotel de cinc estrelles, està considerat un edifici històric i un lloc pintoresc, i ofereix als clients un pàrquing, canvi de divises, servei mèdic, caixa forta individual, saló de convencions amb traducció simultània, aire condicionat a l'habitació, telèfon, minibar, perruqueria, televisor amb vídeo i antena parabòlica, sauna, piscina climatitzada i un llarg etcètera.

A l'hotel només s'estarà cinc minuts, perquè immediatament anirà al restaurant Tristan, a l'edifici Ponent de Punta Portals. Tastarà unes gambes sobre pasta de la casa en salsa de safrà; una *cotelette* de guatlla embolicada amb patates i, als postres, una *sofflé* Marbe en salsa de moca, o una *rosette* de fraules amb gelat de coco. Tot plegat pot sortir per unes 9.000 pessetes (sense comptar, naturalment, el vi, que va a banda).

Abans de tornar a l'hotel, el nostre potentat visitant decideix anar a fer una volta per Punta Portals, per alternar una estona amb la *jet set* i fer quatre copes. Tot plegat, depèn del que arribi a fer, li pot sortir per unes 100.000 pessetes la nit. El descans a l'hotel és perfecte, i l'endemà farà un passeig pel camp de golf, al costat mateix de l'hotel. La sortida i els 18 forats del camp costen 5.900 pessetes, però ell decideix anar amb un cadi (2.500 pessetes), llogar pals (3.000 pessetes), un carret per als pals (altres 3.000) i un cotxet que li estalviarà la caminada (5.000 pessetes).

Durant l'horabaixa es dedicarà a altres esports: el potentat ha llogat un vaixell (l'*Ego II,* 25 metres) i li surt per uns 28.000 dòlars (uns 2.800.000 pessetes) durant dues setmanes. El iot té capacitat per unes 6/7 persones. A aquest cost se li ha de sumar la tarifa d'atracada, que són unes 67.600 pessetes per un vaixell d'aquestes mesures. Els passejos possibles en iot són molts i variats, però aquesta horabaixa decideix anar a contemplar la posta de sol mediterrània a Cabrera. Aquest ritme de vida, durant els deu dies de període, suma un total de 4.901.000 pessetes. És clar que la Visa d'un potentat fa miracles.

Són tres maneres de passar unes vacances. N'hi ha moltes altres. Tot és qüestió d'imaginació. Que passin bones vacances.

Xim Fuster

QUÈ VALEN LES VACANCES (10 DIES UNA PERSONA)

LA MAJORIA

	DESPLAÇAMENT		DESP. INTERIOR	ALLOTJAMENT	MENJAR		ACTIVITATS		TOTAL
OPCIÓ	VAIXELL BUTACA	AVIÓ C.TURISTA	LLOGUER COTXE (S.PANDA)	HOTEL 2 ESTRELLES (S'ARENAL)	Mc DONALDS	RESTAURANT	DISCOTECA	CONSUMICIÓ	86.540
DESPESA	40.700 (1)	15.950 (1)	20.340 (2)	41.000 +IVA (2)	13.000 (3)	30.000 (3)	1.000	500 700	108.990

L'ANACORETA

	DESPLAÇAMENT	DESP. INTERIOR	ALLOTJAMENT	MENJAR		ACTIVITATS	TOTAL
OPCIÓ	VAIXELL+ CAMAROT+ COTXE PROPI	COTXE PROPI	MONESTIR DE LLUC (Cel·la doble)	RESTAURANT MONESTIR MENÚ	CARTA	LECTURA, MEDITACIÓ, EXCURSIONS...	62.100
DESPESA	29.600 (1)	-	17.500 (2)	15.000 (3)	30.000 (3)	-	77.100

EL POTENTAT

	DESPLAÇAMENT	DESP. INTERIOR	ALLOTJAMENT	MENJAR	ACTIVITATS		TOTAL
OPCIÓ	LLOGUER REACTOR	LLOGUER COTXE (Mercedes 230)	HOTEL 5 ESTRELLES (Son Vida. Hab. doble sup.)	RESTAURANT TRISTAN	CAMP DE GO.F	PORT ESP CAMP DE MAR	4.901.000
DESPESA	1.200.000 (1)	20.340 (2)	338.000 (2)	180.000 (3)	15 000	2.8?7.€00 (4)	

(1) Inclou el viatge d'anada i tornada. (2) Inclou els deu dies d'estància. (3) Inclou el dinar i sopar dels 10 dies d'estància.
(4) Inclou el preu de lloguer d'un lot (2 setmanes) més el cost d'atracada de l'embarcació.

DOMÈNEC ÒRRIT

ARXIU

SETMANA-SOCIETAT

Special Olympics 92. El dia 9 de juliol es presentaren a Barcelona els jocs olímpics per a persones amb disminució psíquica.

Aquests jocs no tenen res a veure amb el COOB ni amb el COI, tan sols hi ha una carta magna que permet d'utilitzar la paraula olímpic, i derivats. Si bé la majoria de competicions es realitzaran a Vilanova i la Geltrú, també és previst que utilitzin les instal·lacions de Montjuïc per a la inauguració. Tal com informava El Temps (núm. 386), els Special Olympics es realitzaran del 9 al 13 d'octubre, i aplegaran més de 3.000 esportistes de tot el món, majoritàriament de Catalunya.

ARXIU

En un informe de l'Institut de Seguretat Vial de la Generalitat de Catalunya es calcula que aquest estiu moriran, a la carretera, vora de 350 persones, 114 al juliol, 122 a l'agost i 114 al setembre. Aquestes xifres signifiquen un increment de deu persones respecte l'any passat, però l'informe no descarta que els accidents superin la xifra establerta. Per l'Institut de Seguretat Vial de la Generalitat de Catalunya, que vol alertar les famílies amb conductors joves, aquest augment de víctimes en accidents de trànsit és degut a "un període pre-olímpic i olímpic amb ambient tens, emotiu i de resultats imprevisibles a la carretera".

Els conductors barcelonins, sotmesos a greus restriccions durant els Jocs

Cinquanta grues i més de 3.500 agents de la Guàrdia Urbana ompliran els carrers de Barcelona durant els Jocs per aplicar de forma inflexible les restriccions de trànsit que entren en vigor el dia 20 de juliol, a cinc dies vista del començament dels Jocs.

Les restriccions més importants afecten el centre de la ciutat, concretament tot l'Eixample i la Ciutat Vella. En aquesta zona només podran aparcar-hi el propi vehicle les persones que hi acreditin la seva residència. Si algun no resident incompleix aquesta normativa serà multat amb 5.000 pessetes. A més, en molts carrers importants serà prohibit d'aparcar-hi fins i tot als residents. L'incompliment serà castigat amb 15.000 pessetes i la retirada del vehicle per la grua.

L'Ajuntament ha començat a enviar per correu les acreditacions necessàries per als 150.000 vehicles censats a les zones afectades. Aquesta xifra es podria incrementar fins a 190.000 quan s'hi sumin els vehicles de residents censats en altres barris. Qui es trobi en aquesta situació haurà de demostrar la seva residència i sol·licitar la corresponent acreditació presentant-se personalment a les dependències municipals o bé per via telefònica.

JORDI MORERA

L'estacionament al centre de la ciutat (Eixample i Ciutat Vella) haurà de limitar-se als aparcaments subterranis públics i privats. De les 20.000 places existents, la meitat seran comercialitzades a 6.500 pessetes les 24 hores i a 2.150 pessetes vuit hores. Tenir el cotxe aparcat des del dia 20 fins el final dels Jocs en un d'aquests pàrquings pot costar, doncs, 130.000 pessetes. La Ciutat Vella és precisament un dels districtes de Barcelona amb una renda per càpita més baixa. Les altres 10.000 places estaran lliures als preus habituals.

L'Ajuntament va repartint aquests dies porta per porta més d'un milió de fulls informatius amb el mapa de la "mobilitat" olímpica.

Domènec Messeguer

Es continua aplicant la llei de costes, ara a Castelldefels

La setmana passada el Ministeri d'Obres Públiques i Transports (MOPT) va iniciar l'enderrocament de trenta guinguetes construïdes a la platja de Castelldefels. Aquestes són les primeres que han desaparegut, d'un total de setanta-vuit que han d'anar a terra.

Els expedients d'enderrocament d'aquestes guinguetes són els primers que han vençut, des que en 1988 fou aprovada la Llei de Costes i s'iniciaren les diligències.

L'enderrocament començà a les vuit del matí. Els propietaris afectats s'han queixat que no els havien avisat ni del dia ni de l'hora que farien l'enderrocament. Per aquesta raó molts dels locals que ara ja són runa –bars, restaurants, discoteques i segones residències– no eren buits. Els afectats havien demanat deu minuts per a treure'n objectes, però no els van fer cas.

Aquestes guinguetes van sorgir als anys seixanta amb autoritzacions provisionals perquè fossin casetes de bany.

Segons les previsions, l'espai que ocupaven les guinguetes formarà part del nou passeig marítim de Castelldefels, finançat per l'Ajuntament d'aquesta població i pel MOPT. Les obres del passeig, que es calcula que costaran 1.600 milions de pessetes en una primera fase, van quedar dues setmanes paralitzades a l'espera de l'enderrocament.

Els propietaris de les guinguetes havien fet gestions per aconseguir que els enderrocaments no es portessin a terme fins a final de la temporada d'estiu, perquè hi ha uns cent-cinquanta treballadors.

D.UMBERT

Els responsables institucionals han manifestat que els propietaris dels locals enderrocats podran optar a l'explotació de 30 noves instal·lacions destinades a hoteleria, a construir al passeig marítim i que s'espera estiguin acabades devers l'estiu del 1993.

Montse Serra

La Unió Romaní qualifica de racista l'Ajuntament de Palma

La Unió Romaní ha iniciat els tràmits legals contra l'Ajuntament de Palma de Mallorca, per l'edició i distribució que ha fet el Consistori d'un cartell que s'adverteix als turistes del perill de robatori que representen les gitanes que venen clavells.

El regidor de Protecció Ciutadana, Francesc Fiol, ha ratificat que el cartell reflecteix "la situació real, els agrade o no als gitanos", i que no pensa retirar el cartell a menys "que s'arribe a un gran enfrontament, ja que fins el moment no s'ha rebut cap petició de retirada". El regidor ha afegit que, per ell, "el tema s'ha desorbitat, ja que "ni l'Ajuntament és racista ni el cartell és un menyspreu cap a la raça".

Els cartells, que porten missatges en català, castellà, anglès i francès, mostren un dibuix d'una gitana que ofereix un ram de clavells a un turista, mentre altra, amb un nen en braços, li sostrau la cartera al visitant. Segons Fiol, la campanya iniciada per l'àrea municipal de protecció ciutadana és continuació de les que es van dur a terme en anys anteriors. "En els cartells que vam fer l'any passat advertíem als turistes només contra els *trilers*, en aquesta ocasió hem considerat convenient ampliar l'advertència", ha afegit Fiol.

RAFA GIL

L'eurodiputat socialista i president de la Unió Romaní, Juan de Dios Ramírez Heredia, ha qualificat de "provocació amb intencions perverses" l'advertència que només es retirarà el cartell en cas d'enfrontament, i ha anunciat que "el poble gitano no caurà en la provocació". L'eurodiputat ha aconsellat als gitanos de Mallorca que no facen cap acció que poguera interpretar-se com "un gran enfrontament" i que es dediquen a escriure a l'Ajuntament en demanda de la retirada del cartell.

La Unió Romaní, però, no es limitarà només a reclamar la retirada del cartell, sinó que exigirà també una compensació econòmica a l'Ajuntament de Palma pels danys a l'honor i a la imatge del poble gitano, quantitat que serà destinada als programes d'escolarització infantil que realitzen les Associacions Gitanes de Palma de Mallorca.

Maribel López

RAFA GIL

Més de la meitat de les funcionàries de la Generalitat valenciana se senten encalçades sexualment per part dels seus companys de treball, segons revela una enquesta feta per l'empresa Grup Marest per conèixer la situació de la dona a l'administració valenciana. L'enquesta, realitzada a un total de 710 funcionàries autonòmiques, relaciona d'assetjament sexual amb la religió que practiquen i la inclinació política.

Segons l'enquesta, la persecució sexual sol estar protagonitzada per membres del grup superior o de la mateixa categoria professional que l'afectada.

Quant a la inclinació política, són les funcionàries vinculades al PSOE les que declaren un major assetjament sexual (29%), seguides per Esquerra Unida (12%), Partit Popular (9%), Unió Valenciana (6%), Unitat del Poble Valencià (6%), i la resta es reparteix entre les que diuen no votar i les que es neguen a respondre.

A l'enquesta apareix també que un 55% de les funcionàries catòliques no practicants s'han sentit pressionades professionalment i un 46% reconeix haver estat vexades en la seua dignitat personal.

Una altra conclusió que s'ha extret de l'enquesta és que són els homes d'Esquerra Unida (14%), seguits dels d'Unitat del Poble Valencià (10%), els que més ajuden la dona a l'hora de donar el menjar als fills, que són els votants del CDS els que més ajuden a fer els llits, mentre que els d'Unió Valenciana són els que menys ajuden (0%), i els afins a EU i al PSOE són els que més col·laboren a l'hora de rentar la vaixella.

A l'enquesta també apareixen les activitats a què es dediquen les treballadores en el seu temps lliure, entre d'altres, anar a l'esteticista, les del PSOE; llegir, les d'EU; associar-se, les del PP, i estar amb els fills, les d'UV.

Escola activa

Si la setmana passada era la de les putes, del Conill i del Congrés eucarístic, aquesta és la dels independentistes i les visites del Caudillo. Exactament el mateix concepte mental. Escoria, neteja, agafada, tuf a terrorisme d'estat. En fa tant de tuf que fins i tot ha excitat les pituïtàries dels que s'havien acostumat a totes les aromes.

Com ja se sap l'Oriol Malló ha estat un dels que han ficat dins de la camioneta. Com a periodista, l'Oriol ja ha lliurat batalles anteriors. Per exemple, haver estat un dels primers a anar i tornar a Sèrbia i Croàcia, deixant escrit clar i net qui era l'agressor i qui l'agredit. Molts dels que ara aniran a fer-se una foto al costat de Kuboc i els seus simpàtics companys veien al començament en els articles de l'Oriol una visió interessada de la realitat. Si mostrava la cara terrible de l'ofensiva pansèrbia era perquè volia escombrar cap a casa i defensar la causa independentista dels croates. Ara la realitat s'ha imposat clamorosament. Però en Malló ja ho deia. I fa més d'un any. I els altres aniran a la llotja.

L'Oriol té un do al qual no es pot sostreure, té una impagable, imparable capacitat didàctica. És com si portés un mestre a dins i això pot semblar irònic pels qui el coneixen: no hi ha a Barcelona ningú que tingui una visió més raonada dels rastres negatius que ha deixat en algunes noves generacions catalanes la influència de l'escola activa. Perquè ho coneix per dintre i per fora, l'Oriol ja fa temps que treballa en un llibre sobre la història i efecte del rosasensatianisme, que serà demolidor. Ja n'ha parlat amb uns quants, i ha trobat aliats inesperats. Un altre Oriol, en Bohigas, comparteix amb entusiasme aquest punt de partida. Des que es van conèixer l'idil·li entre els dos ha estat espectacular.

Però la detenció de l'Oriol ho ha estat extremadament de didàctica. Conec un cas concret, directíssim: la meva filla. Vam compartir junts i amb uns quants amics més d'EL TEMPS la final europea del Barça, que no és poca cosa. Es va quedar gelada quan va saber que l'Oriol havia estat detingut, i que aquell discurs oficialment antiterrorista que havia donat tàcitament per bo es podia aplicar a algú que saps que no és com te'l pinten. Els telenotícies, per un temps com a mínim, ja no seran el mateix.

Escola activa. Records, Oriol. De part dels dos.

Jordi Balló

CULTURA

La mort del dels petits locals

¿On són els cinemes de poble?

Els cinemes de poble estan condemnats a desaparèixer. El futur està en el que s'anomena megacomplexos, que podran aconseguir una distribució racional de les zones d'oci.

Ja ho explicava la pel·lícula italiana *Cinema Paradiso*: cinema parroquial; adquisició de la sala per part d'un empresari i modernització del local; crisi; i enderrocament del cinema per a construir-hi un pàrquing.

A la dècada dels cinquanta als Estats Units es produïa una baixada progressiva d'espectadors a les sales cinematogràfiques i, com a conseqüència, s'iniciava el tancament de moltes sales. De 35.000, en van quedar 18.000. A principi dels anys setanta la crisi dels cinemes arribava aquí, i en general a la majoria de països occidentals. Les primeres causes assenyalaven la televisió i la incipient indústria del vídeo; algú va anar més enllà quan va apuntar la desaparició sistemàtica d'aquest espectacle àudio-visual. Però la realitat és molt més complexa.

Enric Gratacós és propietari de diverses sales de cinema a Figueres, Granollers, Terrassa i Girona. El seu avi el 1917 tocava el piano en les sessions de cinema mut. El seu pare ja era propietari d'algunes sales cinematogràfiques. Ell ha viscut molt directament els anys de la crisi. Fou una època molt dura per als exhibidors, perquè els espectadors deixaven progressivament d'anar al cine i tenir obertes les sales era cada dia més deficitari. Segons Enric Gratacós, la crisi ha estat generalitzada internacionalment, i en tots els països "el procés és sempre el mateix: caiguda fins arribar a un cul de sac, estabilització i petit creixement". Per ell, les causes del tancament de sales són "cinquanta mil". Però algunes més fonamentals que d'altres.

Els espectadors deixaven d'anar al cinema, ¿per què? La competència, en l'àmbit domèstic, de la televisió i el vídeo ha estat un factor important, però també el creixement i la diversificació de l'oferta de l'oci, sobretot l'oci juvenil, la sortida dels caps de setmana, l'afició al cotxe...

Si a la dècada dels setanta s'iniciava la crisi, tant d'afluència d'espectadors a les sales cinematogràfiques com de tancament de sales, a finals dels vuitanta la crisi tocava fons i començava lentament una esperançadora recuperació. Des de fa una mica més d'un any, es torna a remuntar la corba d'espectadors. Pel que fa a les sales de projecció, la situació és molt més complexa. Segons destaca el llibre *La indústria del cinema a Catalunya*, el perfil de l'espectador mitjà és el d'un jove universitari resident en àmbits urbans. Els apocalíptics que profetitzaven el final del cinema no van tenir en compte el factor "jove". Per aquest sector de la població el cine és una manera de trencar amb l'àmbit familiar, del qual és protagonista la televisió, que s'ha convertit en un moble més de la casa al voltant del qual s'organitza la distribució del menjador o de la sala. El cinema progressivament torna a captar adeptes: és un ritual, un acte de consum original i modern, que gaudeix cada vegada més de campanyes de promoció i publicitat dels films.

Els exhibidors –en alguns casos– han tingut també un paper important en la sortida de la crisi, sobretot apostant per les multi-sales, que ofereixen major diversitat i mobilitat dels productes fílmics, i en la millora tècnica àudio-visual i el confort (butaques més còmodes, instal·lació d'aire condicionat...). I, malgrat tot això, les sales de cinema continuen tancant. Ara, però, no d'una manera indiscriminada. A les grans ciutats i les perifèries, de cinemes no se'n tanquen. L'agonia recau fonamentalment en els cinemes, de poble.

CINES RURALS

Segons els experts, cap municipi de menys de 10.000 habitants pot mantenir obert un cinema. Per Enric Gratacós, "actualment, un cinema només pot subsistir si és capaç d'estar al dia en l'oferta, si pot oferir novetats. El cinema és la finestra de les novetats àudio-visuals. En els pobles de menys de 10.000 habitants, no es pot aconseguir donar aquesta oferta perquè no hi ha prou gent i, per tant, no és rendible". Els cinemes rurals que només puguin oferir pel·lícules de reestrena acabaran tancant com, en el seu moment, va passar amb els cines de barri. La televisió i el ví-

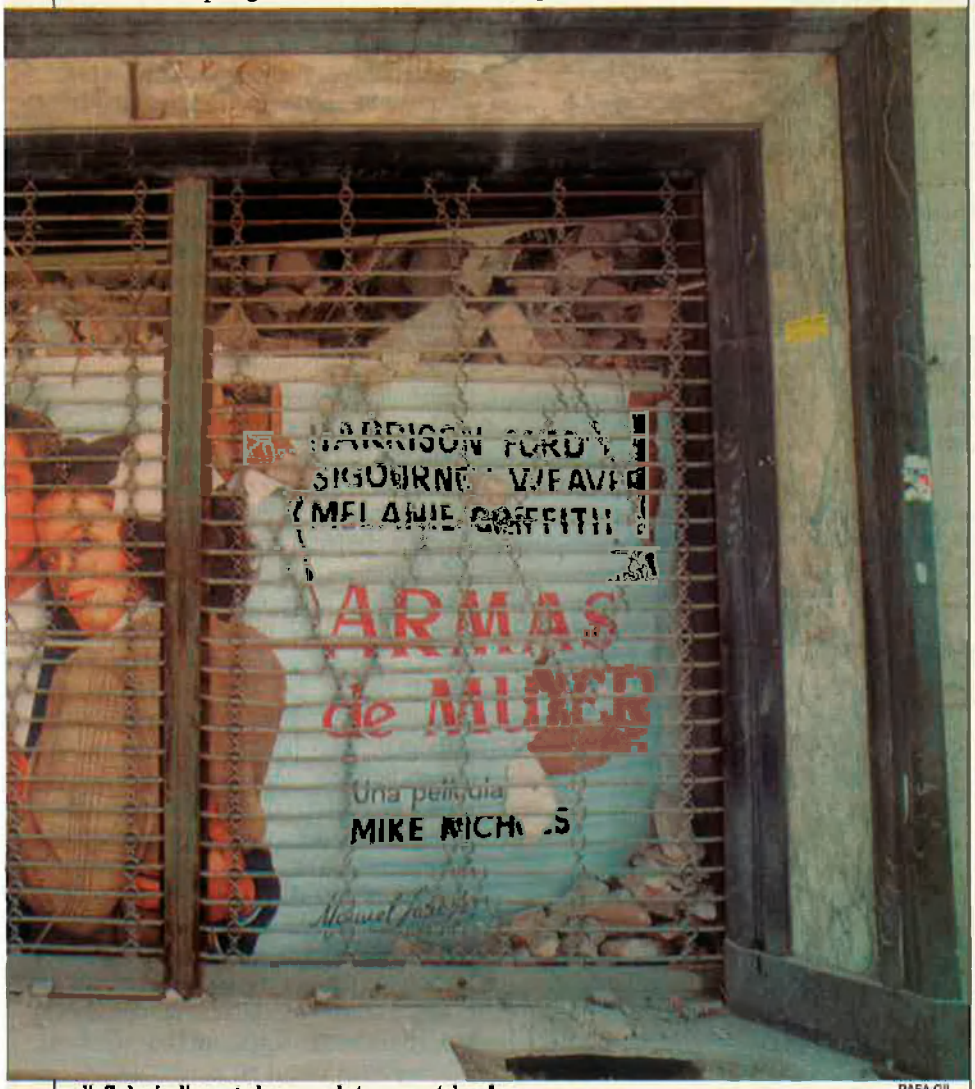

A la dècada dels setanta es va iniciar una crisi, tant

deo ja cobreixen –i amb escreix– el que antigament s'anomenaven *reprisos*.

El tancament sistemàtic de cinemes de poble és un fet. Al llarg d'aquests últims anys, la premsa comarcal –sobretot– s'ha fet ressò d'aquesta situació i ha anat posant al descobert una realitat imparable: l'enderrocament de cinemes per a fer-hi aparcaments, bingos o bancs.

L'actriu Pepa López va néixer a la Vila Joiosa. Aquest municipi, que actualment sobrepassa els vint mil habitants, fa unes dècades tenia tres cinemes, el Mediterraneo, el Jonia i l'Olimpia. Tots tres han desaparegut. L'últim sobrevivent, el Mediterraneo, el van enderrocar per construir-hi un pàrquing. La campanya de recollida de signatures no va servir de gran cosa. Pepa López creu que cada poble hauria de tenir un cinema com a mínim, perquè si no "la gent que no té vehicle, els menors de divuit anys o la gent gran, es queden sense cine". La Vila Joiosa té també molta tradició en els cinemes d'estiu a l'aire lliure. Aquesta població havia arribat a tenir-ne sis, dels quals aquest estiu –si el temps ho permet– només dos projectaran pel·lícules, el Palaciet i el cinema Paz. "És una manera de passar l'estona i a l'estiu és molt agradable. Hi ha bar i, doncs, pots prendre una copa, fumar un cigarret...", comenta Pepa López.

d'afluència d'espectadors com de tancament de sales. RAFA GIL

I L'AJUNTAMENT...

Una de les sortides per aconseguir salvar aquests cinemes és que l'ajuntament adquireix l'edifici de cara a reconvertir-lo en un espai polifuncional, on, a més de cinema, també es fa teatre, concerts, conferències... En són exemples el cinema Comtal, de Ripoll, el cine-club de Cornellà o el cinema Clavé de Tordera, els dos últims comprats per l'ajuntament el 1983.

I, en aquesta línia, presentem un altre cas. Godella és un municipi situat a uns sis quilòmetres de València. Tenia un cine, el Capitolio, que va funcionar des del 1950 fins a mitjans dels vuitanta. Paco Herrero, regidor, ens explica que el propietari havia rebut ofertes per convertir-lo en un gran supermercat o en un bingo, però el pla general ho impedia. L'ajuntament va arribar a un acord amb el propietari i va comprar el cine sobretot per conservar l'edifici. Ara l'han convertit en una casa de cultura, que disposa d'un dels auditoris de música més importants del País Valencià. S'hi fan concerts, teatre, setmanes culturals... De moment, però, de cinema no se'n projecta, si bé l'ajuntament preveu de realitzar-hi una inversió important amb vista a l'any que ve, per crear la infrastructura necessària.

Si en molts casos les dificultats posa fi a la majoria de cinemes de poblacions petites, també queden iniciatives que, barrejant la rendibilitat empresarial amb l'afany no lucratiu, tiren endavant. Parlem del Circuït Urgellenc, una cadena de 16 cinemes que funciona a les comarques de Lleida. Pere Aumedes, gerent de l'empresa, explica que aquesta aventura va començar ara deu fer trenta anys en un petit poble de cinc-cents habitants anomenat Penelles. El Circuït Urgellenc és exhibidor en sales tant de municipis mitjans com Mollerussa, Tàrrega o Balaguer –aquest és el més gran, amb 13.000 habitants– com de petits pobles com Linyola, la Pobla de Segur –on l'ajuntament cedeix el local– o Penelles. La majoria dels veïns dels pobles més petits paguen voluntàriament una quota per contribuir al manteniment del cine, que projecta pel·lícules durant tot l'any cada cap de setmana.

Aquesta empresa familiar rep, a més, subvencions que dóna el Ministeri de Cultura a través de la Generalitat. Aquestes ajudes institucionals van dirigides a poblacions de menys de 50.000 habitants, fora de la capital de província, que recapden anualment menys de tres milions de pessetes brutes, i que tenen una activitat mínima de quatre mesos. Les subvencions són proporcionals als ingressos per taquilla.

MEGA COMPLEXOS

Encara que els cinemes de poble estan condemnats al record, actualment s'ha aconseguit estabilitzar la crisi del tancament de sales, inclús en determinades zones el nombre de sales ha augmentat. Una sortida –tardana en relació amb altres països europeus– per afrontar la crisi fou la creació de multi-sales, imitant el model americà. Les temptatives han estat tímides

Juliol 1992

VI Festival Internacional d'Orquestres Juvenils

Dijous 16. 20.15 hores
SAN FRANCISCO YOUTH SYMPHONY ORCHESTRA
CALIFORNIA (EEUU)

Divendres 17. 20.15 hores
ORQUESTRA JOVE "LA ARTÍSTICA" DE BUNOL
WASHINGTON D.C. YOUTH ORCHESTRA (EE UU)

Dissabte 18. 19.30 hores
ORQUESTRA CLÀSSICA JUVENIL
DE TAVERNES DE LA VALLDIGNA
ORQUESTA "SAN JERÓNIMO EL REAL" DE MADRID

Dilluns 20. 20.15 hores
JOVE ORQUESTRA DEL CIM "LA ARMÓNICA" DE BUNOL
AKADEMISCHES ORCHESTER ZÜRICH (SUÏSSA)

Dimarts 21. 20.15 hores
ORQUESTRA JOVE DE L'ATENEU MUSICAL DE CULLERA
NATIONAAL JEUGD ORKEST (HOLANDA)

Dimecres 22. 20.15 hores
ORQUESTRA DEL CONSERVATORI "JOAQUÍN RODRIGO"
DE VALENCIA
MARYLAND YOUTH ORCHESTRA (EE UU)

Dijous 23. 20.15 hores
ORQUESTRA DE CAMBRA "UNIÓ MUSICAL" DE LLÍRIA
FERENC ERKEL YOUTH CHAMBER ORCHESTRA (HONGRIA)

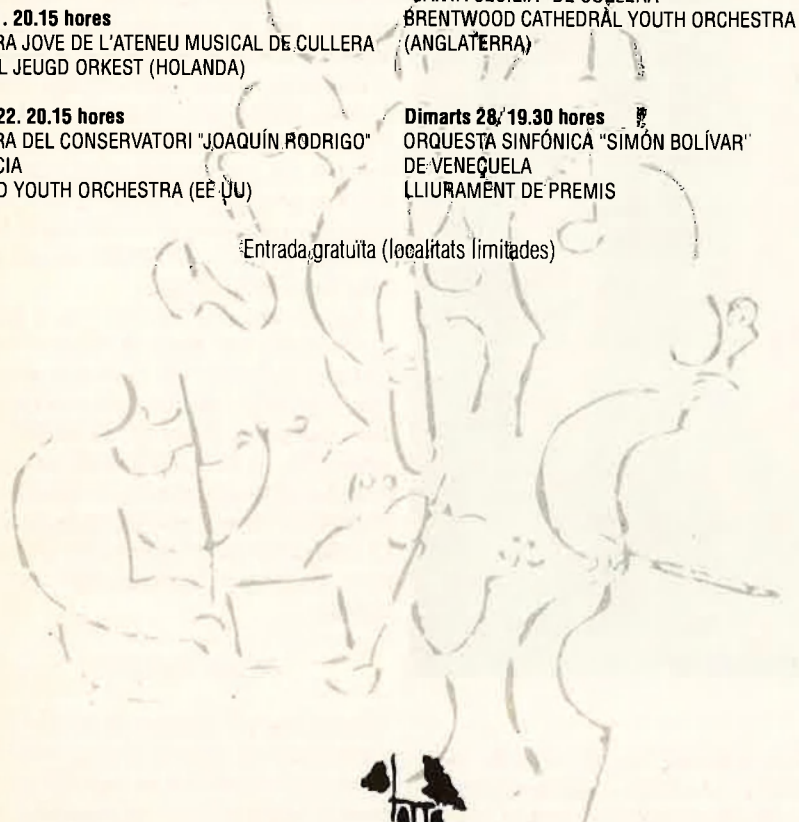
Divendres 24. 20.15 hores
JOVE ORQUESTRA "PRIMITIVA" DE LLÍRIA
JOVE ORQUESTRA VALENCIANA

Dissabte 25. 19.30 hores
ORQUESTRA "HENRY PURCELL" DE VALÈNCIA
PALO ALTO YOUTH CHAMBER ORCHESTRA
CALIFORNIA (EE UU)

Dilluns 27. 20.15 hores
ORQUESTRA SIMFÒNICA JUVENIL
"SANTA CECÍLIA" DE CULLERA
BRENTWOOD CATHEDRAL YOUTH ORCHESTRA
(ANGLATERRA)

Dimarts 28. 19.30 hores
ORQUESTA SINFÓNICA "SIMÓN BOLÍVAR"
DE VENEÇUELA
LLIURAMENT DE PREMIS

Entrada gratuïta (localitats limitades)

MÚSICA

PALAU DE LA MÚSICA
I CONGRESSOS DE VALÈNCIA

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

i, en alguns casos, no del tot ben resoltes: pantalla de dimensions reduïdes, mala insonorització... Actualment, tanmateix, l'opció de les multi-sales encara té molta força. Prova en són els equipaments inaugurats recentment al complex Montigalà de Badalona, al Baricentro de Barberà del Vallès o a la Vila Olímpica. També a l'Avinguda Francesc Macià de Sabadell s'obrirà un complex multi-sales que disposarà de vuit pantalles, amb una capacitat total d'uns 2.200 espectadors.

Pel que fa a les ciutats mitjanes de la perifèria de Barcelona, l'exhibidor Enric Gratacós diu: "Les empreses cinematogràfiques de la perifèria han fet una remodelació de sales important i ofereixen les mateixes pel·lícules que a Barcelona". Aquest és un element fonamental, perquè fins fa set anys, una clàusula de protecció del cinema prohibia l'exhibició de les novetats cinematogràfiques fins que no es treiessin de les cartelleres dels cinemes barcelonins. Els cines de les ciutats de la perifèria, com que poden estrenar les pel·lícules, per una banda, aconsegueixen captar l'espectador de la zona i, per l'altra, aprofiten i es beneficien dels llançaments publicitaris televisius.

Les multi-sales són a mig camí entre la sala convencional i els grans equipaments, que són l'alternativa del futur. A aquests equipaments se'ls ha anomenat megacomplexos. Inspirats en el complex Kinepolis de Brusel·les, estan ubicats fora de la ciutat, amb un aparcament gratuït amb capacitat de fins a tres mil cotxes, ofereixen 25 sales cinematogràfiques amb una oferta molt variada. Les sales compleixen tres condicions fonamentals: tenen una pantalla gran, unes bones condicions de so i unes butaques còmodes. L'eix del complex és el cinema, però el visitant també pot passejar per un parc, pot menjar en un restaurant... S'hi pot passar tot el dia.

Joan Mateu, de l'Institut Europeu de la Imatge, creu que és una altra concepció de l'oci. Però aquí els megacomplexos només són projectes: "Fins que les multinacionals europees d'exhibició no deicideixin desembarcar aquí, no ho tindrem. L'empresari d'aquí no es creu encara que el cine pot recuperar el nombre d'espectadors que havia tingut". Mateu pensa que aquests complexos es poden convertir en els futurs cinemes de la comarca, i aglutinar tot el públic espectador dels pobles pròxims. Com les grans discoteques de les comarques. A través dels megacomplexos es pot aconseguir que existeixi una distribució racional de les zones d'oci.

Montse Serra

HEM DUT

DAVID LYNCH

A

EUROPA

PALAU DELS SCALA

26 de maig
al 2 d'agost

ARA PORTEM

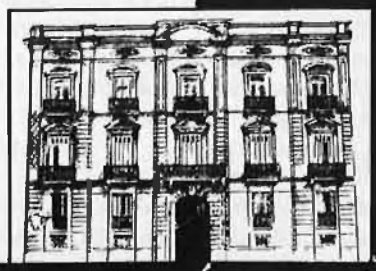
SOROLLA i PINAZO

A

NOVA YORK

THE SPANISH INSTITUTE

15 de juliol al
26 de setembre

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

Un xiquet del barri

Juli Bustamante parla del seu darrer disc, *Ciutat magnètica*, de València, del barri del Carme i de tot allò que el motiva a "mantenir la flama". Als 41 anys, és un home en pau amb si mateix, un indi mediterrani, urbà i romàntic, fill de la generació *beatnick* i de l'*underground.*

Baby, you know... La vida és més gran que un *spot* de televisió... *Baby, you know.* El 'valium' o l'emoció..." Crida Bustamante en la cançó que obre la cara A del seu darrer disc, *Ciutat magnètica.* I aposta sense escrúpols per l'emoció. Sense ensurts.

Són les sis de la vesprada. Juli és puntual, arribem alhora a la porta de casa seva, al carrer Museu del barri del Carme. El carrer on cada dia naix el món per al soci número 26.816 de la Societat General d'Autors d'Espanya. Quan entrem al saló la televisió està engegada. Sense so. "Només tinc aigua i te." Es extremadament tranquil. Parla a poc a poc. Als quaranta-un anys, és un home en pau amb ell mateix. "La pau és el treball, no ix de cap altre lloc. Si no fas alguna cosa amb la qual et trobes a gust, estàs perdut." Així es defineix. I tot gira al voltant d'aquesta idea. Encara que se sap lluny dels "40 Principales". Un investigador musical en tota regla. Un artista, vaja.

'ON MY WAY'

Magnètic, per a Bustamante, és sinònim de família. "És la gent amb qui vivim i que fem coses positives, i és el nucli on hem nascut i on hem anat a parar convençuts." Però també és un missatge de futur que reflecteix d'una manera molt clara i divertida en la cançó *El trage que vola*. Una llança contra el poder, "que ens vol fer imbècils i fàcils de manipular i dividir. I això en les ciutats és encara més greu. Que ens vulguen fer creure, a darreries del segle XX, que l'espai només són la Lluna i Mart, és una *runa*; com si nosaltres no poguérem anar de marcians, que és cap al que anem." Però *Ciutat magnètica* no és un disc per a *outsiders*. "Quan arribes a aconseguir dir: 'Ací estem tota una penya per dir com estan les coses', els estàs tornant la pilota que t'han passat." Per això van fer una versió, amb Rafa Xambó, del *Busload of Faith*, de Lou Reed, que en el disc apareix com *Tren de color*. I la penya no són altres que els imprescindibles de què parlava Bertold Brecth. Els "que mantenen la flama."

El seu pare era bateria de jazz. "Des de xicotet la música ha estat per a mi una manera meravellosa de viure la vida. Aleshores, no he deixat mai de fer-la, perquè és la millor amiga que tinc i un mitjà d'aprenentatge de moltíssimes coses. No hi ha grans heroismes, és simplement no apartar-te de les coses que et donen color: amics, xiquets, dones..."

¿Vell rocker? "No, és una manera de ser i continues... descobreixes coses... És viure agafat a un somni, allí on estiga l'alegria." "Nosaltres partim d'una generació més aviat *beatnick* , que ha passat a través de *hippies*, *rockers*, *popers*... Devem molt a aquest tipus de música i literatura, vaja, que som fills dels cinquanta i de l'*underground.* Això sempre ha funcionat i funcionarà, al marge de modes. En aquest sentit, pense que he estat essencialista i la literatura *beat*, quan s'haja de fer una altra revolució –que s'haurà de fer–, és una bona companya de viatge, per aquesta presència constant i pel seu caràcter mutant." ¿Romàntic? "No crec que siga una idea allunyada de la realitat, sinó una manera, en el millor o en el pitjor dels casos, heroica, i alhora revolucionària, de portar l'existència." Paraules molt grosses, reconeix.

"València és el resum de tot."

'IN TOWN'

"Amb el pas dels anys, pense que he quedat com un individu que fa les coses a la seua manera". Ell, més que ningú, ha reconegut i valorat la seva feina.

"No vull deixar els meus carrers", diu la cançó "Quan he d'anar-me'n." I València és la ciutat magnètica. ¿Homenatge? "Sí, però també a la gent que ha fet la llegenda d'aquesta ciutat i que és la seua sang. Ací he nascut i ací he passat la major part de la meua vida. València és el resum de tot. Una ciutat d'una alegria que a

vegades pot ser desmesurada i caricaturesca i amb un fort caràcter mediterrani. Però em referesc més al barri del Carme, que és on he fet el disc, que a la resta de la ciutat". L'entusiasme i el vitalisme de què parla el músic contrasten amb la decadència visual de

RAFA GIL

l'escenari. "Com deia Ítalo Calvino en *Les ciutats invisibles*, decadent ho és la ciutat en si mateixa. Nosaltres estem en una decadència de gent penjada del televisor, per això el poc que tinguem per fer córrer la sang més de pressa s'ha de cantar. Ja m'he clavat moltes vegades amb qui esta deixant morir el barri. Jo hi visc perquè encara fas vida de veinat i això només passa ací. Per tant, encar que per fora semble una runa, per dins és un tresor brillant."

'IN THE SKY'

Amb el seu primer disc, *Cambrers*, Bustamante s'avançava a la seua època. Simplement volia fer pop en valencià. Hi havia una raó estètica i una raó social. Deu anys després, el seu darrer disc parteix de la mateixa base: inclusió "d'una sèrie de veritats que després vaig haver de viure-les, contrastar-les i contradir-me. Fa deu anys hi havia intuïció, ara hi ha convicció. Així i tot, procure que no hi haja massa contradiccions, treballe tot allò que se m'acut fins al límit i després ho barrege de la millor manera possible".

La caràtula del disc, idea de Bustamante realitzada pel publicista Carles Barranco, també parla: "Els àngels nuets passant per damunt de València tenen molt a veure amb *El trage que vola*. El que vull dir amb aquesta cançó i amb la portada és que som lliures i que encara ho serem més. Entre el cristianisme i les religions en general i l'estat, la gent té una manera de pensar amarga i mediatitzada. Ja deia Zaratrusta que tota persona te dins el bé i el mal i que amb això ja pot anar fent i desfent amb la seua consciència. Vull donar una imatge d'esplendor, que tot pot ser més magnífic, però que ens ho hem de guanyar i que no hi ha cosa més bonica que lluitar, convertir-se en àngels i lluitar amb espases de foc. Sobretot, manifestar-nos i que no ens prenguen per ignorants, que som de llum i que el futur és nostre." Optimisme des de l'amargor de la traveta pertot arreu. Arribats a aquest punt, Bustamante, llicenciat en Filosofia pura, recorda Hegel, quan deia que qui pensa de si mateix respecte les opinions dels altres, és home mort.

L'artista ha editat aquest disc a la discogràfica barcelonina Picap. "Allí s'està movent el rock en català i s'ha de fer pinya. És un bon moment per unir esforços."

I acaba: "Ens estan venent les rebaixes d'una societat molt antiga. El món ja no aguanta aquest teatre. No et deixen entrar en el joc, s'aprofiten de tu i a més et fan culpable. Això és cada vegada més perillós". Però Bustamante segueix el seu camí: "fer discos ben compostos".

Després, una copa al Cafetín. Són les set de la tarda. Arriba Larry, també conegut com Vitamina Vil, un baixista canadenc, i se'n van a assajar a un local al carrer de Cavallers.

Joan Marí

Àguila roja: l'indi-astronauta

Oir sólo voz Aguila Roja. Ahora estar lejos, pero tu poder formular deseo al viento. Luego, viento decir a mi. Que el Gran Espíritu nos proteja". Després d'escoltar aquestes paraules, un pot "formular els desitjos" que vulgui en el contestador automàtic de Bustamante.

Però, ¿què ens vol dir? "D'una banda, ficar una mica de conya; de l'altra, és un resum del què jo pense: que, enmig de tant de *bacalao*, no hem d'oblidar l'indi i el xiquet que som, perquè si no deixes de tocar terra. Hi ha massa materialisme i no ens deixen gaudir d'això ni de l'espiritualitat que tothom porta a dins. També vull dir a la gent que ens estan enganyant i que la Terra també és l'espai, que podem volar, com ho fan els astronautes. Volem comunicar-nos més de pressa i que no ens calen ni religions ni filosofies d'estat."

És, en definitiva, la manera de mostrar la inconformitat d'un home per al quial la vida són quatre coses. I no setze mil. "És energia i no està per cremar-la en cose sque ni et van ni et vénen." I ell hi afegeix la dosi de tranquil.litat necessària per aprofitar-la bé. El caos no li serveix. "Quan perdre el cap és tan fàcil, és molt important no allunyar-te de la gent que manté les mateixes coses que tu. No s'han de donar pastanagues a ases." Són les agressions invisibles que fan que sempre estiguem a l'atzar de les circumstàncies.

La dosi d'humor que acompanya la seva rebel.lia, que ens ofereix "des de lluny", i la confiança que deposita en el "vent" la justifica de la següent manera: "Preferesc ser Àliga Vermella, davant de tant "Rostro Pálido". Evidentment Àliga Vermella sóc jo, però també són molts altres; que no s'equivoquen."

J.M.

Enguany, falles al juliol

El govern municipal valencià, en mans de la dreta, fa retornar la Fira de Juliol a una època passada, potencia tipismes com la batalla de flors i fa desaperèixer algunes de les activitats que més espectació suscitaven en edicions anteriors, com eren el teatre i la música de salsa.

Un any més, arriba la Fira de Juliol a la ciutat de València. Enguany, però, el govern del PP-UV d'aquesta ciutat ha decidit incorporar-hi diverses novetats que la fan, entre altres coses, "nostàlgica", ja que reprodueix el cartell de fa cent anys i trasllada la Fira al passeig de l'Alameda, on s'emplaçava antigament. L'altre element que accentua l'aire nostàlgic de la Fira és la potenciació de l'espectacularitat de la batalla de flors del dia 26, on s'escamparan un milió de clavells, i que es farà un dia després de l'habitual (25 de juliol, Sant Jaume), perquè no coincidesca amb la jornada d' inauguració dels Jocs Olímpics, ja que podria dificultar l'assistència al tradicional cercavila. Es té previst que circulen deu carrosses decorades completament amb flors autèntiques. En total, un nombre superior al d'altres edicions. Enguany, a més a més, hi assistiran per primera vegada en la història, la reina de les festes de la Magdalena, de Castelló, i de la bellea del foc, d'Alacant.

A l'edició de 1992 hi haurà també les habituals actuacions a l'aire lliure, que enguany passaran de l'habitual emplaçament als Jardins de Vivers al passeig de l'Alameda, on s'instal·larà un escenari que rebrà les actuacions de Loquillo, Los Morancos de Triana, Revólver i Juan Pardo.

Enguany hi ha prevista també la instal·lació de tres grans pavellons amb capacitat per a 1.400 persones, a més de deu pavellons menors que recolliran diferents activitats culturals, tot i que han desaparegut de la convocatòria d'enguany les mostres de teatre i de música de salsa, dos dels principals atractius de la Fira de Juliol d'altres edicions. El dia 13 tindrà lloc la inauguració d'aquests pavellons, amb una Trobada Internacional de Cultures, on intervindran agrupacions folklòriques de València, Bolívia i Istanbul. A aquesta jornada inaugural només s'hi podrà accedir mitjançant una invitació. La resta de les nits, en canvi, es vendran les entrades a 500 pessetes, i també es podran aconseguir algunes invitacions a l'Ajuntament i a la Junta Central Fallera.

Les atraccions de la Fira a l'Alameda. RAFA GIL

Una altra de les novetats d'enguany és la celebració, per primera vegada en dotze anys, de les pre-seleccions de les candidates a la cort d'honor de 20 sectors, dels 26 que componen la Junta Central Fallera a tres dels pavellons, els anomenats Doctor Moliner, Exposició i Pont del Real.

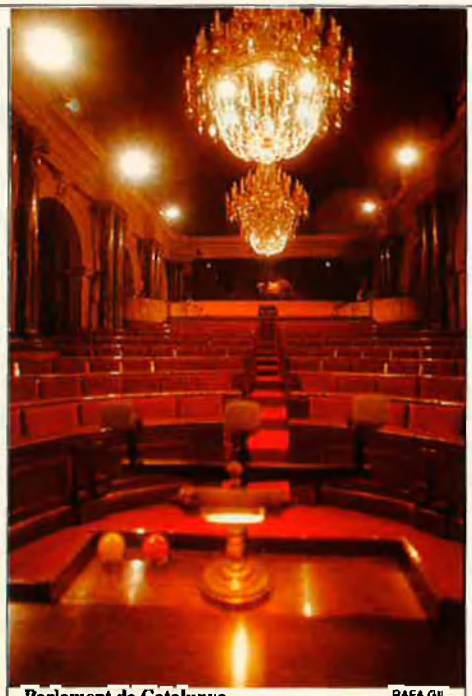
Aquesta edició de la Fira tindrà més de 60 milions de pessetes de pressupost, dels quals 17 estaran destinats als premis per al Certamen Internacional de Bandes de Música, i s'intentarà que una gran part provinga d'entitats privades, que patrocinen cadascun dels actes que tindran lloc. Segons fonts encarregades de l'organització ja hi ha algunes empreses disposades a ajudar econòmicament, com Bancaixa o Iberdrola.

Maite Ferrando
Maribel López

més fàcil. Els conservadors asseguren que "l'oficina parlamentària estarà oberta tot l'estiu i sempre amb la presència d'algun diputat". Els socialistes ho tenen més estructurat. Han creat una comissió permanent, formada per vuit diputats, que diàriament passaran pel parlament i la seu del partit i que sempre estaran intercomunicats.

ELS PARTITS PRINCIPATINS

Al Principat, el Parlament tanca físicament les portes el mes d'agost. Això provoca que la poca feina parlamentària quedi reduïda exclusivament al mes de juliol (possiblement un plenari i algunes comissions). Els diputats dels tres principals partits –CDC, PSC i ERC– mantenen durant el juliol una presència continuada al Parlament, mentre que l'agost el dediquen –per torns– a ser presents a les "oficines parlamentàries territorials". Aquestes oficines, normalment seus dels partits, estan repartides per tot el Principat i durant l'estiu veuen aparèixer, amb més freqüència que la resta d'any, els diputats que es preocupen pels problemes de la zona.

Parlament de Catalunya. RAFA GIL

Aquesta època també és el moment de "preparar mocions, interpel·lacions,etc. per a la *rentrée* del setembre", en paraules d'un representant d'ERC. I gualment el PSC-PSOE assegura que és l'època més adient "perquè els diputats puguin fer feina extraparlamentària: tant si és de contacte amb les oficines parlamentàries com fent feina sectorial..."

Els de Convergència concentren el seu treball durant el mes de juliol i, normalment, l'agost és per a les vacances, tot i que sempre hi ha diputats en contacte per a respondre en un moment determinat a qualsevol problema o incidència".

EL PAÍS VALENCIÀ

Les Corts Valencianes tampoc tenen activitat durant el juliol i l'agost. Al juny acaba el període de sessions, i fins al setembre. Els diputats, però, s'organitzen de manera diferent. Els d'Esquerra Unida treballen, tot el grup, durant el juliol i, tots, fan vacances l'agost. El PSPV-PSOE fa treballar els diputats el juliol i una permanent de sis queda per afrontar les novetats durant l'agost. Els del PP ja donen vacances el juliol, i queda una guàrdia de sis diputats que es veu reduïda durant el mes d'agost a només dos diputats.

Vacances parlamentàries, sí, però menys.

Miquel Payeras

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

1er. cognom _____ 2on. _____ Nom _____ Tel. part. _____
Domicili _____ C.P. _____ Població _____
Any de naiximent _____ Professió _____ Tel. Treball _____ D.N.I. _____

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i um import de 18.762 pessetes.
Amb pagament:
☐ Anual (1 rebut per la quantitat abans citada)
☐ Semestral (2 rebuts de 9.381 pessetes. Sols en el cas de pagament per banc).
32.500 (Europa) 41.500 (America)

•La subscripció representa un descompte de més de l'11% sobre el preu de venda als quioscos.

Forma de pagament:
☐ Dom. bancària ☐ Xec bancari adjunt
☐ Gir. postal num. _____

(Firma)

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Distinguits senyors: Caixa/Banc _____ Agència _____
Adreça _____ Població _____
Nom i adreça del titular del compte _____

Els Pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, S.A. per l'impórt de la subscripció anual a pagar en:
☐ 1 rebut anual ☐ 2 rebuts semestrals
siguen pagats amb càrrec: _____ de _____ 199 _____
☐ C/c ☐ Llibreta Num. _____

(Firma)

EDICIONS DEL PAÍS VALENCIÀ, S. A.
Avinguda del Baró de Carcer, 40, 13a.
Tel. (96) 352 48 69 • C.I.F. A-46186821
46001 VALÈNCIA

EL TEMPS
Setmanari d'informació general

L'"enfant terrible' mallorquí

Raphel Pherrer (Palma, 1955). Músic, cantant, periodista... I sobretot, crític de la benestant societat mallorquina. Ara, a més, s'ha convertit en editor i director d'una revista mensual en català, Radical.

Raphel Pherrer és un personatge particular. Cantant, dinamitzador, organitzador de festes, periodista, exempleat d'una empresa informàtica, músic... Ja, d'entrada, que algú es digui com ell –amb la *ph* en lloc de la *f*– és un tant estrany. Per no dir molt. Una provocació, vaja.

"Home, no ho sé. Bé, la veritat és que això de la *ph* va sortir després d'una conversa amb el meu arranjador, Àlex Blanco, quan preparàvem el primer disc (*Desnormalització*). Ell em deia que no seria capaç de fer qualsevol cosa per a publicitar-me i jo deia que sí. Parlant, sorgí la idea de dir-me Raphel en lloc de Rafel, igual que aquell *bèstia* de Raphael. N'Àlex em deia que no seria capaç. Quan vaig haver d'encarregar els cartells, sense dir res a ningú, hi vaig posar Raphel Pherrer. I fins ara".

EL MÚSIC I CANTANT

Raphel Pherrer començà fa divuit anys la vida "farandulera", com ell diu; els primers contactes amb la música foren amb el folklore, primer amb grup i després tot sol. Abans d'enregistrar el seu primer disc, hagué d'entrar a fer feina a EMISA (Empresa Municipal d'Informàtica, SA).

"Va ser una experiència traumàtica. Estava a la secció de reclamacions del cadastre i jo feia de Robin Hood. La gent sempre protestava perquè els hi havien posat més metres del que tocava. I jo trobava que tenien sempre la raó. Totes les meves energies i atencions anaven cap a ajudar a aquelles persones... Lògicament es desferen de mi ben aviat, no els resultava gens rendible".

Creador infatigable, Raphel aconsegueix fer el primer disc, *Desnormalització* (1986) al qual li seguirà un altre titulat *Sor Tomaseta superstar* i, entremig, una col·laboració amb l'escriptor i periodista Carlos Garrido per a fer el single *Mallorcatour*. Tres discos crítics amb la realitat mallorquina. Crítics i inclús provocadors.

"A vegades sí que he estat provocador ben a posta, per raons de publicitat. La publicitat és molt cara i si aconsegueixes que la gent parli de tu gratuïtament, millor... Ara bé, la veritat és que moltes vegades això de provocador m'ho diuen perquè senzillament no faig el que la majoria de la gent considera *normal*. Mira, vivim en una societat on tothom té molta por a perdre el centímetre quadrat que ha guanyat al llarg del dia, de la setmana o dels anys. I, aquesta por, jo no la tenc. Sé que m'he de morir, i no me'n duré res cap a l'altra banda. Ni tan sols tenc una feina fixa... Pot ser que a causa d'aquesta forma d'entendre la vida em considerin un provocador".

EL PERIODISTA

Raphel Pherrer va fer una sèrie de televisió per al centre territorial de Televisió Espanyola a Balears. Una sèrie, com tantes altres coses que fa Raphel, molt discutida.

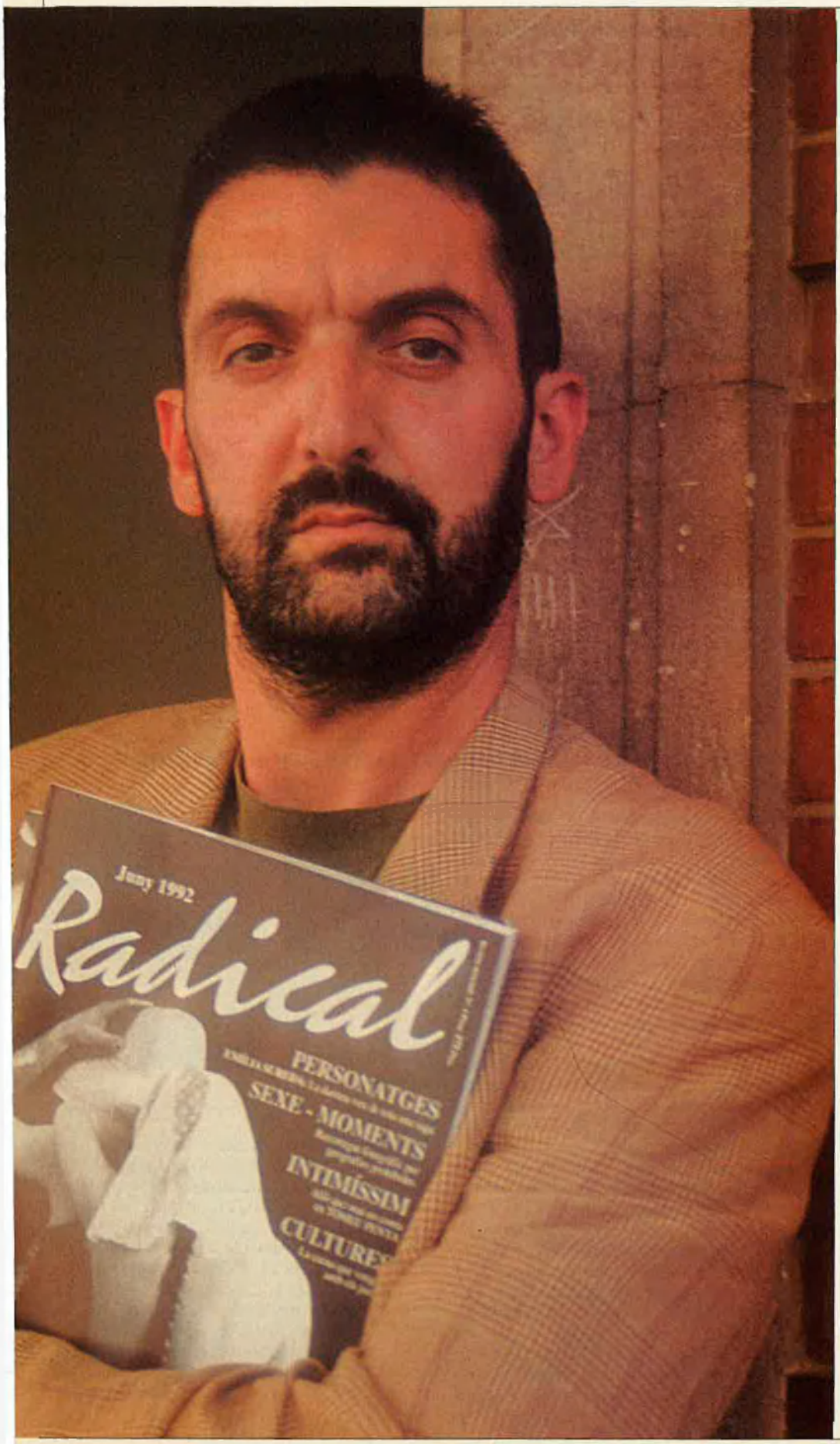
Es titulava *La ruta de la ceba* i acabà malament. Raphel hagué de dimitir poques setmanes després d'haver començat.

"Era un docudrama on mesclàvem històries reals amb ficció. Hi hagué gent que no va connectar amb la idea, que no li agradava... Teníem un productor absolutament inoperant que no feia més que posar traves al programa. En fi, la cosa va acabar en la meva dimissió".

Després de l'experiència de televisió, "tambe traumàtica", entrà en el diari *Baleares*, on, després d'un temps de fer coses diverses, al final va aconseguir el seu lloc. Diàriament fa, des de fa tres anys, una pàgina titulada "La mandarina mecànica", una secció de societat d'allò més punyent i on, en to irònic, es dediquen comentaris a tota la *jet set*, a més dels personatges més coneguts de Mallorca. A banda de la "Mandarina", Raphel fa, en el mateix diari, una entrevista setmanal que es publica els diumenges. No és una entrevista normal, no ho podia ser. L'entrevistat, sempre polítics o personatges molt rellevants, s'ha de disfressar d'allò que Raphel diu per a aparèixer a les fotos. Han sortit els principals polítics. Tots, menys dos. Ni el president del Govern Balear, Gabriel Canellas, ni la consellera de Cultura, Maria Antònia Munar, pogueren disfressar-se per a Raphael.

"Tant l'un com l'altra adduïren problemes d'agenda. Jo volia vestir en Canellas de pagès, amb uns espàrrecs a la mà i amb el fons ple d'ovelles... hauria quedat molt bé, molt bucòlic. A na Maria Antònia la volia disfressar o de Cleopatra o de Balenguera. De Cleopatra hauria quedat total... Però en fi, no ha pogut ser."

Entre actuacions musicals, mandarines mecàniques, i intents de vestir Canellas de

pagès i M. A. Munar de Cleopatra, Raphel ha trobat temps per enllestir un projecte realment ambiciós: fer una revista mensual en català.

Amb el títol de *Radical* ja ha publicat el primer número, corresponent al mes de juny. L'acollida ha estat magnífica. En pocs dies els més de dos mil exemplars s'exhauriren totalment. Ja hi ha a la venda una segona edició. Un èxit que estranya.

"¿Estranyar? No, ¿per què? No crec que sigui gens estrany l'èxit de *Radical.* Mira, jo crec que fins ara totes les publicacions que s'han fet en català a Mallorca han tengut intencions didàctiques, formatives, de culturalitzar el poble... i el poble no necessita que el culturalitzin. El poble, per si mateix, és cultura. Això és com un nin, si li donen caramels en castellà i porgues en català, tot i que les porgues siguin necessàries, sempre preferirà els caramels. Doncs bé, jo, amb *Radical,* el que faig és donar un caramel. Es una revista d'entreteniment. Quan te'n portes una revista a l'excusat, ¿què vols? Passar l'estona. I això és el que pretenc amb *Radical.* Que la gent s'hi passi l'estona. Hi ha erotisme perquè el cos humà és poesia, i a tothom li agrada; hi ha humor, hi ha gastronomia... Hi ha un poc de tot."

Raphel Pherrer, el crític, el provocador, des de Radical o des dels espais de premsa, no para de punyir la societat mallorquina: "Massa conservadora i massa adormissada per televisions folklòriques i obsoletes, massa pagada de si mateixa amb les seves verges, beates i santes... Ja em tenen negre amb tant Fra Juníper Serra, tanta beata Francina Cirer, tanta història de les temptacions del dimoni a Sor Tomaseta... Sobre tot això ironitz i critic, i és clar, es molesten". Raphel Pherrer. Únic i irrepetible.

Miquel Payeras

ARXIU

SETMANA CULTURA

El Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACB) iniciarà la seva col·lecció artística a partir del període de la postguerra, segons l'acord a què van arribar la setmana passada Joan Guitart, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya i Oriol Bohigas, regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona.

L'acord pres per ambdues institucions no ha tingut en compte la posició de la Fundació MACB, tercer membre que integra el Consorci del museu, i que és format per una trentena d'empresaris. És per això que Leopold Rodés, president de la Fundació, ha manifestat la seva sorpresa i ha afirmat que entrava en contradicció amb les línies d'actuació seguides fins ara pel Consorci.

Leopold Rodes. CARME PUERTOLAS

L'avantprojecte museològic presentat i aprovat fa un any i mig pels membres del Consorci haurà de variar substancialment davant aquest acord. Conseqüentment, s'especula en la possible dimissió de Froment.

El projecte de Jean-Louis Froment apostava per la contemporaneïtat, a base d'iniciar la col·lecció als anys 80-90, moment del sorgiment del museu. L'acord signat per la Generalitat i l'Ajuntament imposa una línia més encarada a la perspectiva històrica, i que confirma la decisió que va prendre la Junta de Museus a final de maig d'enguany.

Els Comediants presenten l'espectacle marítim *Mare Nostrum*

La setmana passada Barcelona va assistir a la representació olímpica del darrer espectacle dels Comediants, *Mare Nostrum*. Més de cent actors, músics, antics Comediants i companys de nits, de foc i de la faràndula realitzaren un viatge marítim, des de la superfície al fons més pregon. Tot al Port Vell, acabat de remodelar..

Els Comediants ja havien presentat aquest espectacle a l'Expo de Sevilla, amb un èxit més que notable i, tal com s'esperava, Barcelona també vibrà i se sentí transportada per aquest espectacle al carrer.

Com anunciava el director de l'espectacle, Joan Font, "creiem que cal fer poesia, ara precisament, quan tots els esdeveniments polítics i socials ens conviden a fer el contrari". Tot l'espectacle és ple d'aquest instint dels Comediant, que cerca l'espectacle en la imaginació, que torna als orígens més mitològics, amb guerres de vaixells pirata,

Un element més de la mitologia marítima. OCL

tempestes, sirenes o llops de mar. L'objectiu dels Comediants era barrejar el passat, el present i el futur, i com sempre, els quatre elements naturals, origen de tot.

Una cercavila genuïna, però banyada per la sal de la Mediterrània, que féu viatjar tots els espectadors entre algues i peixos, mites del mar i la cort de Posidó. Un altre cop els Comediants han aconseguit de barrejar públic i actors, com és habitual en els seus muntatges al carrer, en aquesta idea d'aventura, de descobrir mons diferents, al capdavall, d'imaginació sense límits. La cadència esperitada no es movia sola: tres nuclis de música en viu marcaven el ritme de l'espectacle quan no ho feien els trons dels petards.

Per Joan Font, "hem provat de fer un espectacle medieval, que començàvem despullat de tot element artificial a l'espectacle, i a poc a poc hi anàvem afegint elements de fons, com carrosses o vaixells. Tot a un ritme cada cop més frenètic".

Al cap i a la fi, segons Joan Font, "*Mare Nostrum* vol revindicar una cultura i un seguit de petites coses que formen part de la tradició i del futur".

Oriol Cortacans

Jesús Huguet: "S'ha trencat la corba descendent de l'ús familiar del valencià"

La darrera enquesta sobre ús del català al País Valencià realitzada per la Direcció de Política Lingüística de la Generalitat valenciana ha ofert dades noves i de primera mà sobre el resultat de l'escolarització i les diverses campanyes institucionals de suport a l'ús de la llengua. El saldo és positiu, si més no, quant a l'ús domèstic de la llengua, que augmenta en un 3,1%, percentatge petit, però que s'interpreta de manera optimista perquè constata un fenomen nou, no solament es paralitza el descens de l'ús, sinó que, a més el remunta i apareixen pares castellano-parlants que es dirigeixen als seus fills en català. Jesús Huguet, director general de política lingüística declarava taxativament: "El procés de pèrdua de la llengua s'ha trencat, ja que s'ha invertit la tendència de dècades en la substitució del valencià pel castellà".

Aquest augment, sobre les dades del padró del 89, també es comprova en els nivells de lectura i d'escriptura, amb percentatges de 48% i 39% respectivament. Les dades de l'enquesta més recent inclou a més paràmetres de lectura que no es limiten només al llibre, parcel·la no massa reeixida en cap llengua, sinó que també concerneixen a la lectura de rètols, textos festius, comunicacions, revistes o anuncis publicitaris, amb la qual cosa es dona una imatge més realista del que és l'ús quotidià de la llengua. En canvi es registra una abaixada en el nivell d'ús comercial i en les relacions amistoses, en

Jesús Huguet RAFA GIL

les quals l'alternança de llengues augmenta. "L'increment de l'ús del valencià a les botigues contrasta marcadament amb l'escàs augment que experiemnta en les grans superfícies", comenta Rafael Ninyoles, autor de l'estudi, "en aquest àmbit, s'observen els nivells més baixos d'ús del valencià, pràcticament iguals als que es produeixen en les relacions al carrer, amb gent desconeguda". En última instància la dada més interessant es refereix a la relació de l'edat amb l'ús, ja que aquest tendeix a normalitzar-se i estabilitzar-se en l'edat compresa entre els setze i vint-i-quatre anys.

Xavier Mínguez

Uns 9.500 milions de pessetes per al centre històric d'Alacant

La Generalitat valenciana ha previst una inversió de 9.500 milions de pessetes en la restauració i rehabilitació del centre històric de la ciutat d'Alacant.

El conseller d'Obres Públiques i Urbanisme, Eugeni Burriel, ha presentat el pla RACHA (Rehabilitació i Arquitectura del Centre Històric d'Alacant), que pretén la millora urbanística de tot el centre històric de la ciutat amb dues finalitats: frenar el despoblament que pateix la zona i connectar-la amb la resta de la ciutat. Per fer tot això s'han previst a més a més ajudes indirectes als 3.000 veïns que habiten a la zona. Així, es donaran diners a fons perdut i préstecs a baix interès per la rehabilitació, compra o construcció de vivendes.

Aquest pla divideix el centre antic en quatre unitats d'actuació. La primera i més urgent preveu la recuperació urbanística dels carrers d'Argensola i de Cienfuegos, i de les places de Sant Cristòfol i del Carme. La segona zona crítica en urgència d'actuació, inclou l'àrea que té el major nombre d'edificis abandonats, molts d'ells en ruïnes, al final del carrer de Villavieja. En aquesta zona es troba l'església de Santa Maria, l'edifici més antic que es conserva a Alacant, i en què s'invertiran més de 300 milions de pessetes. Al seu costat, hi ha el museu de La Asegurada, on s'invertiran 525 milions de pessetes en l'ampliació i rehabilitació de les seues dependències. L'edifici de l'ajuntament, que

ARXIU

té problemes de consolidació en la seua estructura, rebrà 800 milions per la seua rehabilitació i ampliació.

Les altres dues àrees, que presenten una situació menys crítica, es troben als voltants de la plaça de Quijano, als pisos situats al sud de la plaça de Miguel López, i al voltant de la plaça de la Verge del Remei fins arribar a la plaça de la Santa Faç.

Malgrat tot això, el pla RACHA no preveu aspectes que els veïns han demanat reiteradament, com és un pla d'utilitzacions i activitats al barri, principal zona de *marxa* nocturna de la ciutat d'Alacant, amb 72 *pubs* i bars musicals censats.

M. L.

RAFA GIL

Pintors valencians com Joaquim Sorolla o Ignasi Pinazo figuraran en una exposició organitzada per l'Spanish Institute de Nova York amb la col·laboració de la Diputació Provincial de València. Les obres pertanyen als fons de la Diputació i en la seua majoria són fruit dels treballs elaborats en l'època que aconseguiren una beca d'aquesta institució valenciana. En aquell temps els pintors enviaven periòdicament quadres que eren examinats i jutjats per tal de prorrogar o no les beques. L'exposició que es podrà contemplar a Nova York fins al setembre es presenta a canvi d'un altra: "American screeprints", que ja es va exposar a la Sala Parpalló.

No l'hem perdut

Abans de començar aquestes ratlles, em neguitejava per no haver expressat fins ara la meva pena per la desaparició d'en Joan Fuster.

Però de seguida m'he adonat que no s'hi valia a rendir-se a la immediatesa, perquè en Fuster és un personatge perdurable. Se'n parlarà mentre existim com a poble, i si algun dia desapareixem com a tal, és que tindrem la poc desitjada pau dels morts. Aleshores ja no ens importarà res.

En Fuster ha estat important en molts aspectes de la seva vida. He estat apunt d'escriure "imprescindible" en comptes d'important, però ara, per desgràcia, haurem de prescindir de la seva presència vital. Però per sempre més ens serà indispensable la seva obra i, en un lloc d'honor, la seva actitud cívica. En Fuster fou un dels primers –¿quasi el primer?– que ens va fer evident la fal·làcia esgrimida eficaçment pels qui ens consideren súbdits de dret i de fet. Ell, en Fuster, quan feia falta un gran coratge per a dir-ho públicament, va proclamar que valencians i catalans érem un mateix poble i que formàvem part d'una entitat més gran que parla la mateixa llengua.

Fins que en Fuster no ens ho va fer evident, semblava que ens miràvem els uns als altres amb un cert recel i fins i tot amb una espurna de menyspreu mutu. El centralisme amb tocs imperials havia confeccionat unes calcomanies i semblava que nosaltres mateixos hi haguéssim donat crèdit: els valencians eren uns arrossaires amb afició pirotècnica, els catalans érem uns viatjants de comerç gasius i una mica totxos i els illencs eren uns mandrosos, per no dir francament que eren dropos.

Si nosaltres mateixos ens crèiem tot això, no és estrany que durant tant de temps ens hàgim resignat al paper de provincians i que sort hem tingut que una gent austera, sàvia, que sap manar i amb el do d'una llengua de gran abast, ens hagi fet el favor d'administrar-nos. En Joan Fuster, agudament i amb una gran intel·ligència, ens ha explicat les coses d'una altra manera. Després d'ell, ja no podrem dir mai més que ho ignorem.

Pere Calders

RAFA GIL

L'Escola d'Estiu de València ha clausurat la seua dissetena edició amb un acte en homenatge a Joan Fuster. En aquesta edició s'ha reafirmat la necessitat d'un projecte curricular lligat a la renovació pedagògica, que propugne un ensenyament que faça possible el desenvolupament global dels nens "en els valors dels drets humans i en la cultura com a eina crítica en la perspectiva d'una educació per a l'emancipació". El Moviment de Renovació Pedagògica (MRP), organitzador de la iniciativa, ha manifestat que desconeixen si rebran suport econòmic de la Conselleria d'Educació, i ha remarcat que no hi ha hagut cap representant d'aquest organisme en l'edició d'enguany.

CIÈNCIA

De les nuclears als aparells mèdics

El perill de les radiacions

Diàriament, tots rebem una certa quantitat de radiacions. En alguns casos, les dosis rebudes poden augmentar perillosament per a la salut.

Des de fa algunes dècades pocs temes científics han estat motiu de tanta controvèrsia com el dels efectes de les radiacions. No hi ha dubte que en moltes ocasions es fa difícil de donar una idea objectiva de la qüestió, ja que tant els activistes antinuclears com els defensors nuclears mantenen, a vegades, actituds massa radicals.

Subministrades a grans dosis les radiacions arriben a matar. A dosis baixes, afecten les persones i poden produir càncer i alteracions genètiques que es poden evidenciar durant diverses generacions.

"Encara que el públic manté una atenció més gran per un cert tipus de radiació, especialment la resultant dels grans complexos nuclears generadors d'energia, aquests només representen una petita part de les radiacions que poden afectar les persones. Les fonts de radiació naturals o les instal·lacions de raigs X mèdics són menys controvertides, encara que en subministrin dosis més altes", declara en Pere Segarra Trias, director general d'Energia de la Generalitat de Catalunya.

Els experts asseguren que la radioactivitat natural s'ha mantingut constant durant segles. No obstant això, la dosi de radiació rebuda pels humans es va començar a incrementar durant la dècada dels seixanta. Poc més tard va abaixar i tornà a apujar als anys vuitanta. Els usos militars, professionals, industrials, mèdics i de recerca en són la causa. Actualment veure la televisió, cremar carbó, viatjar amb avió o viure en cases mal aïllades

Control aeroport. ARXIU

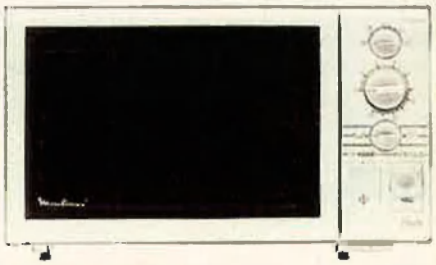
edificades sobre certs tipus de terreny, són factors de risc d'exposició a la radiació ambiental natural.

La radioactivitat d'origen natural ha existit des de sempre. Fins i tot molt abans de l'aparició de la vida sobre el planeta. La radiació ja va intervenir en el *big bang* que, segons es creu, va donar origen a l'univers fa uns 20.000 milions d'anys. Des d'aleshores, els materials radioactius han estat una part integrant de la Terra i de l'Univers.

Els científics afirmen que la radiació d'origen còsmic representa la meitat del total que rep l'home. Aquesta radiació prové de l'espai i quan entra en contacte amb l'atmosfera hi interacciona produint noves formes de radiació i materials radioactius addicionals.

Paràmetres com l'altitud i la latitud tenen un paper molt important a l'hora de mesurar el grau de radiació. Per exemple, a nivell de mar, una persona en rep uns 300 microsieverts/any. Entre 4.000 i 12.000 metres d'alçada, aquest valor es multiplica per 25. Això fa que durant un viatge amb avió entre París i Nova York, una persona rebi uns 50 microsieverts. En definitiva, les persones que utilitzen aquest mitjà de transport amb freqüència suporten dosis més altes de radiació.

Per terme mitjà, dues terceres parts de la dosi equivalent rebuda per l'home prové de fonts naturals. Són substàncies radioactives que es troben en l'aire que respirem,

Microones. ARXIU

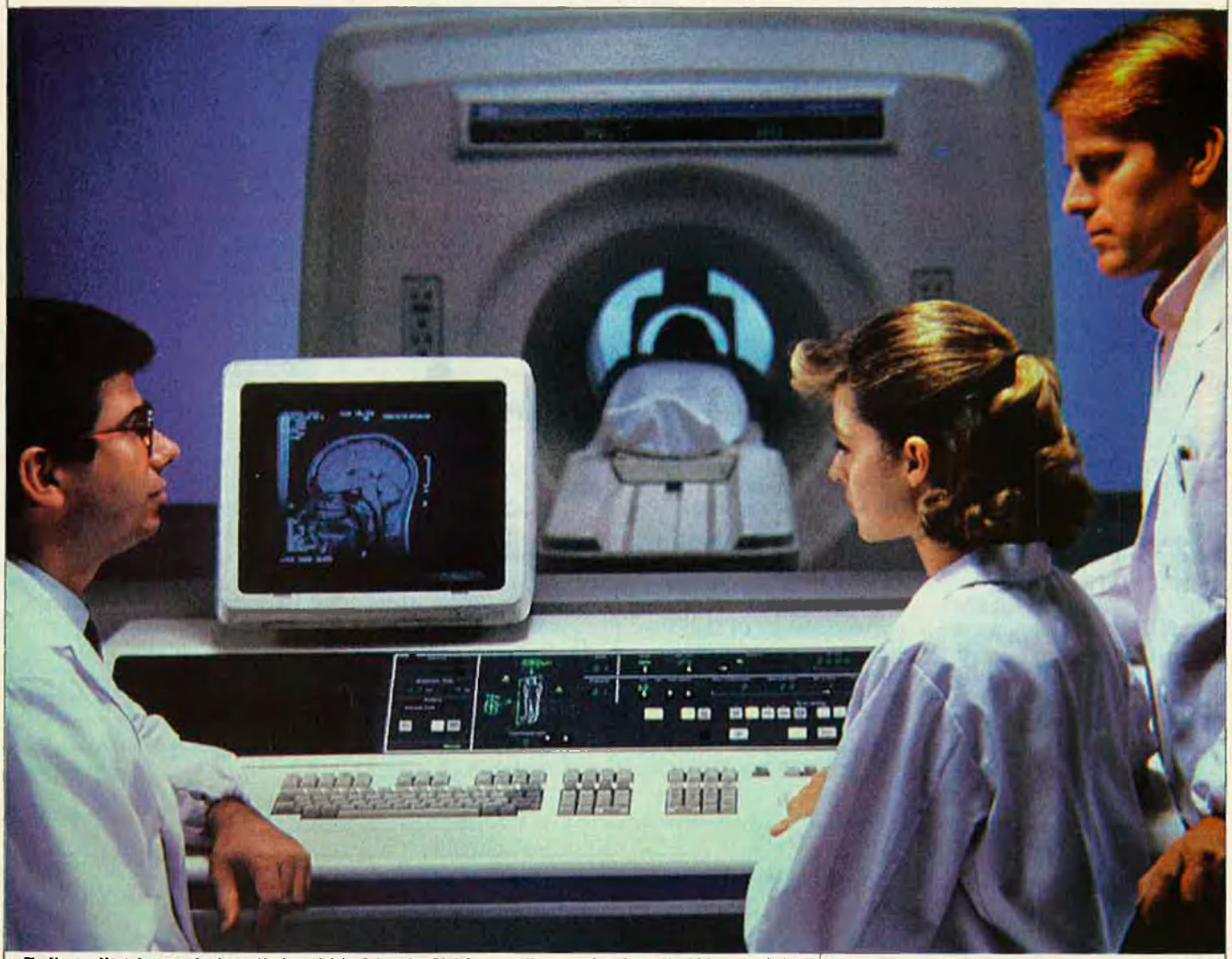
en els aliments que mengem o en l'aigua que bevem. El plom-210 i el poloni-210 són alguns dels elements que penetren en l'organisme a través de l'aparell digestiu, especialment en les dietes riques en peix i marisc. D'altra banda, persones, especialment de l'hemisferi nord, que segueixen règims alimentaris a base de carn de cérvol i de caribú, reben dosis elevades de poloni-210, perquè aquests animals s'alimenten de líquens que acumulen aquests radionúclids.

Tot amb tot, durant els últims anys, molts científics han dirigit les seves investigacions a millorar el coneixement d'una forma de radiació provocada per un gas invisible, inodor i insípid: el radó.

Es tracta d'un gas radioactiu que flueix de la terra i que es concentra en els espais tancats o poc ventilats. Aquest gas dóna lloc a un seguit de productes de desintegració que poden afectar l'organisme. El radó pot penetrar en els edificis a través de terra, dels materials de construcció o de

El televisor pot ser dolent. ARXIU

En l'actualitat, la tecnologia ha limitat el feix dels raigs X dels aparells per evitar la radiació innecessària. En la foto, aparell de Rmn. ARXIU

les conduccions de gas i aigua. L'aïllament tèrmic dificulta la sortida del gas, és per això que en edificis de països freds s'han detectat concentracions de radó 5.000 vegades superiors a les de l'exterior.

Pel que fa a les fonts de radiació artificials, les de caràcter mèdic són les que porten més exposició per a l'home. Aquest tipus de radiació s'utilitza tant per a diagnosticar com per a tractar malalties.

Els raigs X són la forma més usual de radiació mèdica. Als països industrialitzats es realitzen per aquesta tècnica entre 300 i 900 reconeixements anuals per cada 1.000 habitants –sense comptar els practicats en les clíniques dentals i radiografies–. Ara bé, la freqüència d'aquests reconeixements minva en alguns d'aquests països.

Però així com fa uns anys les instal·lacions de raigs X eran bastant imprecises i necessitaven una elevada potència, en l'actualitat els avanços tècnics han limitat el feix de raigs X, l'han filtrat per evitar la radiació innecessària i ha millorat els blindatges. Això, més la utilització de plaques d'impressió més ràpida, han contribuït a reduir el temps d'exposició.

Amb tot, el més gran dels avanços en el camp de la radiació aplicada a la diagnosi ha estat la tomografia axial informatitzada (TAC). Un estudi multicèntric realitzat a diversos països europeus va demostrar que la utilització del TAC reduïa la dosi de radiació, en el cas de l'exploració del ronyó, 5 vegades en la pell, 25 vegades en els ovaris i 50 vegades en els testicles.

Altres aplicacions mèdiques de la radiació són els radioisòtops i la radioteràpia, però les dosis de radiació d'aquestes tècniques són mínimes, comparades amb les que les persones reben a través dels reconeixements per raigs X.

A Catalunya, al 1984 la Generalitat va rebre transferències sobre el control ambiental de la radioactivitat, manipulació i transport dels materials radioactius. Des d'aleshores s'han realitzat controls periòdics i s'han instal·lat diverses xarxes que amb finalitats distintes.

Una d'elles està situada als voltants de les centrals nuclears (Ascó i Vandellós) "La seva missió és de fer un control de qualitat de les dades que subministren les centrals", afirma Gemma Rauret, professora de la Facultat de Química de la Universitat de Barcelona. Una altra, compta amb nou estacions col·locades estratègicament per tal de detectar la radiació provinent de fora de Catalunya.

Una d'aquestes xarxes va ser la que al 86 va detectar nivells de radiació un xic més elevats, "encara que dins les dosis acceptables", assegura Gemma Rauret, a causa de l'accident de Txernòbil. Però en aquella ocasió es va fer agrair molt l'ajuda meteorològica. Unes condicions climàtiques diferents haurien pogut transformar la vida de molts habitants del país i els seus descendents.

Alfred Montserrat Nebot

Els animals proporcionen nous fàrmacs. ARXIU

SETMANA-CIÈNCIA

Un analgèsic 200 vegades més potent que no la morfina ha estat extret de la pell de la granota anomenada *Epipedobates tricolor*. Investigadors nord-americans van extreure 60 mil·ligrams de substància de 750 granotes. El compost conté un àtom de clor i sembla que actua diferentment dels opiacis, com la morfina, per aturar el missatge dolorós. Això pot proporcionar noves pistes sobre els mecanismes del dolor.

Una mica de vi als menjars sembla un costum que ajuda a prevenir problemes càrdio-vasculars. Analitzant els hàbits d'alguns ciutadans i la taxa de morts

RAFA GIL

entre els 35 i els 64 anys s'observa que a Tolosa de Llenguadoc, a Occitània, la taxa de morts és semblant a la dels japonesos, quan a Glasgow, Lilla o Belfast és pràcticament el doble. I, en canvi, prendre vi és un hàbit ben estès en aquesta zona i, en general, a tota la Mediterrània. Segons els experts, l'efecte beneficiós de l'alcohol es manifestaria bevent-ne quantitats moderades durants les menjades; contràriament, un consum més elevat i concentrat als caps de setmana, per exemple, mostraria els efectes negatius coneguts i demostrats: accidents i morts violentes, càncers, afeccions hepàtiques, etc. Segons els metges, aquest efecte beneficiós no ha de fer oblidar els perjudicis d'un consum elevat d'alcohol.

Debat sobre l'ús del català en l'àmbit científic

Al maig del 1986, amb motiu del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, la Fundació Joaquim Torres i Ibern va fer una taula rodona sobre l'ús del català en l'àmbit científic i tècnic. Ara les ponències i el debat que provocaren ens arriben en el llibre *L'ús del català científic i tècnic* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 109 pàgs.). Sortosament, des del 1986 les coses han canviat. El català s'utilitza més a la universitat, apareixen més treballs de recerca en la nostra llengua i també hi ha alguns llibres de text i obres especialitzades, però els llibres d'assaig o de divulgació encara en són el parent pobre.

A la taula rodona els ponents van ser Carles Riba i Lluís Marquet, enginyers, Enric Casassas, catedràtic de Química, Maria Teresa Cabré, lingüista, Joan Guitart, aleshores conseller d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, i Joan Majó, aleshores ministre d'Indústria i Energia. El moderador era Enric Freixa, president del patronat de la Fundació.

Els temes tractats van ser molt diversos i feien referència a l'ús del català a les universitats, als treballs de terminologia del TERMCAT, als problemes d'adaptació de la nomenclatura química al català i a altres llengües, al llibre de text, a les empreses i a altres àmbits. El llibre és d'un gran interès, perquè l'ús del català científic s'oblida gairebé sempre que es parla de normalització lingüística.

El debat amb el públic també va aportar opinions interessants. Així, quan algú va explicar que a moltes multinacionals i a algunes empreses catalanes era prohibit de fer en català les comunicacions internes, Joan Majó va respondre que "si a un home de Califòrnia li diuen que l'endemà d'arribar haurà de fer les cartes en català, diu que allò no l'interessa, encara que li sigui interessant de venir des d'altres punt de vista". Segons Majó, algunes posicions pessimistes proposaven mesures no violentes "però que voregen l'enfrontament". El millor resum, potser el feia Enric Freixa: "Ja està bé que anem cap a millor, però millor fóra que anéssim cap a bé".

Xavier Duran

Evolució, espectacularitat i rigor al Museu de la Ciència

Espectacularitat, rigor científic, originalitat en la presentació de temes i continguts innovadors se citen en la nova exposició organitzada pel Museu de la Ciència de la Fundació La Caixa, a Barcelona. El títol és "600 milions de viatge submarí" i tracta de l'evolució. Hi podem trobar des de fòssils i reproduccions animades d'animals extingits a repoduccions d'animals actuals i exemplars vius d'espècies que rarament tenim l'oportunitat de contemplar en directe.

La idea de l'exposició és que el visitant es faci una idea de l'evolució de les espècies, observant els antecessors que varen donar lloc a espècies actuals, i alhora que observi la gran diversitat de formes vives. La forma de presentació és tan innovadora i el rigor tan alt que l'exposició pot ser visitada tant per nens i un públic adult sense formació científica com per estudiants de ciències i fins i tot professors. Així, és una oportunitat de contemplar dos exemplars de proteus enviats des del Museu Prirodoslovni de Ljubljana i que només es troben en coves càrstiques d'Eslovènia. També hi ha maquetes animades de grandària natural, fetes per l'empresa Dinamation, la mateixa que havia fet els espectaculars dinosaures exposats al Museu fa temps. També hi podem veure un terrari, amb animals recollits a l'Atlas, en una expedició organitzada especialment pel Museu mateix. Entre sorra del desert i vistes panoràmiques del Sàhara, es poden veure els rèptils en el seu hàbitat.

Reproducció d'una mandíbula fòssil de tauró. JORDI NIEVA

Els anomenats fòssils vivents són animals que gairebé no han evolucionat al llarg de milions d'anys. Hi podem veure el nautilus, el cranc de ferradura, l'estrella de mar i les rajades. Juntament amb aquests, podem veure una espectacular reproducció del tauró blanc, el més gran del món.

Finalment, es presenta la interpretatació que d'aquí a uns milers d'anys podrien tenir els savis de la troballa de les restes d'un sopar, barrejades amb una àmfora més antiga.

L'exposició durarà fins a final d'any.

X. D.

Hepatitis, un problema d'àmbit mundial

L'hepatitis és una d'aquelles malalties conegudes de sempre. Hipòcrates ja esmentava un pacient amb icterícia que coincidiria amb el que avui entenem per hepatits. La causa vírica fou sospitada per McDonald el 1908 i el seu comportament en la societat es mantingué en forma d'epidèmies. Ja el Papa Zacaries (segle VII) ordenà aïllar aquesa mena de malalts. La malaltia té dues zones ben clares, quant a grau d'afectació social: *1)* El món pobre, fonamentalment Àsia i Àfrica del Sud, on és endèmica, amb 2.000 milions d'afectats i 300 milions de malalts crònics, amb zones on el grau de contagi abasta el 95% de la població; i *2)* Occident, on la incidència sembla oscil·lar entre el 0,5 i el 5% (a l'estat espanyol, n'hi ha de 35.000 a 70.000 casos anuals). No obstant això, han aparegut noves formes de transmissió de l'hepatitis, especialment associades amb certs hàbits i costums desenvolupats aquests darrers temps. Tant és així que les persones pertanyents a aquestes formes de comportament, o que per qualsevol raó hi han de mantenir contacte, han estat identificades com a "població de risc", pel major perill de contagi que corren. Avui es considera que formen aquest grup: personal sanitari, pacients sotmesos a hemodiàlisi, fills de mares portadores, pacients sotmesos a múltiples transfusions i sobretot la població drogaaddicta –30% dels casos– i homosexual –52%–. Aquestes persones en són, d'una banda, víctimes

ARXIU

potencials i, d'una altra, tenen un paper decisiu en la disseminació del mal. Aquests canvis socials han contribuït no sols a ampliar-ne la incidència, sinó també a seleccionar la població afectada, amb preferència per certes edats –15 a 30 anys– i amb predomini de certes zones –més urbana que no rural–.

Però, si bé és cert el caràcter alarmant de les dades que acabem de donar, una nota esperançadora apareix com a colofó dels grans avanços de la ciència d'aquests darrers temps. La vacunació dels grups de població de risc o la vacunació universal, tal com pretèn l'OMS, són els mecanismes capaços de trencar-ne la progressió.

Dr J. L. Bóveda

ARXIU

En 1866 ja existia un model rudimentari de fax, que es conserva al Museu Nacional de Tècniques de París. Es tracta d'un aparell inventat per l'italià Giovanni Caselli i que aquell any va transmetre uns 5.000 documents entre París i Lió. La màquina utilitzava les línies telegràfiques i tenia un complex sistema mecànic i químic que permetia enviar textos i gràfics.

Més de 800 científics serbis han signat un document contra el president Milosevic. La crida va ser feta per l'Acadèmia Sèrbia de Ciències i Arts i s'hi han afegit més de 3.000 ciutadans. A més, l'Institut de Física de Belgrad ha fet una crida a l'ONU per a evitar que la guerra a Bòsnia provoqui

Misolevic. ARXIU

un accident a la planta química de la companyia SODA de Tuzla. Aquesta factoria té emmagatzemat cent vegades més clor que no la planta que va provocar l'accident de Bhopal a l'Índia.

La multiplicació de fitxers informatitzats és un dels grans motius de preocupació de la CNIL (Comissió Nacional d'Informàtica i Llibertats) francesa. El nombre de fitxers va augmentar fins a 260.368 a primers de desembre del 1991. Això afecta el tràfic de dades personals. La comissió també ha denunciat els ajuntaments que han col·locat sistemes de vigilància per vídeo a la via pública, cosa que consideren un perill per a la llibertat individual.

Camí de Sòria

He tornat de Sòria amb el pensament emocionat per les grans extensions de color. L'Espanya de l'altiplà, el territori ibèric que roman a 1.000 m d'altura amb una constància esbalaïdora, quasi tocat d'un punt de dogmatisme, de dictadura geològica, es cartacteritza pràcticament per la monocultura dels cereals. I dic que aquesta monocultura (blat, fonamentalment) se'ns presenta a partir de Barracas com un flash de color intens, de límits infinits, d'horitzó de verdor esbandida i resplendent... Tan sols alguns camps abandonats són ocupats per legions de roselles; roselles rogíssimes que floreixen totes alhora, i ocupen tota l'extensió que els deixa lliure el llaurador, d'una manera ordenada, quasi marcial, desocupant les altres herbàcies. El camí de Sòria és així d'impressionant: un paisatge desarborat, aclaparat pel fred hòrrid de l'hivern i on l'escassa diversitat vegetal indica les rigorositats climàtiques. Aquest color verd de l'estiu que a la tardor originarà un ocre intens i a l'hivern un gris patètic, guarda en la seua evolució cromàtica la sinceritat de l'oratge. I la gent que viu en aquestes terres, en aquest erm inesgotable i silenciós, en aquells pobles, llogarrets de Terol, Guadalajara i Sòria, duu una vida i desenvolupa un caràcter d'acord amb el paisatge. En la seua cara barra-seca, assaonada com un pernil o una salsitxa, es desenvolupen les circunvolucions emfàticament, solcs profunds i cerimoniosos, torrats pel sol implacable de l'estiu, quarterats pel fred primitiu de l'hivern. El seu parlar és lent, i després de les frases de ritual,

buides i aigualides, la seua ment s'enfonsa en el llarg record dels camps de blat, en el silenci puríssim de l'estepa. I és que el camí de Sòria és un llarg camí cap al silenci. Des de la remor de la Mediterrània, des de l'exuberància de la vegetació i el caràcter colorinesc, panxacontent, faceciós, jocund i fèrtil del llaurador valencià, el silenci va fent-se progressivament, colp a colp, més present a mesura que ens acostem a Sòria. Silènci tan sols trencat per l'oreig sobre les espigues de blat, per algun pastor que crida les cabres o pel cucleig d'una gralleta que passa per un cel d'una puresa lívida, metàl·lica, glacial.

Martí Domínguez

D.UMBERT

ECONOMIA

La reconversió dels clubs esportius en societats anònimes

Ara comença el rebombori

El model que s'ha adoptat per a la metamorfosi dels clubs esportius en societats mercantils no acaba d'agradar a molts seguidors. Alguns han portat el cas davant la justícia.

Quan les coses no van bé, el que millor es pot fer és intentar rectificar-les. Això és el que ha passat en el món esportiu amb l'entrada en vigor de la nova llei de reconversió dels clubs esportius en vertaderes societats mercantils (Societats Anònimes Esportives, SAD). El 30 de juny, en tots els despatxos dels clubs de futbol i de bàsquet s'enllestien les documentacions abans de presentar-les davant del Consell Superior d'Esports, a Madrid. D'aquesta manera es constituïen definitivament en societats mercantils amb responsabilitats com qualsevol altra empresa. Per arribar-hi, els clubs han creat, mitjançant la venda d'accions, els seus capitals socials respectius, un imperatiu legal que està en relació amb la capacitat d'endeutament.

"El procés de reconversió dels clubs, tant de futbol com de bàsquet, ha estat un èxit que es pot qualificar d'espectacular". Amb aquestes paraules ben carregades d'optimisme resumia Javier Gómez Navarro, secretari d'estat per a l'esport, el primer balanç de l'aplicació de la nova llei.

Tots no pensen igual. En les directives de dos equips de futbol, el R.C.D. Espanyol, amb poc més de 638 milions de capital i el València C.F. (720 milions de pessetes), la reconversió ha estat motiu de fortes controvèrsies i d'enfrontaments entre grups i corrents entre els socis, convertits a partir d'ara en accionistes. Al president valencianista, Arturo Tuzón, l'acusen d'haver capgirat la llei per aconseguir un repartiment del capital entre les mans dels seus "amics" i dels seus seguidors i d'haver impedit la compra als que formen el bloc d'oposició, encapçalat per l'ex-tresorer del València, Andrés Fajardo. En el club barceloní de Sarrià s'ha donat una situació prou semblant, agreujada pel fet que amb el capital social acordat per la directiva, el club no es pot enfrontar de cap manera amb els deutes, segons denuncien els crítics a la política de l'actual president, Juli Pardo.

Tal com estan les coses, per damunt de les interpretacions força divergents dels optimistes i els pessimistes a l'hora de comentar la nova normativa, hi ha una qüestió que ha quedat clara per a tothom: a

partir d'ara, a més de cercar la glòria per al club, s'haurà de perseguir, com a principal objectiu, beneficis econòmics.

Els ara accionistes, per la seua banda, saben amb tota certesa que la compra d'accions (cadascú segons les possibilitats que li permet la seua butxaca), no pretén obtenir dividends en un termini més o menys llarg. El futbol és molt difícil que siga un negoci. En tot cas, segons la nova llei de les societats anònimes esportives, perquè un club repartesca dividends ha de disposar d'un fons de reserva d'un 50% superior al capital amb què va quedar constituïda la societat mercantil el passat 30 de juny.

En tot cas, les xifres que s'han posat en joc han arribat a quantitats desorbitades de diners, suficients per a provocar l'enveja de molts empresaris. El capital total subscrit pels clubs de primera divisió de futbol ha estat de quasi deu mil milions, dels quals 536 milions (el 5% aproximadament) han eixit dels calaixos públics. Els clubs de segona han recollit 4.245 milions de pessetes, més de 500 milions provinents de fons públics. En el món del bàsquet, el capital total dels 18 clubs reconvertits en societats anònimes ha arribat als 2.257 milions de pessetes, amb una participació de diners públics d'un 5,1% aproximadament.

A més dels futurs imponderables que les noves societats han d'afrontar, hi ha moltes incògnites que encara queden sense resposta. Alguns observadors han deixat entreveure greus problemes entre els equips amb menys mitjans financers perquè no tindran prou recursos per a mantenir l'equilibri necessari entre el capítol de les despeses i el de les entrades. Altres punts foscos de caràcter estructural han fet córrer comentaris que auguren moments molt dolents per a la nova situació de l'esport. L'actual Lliga Professional del Futbol (LPF) manté, malgrat el canvi dels clubs en societats anònimes, la seua antiga figura d'associació de clubs, encara què lògicament s'hauria d'haver convertit en una mena de *holding* amb les mateixes responsabilitats mercantils que els clubs dels quals depèn directament i econòmicament.

Sabino López, portaveu de la Comissió Mixta i principal responsable de la tramitació del canvi, afirmava a EL TEMPS la setmana passada des de Madrid que per a trobar una semblança, la LFP "no serà de cap manera un *holding* d'empreses, sinó més aviat un tipus d'organització patronal com la CEOE espanyola".

Respectant aquest símil, el que juga, doncs, de José María Cuevas en la nova "patronal esportiva", Antonio Baró, no és precisament d'aquells que veuen el futur color rosa. "El futur serà difícil i seriosament complicat", vaticinava Baró en declaracions públiques una vegada es va iniciar la primera etapa del procés de reconversió, el passat 30 juny. Encara que no estiga definida la seua funció en la nova estructura mercantil, la LPF serà, segons avancen els observadors, una peça clau per al control de les noves entitats esportives, més o menys sota la seua tutela administrativa. Són molts els que no han deixat passar massa temps per a denunciar un possible "intervencionisme i control" perillós per a la marxa econòmica dels clubs.

Les clàusules de la llei de reconversió preveuen ja en el seu articulat que els pressupostos que aproven les juntes d'accionistes la pròxima temporada caldrà sotmetre'ls al vist-i-plau de la LPF. Aquesta institució futbolística qualifica aquesta mesura com "un tràmit més", però per la seua novetat ha posat en guàrdia els que prediquen un règim més liberal i per tant no volen sentir parlar d'aquesta intromissió en els afers financers dels ex-clubs, ara sotmesos a la llei general per a les societats anònimes.

Als defensors d'una més àmplia vigilància i control de la marxa financera, no els

Un segon temps amb més sentit comú

L'últim informe facilitat pel Consell Superior d'Esport sobre els resultats del procés de transformació dels clubs esportius en societats anònimes mercantils ha confirmat un èxit a mitges. El socis dels antics clubs de futbol de primera divisió van subscriure un 49% del total del capital invertit. En la categoria inferior aquest percentatge abaixa fins el 22%.

Malgrat aquestes xifres, Javier Gómez Navarro, actual secretari d'estat per a l'esport, continua pensant que el compliment de la llei ha provocat una ordenació en el disbaratat món esportiu: "La llei s'havia fixat com a objectiu principal instaurar un nou model de responsabilitat. Ara els accionistes són els que guanyaran o perdran diners amb el futbol. Es produirà un canvi significatiu en la gestió dels clubs. Tan sols queda demanar als responsables que administren els diners dels clubs amb la prudència que dicta no gastar més del que s'ingressa".

Encara que la nova normativa no ha rectificat el fons del problema, sí que s'ha arribat, per contra, a canviar alguns dels aspectes més negatius.

L'anterior sistema jurídic del futbol havia provocat el naixement d'organitzacions peculiars sense propietaris. En l'antiga estructura el president i la directiva eren conscients que tenien entre les seues mans una entitat social amb un nombre determinat de socis. No obstant, a l'hora de trobar el responsable d'una gestió negativa (la glòria se l'apuntaven sempre els presidents i els jugadors), les butaques de les directives estaven sempre buides.

Dit d'altra manera, sovint es donava la situació paradoxal que els clubs més triomfants, els més victoriosos, també eren els més endeutats, o fins i tot el més arruïnats.

Després de la reconversió cal esperar que les societats anònimes allunyen els perills permanents de temps passats on tot estava permès, fins i tot decisions que ranejaven la bogeria més absurda. A partir del proper mes de setembre, els consells d'administració tindran present que l'exercici haurà de tancar-se amb beneficis o com a mínin sense pèrdues.

Aleshores s'iniciarà un segons temps amb més sentit comú.

I. P.

falten arguments. El futbol espanyol ha perdut durant els últims 5 anys fins l'entrada en vigor de la nova llei un total de 35.000 milions de pessetes. Aquesta quantitat és la que s'intenta sanejar ara mitjançant un pla estudiat detalladament i del qual es responsabilitza la mateixa LPF perquè és ella la que haurà d'abonar, a la fi, la totalitat del deute.

Per aquesta circumstància, el gran patró del futbol, Juli Baró, adopta una actitud molt pragmàtica quan analitza la nova situació i profetitza canvis susbtancials: "Ara comença el rebombori".

Les més altes esferes esportives esperen amb impaciència els resultats de les auditories a què estan obligats tots els clubs professionals. D'elles han d'eixir comptabilitzats al cèntim el total dels deutes, sobretot els públics d'Hisenda i de la Seguretat Social que han de liquidar el més aviat possible. Els capitals inicials dels antics clubs s'han calculat precisament d'acord amb els seus respectius passius. Per a la seua constitució s'ha acordat imposar com a referència base el 50% dels deutes dels clubs durant els tres últims exercicis, afegint-hi el total del patrimoni negatiu, però sense incloure-hi els deutes d'Hisenda i de la Seguretat Social.

En aquestes circumstàncies, experts de la Comissió Mixta del Consell Superior d'Esports explicaven a aquesta revista que "no es pot descartar la possiblitat que alguns clubs es vegen obligats a efectuar una ampliació imperiosa de capital, ni tampoc que algunes d'aquestes noves societats desapareguen en el futur per falta de recursos". Aquestes eventualitats, si es produeixen, serien una conseqüència directa de les diferències financeres que des d'un principi han quedat ben paleses per a la reconversió dels clubs.

Per això mateix, en el R.C.D. Espanyol, alguns dels socis de més pes econòmic han posat el crit en el cel, com ara el milionari editor José Manuel Lara, per a dir que el capital mínim de 683 milions s'hauria d'haver ampliat "perquè, amb aquesta xifra –diu– no es podran pagar ni els deutes més urgents". El dissabte 4 de juliol, Juli Pardo, com a màxim responsable de l'entitat, assegurava en una conferència de premsa que la seua directiva havia treballat perquè les accions es quedaren entre les mans del major nombre de mandataris. Després de dues emissions d'accions, amb el temps legal esgotat, la directiva es va veure obligada a comprar un capital restant de 135 milions. La iniciativa per a salvar en l'últim moment el club d'un descens automàtic a segona B va provocar una reacció crítica de bona part dels seguidors de l'equip de Sarrià. Els detractors no trobaven gaire democràtica l'actuació de Juli Pardo i de la directiva. Sense pèls en la llengua, l'ex-president del club, Ferran Martorell, declarava arran aquest descontentament manifest que "la directiva no pot apropiar-se d'una bona part d'accions i repartir-les després entre els amics".

Reaccions molt semblants s'han produït en el València C.F., on l'ex-tresorer de l'entitat, Andrés Fajardo, ha presentat una denúncia formal en el jutgat per tal d'impugnar el coeficient de subscripcions d'accions. Segons la denúncia, el repartiment dels paquets d'accions "s'ha realitzat de manera totalment arbitrària". Arturo Tuzón, president del club valencianista, no sembla gaire preocupat, per aquestes acusacions. A principis de la passada setmana va confirmar que tenia voluntat de presentar la seua candidatura a un lloc en el consell d'administració que li durà, sens dubte, al càrrec de president de la nova societat anònima.

Les notòries desavinences en aquests dos clubs es feien encara més grans a finals de la setmana passada, amb la publicació del primer informe global sobre els resultats quantificats dels procés de reconversió, elaborat pel Consell Superior d'Esports. Segons aquest estudi, tan sols el 49% dels socis dels anteriors clubs de futbol han comprat accions d'equips de primera divisió. El percentatge abaixa molt més en la categoria inferior. El 22% dels seguidors d'equips de segona formen l'accionariat. La part del lleó ha quedat, al final, en poques mans. Tot el contrari del que buscava la llei.

Ignasi Pellicer

Tot penjat fins al setembre

El gran soroll que s'ha produït en el món esportiu quan es va esgotar el termini fixat per la llei per a presentar el document de reconversió dels clubs en societat anònimes no és més que l'inici d'una nova situació que sens cap dubte provocarà més d'un disgust i més d'una sorpresa entre els seguidors i responsables de les entitats.

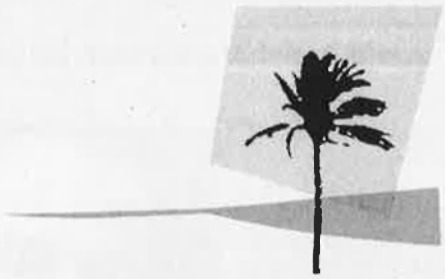
De moment, de societats anònimes com a tals, els clubs esportius (exceptuant el F.C Barcelona, R. Madrid, Ath. de Bilbao i Deportivo Osasuna) no tenen més que el nom. El procés de metamorfosi dels clubs en societats mercantils no ha fet més que començar. Després de la presentació de la documentació legal el passat 30 de juny en la comissió mixta del Consell Superior d'Esports encara queden unes quantes etapes fins arribar al final de tot el procés. En aquests moments, segons han explicat a EL TEMPS portaveus de la comissió mixta (amb representants dels clubs, de la Lliga Professional i del Consell Superior d'Esport), s'efectua un minuciós estudi de tots els informes presentats per les respectives entitats esportives. Amb el vist-i-plau d'aquesta comissió –segons explica a EL TEMPS un membre del Consell Superior d'Esport– s'inscriurà individualment cada nova societat en un registre especial d'associacions esportives, com a requisit previ a la inscripció final en el registre mercantil de cada demarcació territorial. Aquesta fase, segons calculen els experts, pot durar entre un o dos mesos. En tot cas, a partir del pròxim més de setembre (amb la lliga ja en marxa) serà quan comencen les societats anònimes a actuar per elles mateixes i convocaran la primera junta d'accionistes d'on han d'eixir els consellers i el president de l'òrgan de gestió i direcció, el consell d'administració, únic responsable de l'activitat d'aquestes empreses.

També eixiran d'aquesta primera junta els pressupostos per a l'exercici 92-93.

I.P.

Esl clubs esportius s'han convertit en societats anònimes. ARXIU

IX UNIVERSITAT D'ESTIU-GANDIA
"LA MEDITERRÀNIA: REALITAT O METÀFORA"
(Del 7 al 18 de setembre, 1992)

Dia 7
Conferència inaugural a càrrec de ***Manuel Vázquez Montalbán***

CURSOS

Del 8 a l'11
LITERATURA
Coordinador: **Albert Hauf** (U. de València).
Ponents: **Albert Hauf** (U. de València), **Josep M. Pujol** (U. de Barcelona), **Marie-Claire Zimmermann** (U. París-Sorbonne)
HISTÒRIA
Coordinador: **Pedro Ruíz** (U. de València)
Ponents: **Pierre Guichard** (U. de Lyon), **Bernard Vincent** (U. de París-Sorbonne), **Bruno Anatra** (U. Cagliari), **Ata Jundi** (U. Munich).
ECONOMIA
Coordinador: **Josep Mª Jordán** (U. de València).
Ponents: **Josep Mª Jordán** (U. de València), **Miguel Hernando** (U. Autónoma de Madrid), **Alejandro Lorca** (U. Autònoma de Madrid), **Miguel A. Moratinos** (Min. Afers Estrangers).
Del 15 al 18
MITJANS DE COMUNICACIÓ
Coordinador: **Joan Alvarez** (periodista)
Ponents: **Tahar Ben Jelloun** (periodista i escriptor), **Javier Valenzuela** (periodista).
SOCIETAT
Coordinadora: **Neus Campillo** (U. de València)
Ponents: **Trinidad Simó** (U. Politècnica de València), **Rocío Treviño** (U. Autònoma de Barcelona), **Camille Lacoste Dujardin** (U. París-Sorbonne), **Antonio Elorza** (U. Complutense de Madrid).
MEDI AMBIENT
Coordinador: **Antoni Aguilella** (U. de València).
Ponents: **Manuel García Carrascosa** (U. de València), **Fernando Boisset** (U. de València), **Juan Alcober** (U. de València), **Antonio Raga** (U. de València), **Manuel Sanfélix** (U. de València), **Alfonso Ramos** (U. de València).

TAULES RODONES

Dia 8
"Defenses mítiques/defenses fàctiques de les societats mediterrànies d'ahir i d'avui"
Moderador: **Joan B. Llinares.**
Ponents: **Jaime Siles, Ata Jundi, Jesús Alonso, Juan M. Company, Vicente Ponce.**
Dia 9
"Modernitat o endarreriment en el món mediterrani: un debat històric"
Moderador: **Antoni Furió.**
Ponents: **Giovanni Levi, Bernard Vincent, Ramon Garrabou, Isabel Moll.**
Dia 10
"L'encontre de cultures a la Mediterrània: racisme o integració?"
Moderador: **Javier de Lucas.**
Ponents: **Tomás Calvo Buezas, Diego López Garrido, Mario G. Losano, María Lourdes de Jesus.**
Dia 15
"Colonialisme informatiu: l'aldea mediterrània"
Moderadora: **Rosa Solbes.**
Ponents: **Luis Reyes, Cristina Lasagui, Salvador Salcedo.**
Dia 16
"El personatge i el seu espai literari (l'àmbit mediterrani)"
Moderador: **Vicent Salvador.**
Ponents: **Dominique Maingueneau, Tahar Ben Jelloun, Alexis Solà, Maria Antònia Oliver.**
Dia 17
"Mediterrània: senyals de (mala) vida".
Moderador: **Emili Piera.**
Ponents: **Enric Ballesteros, Alfonso Ramos, Rafael Lostado.**

Preu de cada curs: 6.000 pta (4.000 pta. amb Carnet Jove). Informació i matrícula: Universitat d'Estiu-Gandia. Pl. Constitució, 1 - 46700 Gandia. Tel. (96) 287 16 00 ext. 270/271. FAX . (96) 287 71 62.

Organitzen:

AJUNTAMENT DE GANDIA

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Amb el patrocini de:

Central Hispano

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

CIÓ DE

SETMANA-ECONOMIA

Fernando Huet, president del Port Autònom. RAFA GIL

Per arribar a bon port. L'actual president del Port Autònom de València, Fernando Huet, ha demanat al conjunt d'organitzacions d'empreses, públiques i privades, col·laboració per a elaborar un pla estratègic de futur i potenciar l'activitat del port de València.

Les cambres tenen raó. El Tribunal Suprem ha donat raó en última instància a les cambres de comerç, indústria i navegació que havien presentat un recurs perquè les empreses pagaren obligatòriament una quota a aquestes institucions. Dos empreses establertes al País Valencià, Ford i Deygesa, tenien un deute conjunt d'uns 100

Enrique Silla, president de la Cambra de València. RAFA GIL

milions de pessetes per l'incompliment d'aquest requisit que ara ha fet obligatori la justícia. La sentència n'ha revocat dos d'anteriors de l'Audiència Nacional i del Tribunal Superior de Justícia del País Valencià que havien decretat la suspensió de les quotes empresarials a les cambres, sempre proporcionals als seus beneficis.

Mercury East Programme. Un total de nou empreses valencianes van iniciar la passada setmana una visita a diferents regions de Polònia i Txecoslovàquia amb l'objectiu de promocionar dos sectors prioritaris, el calcer i els taulells. El programa Mercury East té el suport del consell de cambres valencianes.

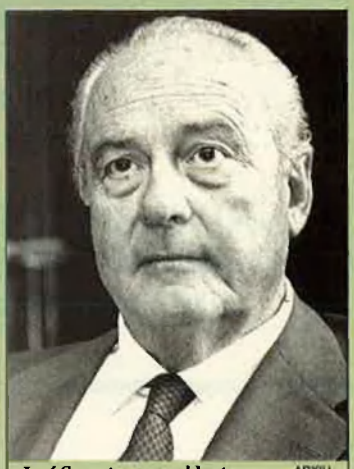
Cemex s'embutxaca Valenciana de Cementos

L'empresa de ciment mexicana, Cemex, ha fet pública la seua ofensiva per a comprar la societat Valenciana de Cementos. Aquesta compra té el beneplàcit de la família Serratosa, que posseeix en l'actualitat el 23% del total de les accions de l'empresa. L'operació es divideix en dues fases.

La primera consistirà en la compra directa del 24,9% del total del capital. En la segona fase l'empresa mexicana llançarà una oferta pública d'adquisició d'accions (OPA) que afectarà la resta del capital. L'operació podria arribar a una suma global de vora els 170.000 milions de pessetes.

El preu de les accions prefixat per les dues parts de l'operació serà de 15.000 pessetes, tot i que les accions de la primera fase de la mateixa seran lleugerament inferiors.

Cemex ocupa el quart lloc del món entre les empreses del ram i amb aquesta operació pretén introduir-se en el mercat europeu.

José Serratosa, president de Valenciana. ARXIU

Per altra part, Valenciana de Cementos es convertirà amb aquesta operació, segons fonts de l'actual direcció, en la primera empresa cimentera d'Europa.

L'obertura cap a l'exterior de Valenciana de Cementos és un dels objectius que han dut els Serratosa a la seua venda.

El grup mexicà pretén mantenir Emilio Serratosa, actual vicepresident, al capdavant del grup durant un any, fins que Cemex consolide la seua situació a Europa.

La Comissió Nacional del Mercat de Valors ha decidit la suspensió cautelar de la cotització dels títols de Valenciana, i estudia actualment l'operació. El proper dia 15 prendrà una decisió definitiva.

L'operació s'ha desenvolupat de forma amistosa, amb el vist-i-plau de la resta d'accionistes de Valenciana de Cementos.

Aquest accionariat està integrat pel grup suec i noruec Castle, amb un 26,1%, la família Garrica, amb un 4%, la Corporació Uniland, amb un 2'4%, una autocartera de la corporació, amb un 25,8% i, per últim, la família Serratosa, amb un 23% del total.

Daniel Hermosilla

Almussafes guanya la batalla pel motor Sigma-Ford

El motor Sigma-Ford serà produït per a tota Europa a la factoria de Ford-Almussafes, segons diferents fonts periodístiques de la ciutat de València.

Tot i que la decisió definitiva no serà presa per l'empresa nord-americana de Detroit fins el pròxim dia 5 de setembre, sembla molt probable que la fabricació d'aquest motor es porte a terme en la factoria d'Almussafes.

L'empresa nord-americana, que en l'actualitat dóna feina a uns 10.000 treballadors, està a l'aguait del resultat de les negociacions amb les autoritats per a aconseguir una sèrie d'incentius que decanten la decisió final en favor de la factoria valenciana. Aquestes ajudes no poden consistir en subvencions, segons dicta la normativa comunitària, perquè la comarca a on se situa Almussafes (la Ribera Baixa) no està catalogada com a zona d'urgent desenvolupament. Per tant, els incentius previstos per les diferents administracions es concretaran en forma de millores d'infrastructura per a la zona.

Segons les mateixes fonts, ja s'han concedit a Dragados y Construcciones les obres d'adequació i ampliació de la factoria d'Almussafes on es preveu que es fabrique el nou motor.

La fabricació del Sigma representarà per a Almussafes una inversió de 70.000 milions de pessetes i la creació d'uns 800 llocs de treball.

El Sigma és un motor ultra-lleuger, té un baix nivell d'emissions contaminants, una potència de 16 vàlvules i una cilindrada de 1,2 o 1,4 litres. Se'n preveu una producció de 800.000 unitats cada any.

La fabricació del motor Sigma crearà 800 llocs de treball en Ford-Almussafes. PRATS I CAMPS

Aquest nou motor Ford ha estat dissenyat conjuntament per la multinacional nord-americana i la japonessa Yamaha i estarà destinat als automòbils petits i mitjans.

D. H.

Més de 15.000 milions d'ajudes per al disseny

El Pla Nacional de Promoció del Disseny industrial destinarà durant el període 1992-95 un total de 15.300 milions de pessetes a projectes d'introducció i consolidació del sector en les empreses. Les subvencions serviran també per ajudar els centres de disseny i diverses accions de formació i promoció general, segons es va anunciar a València oficialment al terme de la presentació oficial del programa d'ajudes en la seu de l'IMPIVA (Institut de la Mitjana i Petita empresa).

El País Valencià va rebre el 1991 uns 850 milions de pessetes per a la promoció del disseny, la qualitat i la moda en els productes industrials. Aquesta xifra representa la tercera part del total de l'ajuda estatal atorgada pel Ministeri d'Indústria per al desenvolupament d'aquest tipus activitats. De moment, el País València ha estat el que més s'ha beneficiat d'aquestes mesures de promoció del disseny durant el període d'aplicació del pla perquè entre 1988 i 1991 va rebre 2.180 milions. Quan es va esgotar el primer programa, el Ministeri d'Indústria va elaborar-ne un de nou, també de quatre anys de vigència, el PPDI (Pla per a la Promoció del Disseny Industrial) dotat amb 15.300 milions de pessetes. Segons va assenyalar a València el director de la Societat Estatal per al Desenvolupament del Disseny Industrial, Jordi Montana, la quota destinada a les empreses del País Valencià i Catalunya "no està encara determinada perquè les quantitats dependran de l'interès de les mateixes empreses a demanar aquest tipus d'ajudes.

El País Valencià ha estat el més beneficiat per les ajudes al disseny. ARXIU

Tan sols poden sol·licitar una subvenció del PPDI les empreses amb més de 250 treballadors i una facturació mínima de 2.600 milions de pessetes.

Ignasi Pellicer

Emilio Botín, president del Santander. ARXIU

El Banco de Murcia no serà valencià. El banc de Santander i Bancaixa han decidit deixar sense efecte l'acord d'intencions relatiu a la compra-venda del Banco de Murcia, entitat regional que pertany des de fa set anys al grup bancari de la família Botín.

Bancaixa i Santander havien establert un període de tres mesos per a concretar les clàusules definitives de l'acord, però per diferències d'apreciació en la valoració del preu de compra, l'operació no s'ha pogut dur a terme.

València-Madrid per Albacete. El president de la Confederació Empresarial Valenciana, CEV, José María Jiménez de Laiglesia va presentar, el passat dia 9 de juliol a Albacete, un nou estudi de viabilitat del projecte de construcció d'una autopista per enllaçar València i Madrid.

Emèrit Bono, conseller d'Administració Pública. RAFA GIL

L'enginyer autor del nou estudi ha estat Claudio Gómez-Perreta. Els experts han avaluat el total d'aquesta inversió en uns 350.000 milions de pessetes. Des de l'administració central aquest projecte es considera "inviable".

Conferències per vídeo. El conseller valencià d'Administració Pública, Emèrit Bono va manifestar públicament, el divendres passat, l'interès del Consell per a desenvolupar el servei de vídeoconferències, instal·lat en el Parc Tecnològic de Paterna.

S'acaba un règim singular

La Comissió de Brussel·les ha tingut en compte la incompatibilitat que representa l'entrada en vigor, el dia 1 de gener del 1993, del règim de fronteres obertes amb la subsistència de dos règims excepcionals, en favor de Portugal i d'Espanya, pel que fa a determinats productes agrícoles. Quan vam signar l'acord d'ingrés a la CEE, el 12 de juny de 1985, van concedir a Espanya un ajornament fins a l'any 1995 pel que fa substancialment als productes hortofructícoles (¡ep, senyor Lizondo!) i a Portugal per a uns altres productes, també agrícoles, fins a l'any 2000.

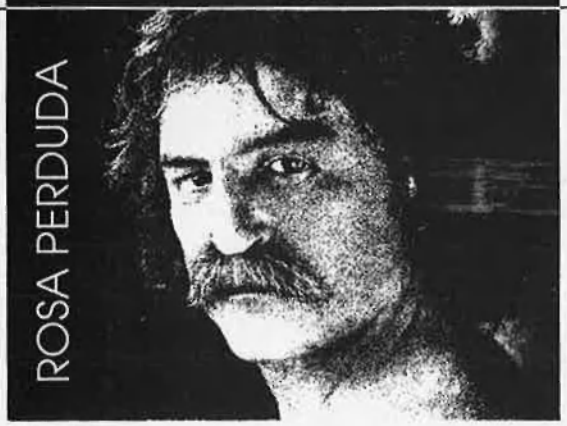

Finalment el bon sentit s'ha imposat. Si després del 10 de gener del 1993 ja no hi haurà barreres duaneres entre els dotze (¡i els que vindran!) no tenia sentit muntar un feixuc aparell burocràtic per a vigilar les "excepcions" portuguesa i espanyola. S'ha arribat (¡tant de bo que sigui norma!) a aplicar el criteri balmesià. *Finita,* doncs, l'excepció. La CEE, en un gest que adorna la feina, com diuen els toreros, ha dotat Portugal i Espanya amb més de 16.000 milions de pessetes per a compensar l'avançament de la fi del període provisional.

Esperem ara que dins d'un clima relativament serè vegem una actitud per part del govern, dels empresaris i dels sindicats, una vegada celebrada la reunió maratoniana de més de cinc hores de durada entre Felipe González, Nicolás Redondo i Antonio Guitiérrez, perquè en l'encontre immediat que ha de fer-se amb la CEE articulem entre tots la cosa més semblant a una política de rendes, necessària per a complir fins al 1997 els compromisos de Maastricht.

Fabià Estapé

Vicent Torrent

"ROSA PERDUDA"

NOU TREBALL DE
VICENT TORRENT

JA A LA VENDA
EN L.P., M.C. i C.D.

NO TE'L PERDES!

Amb el suport de: CANAL NOU

COMISSIÓ JOAN FUSTER

Acció Cultural del País Valencià ha creat la Comissió Joan Fuster amb la intenció de recollir el màxim possible de material per tal d'incorporar-lo al futur Arxiu Joan Fuster.

És per això que demanem que totes aquelles persones o entitats que disposen de cartes, documents, fotos, etc. de Joan Fuster es posen en contacte amb ACPV per tal d'acordar la possible adquisició, donació o la realització de còpies (nosaltres ens desplaçaríem en aquest cas per tal de salvaguardar el material).

ACPV

Interessats a col·laborar telefoneu al
(96) 351.17.27

Estiu en

NOVETATS en LLIBRES

edicions 62 s a

DEL VELL i DEL NOU MON. MEMÒRIES
Pere Pi-Sunyer i Bayo
Biografies i Memòries, 17. 304 pàgines

Un llarg espai de temps - des dels "feliços 20" fins als nostres dies-, viscut per Pere Pi-Sunyer entre Europa i Amèrica. Unes memòries que ens descobreixen la guerra, l'exili i el retorn.

EDITORIAL TRES I QUATRE

VINT ANYS DE NOVEL·LA CATALANA AL PAÍS VALENCIÀ

Vicent Salvador i Adolf Piquer
Quaderns, 41

Compendi de textos crítics dels darrers vint anys de novel·la catalana al País Valencià.

Edicions Proa

EL NÚVOL DEL NO-SABER
Anònim anglès del segle XIV. Traducció de Josep Sales

Col·lecció CLÀSSICS DEL CRISTIANISME / 29
Traduit per primera vegada al català, aquest autor anònim és, senzillament, un dels clàssics imprescindibles de l'espiritualitat.

Editorial Empúries

PAMFLETS POLÍTICS

Joan Fuster
Biblioteca Universal Empúries, 16

Els textos històrico-polítics més brillants i polèmics escrits per Joan Fuster.

Edicions Bromera

L'OCELL DEL PARADÍS
Miquel Mas Ferrà
Col. L'Eclèctica núm. 17

La història d'un saxofonista amèrica de jazz que malviu a Barcelona. Finalista DEL PREMI DE NOVEL.LA CIUTAT D'ALZIRA 1991.

curial

RAIMON CASELLAS I EL MODERNISME
Jordi Castellanos
(Segona edició), 2 vols.

"Textos i Estudis de Cultura Catalana". 4 i 5
Coedició amb Publicacions de l'Abadia de Montserrat

ENCICLOPÈDIA CATALANA

DICCIONARI DE FUTBOL
DICCIONARI DELS ESPORTS OLÍMPICS, 28

Aquest diccionari recull tots els termes específics d'aquest esport en català, en dóna les definicions i les equivalències dels termes en anglès, francès i castellà.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

ESTUDIS, 17
Monogràfic austracistes

Revista històrica fundada per Joan Reglà i dedicada essencialment als temes valencians dels segles XVI, XVII i XVIII. Abraça també altres aspectes temàtics i cronològics.
DEPARTAMENT D'HISTÒRIA MODERNA

La perruca més cara del món

El proper 21 de juliol ens arribaran les balades rítmiques de l'admirador del saxofonidta Elton Dean i de l'actor John Wayne.

Reginald Kenneth Dwight, el seu nom real, arriba a Barcelona amb una imatge menys colorista que abans, però encara amb aquella imaginació desbordant que va crear el rock dels setanta. Un lirisme refinat que ha estat un èxit en els seus més de trenta discos i en els espectaculars concerts. Perquè no s'esvaïssin les idees, tenia més de mil barrets, de les formes més diverses. Però ara ja no els necessita, la perruca més cara del món vetlla les seves balades.

Text: Oriol Cortacans

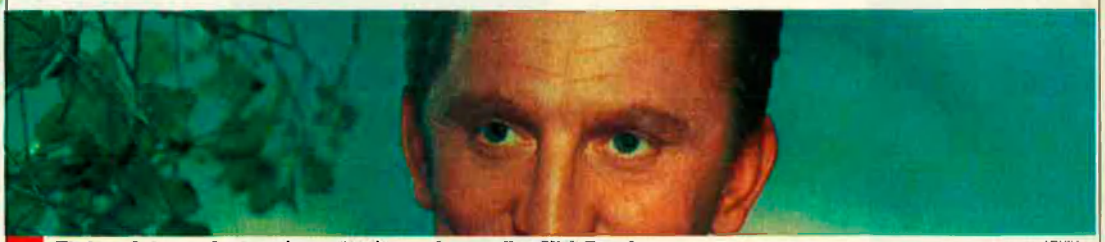
ARXIU

La Filmoteca de València, en col·laboració amb la Filmoteca de Catalunya i la Filmoteca Espanyola, presenta, fins al 19 de juliol, una retrospectiva completa de Luis Bunuel. Els films que encara es poden veure són: *Diario de una camarera* (1964), *Belle de jour* (1967), *Tristana* (1969), *El discreto encanto de la burguesía* (1972), *El ángel exterminador* (1962), *El fantasma de la libertad* (1974), *Ese oscuro objeto del deseo* (1977), *Forajidos* (1946) i *Muerte entre las flores* (1990).

La Filmoteca de la Generalitat valenciana ha tret al carrer el número 12 de la revista ***Arxius de la Filmoteca***. En aquesta ocasió dedica les seues pàgines a l'estudi de dues recuperacions del passat, la de *Don Quijote*, d'Orson Welles i *Orosia*, de Florián Rey –recuperada per la filmoteca de Saragossa–, un ampli article d'Esteve Rimbau sobre la polèmica Leni Riefensthal i un interessant especial sobre el cinema de Henry Hathaway, a banda de les seccions ja habituals en aquesta publicació.

X Festival d'Estavar-Llívia. Aquest encontre, que tindrà lloc els dies 23, 24, 25 i 26 de juliol, és un lloc de trobada per als professionals del vídeo en totes les seues facetes: documentals, reportatges, ficcions, clips, vídeo-art... Per a més informació telefoneu al 972 / 896011.

Un viatge al Pacífic North-west

El clotet de la seua barbeta és mes famós que els seus ulls... Kirk Douglas. ARXIU

CINEMA

***Mi Idaho Privado*. Direcció i guió: Gus van Sant. Fotografia: Eric Alan Edwards, John Campbell. Intèrprets: River Phoenix, Keanu Reeves, James Russo, William Richert, Rodney Harvey, Chiara Caselli, Grace Zabriskie, Udo Rier. EUA. 1991.**

Els escribes conscients sempre es van queixar que en el 80 per cent de les pel·lícules franceses l'acció passava a París, de la mateixa manera que un altre tant de les espanyoles es desenvolupava a Madrid, fet que no representava gaire varietat. En tots dos casos hi ha una raó econòmica i logística comprensible: és més barat i manejable treballar en el bar del cantó o en l'apartament d'un amic que anar amb un equip, encara que sigui reduït, a Bretanya o als pics d'Europa. A Amèrica passa igual, encara que fa tres dècades, el 60 per cent de les produccions ianquis es rodaven fora dels EUA perquè era més econòmic, i en la primera dècada del segle no es feien pel·lícules més que a Nova York. Un informe de la revista *Variety* assenyala que avui el 80 per cent de la producció nord-americana es filma a Califòrnia, és a dir, prop de Hollywood. Però no ha faltat mai qui s'estimava anar-se'n lluny, a més de Woody Allen. Verbigràcia, el director Rouben Mamoulian (*Aplause*), els germans Marx (*Els quatre cocos*), els guionistes Ben Hecht i Charles McArthur van rodar les seves primeres pel·lícules a Nova York.

Gus van Sant, un dels excèntrics novíssims del cinema americà, ha preferit una descentralització més radical. Aquest natiu de Kentucky va començar fent curts a Los Angeles, on va viure set anys, per anar més tard a Nova York. Després d'avorrir-se durant dos anys dirigint publicitaris, va decidir instal·lar-se on havia viscut d'adolescent, a la ciutat portuària de Portland, la major d'Oregon, un dels tres grans estats de l'anomenat Pacific Northwest. I les seves pel·lícules estan donant una notorietat al lloc no prevista per les agències turístiques. La primera, filmada el 1985 per una misèria, *Mala noche*, se centra en els desgraciats amors d'un venedor de licors *gay* i un mexicà immigrant il·legal. *Drugstore Cowboy*, el 1989, gira entorn d'un jove ianqui de Portland que roba la seva droga en farmàcies i hospitals.

Ara *Mi Idaho privado* –l'estat en què va nèixer Imra Poud i va morir Hemingway– proposa un recompte bastant peculiar del peregrinatge pels tres estats del nord-oest, incloent-hi una excursió a Itàlia, de dos *hustlers* que lloguen els seus favors a clients homosexuals de mitjana edat. Interpretats per dos dels més versàtils actors joves de Hollywood, River Phoenix i Keanu Reeves. El primer, d'extracció humil, és narcolèptic i busca a la mare que el va abandonar de petit; el segon és fill de l'alcalde de Portland, en trànsit entre la irresponsabilitat i la respectabilitat.

Van Sant, franc però no escandalós, descriu la seva amistat amb calor, en allò que se'n podria dir una *road movie* del nou Oest de *cowboys anàrquics*, camions quilomètrics i carreteres solitàries que ens han fet familiar les novel·les de Thomas McGuane i les obres teatrals de Sam Shepard; el conte de la dona que mata el seu amant mentider mentre veuen una pel·lícula de John Wayne en un *drive-in* és pur Shepard, per exemple. Però la pel·lícula és també una fantasia al·legòrica sobre la recerca d'una llar i una mare que no ha conegut mai. I a més una versió moderna de l'*Enric IV* de Shakespeare, en què el fill de l'alcalde, el seu are i un altre amic roder, fan de Príncep Hal, el rei i Falstaff. No és clar que *Mi Idaho privado* aconsegueixi trenar satisfactòriament aquests tres fils, però manté desperta l'atenció gràcies al seu to inusual, les imatges suggeridores i un ús imaginatiu de la música.

José Luis Guarner

La llarga història de les 'integracions'

ART

Salvador Sòria. Sales d'exposició, Conselleria de Cultura. Alacant. Fins a les darreries de Juliol.

Amb la col·laboració de tres entitats (Conselleria de Cultura, Centre Eusebi Sempere i Bancaixa) s'ha dut per fi a terme una mena d'homenatge al pintor i escultor Salvador Sòria (València, 1915). Es tracta d'una àmplia mostra de les seues "integracions" i de l'edició del llibre del professor Joan Àngel Blasco –dedicat justament al tema–. Tot plegat constitueix sens dubte el merescut reconeixement d'un quefer artístic força considerable.

De fet he tingut l'oportunitat de veure, al llarg dels anys, propostes d'integracions de Salvador Sòria que van del 1958 fins a l'actualitat. Quasi 35 anys de lluitar amb una determinada planificació artística són molts anys i també moltes "integracions" realitzades. Potser, si més no, al darrere d'aquesta programació trobarem no sols la constància i l'inevitable risc al qual s'entesta per enfrontar-se –dia rere dia– Salvador Sòria.

Recorde que fa ja anys (referint-me a les seues "integracions") vaig fer l'observació que Salvador Sòria era, abans que res, un pintor actual de "quadres d'història". Una afirmació així podia considerar-se una simple *boutade*, encara que de fet no ho era, o almenys no pretengué ser-ho mai. Volia referir-me a l'actitud amb la qual, des de la quotidianitat concreta del voltant, Salvador Sòria assumia la temporalitat, com a conseqüència sòcio-històrica, i la reflectia a les seues obres.

Aquestes estructures continuen engendrant organismes en què descobrim tant els elements sustentats com els jocs de relació que aquells estableixen amb l'espai buit i amb l'heterogeneïtat de les matèries, informalment tractades però rigorosament integrades al conjunt. De fet, amb una sobrietat idiomàtica Salvador Sòria utilitza en les seues obres els materials més diversificats com a repertori: claus, perns, fil d'aram, fustes cremades, oxidacions metàl·liques, xarpelleres o sorres. I amb els elements escriu una història seguint l'ordit estructural prefixat.

Integració, 1991. ARXIU

La clau constructiva està en la xarxa de tensions establertes entre l'atzar espontani de la matèria i el rigor necessari de la normalització estructural. I Salvador Sòria continua jugant amb aquestes claus i aquestes històries potser massa sabudes per ell mateix. És la llarga història de les seues "integracions", avui resoltes amb la sintaxi fixada pel seu llenguatge: un lleguatge històric, farcit de memòria i que vol, però, sobreviure's.

Romà de la Calle

ARXIU

Dins de la programació de l'Olimpiada Cultural la cantant Maria del Mar Bonet estarà present amb un espectacle molt especial. L'escenari de la Plaça del Rei de Barcelona veurà en sessió d'estrena els recitals que la cantant oferirà sobre l'obra del music grec Mikis Theodorakis. Un encontre musical que finalment ha tingut lloc i que d'alguna manera ja havia estat anunciat en la trajectòria artística de la cantant. Les versions catalanes dels temes han estat realitzades per l'ex-director de la Trobada de Música del Mediterrani de València, Albert Garcia Esteve,amb el qual ja havia col.laborat anteriorment la cantant mallorquina. Per descomptat que la *liaison* entre el compositor de *Zorba* i l'autora de *Mercè* promet un final feliç. Després de noms com Melina Mercouri, Irene Papas o Iva Zanicchi, Maria del Mar Bonet passa a ocupar un lloc en la llista d'interprets seduïts per la música del que ha estat sens dubte,el compositor de la "mediterraneïtat".

Dins també de la programació de l'Olimpíada Cultural cal destacar l'estrena de l'*òpera turbo*, *Asdrúbila*,com ha estat definida pel seu autor al Teatre Tívoli els dies 18,19 i 20 de juliol. Finalmentt pel que fa a la dansa la parella Gelabert-Azzopardi estrenarà l'espectacle Kaolon Kaakon al Teatre Lliure, del 16 al 26 de juliol. L'obra es basa en el mite universal de Pandora.

L'IVAM de València, al Centre Julio González presenta la mostra **Foto Hermanos Mayo. 1934-1992**. L'exposició presenta 250 instantànies al voltant de la realitat espanyola i mexicana sel·leccionades de l'obra dels fotògrafs Souza Fernández (Francisco, Julio i Cándido) i Del Castillo Cubillo (Faustino i Pablo, integrants de la madrilenya agència Mayo). Aquesta sel·lecció recupera imatges perdudes dels primers dies de la guerra a Madrid, Barcelona i València, recuperades de diferents arxius. Fins al 30 d'gost.

L'Olimpíada Cultural de Barcelona ha inagurat l'exposició ***Configuracions urbanes***. Els artistes invitats han creat una obra específica per al lloc concret que sel's ha assignat, això si, mantenint un marc cohesionat de percepció. La mostra comença a la Ribera i finalitza a la Barceloneta, ocupant el Pla del Palau i el Passeig de Moll.

L'institut d'estudis Nord-americans presenta l'exposició Serigrafies Nord-americanes, de la col·lecció de Reba i Dave Williams, que estarà oberta fins al 13 d' agost.

La Galeria Vinatea de València presenta l'obra de Fernando Cordón, Helga Dietrich, Carmen Michavila... Durant juliol.

Nacho Duato RAFA GIL

TEATRE

Una mica desenganyats

Mediterrània. Amb aquest nom ha batejat Nacho Duato el seu darrer treball coreogràfic, que aquests dies s'ha estrenat al teatre Principal de València. En ell Duato s'ha iniciat com a escenògraf i ha treballat amb la col·laboració dels dissenyadors Devota i Lomba, i amb música de Jerónimo Maesso, Duato aconsegueix que l'encàrrec de l'Institut Valencià de Turisme esdevinga en autèntic homenatge a les seues arrels mediterrànies, això sí, sense oblidar les influències internacionals que tant han ensenyat a aquest coreògraf i ballarí.

***Medea*, d'Eurípides, al teatre Grec de Barcelona, sota la direcció de Núria Espert.** Aquest personatge emblemàtic en la carrera d'aquesta gran actriu ve ara de la mà d'Irene Papas. Serà la primera vegada que es podrà veure a Barcelona un text teatral dirigit per ella, en aquesta ocasió rodejada pels millors professionals europeus: Irene Papas com a actriu principal, Ezio Frigerio (escenografia), Franca Squarciapino (vestuari), Vangelis (música).

A partir del 21 de juliol (i només es podrà veure a Barcelona).

La companyia La Cubana, dirigida per Jordi Millán presenta ***Cubana Marathon Dancing*** al Mercat de les Flors de Barcelona, del 2 al 26 de juliol.

Entre els propòsits que es formula Domènec Reixach en la presentació d'*El desegany*, trobem una observació incontestable: "Presentar per primera vegada l'obra de Francesc Fontanella, un text barroc català tres-cents quaranta anys després d'haver-se escrit, representa, per al Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, un dels moments més definitoris de la seva trajectòria com a teatre públic".

¿Qui pot negar que aquesta és una "missió" idònia, atès que el "corpus" on s'integren els clàssics catalans menys divulgats, difícilment temptarà la iniciativa privada? Si bé, doncs, esdevé exemplar la motivació que hi ha al darrere del muntatge d'*El desegany* –XX amb el vessant programàtic que posa en evidència–, no és difícil d'entendre que la decepció pels resultats aconseguits actuï de contrapès de les bones intencions. El text de Fontanella ha pujat a l'escenari del Romeo amb la paraula rejovenida d'arcaismes, barbarismes i d'un anecdotari menor –sense cap sentit per a l'espectador d'avui– que hi ha en la versió del professor Albert Rossich. La malícia d'una recreació mitològica dels amors i desamors entre Vulcà, Venus i Apol·lo, el joc del "teatre en el teatre" d'un estil netament barroc, el vers enginyós que combina l'erudició amb unes estructures d'abast popular, d'ecos que en garanteixen la intel·ligència per part de públics majoritaris, Domènec Reixach els "ha vist" des de l'òptica d'una farsa amb uns trets, crec jo, massa gruixuts, com si desconfiés de l'entitat "dramàtica" de l'original.

La sensació que transmet l'espectacle és que alguns personatges se senten descol·locats, que el cor musical de les Stupendans és un conjunt fluctuant i poc útil i que la representació, al capdavall, té un aire "d'estar per casa", només desmentit per l'embolcall i la mecànica, realment brillants, de l'escenografia i vestuari de Sue Plummer i Roger Butlin. La plasticitat d'aquesta aventura escènica, val a dir que no gens fàcil, actua com si emmascarés amb un toc de prepotència un treball insegur i, sobretot, desordenat.

Si Jordi Bosch és un Vulcà poderós i efectiu en la caracterització que li ha dictat el director, si Lluís Soler és el màgic Maure amb dues intervencions excel·lents, ens fa l'efecte que altres intèrprets –Maria Ianau, Pep Pla, Enric Pous...– haurien pogut adequar-se al plantejament del director, si una dèria excessiva per una comicitat trepidant no amagués, no tan sols una part notable de l'enginy que hi ha en el text, sinó el perfil mateix dels seus respectius personatges. De tota manera, i com que la professionalitat del conjunt i dels que han estat responsables del dispositiu tècnic és prou eloqüent, la diversió té moments gratificants alhora que respecta l'advertència desencisadora que pretenia Fontanella: les paraules d'Imma Colomer (*El Desengany i La Fama*) que obren i tanquen l'espectacle, són d'una claredat rotunda. L'actriu les canta amb el motiu central d'una partitura d'Òscar Roig que és, junt amb els elements escenogràfics que s'esmenten, un dels al·licients més notables del muntatge.

Joan-Anton Benach

MÚSICA

Alfredo Kraus és una altra cosa

Si els altres canten, Kraus fa una altra cosa, podríem afirmar parafrasejant la famosa afirmació de Nastase referida a Borg.

La versió de *Werther* amb què ha acabat la temporada operística del Liceu ha resultat, gràcies a Kraus, i feliçment no solament gràcies a ell, un esdeveniment d'una altíssima categoria artística.

L'òpera de Jules Massenet té l'avantatge inicial d'un substrat literari molt sòlid, com és ben sabut es basa en l'obra *Les desventures del jove Werther,* de Goethe, una de les referències més precises del romanticisme literari germànic. La història, el fil argumental, i sobretot els personatges, tenen una robustesa interna poc corrent en la literatura operística. I això facilita la tasca del compositor i per descomptat la dels intèrprets. Werther és un tipus literari de gran envergadura i al seu costat Charlotte es va revestint d'autoritat a mesura que avança l'obra fins arribar a un final d'una força impressionant. I també els personatges secundaris tenen entitat i mantenen una evolució al llarg del recorregut argumental. És el cas d'Albert, el marit de Charlotte perfectament dibuixat en el llibret, i de la deliciosa Sophie. Amb ells s'acompleta un quartet protagonista massís i intensament humà.

Massenet va posar al servei d'aquest privilegiat gruix literari una obra matisadament germànica en el sentit expressionista, que sobretot busca, i aconsegueix, servir Goethe. Hi ha molta nota central, molt temps adagio, molta intensitat emocional en aquesta partitura sòlida, d'un melodisme espès i poderós i al mateix temps amb una extraordinària capacitat de lírica universal.

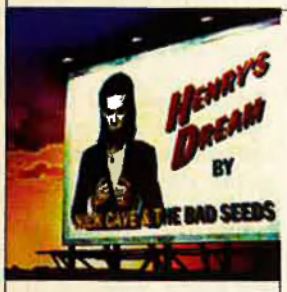
Werther és sobretot una òpera "de tenor". De tenor complet; madur expressivament, dominador dels recursos tècnics i també amb gran ofici actoral. Kraus en aquest sentit va resultar un protagonista d'excepció. Un autèntic prodigi, capaç, als seus ja 64 anys d'edat, de dominar de forma

Alfredo Kraus. A.BOFILL

absoluta i fins i tot còmoda, tota la complexitat interpretativa del seu personatge. Alguns matisos d'insuficiència de *fiatto* no pertorben, ni mínimament, la consideració global de l'excepcionalitat de la seva, més que interpretació, exhibició. Al seu costat Ana di Mauro, substituta a la sessió a què vaig assistir de Martlia Senn, va moure's en un pla de gran categoria malgrat inevitables problemes en algun agut escadusser impropi d'una partitura de *mezzo* soprano. Cal destacar de manera especial la interpretació del barítton barceloní Enric Serra, aquí lluny dels seus papers còmics més habituals, en una incorporació d'Albert d'una maduresa, tant en el pla vocal com en l'actoral, realment important. La valenciana Glòria Fabuel va completar de la millor manera possible el quadre d'honor d'intèrprets.

Jaume Comellas

***Henry's dream* Nick Cave & The Bad Seeds Mute Records / Sanni**

No és necessari conèixer la cançó que sona al tocadiscos per identificar Nick Cave. Aquesta és una de les raons per separar-lo de la pila d'estrelles aparents que el pop genera cada any i que, gràcies a l'eco produït per les llistes d'èxits, acaben per incrustar-se en les orelles i fins i tot resultar simpàtiques en un primer moment, reiteratives al cap d'un mes i decididament pesades a l'any següent.

En canvi, els últims cinc àlbums d'aquest australià sense pàtria mantenen l'atractiu amb el pas del temps. I *Henry's dream* porta el mateix camí. Compost a Brasil, on Cave té la seva residència actual, l'àlbum està mancat d'influències carioques visibles, però té altres valors. Posseeix la força de qui, a través de la música, sap contar històries.

Cave és un dels grans poetes del rock, com Lou Reed, com Bob Dylan, tan sols que més amant de la ficció que aquests i també més inquietant. *Henry's dream* està ple de reportatges poètics inventats, però versemblants, envoltats en una peculiar aroma que fa olor de blues, música *country* i cabaret berlinès. Noves històries i millors melodies d'un tipus elegant i intens que recorda en diversos paisatges les inflexions de l'oblidat Scott Walker, però que beu musicalment d'arrels més profundes i no permet adormir-se al seu interlocutor.

***Jackie Mittoo in London.* Coxsone rec.**

Jackie Mittoo és i serà un dels millors pianistes que ha donat l'illa de Jamaica; ja de ben xicotet va començar a tocar aquest instrument, fins a ser membre del grup Skatalites als 14 anys. Tot un record si tenim en compte que aquest grup d'estudi recollia els millors músics de l'illa del moment i que les seues cançons han esdevingut peces clàssiques del *ska;* d'altra banda, aquest grup, quan es va desmembrar, donà lloc a la formació de grups de gran qualitat. En el cas de Jackie, va anar a parar als Soul Brothers, anomenats més tard els Soul Vendors, llavors tenia encara 19 anys.

Jackie Mittoo demostra la clara influència que va tenir la música *soul* en la creació del ritme del *ska,* com es pot comprovar en aquest treball. Amb 19 anys i de la mà del gran productor jamaicà Coxsone Dodd, practica unes càlides melodies, inspirades en la ciutat de Londres amb una perfecta execució, com demostra amb els temes "Ram Jam", el seu primer èxit, "Who done it" o "Massachussetts", o també amb l'extraordinària versió del famós tema "Soul Finger".

En definitiva, un disc imprescindible per als amants del gènere que, a causa de la seva antiguitat i del fet d'estar editat a Jamaica a mitjans dels anys seixanta, s'ha convertit en una peça de col·leccionisme que és ara adquirible mitjançant la *Sock it rec.*

Fèlix Bella

CATACRAC

ELS 10 DE CATACRAC

1. **Sau:** "El tren de mitjanit" (*El més gran dels pecadors*, LP)
   Lax'N'Busto: "La cançó del frisco" (*Lax'N'Busto*, LP)
2. **Bars:** "Blues del dilluns" (*Mala idea*, LP)
3. **080:** "Pell d'animal" (*La revolta*, LP)
4. **Mi-te'ls:** "Fins al cul" (*Ni caps ni peus*, LP)
5. **Tancat per Defunció:** "Caps plens de boira" (*Llença-t'hi*, LP)
6. **Matamala:** "Mama Montse" (*Matamala Ú*, LP)
7. **Ja T'ho Diré:** "M'és ben igual" (*És blau es fester*, LP)
8. **Kitsch:** "Dia boig" (*Kitsch II*, LP)
9. **Els Pets:** "Has canviat" (*Fruits Sex*, LP)
10. **Tomeu Penya:** "Nina, hauries de fer cine" (*Sirena*, LP)

Blues de Picolat: blues negre americà, en català, des de Perpinyà

Toquen blues pur i dur i ho fan en català. Són de la Catalunya del Nord i es diuen Blues de Picolat. Carles Sarrat (guitarra i veu), Esteve Carrera (baix), Paloma Gil (teclats), Giloul Bourouf (bateria) i Jeff Leone (guitarra), són els cinc components d'aquest nou grup de l'escenari rocker perpinyanenc. Els quatre primers treballen junts al setmanari *Punt Catalunya Nord*, on tot va començar fa cinc anys.

El dia 11 de juliol feren de teloners de Lluís Llach a Bompàs (Rosselló), davant de més d'un miler d'entusiastes. Parlem amb Esteve Carrera:

—¿Per què Blues de Picolat?

—Es un joc de paraules amb el nom del plat nacional dels catalans del Nord, les Boles de Picolat. Només en veure el nom molta gent es foten un fart de riure. Al Sud no ho entenen, però és el que ells anomenen mandonguilles. És una manera de fer referència a la música que fem, però introduint-hi una nota d'humor amb connotació nord-catalana.

—¿Només toqueu blues?

—Blues i blues-rock. La nostra referència és el blues negre americà dels barris industrials i obrers de Chicago o Detroit, més elèctric. El de BB King, Albert King, Fredie King o Muddy Waters. Els autèntics.

—¿Hi ha algun missatge en les vostres lletres?

—No. Agafem temes clàssics que són històries de cul o d'amor que acaben malament, de la misèria... I cantem en català perquè és el què parlem a la feina. Però és veritat que aquí quan ho fas et fitxen de seguida.

Blues de Picolat. ARXIU

—¿Com reacciona el públic?

—Molt bé, sobretot el jovent, a qui agrada la música americana i prescindeixen totalment del català. Es important treure el català del *ghetto*. Per això preferim tocar en locals especialitzats. També hem tocat a Figueres. Imagina: fer blues negre americà, en català, des de Perpinyà... Tot guanyat per avançat.

Pere Codonyan

AGENDA

Dilluns, 13 de juliol.
—Brams, a Sant Pere de Riudebitlles (l'Alt Penedès).

Dimarts, 14 de juliol.
—Matamala, a Sant Sadurní d'Anoia (l'Alt Penedès).

Dimecres, 15 de juliol.
—Lluís Llach, a Manises (l'Horta).

Dijous, 16 de juliol.
—La Salseta del Poble Sec, a Cambrils de Mar (el Baix Camp).

Divendres, 17 de juliol.
—Lax'N'Busto i Ramones, al Camp de Futbol de Solsona (el Solsonès), 21.30h.
—Lax'N'Busto, a Santa Margarida i els Monjos (l'Alt Penedès), 24 h.
—Brams, a la Pobla de Lillet (el Berguedà),23 h. Preus: 1.000, venda anticipada, i 1.200,venda a taquilla.
—Follim Follam, a Piera (l'Anoia).
—Sangtraït i Zooil.lògics, al Camp de Futbol de Móra d'Ebre (la Ribera d'Ebre).
—Lluís Llach, a Flix (la Ribera d'Ebre).

Dissabte, 18 de juliol.
—Oculls, al Port de Pollença (Mallorca).
—Brams, a Castellbisbal (el Vallès Occidental), 23 h. Preu: 500.
—Sangtraït, al Camp Clar (el Tarragonès).
—Tancat per Defunció, al Camp de Futbol de Tivenys (el Baix Ebre).
—Pixamandúrries, a Arbeca (el Baix Urgell).
—Lax'N'Busto i Rock Gaià, a La Riera de Gaià (el Tarragonès).
—Lluís Llach, a Santa Margarida i els Monjos (l'Alt Penedès).
—Sau i 080, a Parets del Vallès (el Vallès Oriental).
—Tradivàrius, al Camp de Futbol de Rasquera (la Ribera d'Ebre).

Matamala. ARXIU

Festa per la Independència. El dia 25 de juliol compartiran cartell en un gran recital a Ripollet, Els Pets, Brams, Matamala i els bascos Negu Gorriak. Aquest acte significarà la cloenda de la Marxa per la Independència, organitzada per l'Assemblea Unitària per l'Autodeterminació. Aquesta mobilització recorrerà bona part dels Països Catalans, i hi ha la intenció d'organitzar diversos actes al llarg de la marxa, entre els quals es destaquen tot de concerts de rock català.

Els Pets. RAFA GIL

Lax'N'Busto. La banda del Vendrell està preparant un nou elapé (i ja van tres), que començaran a enregistrar al mes de novembre i que sortirà al carrer, previsiblement, abans de final d'any, editat per DiscMedi.

Dr. Calypso. El grup barceloní de *ska* i *reggae* enregistrarà a l'octubre el primer elapé. Després de diverses actuacions per tot Europa i d'una colla de concerts tant al Principat com a València, el Calypso del doctor s'imprimirà en vinil i es podrà sentir al desembre. Tot i no tenir cap LP fins ara, els Calypso disposen d'una gernació de seguidors.

GASTRONOMIA

El paisatge gironí a Barcelona

Restaurant Finisterre. Av. Diagonal, 469. 08036 Barcelona. Tel. 439.55.76.

Cada paisatge té la seva gastronomia pròpia. El paisatge gironí és una barreja de mar, muntanya i hort i això és converteix en una riquesa culinària molt important. Faig aquest preàmbul perquè, malgrat que intentaré de comentar un restaurant genuïnament barceloní, les terres empordaneses hi estan directament implicades.

Parlo del restaurant Finisterre, al capdamunt de la Diagonal. Tu arribes i ocupes la taula que se t'assigne i el plat que et posen al davant és un paisatge gironí, sigui de mar o de muntanya, i ràpidament –¡oh miracle!– es converteix en una obra d'art. Art del més cotitzat.

Als anys setanta, en Joan Duran i la seva dona, la Pepa, van quedar-se i apostar per aquest establiment, just quan començava a fer aigua per la popa i amb el seu professionalisme van aconseguir de donar-li el tomb.

Fa pocs dies vaig participar en un sopar ofert per la Pepa, la viuda Duran, a la gent de la premsa. Vaig xalar d'allò més, vaig llepar-me els dits i també els bigotis perquè no estava disposat a perdre'm ni la més lleu partícula del que ens havien servit.

La cosa va començar, sense cap avís, amb un fetge d'ànec –ja anirem bé, vaig pensar– tot seguit uns xipirons deliciosos amb seba i tomàquet i una *vieira* –la petxina de Sant Jaume de Galícia– pulcrament treballada i gratinada al forn. El plat fort eren unes oques –fantàsticament presentades totes senceres– amb peres, que és un dels plats més típics de la comarca de l'Empordà i que haig de confessar que era senzillament solemne. Només de posar-te a la boca aquella carn fosca i compacta se't fonia al paladar. Quin plat, ¡Mare de Déu! Un pastís de maduixa, vainilla i coronat de melindros fet a la casa posava punt final.

CARME PUERTOLAS

A l'hora del cafè i les copes, és a dir, a l'hora de la xerrameca, ningú no tenia cap pressa. Tothom estava encantat escoltant les explicacions i les vivències de la Pepa Duran. La Pepa és un pou inesgotable de ciència i un sac increïble d'anècdotes. Ens explicava, per exemple, que ella va festejar tot el seu noviatge pelant pèsols. O aquelles sucoses històries de la seva sogra, la Teta, una veritable institució a Figueres i a la comarca sencera. Us recomano de seguir el consell fil per randa: feu per manera que quan us decidiu d'anar a sopar al Finisterre coincidiu amb la Pepa Duran. Menjareu magníficament i l'estona us passarà volant escoltant la mestressa.

A no sé pas quina hora de la matinada va sonar l'alarma, la veu assenyada i veterana de la Pepa. Llavors, tots, una mica compungits, van plegar veles i sortírem al carrer i quan ens donàvem la mà per acomiadar-nos ven cortesament surt la Pepa i ens fa la proposta: "¿Fem l'última copa?". Certament aquesta dona que ens guanya a tots, és venerable i es fa estimar. ¡Carall, quina gent els gironins!

Pep Quintana i Riera

Masies d'Avinyó

Fa uns mesos parlàvem en aquesta mateixa columna de què significava la qualificació "Vins de la terra": vins de taula de qualitat, que poden incorporar a l'etiqueta l'anyada, la procedència i les varietats amb què han estat elaborats. Els vins del Pla de Bages són els únics de Catalunya que gaudeixen, actualment, d'aquesta qualificació, que és el primer pas per arribar a la Denominació d'Origen.

Masies d'Avinyó, és un celler situat al Pla de Bages, entre les viles d'Artés i d'Avinyó. Disposa, ara com ara, de tres-centes hectàrees de vinya emparrada i ha apostat d'una manera contundent per varietats foranes: Merlot, Chardonay, Cabernet Sauvignon. El vi blanc i el rosat que comercialitzen aconsegueix personalitat pròpia gràcies a la inclusió de tants per cents petits (20%) de les varietats autòctones: picapoll i garnatxa.

El Merlot de Masies d'Avinyó (1990) té un color intens de gerd, amb tonalitats liloses, fruit de la seva joventut. Al nas l'aroma és intens, fonamentalment primària. Recorda les fruites vermelles del bosc: gerd, maduixa... Alhora també hi trobem una aroma més suau que recorda el plàtan.

L'entrada a boca és més aviat dolça, amb un desenvolupament lent però ric, sobretot en aromes retronasals. Es tracta d'un vi rodó i harmònic.

Montse Serra

Medallons de rap i gambes amb serrall
Ingredients (per a quatre persones):
–8 bons medallons de rap
–8 gambes de Palamós
–10 tomates rostides al forn
–100 g de juliana de bon pernil
–100 g d'ametlla filetejada
–50 g de pinyons
–1/4 de litre d'oli pur d'oliva
–2 cullerades de farina
–1 nyora picada al Montero

Elaboració:

Enfarinem les gambes i els medallons i els sofregim un poc.

Després, lliguem la tomata rostida i passada pel colador xinès amb l'oli de sofregir el peix, posem la nyora junt amb la tomata i deixem que bulli amb el peix durant 10 minuts al forn a temperatura moderada.

A continuació, amanim amb les ametlles i el pernil tallat en juliana per damunt del peix.

Sala Bianca

MODA

No hi ha ningú com els italians per a promoure la seua pròpia genialitat. El seu caràcter, a més de ser exuberant, es distingeix per la seua imaginació, la seua capacitat visionària, la intuïció que els impulsa cap a un modernisme continu i cap a una habilitat especial per a reinventar-se ells mateixos. Aquest fenomen no és nou i ja fa anys va nàixer l'aventura de la moda italiana. Van sorprendre tothom mentre els francesos tenien la supremacia de la moda. Però amb el caràcter innovador en el seu treball, van ser capaços de donar a conèixer un nou concepte, que es va inventar fa poc: *made in Italy*.

Van aconseguir que la premsa i els compradors descobriren que Itàlia podia oferir molt i que les col·leccions que passaven a Florència mostraven tota una concentració d'èxits, talent i capacitats que seria immediatament exportada. Va ser una bomba que va explotar i va posar en dubte el monopoli de l'alta costura parisenca.

Aquesta aventura va començar fa quaranta anys a Florència, en el Palazzo Pitti, i en la Sala Bianca s'organitzà la primera desfilada, que va significar el naixement de la moda italiana. Immediatament van aconseguir imposar nous paràmetres d'elegància que influïren a nivell mundial. Noms com Capucci, Schubert, Pucci, Sarli, Veneziani, Fontana, Vanna, Carosa, Enzo, Balestra varen ser artífexs d'aquesta sorpresa, creadors que venien d'un país que, fins ara, no es trobava en el mapa de la moda i que es convertirien aviat en gurus de l'estil.

Els italians, amb el patrocini del Ministeri del Comerç i altres entitats públiques, s'han unit per a celebrar aquest aniversari, i d'alguna manera per a demostrar que continuen ostentant el liderat mundial del *prêt à porter*. Ells mateixos han encés els llums per a fer brillar la seua obra i han concebut una celebració que es compon de diversos esdeveniments, entre els quals hi ha una exposició, una retrospectiva i un llibre.

Dalt, Cesare Guidi. Baix, Emilio Pucci. TWELWE

Roberto Capucci. TWELWE

L'exposició titulada la *Sala Bianca: naixement de la moda italiana* es troba al Pallazzo Strozzi, va ser inaugurada el 25 de juny i continuarà fins al 25 de setembre del 92. L'exposició fa conèixer quaranta anys de moda mitjançant peces de roba, objectes recuperats dels arxius, dissenyadors i empreses. Per a crear aquesta exposició han col·laborat des de Gae Aulenti fins a Luca Ronconi, reconeguts com a talents italians per a crear un decorat i una escenografia que representa la conquista de la moda italiana en els cinc continents. A més, la Sala Bianca, museu important avui, s'ha tornat a obrir excepcionalment per a la moda arran d'una exposició antològica de Giorgio Armani, un dels màxims representants del particular estil italià. Són 102 peces que signifiquen la recerca particular d'un creador al voltant del tema de l'elegància. Tot un exercici que es concreta en un llibre meravellós que és des d'ara una peça clau per a il·lustrar aquest miracle anomenat *made in Italy*.

Sebastián Alcalà

LLIBRES

L'instint emprenyador

Thomas Bernhard. *El malaguanyat*. Trad. Joan Fontcuberta. Edicions Proa. "A tot vent", 300. Barcelona 1992. 134 pàgs.

Empès per la curiositat, el protagonista visita la casa de l'amic que s'acaba de suïcidar. Aquí l'envaeix la ventada imparable de pensaments que podem llegir a *El malaguanyat*.

L'amic que s'acaba de suïcidar va viure obsedit, com el protagonista, per la insuperable perfecció pianística de Glenn Gould i les seves *Variacions Goldberg*. També com el protagonista, va abandonar la carrera de pianista just quan s'apropava al cim del virtuosisme. Des de llavors tots dos han viscut reclosos en l'anonimat i en l'escriptura. Tots dos han compartit una mateixa trajectòria: però l'un s'ha penjat i l'altre no.

Venent-se l'Stenway, allunyant-se de Salzburg i escrivint assajos sobre Glenn Gould, el supervivent ha aconseguit d'exorcitzar el fantasma del fracàs; i n'està orgullós. Però el suïcidi de l'amic l'ha agafat a contrapeu. La seva posició suficient comença a fer aigües pertot arreu.

Sense pauses obstinada i exigent; la ventada de pensaments que l'envaeix prova de defensar-lo. Sinuosa i crispada, sense concessions a cap esteticisme i sense por de ser desagradable o sintàcticament dura; furga la ferida; hi torna una vegada i una altra. Prova d'entendre per què l'altre s'ha penjat i ell no.

Thomas Bernhard en aquesta novel·la actualitza un discurs vertiginós que, per tal de defensar-se del suïcidi, ataca. En primer lloc ataca el suïcida, en segon lloc el joc que el va destruir i després tothom en general i els austríacs en particular.

Com és habitual en les seves novel·les, no s'està d'insultar els seus compatriotes. Els tracta d'estúpids. El seu és un país putrefacte i insuportable. La seva urticària virulenta no té ni punt de comparació amb les erupcions que li produïen, a Gombrowicz, els polonesos i és difícilment imaginable aquí, on les pells són tan fines i les institucions tan potents.

Thomas Bernhard tendeix en aquesta novel·la com en altres a una primera persona que no és del tot impostada ni del tot auutobiogràfica. I aboca una vegada més la seva guerra particular contra tot i contra tots.

Va escriure *El malaguanyat* l'any 1982, just després de *El nebot de Wittgenstein*. Tant l'una novel·la com l'altra són escrites a l'ombra de dos *genis excepcionals*. Totes dues permeten a Thomas Bernhard de plantejar-se certes paradoxes enquistades en la cultura contemporània.

El famós pianista canadenc Glenn Gould va morir l'any 1982. Enmig de l'allau d'hagiografies i de panegírics que –com sempre passa en aquests casos–, es va produir. Thomas Bernhard va deixar una vegada més via lliure al seu instint emprenyador: en comptes d'escriure sobre el geni mort en el cim de la glòria, va escriure sobre el virtuós malaguanyat que es va penjar a les poques setmanes, justament per no haver pogut ser Glenn Gould.

(Per cert, Manuel Huerga prepara una pel·lícula documental sobre Glenn Gould).

El virtuosisme musical es converteix en mans de Thomas Bernhard en un sofisticat mecanisme d'anihilació d'aquells qui es queden pel camí. Malalts de cultura, víctimes d'un ritual que exigeix sacrificis humans; els protagonistes de la novel·la proven d'escapar de la màquina de desesperació en què han quedat atrapats. La renúncia, la misantropia, la filosofia, l'escriptura d'aforismes i d'assajos són alguns dels camins que proven, amb resultats com a mínim incerts.

Aquells qui van llegir *El contrabaix* de Patrick Süskind i van quedar tan contents amb aquell monòleg polit, lleugeret i ben trobat, que els feia sentir cultes i els feia venir ganes de passejar-se per davant els conservatoris amb el llibre sota el braç; ho poden tornar a intentar amb *El malaguanyat* de Thomas Bernhard. Veuran que no és ben bé el mateix. No vull dir que aquest sigui un llibre *difícil*, només que Thomas Bernhard, d'amable, no en té res.

Manel Ollé

NOVETATS

Dolors Miquel. *Maruja Reyes sóc jo.* Columna. Barcelona, 1992.

Contes que retraten amb un realisme escruixidor ambients suburbials i éssers frustrats que ens fan adonar de com pot arribar a ser de ridícula l'existència dels qui no han estat mai protagonistes de cap novel·la.

Roland Courtot. *Camp i ciutat a les hortes valencianes.* Edicions d'Alfons el Magnànim. Col. Politècnica, 50. València, 1992.

Des del cap d'Orpesa al de la Nau s'estén el major espai irrigat del litoral mediterrani. Si bé ha donat la imatge de l'horta banyada per les sèquies, avui dia és la primera horta de cítrics de la Mediterrània. Recapitulació de la història agrària i comercial del País Valencià.

Anònim anglès del segle XIV. *El núvol del no-saber.* Edicions Proa. Clàssics del Cristianisme, 29. Barcelona, 1992.

Entre els escrits espirituals i místics que es produeixen a Europa durant el segle XIV, ocupen un lloc destacat els místics anglesos. Una mística afectiva i cordial en què es troba Déu com a beatificant satisfacció dels més profunds desitjos del cor.

La revolució dins un tinter

Stendhal. *Vanina. Vanini.* Trad. i introducció Josep Lozano i Magda Añón. Il·lutracions Ferran Boscà. Edicions Bromera. A la Lluna de València, 23.

¿Què passa en aquest relat? ¿Com són Vanina i Pietro? ¿Quina és la ideologia de l'autor? Intentarem de respondre aquestes preguntes del bloc didàctic del llibre (número 23 d'una interessant col·lecció que inclou, entre altres, Chrétien de Troyes, Voltaire, Oscar Wilde, Henry James i Franz Kafka). Es tracta d'una història d'amor i de passió protagonitzada per Vanina, noble romana, i Pietro, fill de cirurgià i carbonari, que succeeix als Estats Pontificis enmig de la lluita per la unificació d'Itàlia. Ella és bella, d'una bellesa ideal, natural i valenta. Ell és un home d'acció, cortès, de vegades tendre. Vanina, envoltada d'ostentació i buidor, troba un sentit a la vida de Pietro, el revolucionari d'idees noves i fortes conviccions. Però acaba descobrint en les "virtuts" de l'amant l'obstacle per a una relació feliç. El jove oposa l'entusiasme de la voluntat a la despreocupació del gaudí i renuncia a l'amor en favor del deure. Això propicia la traïció: Vanina denuncia el grup d'activistes capitanejats per Pietro perquè l'home, ja sol, torni al seu tàlem. I precipita la desgràcia: l'heroi, solidari amb els companys, es dóna a la justícia i renega d'aquella que ha forjat la seva derrota. Un final tempestuós que evidencia l'adscripció romàntica de l'autor. Amb una visió molt personal, d'altra banda, perquè Stendhal s'interessa per la història contemporània, com Scott o Hugo, amb la diferència que pretén analitzar l'acció dels fets sobre l'home, i que hi posa imaginació, no fantasia. A més, busca la claredat, el raciocini, la ironia; defuig el sentimentalisme i el misticisme; practica la moderació. Stendhal fa la revolució dins un tinter.

RAFA GIL

Continuem amb les propostes didàctiques: "¿Qui dels dos protagonistes et sembla més coherent, més sensat, més càlid?". I encara: "Pietro qualifica de 'bàrbars' els polítics conservadors que arruïnen i ensangonen Itàlia; tanmateix considera Amèrica com un lloc idíl·lic per a viure-hi amb Vanina. ¿Com s'ha d'interpretar aquesta visió? ¿Potser vol una Itàlia lliure, però no per a viure-hi?". Un consell: compreu el llibre i mireu de contestar vosaltres mateixos. Paga la pena.

Anna M. Gil

La novel·la mitològica

Tomàs Martínez i Isabel Mico. *Vocabulari de mitologia.* Ed. Generalitat Valenciana. Col. Llenguatges Específics, 3. València, 1991. 166 pàgs.

RAFA GIL

Hi ha algunes persones que tenen un vici, o un gust, molt especial: llegir –sí, llegir, i no tan sols consultar– diccionaris, enciclopèdies, etc. Doncs bé, aquests *maniàtics dels diccionaris* poden gaudir ara d'un *Vocabulari de mitologia.* L'avantatge que té aquest sobre els altres diccionaris és que el lector "normal" també haurà d'acabar llegint-lo perquè qualsevol entrada envia a altres: en mitologia tot són pares i fill i amants... tot està interrelacionat. Així, doncs, més que consultar un diccionari, en aquest cas el que fem és, pràcticament, llegir una novel·la, amb un al·licient nou: podem iniciar-la per on vulguem.

El vocabulari que han preparat Tomàs Martínez i Isabel Mico intenta resoldre, a més a més, la mancança d'una tradició catalana uniforme en la fixació dels noms propis mitològics. Ara, quan tindrem un problema amb algun nom grec o llatí ja no caldrà recórrer a les edicions de la Col·lecció Bernat Metge. Aquesta feina, ja l'han feta els autors per nosaltres. És una llàstima, però, que aquest vocabulari sigui tan breu.

El *Vocabulari de mitologia* es completa amb un altre vocabulari, en aquest cas bilingüe espanyol-català –¡perdó!, Castellà-valencià, com no podia ser d'altra manera tenint en compte que duu peu d'impremta de la Generalitat valenciana–. La veritat és que aquest vocabulari bilingüe és ben útil, sobretot si tenim en compte que la nostra formació –no sols, evidentment, pel que fa a la mitologia–, és espanyola; però també haurien estat útils referències al francès –haurien d'haver pensat, però, en els catalans de l'altra part de la ratlla, i em sembla que no els és permès–, a l'alemany, a l'italià i, ¡per què no!, al llatí i al grec que són relament els pares de la criatura.

Daniel P. Grau

L'estat actual de l'educació

UNESCO. *Informe mundial sobre l'educació 1992*. Centre UNESCO Catalunya. Barcelona, 1992. 150 pàgs.

Es un fet que l'educació ocupa cada dia més temps i més *espai* en la vida dels habitants del planeta. Tant és així, que es calcula que avui un 20 per cent dels habitants de la Terra rep alguna mena d'educació i/o d'ensenyament formal. Malgrat això, una quarta part dels adults del món encara no sap llegir ni escriure. Però aquesta dada ja comença a baixar. I és que al món, i en matèria d'educació, alguna cosa es mou. *L'informe mundial sobre l'educació 1992*, encarregat i editat per la UNESCO, és un treball d'allò més interessant que dóna compte i raó d'allò que avui es mou al món en l'assumpte de l'educació. Un *moure's* que es detura tant en els avanços com en les mancances. I, és clar, a l'informe, tampoc no hi falten recomanacions i consells per a aconseguir que l'índex d'alfabetització i d'educació augmenti.

RAFA GIL

¿Algunes dades a remarcar? Per exemple: l'analfabetisme adult disminueix, l'índex més alt d'analfabetisme es troba en els països menys desenvolupats, l'analfabetisme castiga especialment la dona, la durada del període d'educació s'allarga, el nombre de professors va en augment, etc. S'hi poden afegir, en aquest punt, altres dades: a molts països en procés de desenvolupament la part del PNB destinada a l'educació ha retrocedit, les condicions materials i la qualitat de l'educació també va a la baixa en alguns llocs, l'emigració dels darrers anys planteja evidents problemes, etc. No tot són, doncs, flors i violes.

L'informe –farcit de dades estadístiques, gràfiques i textos de suport que serveixen per a situar-nos en la realitat de l'educació en les diverses zones del món– es planteja també el seguit de reptes als quals s'ha de donar resposta. Uns reptes entre els quals es destaquen alguns d'importants: l'augment de l'índex d'alfabetització, l'eliminació de la discriminació femenina en el camp de l'educació, la modernització dels programes d'ensenyament, tot incorporant-hi continguts alhora més quotidians i científico-tecnològics, la formació de més ensenyants el treball dels quals s'hauria d'avaluar, l'augment de la qualitat educativa, etc. Amb independència de qualsevol altra consideració, el mèrit d'aquest *Informe* és d'oferir-nos una radiografia de l'estat actual de l'educació al món.

Miquel Porta Perales

Josep M. Ainaud. ARXIU

RECOMANACIONS

Josep M. Ainaud de Lasarte, historiador, ens recomana aquesta setmana, *El President Tarradellas en els seus textos*, de Josep Benet. "El recomano pel rigor i la personalitat del seu autor i per la importància del tema. Cal que les qüestions històriques siguin tractades a partir dels documents autèntics i això és el que ha fet Josep Benet en aquest llibre".

Eco i Narcís

Emili Rodríguez-Bernabeu. *El matí de les fulles*. Libros del Aire. Alacant, 1992. 54 pàgs.
Emili Rodríguez-Bernabeu. *El rostre de l'amant*. Poesia 3i4. València, 1992. 50 pàgs.

Emili Rodríguez-Bernabeu, un poeta del sud del País Valencià, es va donar d'alta en l'antologia que el 1962 preparà Sanchis Guarner per a l'Estel, amb el títol *Poetes universitaris valencians*. Des d'aleshores Rodríguez-Bernabeu ha publicat ja una llarga llista de llibres de versos que es poden distribuir cronològicament –i estèticament– en dues etapes. La primera (*Poemes de la fi*. València, 1964; *La platja*. València, 1968; *La ciutat de la platja*, Gandia, 1972 i *La catacumba*. Alacant, 1974) ha estat objecte ara d'una antologia, feta pel poeta mateix, amb el títol *El matí de les fulles*. En el pròleg ens diu que aquest període és dominat per *l'existencialisme* en una primera part, i pel *realisme socialista* després. Hi assenyala, també, les influències –els canvis interns– en aquest ordre cronològic: Salvat-Papasseit, Paul Valéry, Espriu i Pere Quart. Els poemes triats en aquesta antologia són, crec, els més afins als de la segona etapa que després d'un silenci –entre 1974 i 1982–, s'obre amb el llibre *Viatge al teu nom* (València, 1989), *Domini del sol* (Barcelona, 1990) i dos anys més tard, amb l'antologia esmentada *El matí de les fulles* i *El rostre de l'amant*. Aquest últim recull representa un significatiu aprofundiment de la línia –un lirisme pur– encetada clarament en el primer llibre de la segona etapa. Dividit en tres seccions ("La mort de Narcís", "Fesonomia onírica" i "La fondària de l'iris").

RAFA GIL

El rostre de l'amant és un llibre que respon a una poètica intimista, però projectada en mites i temes que són el "correlat objectiu" –per dir-ho com Eliot– d'unes sensacions que obsedeixen el poeta: el pas del temps, les imatges que es reflecteixen i s'esborren en la superfície de l'aigua o en espills –el tema de l'aigua/espill és recurrent en aquests poemes–, l'amor i la memòria, o l'amor en la memòria... Es tracta d'una visió inestable, vacil·lant, fugissera, sobre el fons buit, dels espills i dels records, o velat per la "boira", o la "fosca", o foradat pel temps: "la gota/cau/sobre la superfície atesada de l'aigua..."

El poeta viu la seua experiència –estilitzada, complexa– en perpètua tensió –èxtasi– entre el desig de permanència, de duració i el fluir que tot ho esborra. Sense èmfasi, amb un llenguatge indirecte i simple, però enigmàtic, l'autor construeix uns bells poemes habitats per l'aparença, el somni i una llum que tot ho transfigura en un tàcit diàleg amb el rostre reflectit de l'amant.

Josep Iborra

Sergi Pàmies. J. MORERA

Sergi Pàmies i Ferran Torrent acaben de lliurar a l'editor, el mateix per a tots dos escriptors, Quaderns Crema, els originals de les seves darreres obres. La novel·la de Pàmies es titula *L'instint* i serà publicada, en principi, el mes de setembre. La novel·la de Torrent no té, ara com ara, títol definitiu i serà publicada més tard, al mes de gener.

Pere Gimferrer. PUÉRTOLAS

Pere Gimferrer ha lliurat a Tres i Quatre el text que eixirà com a epíleg de la novel·la inèdita de Llorenç Villalonga *La bruixa i l'infant orat*. El pròleg, l'ha fet Jaume Pomar. L'obra serà una de les novetats que Tres i Quatre prepara per al seu mes fort de novetats, l'octubre.

Altres professors que podrien formar part dels estudis d'Humanitats de la Pompeu Fabra són Miquel Berga, Antoni Marí i Antoni Seva.

Josep Franco: "La meua intenció és d'escriure una novel·la de més de mil pàgines"

CARA I CREU

Josep Franco ha publicat a Tres i Quatre *Rapsòdia*, novel·la que tanca un cicle iniciat amb *Calidoscopi* (1983) i continuat amb *Aldebaran* (1989). Nascut l'any 1955 a Sueca, Josep Franco viu solament de la ploma. Ha fet llibres de text i novel·les juvenils de molt d'èxit.

—¿Teníeu pensat de fer una trilogia des del començament?

—Sí, a pesar que les dues primeres es van publicar en desordre. El cicle s'acaba amb aquesta novel·la, situada al segle XX en un poble valencià que és Sueca però que podria ser molts d'altres. No sé si podria ser qualsevol poble català, però valencià, sí, per la gent. El cicle complet abasta des de finals del segle passat fins a l'any 1975. A *Aldebaran*, l'assassinat d'un jutge per un anarquista és l'anècdota. El llibre és una història de l'anarquisme al poble. *Calidoscopi* és la disbauxa de la República i *Rapsòdia*, la història de dos regidors franquistes fins que comença la decadència del franquisme, no la d'ells, que encara manen. M'hauria agradat més de fer una novel·la de dues mil pàgines, però ni jo estava prou preparat ni açò dóna prou de si, ara com ara.

—¿Si ara comencéssiu el cicle de nou, escriuríeu la primera novel·la de forma diferent?

—Sí. Segur que sí. Em faria il·lusió reeditar la trilogia completa i aprofitar l'ocasió per reescriure-la. Aquesta última, no tant. Però de les altres dues, segur que hauria de canviar algunes coses. Tot això depèn de com s'accepte i es venga *Rapsòdia*, de quines crítiques li facen.

—¿Tanta importància doneu a la crítica?

—No. No en trobe mai cap que m'oriente i em puga fer millorar-la. He de treballar a partir d'intuïcions o de comentaris personals d'amics.

—¿La manca de crítica us fa sentir sol, desemparat?

—Sí. Em sent absolutament sol. Em trobe molt perdut. Suposant que hi haja algun crític, els quatre o cinc de seriosos no han aconseguit de tenir l'autoritat suficient i els que en tenen, estan hipotecats pel poder i és francament trist. Quan la cultura està tan controlada per les institucions i protegida, passen aquestes coses. No sé si sense la protecció acabaríem per desaparèixer, però la superprotecció és dolenta. Dóna peu a blufs i es dóna suport a coses conjunturals i amb bones intencions. Però tenim el vici de voler escriure un parell de pàgines per a la posteritat. Naveguem d'una manera espellifada. He d'intuir si estàs en el bon camí o vaig errat a través d'altres cultures, no la castellana, que és insignificant. El problema de la literatura castellana és molt superior al de la catalana. No és precària, és ridícula.

—¿Dins aquesta soledat professional, la situació dels mitjans de comunicació al País Valencià deu contribuir-hi notablement, no?

—Supòs que sí. El desinterès dels mitjans escrits i de la televisió per la literatura és absolut. Vivim en una societat pn el llibre es recomana de veu a veu. I si els diaris parlen d'un llibre, en parlen d'un de Vizcaino Casas o de *Cómo ser mujer y no morir en el intento.*

—Del llibre que teniu a Bromera, L'últim roder, *en teniu 15 edicions. ¿Quinze edicions d'un llibre de Bromera són quatre en una editorial de Barcelona?*

—No. Són deu edicions de Catalunya. I de la primera edició se'n van fer quatre mil exemplars, cosa que a Catalunya només aconsegueixen determinats escriptors. Quinze edicions equivalen a uns quaranta mil llibres. És llàstima que el dialectalisme impedesca que el llibre es

RAFA GIL

venga a Catalunya. Se n'hi han venuts molt pocs. Són coses molt complicades que no sé si podrem arreglar. Per cert, el llibre és producte del treball de documentació que vaig fer quan preparava *Aldebaran*.

—¿Va ser feixuga la tasca de documentació històrica?

—Només em va caldre per a escriure la primera novel·la del cicle. Després, *Calidiscopi* està basada en una tergiversació històrica. I *Rapsòdia* és una rapsòdia, una reinterpretació d'una història popular. Ací no m'he documentat gaire, tret de situar la data exacta de determinats fets històrics.

—¿On us trobeu més a gust, amb les narracions curtes o les novel·les llargues?

—Quasi sempre he treballat d'una forma paral·lela. Quan la televisió valenciana traduïa coses, en feia. Mentre escrivia *Rapsòdia* vaig fer una narració curta, *Manuscrit de mossèn Gerra*. La meva intenció –però no sé si en tinc la talla–, és d'escriure una novel·la sense contenció de volum ni de tractament, i açò vol dir mil pàgines pel cap baix. M'agradaria de fer-ho. Si tinc vocació d'alguna cosa és de novel·lista.

—Sueca. Fuster. ¿Us va ser de cap ajut?

—Jo crec que és obvi que sense Fuster no existiríem. Com que ho ha dit tot el món sembla un tòpic, però és veritat. Fuster és el culpable de totes les coses que passen ara. Sense ell, no sé si escriuria i si ho faria en català. Ell ens va mostrar que podíem escriure qualsevol cosa en aquesta llengua. I que no escriure en aquesta llengua seria una doble ficció. La cultura catalana és la que ha fet coses i la que ha passat a la història, al País Valencià. Crec que açò és una realitat innegable. És difícil de trobar una cosa en castellà al País Valencià que tinga altura, sensibilitat.

—Jo em referia a ajuts personals.

—Ell no era massa amic de donar consells. Si t'acostaves a Fuster amb aquesta mena de dubtes, malament. El mestratge de Fuster no era resoldre els problemes concrets. Era més a base d'intuïcions, d'insinuacions. Per exemple, quan recomanava un llibre, jo el considerava imprescindible per a anar pel món.

Lluís Bonada

1 J	2 G	■	4 L	5 B	6 H	7 K	8 D	9 O	■	11 O	12 Q
13 M	14 E	15 P	■	17 C	18 M	■	20 H	21 O	22 A	23 I	24 N
■	26 L	27 I	■	29 O	30 B	31 J	32 N	33 A	■	35 P	36 F
37 K	■	39 N	40 A	41 K	42 D	43 L	44 E	45 G	46 F	■	48 Q
49 I	■	51 E	52 L	53 K	54 G	55 A	56 P	57 C	58 H	59 O	60 P
■	62 I	63 L	■	65 J	66 E	67 P	68 D	■	70 H	71 G	72 Q
■	76 B	79 K	80 I	81 H	62 O	83 C	■	85 N	■	87 H	88 J
93 B	94 O	95 G	■	97 L	96 E	99 N	100 A	101 F	102 M	103 G	104 C
109 C	110 O	111 M	■	113 D	114 I	■	116 G	117 J	118 O	119 E	120 A
125 N	126 K	127 B	■	129 N	130 H	131 C	132 M	■	134 K	135 L	136 D

90 M	91 E	92 A	■								
105 B	106 Q	107 J	■								
121 I	122 P	123 F	■								
137 M	139 J	139 F	140 B								

ERQQRAMA

Aquest **Erograma** es resol traslladant les lletres de les solucions a la casella corresponent de la graella superior, on es podrà llegir un text desconcertant.

Anna Maria Genís d'OLISSIP

100	55	92	22	40	120	33

A. El tret fonamental de Sant Joan de la Creu.

78	106	127	5	140	30	93

B. Mcdi vital.

109	74	131	104	57	17	83

C. L'obscur objecte del desig de Michael Caine a 'Hanna i les seves germanes'.

11	113	42	66	118	8	136

D. Empudegador professional de l'ambient.

98	66	14	119	44	51	91

E. La primera és l'hòstia.

101	46	123	60	75	139	36

F. L'arbre que ma' no es queda calb.

54	2	116	71	45	95	103

G. Instal·lació que produeix un gas combustible.

70	81	58	130	20	87	6

H. Dolç.

49	62	121	80	27	114	23

I. Bloc de temps del cicle feina-descans.

88	1	138	107	31	117	65

J. Algunes són llegides i altres retornades.

126	41	37	7	53	134	79

K. Veranient excitada.

4	97	52	43	63	26	135

L. L'atribut femení a què més aviat s'amorren els ambiciosos.

137	18	13	111	102	90	132

M. Les relacions entre ells són molt mal vistes.

32	99	24	129	85	39	125

N. Clapada.

21	82	110	59	29	76	94

O. Fer les primeres aproximacions.

67	122	66	35	15

P. Menjador habitual dels mandres que prefereixen no cuinar.

9	48	106	12	72

Q. Fama

¿DE QUI PARLA EN MAX?

Solucions: TEXT OCULT: La millor forma de matar la tarda del diumenge és imaginar-se el sofà com una hamaca i el nostre acompanyant com un seductor amb mans d'argent. **MOTS:** A-Mística. B-Hàbitat. C-Cunyada. D-Fumador. E-Comunió. F-Perenne. G-Gasogen. H-Caramel. I-Setmana. J-Lletres. K-Mullada. L-Mamella. M-Germans. N-Dormida. O-Acostar. P-Fonda. Q-Renom. **JEROGLÍFIC:** Pilar Miró. (Pi**la**, r(A)M, I, rO).

PLAQUES DE LA MEMÒRIA

Sabates noves

Quan en casa es cobraven les primeres mandarines ma mare em portava a Castelló en el cotxe de línia a comprar-me sandàlies en la sabateria de Benazet, en el carrer del Mig, i moltes voltes venien també la meua germana Rosita, el meu germà José María, la tia Pura i l'oncle Benjamín, i sens dubte algú que ens veiera passar tots junts mirant aparadors encertaria pensant que érem una família del regadiu de la Plana arribats a la capital amb la cara llavada i alguns bitllets de la recent collita de taronges en la butxaca. L'oncle Benjamín es feia una jaqueta i uns pantalons en el sastre Forcada; a Rosita li compraven en Casa Nicolau, de la Porta del Sol, el vestit que estrenaria el dia de la Puríssima; el meu germà José Maria volia tornar al camp del Sequiol on havia vist jugar l'Atlètic d'Aviació una vesprada de diumenge en què el va dur al futbol l'oncle Cándido en premi per haver-se après tot el catecisme de memòria quan en el Club Deportivo Castellón era famós el davanter centre Basilio; ma mare i la tia Pura recorrien les tendes del carrer de Colom: la merceria d'Elietes, botons, vetes i sedalines, la joieria Sanchis, la ferreteria Dolz, la farmàcia Calduch i al final de la batuda amb els peus inflats tots acabàvem en la xocolateria de la placeta del Mercat, un menut establiment amb vetlladors de marbre, obert al carrer darrere d'unes cortines de cadenetes on es prenia orxata i aigua de civada amb rosquilletes. Les parets tenien un alt sòcol de rajoletes blanques i hi havia dues estances; en una estava el taulell amb els grans recipients dels refrescos que en destapar-los soltaven un baf glaçat en aquells dies tòrrids d'estiu i en el recinte contigu només hi havia unes quatre taules allargades i sobre elles gent vinguda dels pobles solia dormitar en la penombra davant els gots apegalosos amb solatges de gelats a l'espera d'un autobús que partia a les quatre de la vesprada. Davant d'aquesta xocolateria del mercat, en el mateix xamflà, estava la tenda de saladures i la cerimònia final del viatge consistia sempre a comprar allí moixama, diversos escabetxos, olives amargues, ous de tonyina i un bacallà color de rosa.

En el carrer Major de Castelló aleshores encara es veien grans carabasses secant-se en els balcons i quan l'autobús de línia pel matí arribava a la ciutat en els ravals es creuava amb carros de llaurança que eixien al camp i les cavalleries soltaven fumejants bonyigues sobre l'empedrat de la carretera real que prop ja de la capital estava ombrejada de pins, flanquejada de torretes, masets, alqueries amb les reixes cobertes de mareselves i plumbagines i aquestes vil·les tenien escrit un nom de dona amb taulellets en la façana o en un dels pilars del cancell. Era una xicoteta capital hortolana, Castelló, plena de sons menestrals, i jo veia que en les tendes l'amo i alguns dependents saludaven ma mare i la tia Pura amb gran amabilitat fregant-se les mans i es dirigien a elles pel seu nom, i el meu oncle Benjamín sempre anava a un rellotger del carrer del Mig perquè li apanyara el seu rellotge Longines que se li havia parat i després visitava una mare de llet que tenia per allí, entrava en els bars i donava propines que deixaven atònits els cambrers perquè era molt esplèndid i ells el rebien amb veus d'entusiasme i al final del recorregut la ciutat m'havia ofert el profund olor de les draperies, la dolçor podrida d'alguns albellons, el perfum d'aire tancat de les botigues, la ferida que les sabates m'havien format ja en el taló al voltant del migdia. Recalfat pel sol esperava l'autobús d'Eslida darrere del teatre Principal i després de dinar en alguna terrassa del parc de Ribalta i de tirar molles amb els meus germans als peixos de l'estany, tornàvem a casa carregats de paquets. L'interior de l'autobús era sufocant: el motor en marxa al ralentí durant mitja hora feia trepidar la carrosseria, soltava una pestilència de gasògen que em donava molta agonia, les dones s'aventaven i amb la carn de les cuixes ja enganxada adherida a l'hule del seient, l'autobús per fi partia cap al poble, travessava els raïls del trenet de la Panderola i de seguida venien els tarongers, els carros de llaurança que tornaven a la capital, les torretes i alqueries, la visió al fons d'un fum blau de muntanyes de la serra de l'Espadà.

Dormitant amb el cap recolzat en el cristall de la finestreta travessava Vila-real i al passar per allí recordava estampes esfumades de la meua primera infància en aquell poble on al final de la guerra vam estar refugiats i també les voltes que mon pare em portava a un maset per a passar el dia amb mossèn Mata, un capellà molt templat, dur, sanguini que havia sigut rector del meu poble abans de la guerra i s'havia salvat de la cuneta de miracle. Va ser ell qui va inocular a mon pare la pietat fins les entranyes quan era un fadrí verge i pairal. El nom d'aquest rector sonava molt en les sobretaules de casa i ara jo l'havia conegut quan ja estava malalt en el seu maset pel costat del qual passava l'autobús de retorn de Castelló. La mare des de la finestreta sempre l'assenyalava i aleshores jo recordava el sofregit de la paella crepitant entre dos tarongers i mossèn Mata amb la sotana pujada fins les canelles i l'alçacoll despassat engronsant-se en un balancí a l'ombra de la parra i a aquella criada que li donava grans cullerades d'oli d'oliva.

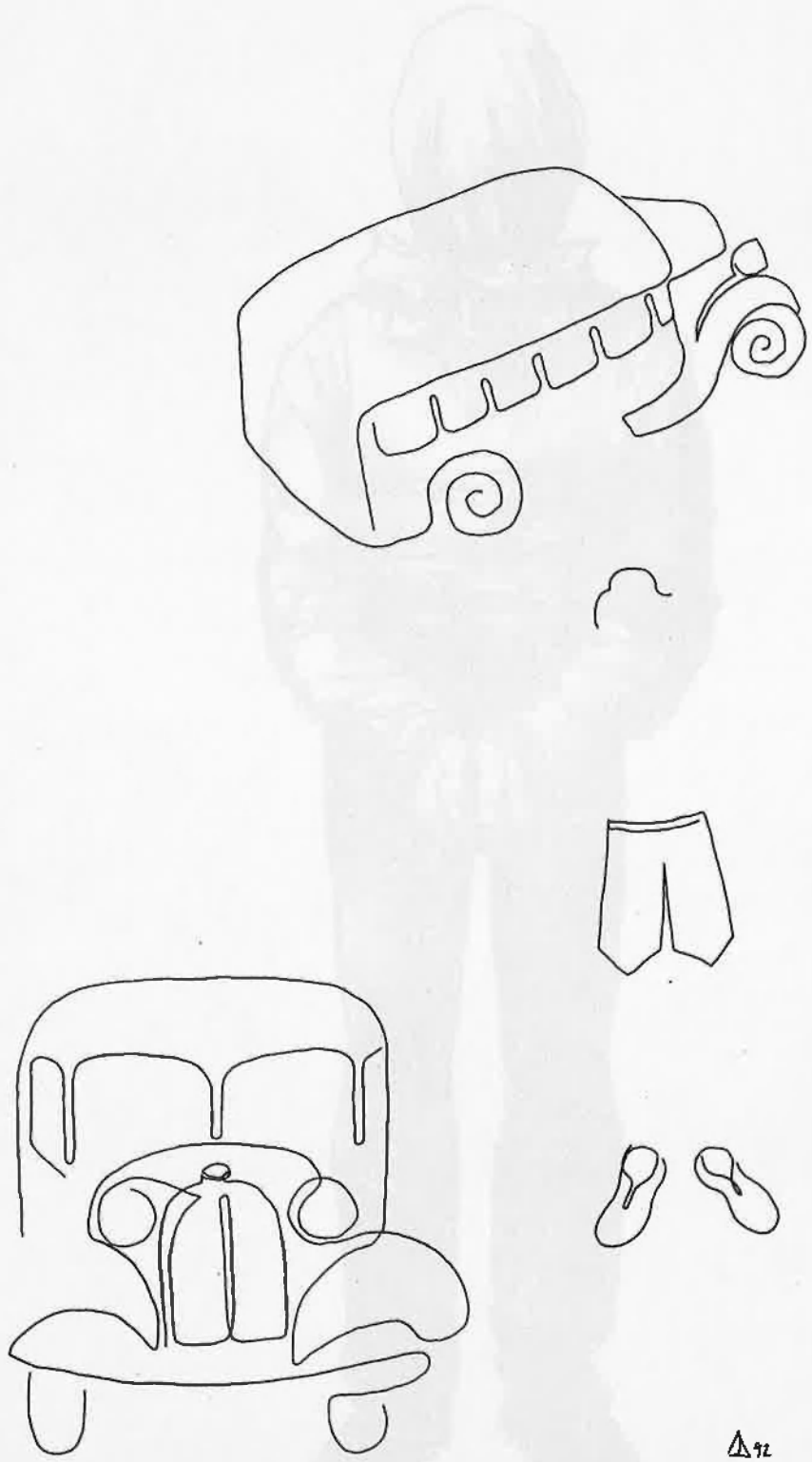
—És per al cor —murmurava el rector—. Estic molt malament, molt malament.

—Pose's bo. Ens fa molta falta —deia mon pare.

—El metge m'ha assegurat que l'oli d'oliva és la millor cosa que hi ha per al cor. Et suavitza les venes. El cor treballa més lleuger.

L'autobús arribava a la plaça del poble i jo portava dins de la mirada encara escenes de la menuda capital on l'oncle Benjamín arrancava ovacions dels cambrers després de donar-los una propina. En aquests viatges jo sempre acabava vomitant en qualsevol parada. Tardava uns quants dies a llevar-me l'olor a gasògen dels fons del cervell, però quan en casa es cobraven les taronges jo tenia pantalons i sabates noves.

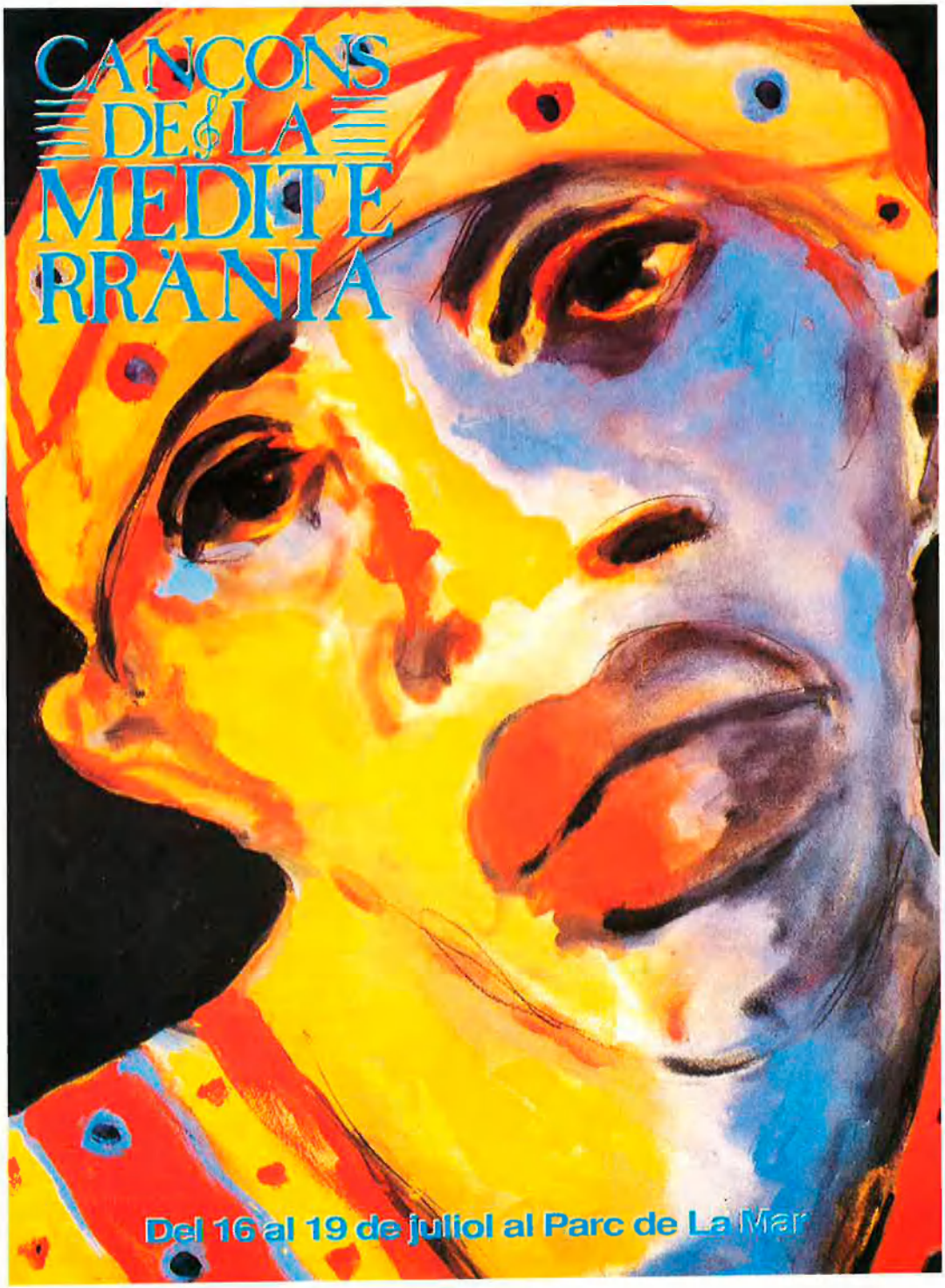
Manuel Vicent

© Andreu Alfaro

EL GAT INVISIBLE

Dia 16 de juliol a les 22 h.
RABIH ABOU KHALIL (Líban)
LA BARBERÍA DEL SUR (Andalusia)

Dia 17 de juliol a les 22 h.
Mª ÀNGELS GORNÉS (Menorca)
BIEL MAJORAL (Mallorca)
JAUME ARNELLA (Catalunya)

Dia 18 de juliol a les 22 h.
KAROLINE ZAIDLINE (França)
IVANO FOSSATI (Itàlia)

Dia 19 de juliol a les 22 h.
OKAY TEMIZ (Turquia)
GEORGES MOUSTAKI (França)

Hi col·laboren:

Gesa

TRASMEDITERRÁNEA

SOL Hoteles

"SA NOSTRA" CAJA DE BALEARES

GRUPO IBERIA

Ajuntament de Palma

ELS REIS DE L'ESTIU AL MEDITERRANI

Aquest estiu volem que siga per a tu molt interessant.
Vídeo-jocs, bicicletes, càmeres fotogràfiques, disc-man...
A la CAM tenim els teus reis d'estiu.

Perquè t'ho passes millor que un rei.
Fes el teu ingrés d'un a dos anys i passa't un estiu
amb un ritme d'allò més interesant. ¡Viiiinga!

CÀMERA FOTOGRÀFICA **Canon,** objectiu 36 mm., flash integrat. Avançament, rebobinatge i exposició automàtica amb avís de superexposicions en visor.

Per estalviar des de **60.000**

VÍDEO-JOCS **Game Boy-Nintendo**. Portàtil, amb joc Tetrix, piles, auriculars i cable connexió amb un altre jugador.

Per estalviar des de **135.000**

DISC-MAN Compact Disc portàtil **Philips**. Adaptador a corrent i a equip Hi-Fi. Pantalla multifuncional. Memòria programable. Auriculars estèreo. Bossa i corretja.

Per estalviar des de **175.000**

BICICLETA DE MUNTANYA JUNIOR. DERBY RABASA
12 velocitats, Index Shimano Sis TY 20, potència ITM, fre
Cantilever, llantes d'acer cromades de 20 polzades, selló in
gral.
BICICLETA DE MUNTANYA SENIOR. DERBY RABASA
18 velocitats. Forquilla Unicrown. Index Shimano. Comanc
ments 70 GS, manillar ITM, selló integral, llantes d'acer lacac
en negre de 26 polzades. Canvi sincronizat.
Tancament ràpid.

Per estalviar des de **250.000**

Per estalviar des de **275.00**

L'interés, el tens ja

Fins al 31 de Juliol

C.C.E.H.G V.3/06/92

CAM Caja de Ahorros del Mediterráneo